

.....KAREL MAY

.....ČERVENOMODRÝ METUZALÉM

Kapitola první

ČESTNÉ SLOVO-ČCHI-Š

Kdekterý ze starousedlíků onoho líbezného universitního městečka i příchozí, který tam třeba jen jedinkrát v životě náhodně zavítal, dozajista spatřil Červenomodrého Metuzaléma – byl to přece krácející pomník tamější alma mater: nikdo ho nemohl přehlédnout, a kdo ho jednou spatřil, do smrti nebyl s to na něho zapomenout.

Bůhvíkolik semestrů bydlel v Pepermintové uličce, a jak dlouho studoval, to zůstávalo už zcela záhadou; však by byl také každému, kdo by se ho na to odvážil neomalenež pozeptat, odpověděl jen se šavlí v ruce: o jeho věhlasu v bitkách a soubojích věděl totiž naproti tomu kdekdo.

V přesně stanovené chvíli vyšel z domu, v jehož přízemí měl krámek čínský obchodník s čajem Jie Ťin-li, zabočil vpravo do Humboldtovy ulice, zmizel ve vratech U listonoše z Ninive, jak studenti přezvali svou spolkovou pivnici, a ve stejně přesném okamžiku se opět objevil, aby se touž cestou vrátil do svého obydlí. Tak tomu bývalo vždy třikrát denně: po ránu, k poledni a navečer, a pokaždé s takovou dochvilností, že si obyvatelé Pepermintové i Humboldtovy ulice podle něho natahovali hodiny.

Jednoho dne však čekali marně. Divili se, vrtěli nad tím moudrými hlavami, ale když se neukázal ani nazítří, neprodleně začali pátrat po příčině. Třetího dne se studenti vydali k jeho odvěké bytné paní Steinové a tu se ke svému nemalému zděšení dozvěděli, že zaplatil nájemné na dva roky dopředu a – zmizel. Kam? To jim nemohla nebo nechtěla prozradit. Řekla jen to, že zároveň s ním zmizel i její starší syn – kupodivu však při tom neuronila ani slzičku. Ostatní zůstalo tajemstvím, jehož odhalení museli chtě nechtě

přenechat budoucnosti nebo náhodě.

Onoho rána, kdy naposled vykonal svou pravidelnou cestu do známé pivnice, netušil po pravdě ani on sám, že se tam večer už nevrátí, že zmizí ze světa, a dokonce na dlouhý čas...

Kráčel jako obyčejně pomalu a s křepkostí cvičeného medvěda Humboldtovou ulicí zpátky domů a samolibě se kochal pozorností, kterou kolkolem vzbuzoval. Však také bylo proč! Obdařen statnou, ba obrovitou postavou valil před sebou hektolitrové panděro s důstojností čínského mandarína; tmavý pěstěný plnovous mu rámoval ducatý obličej, plností a zbarvením nepochybně svědčící o řádném občanovi upřímně hrdém na skutečnost, že pivo jeho rodné země právě úspěšně skončilo své triumfální tažení okolo světa; šikmo po tváři se mu táhla široká jizva a dělila nos přesně na dvě poloviny – avšak, vážení, jaký to nos! Snad někdy dávno bylo ho možno s trochou shovívavosti nazvat orlím, časem se ale ostrost tvaru zjemnila a ustoupila oblosti, která se od semestru k semestru stávala povážlivější právě tak jako barva, střídající během své proměny veškeré odstíny od líbezně růžové až k brunátné červenomodři. Majitel tohoto onosení svaloval sice podivné zbarvení svého čmouchadla na starou ránu šavlí, jeho kamarádi ze spolku byli však naprosto jiného mínění. Ach, mladí čtenáři, chraňte se v životě takových rozporů! Ale necht' už je tomu jakkoli: Červenomodrý Metuzalém vděčil za své jméno stejnou měrou barvitému nosu jako nedohlednému počtu ztracených semestrů.

Nosíval modrý sametový kabátec zdobený šňůrami, červenou vestu, bělostné zámišové kalhoty a vysoké lakové jezdecké boty s obrovskými ostruhami zjevně mexického původu, jejichž ozubená kola měřila dobře dva a půl coule v průměru; na dlouhých kadeřích trůnila červeno–zlatá cereviska, ruce trčely věčně hluboko v kapsách nohavic na důkaz nezměrného pohrdání vůkolním světem a v zubech bez ustání drtíval náústek perského nargilé, jehož dým vypouštěl v mocných a dekorativních kotoučích.

Před ním neméně vážně kráčel vždy obrovský bernardýn láskyplného jména Cupido s dvoulitrovou holbou svého pána v zubech, za ním sluha: v levici třímal skleněnou baňku vodní dýmky s nádobkou přinejmenším na funt tabáku a s gumovou hadicí na čtyři lokte dlouhou, vedoucí přímo a bez oklik do úst bafajícího studenta, v pravé ruce dlouhý dřevěný předmět opřený o rameno jako puška při pochodu, v němž kolemjdoucí k všeobecnému překvapení poznávali ušlechtilý hudební instrument zvaný fagot, jehož čestnou úlohou byly pijácké signály U listonoše z Ninive a doprovod k nekonečným Hoch!, Hurá! a Pějme píseň dokola.

Věčný nositel dýmky a fagotu byl bezesporu stejný originál jako jeho pán. Patřil k těm, z jejichž tváře jen stěží uhádneme věk: tak byla poseta vráskami a zbrázděna rýhami, že o

vlastních tazích nemohlo být řeči. Když ho tak člověk viděl s vážnou pýchou kráčet za pánem a čekat na sebemenší pokyn, pohled nebo okamrk, těžko by mu hádal pod čtyřicítku – a to ještě jenom v lichotivé náladě; komu by se však podařilo vynatrefit ho v dobré míře a spatřit, jak vychytrale pomrkává malýma očkama, všimnout si jeho hbitých pohybů a čilé duševní svěžesti, neřekl by mu víc než něco přes dvacet. Na otázky neodpovídal a svůj věk, stejně jako semestry svého pána a velitele, udržoval zahalený do neproniknutelné tmy.

Jeho dlouhá, tenká postava byla oblečena právě tak jako velká a baňatá Metuzalémova, jen místo studentské cerevisky trůnila mu na ostříhané hlavě bílá plátěná čepice, jakou zpravidla nosívají k plotně kuchaři nebo cukráři k výrobě hříšných sladkostí.

Tak tedy kráčeli Humboldtovou a pak Pepermintovou ulicí, vpředu pes, potom pán a za nimi sluha, každý z nich důstojně a s notnou dávkou upjatosti. A právě když chtěli vejít do chodby domu, kde před dávnými časy rozbili svůj stan, otevřely se dveře čínského krámků a jeho majitel v širokém kroji Nebeské říše se vykolébal na ulici. Už dávno uzavřel přátelství s věčným studentem, naučil se od něho obstojné němčině, kterou v době, kdy se usadil ve městě, jen přetěžko lámal, a na oplátku ho zase natolik zasvětil do tajů čínštiny, že se v ní Metuzalém vyznal takřka na excelens.

„Čching!“ pozdravil ho obchodník s čajem a hluboce se mu uklonil.

„Čching, čching, milý Jie Ťin-li!“ odpověděl mu student svým pivním basem. „Kampak máte namířeno? Jdete ven?“

„Š, š, čchú – ano, ano, pane. Na policii.“

„Neříkejte? A co tam? Našel jste snad klíč od domu či co? Nebo – ahá! to bude ono! – vám chtějí napařit pokutu za falšování čaje?“

Číňan nechal jemně proklouznout svůj cop mezi prsty, povytáhl neviditelné obočí a zdvořile odpověděl:

„Ráčíte žertovat. Jie Ťin-li nebude nikdy platit pokutu, Jie Ťin-liho zboží je pravé, čisté a směšně laciné. Jie Ťin-li však dostal dopis z vlasti a má ho odevzdat. Jenomže jméno příjemce nenašel v adresáři, musí se zeptat na ohlašovací úřadě.“

„Kdeže to, můj nejctihodnější,“ usmál se student, „s tím se netrapte, nejspolehlivější adresář je tuhle!“ A ukázal si na čelo. „Zbytečně mi neříkají Metuzalém. Mnozí se už narodili, přemnozí zemřeli, tisíce jich sem přišlo jako zelenáči a odešlo jako vybledlí filistři – jen já jediný jsem tu zůstal co skála v sypkém písku a jejich jména se mi navěky zapsala do análů mého génia, žel dosud nevydaných. Jak zní ta adresa?“

Obchodník s čajem vytáhl ze širokého rukávu dopis: na obálce nebyla ani známka, ani razítko, došel tedy zřejmě vložen v jiné zásilce. Adresa napsaná štětcem zněla: Učiteli

obecné školy Josefu Ferdinandovi Steinovi či jeho příbuzným, dříve bytem v Horní ulici č. 12, přízemí.

Student se zamyšleně díval na papír a pokyvoval hlavou:

„Hm, tak tedy říkáte, že tenhle pán není v adresáři? Po pravdě řečeno, ani já neznám žádného učitele tohoto jména. Patrně zemřel a... Heuréka! Už to mám! Co když je vdova po něm zrovna má nebohá bytná a vaše domácí? Svěřte mi na chvíli ten dopis, milý příteli! Vycválám nahoru a přivezu zprávu mimořádným vlakem – expres, franko a obratem!“

A hnal se domů, jako by o rozluštění této záhady rozhodovala každá vteřina. Pes a sluha stáli pořád ještě tam, kde se před chvílí zastavili, a ani v nejmenším nebyli připraveni na náhlou akci svého pána. Bernardýn sice uskočil, zato sluha zůstal jako přikovaný – a v tom bylo celé neštěstí. Hadice vodní dýmky se napjala, baňka mu vyklouzla z ruky, chtěl ji zachytit, ale ještě ji postrčil – a rovnou na psa a se psa na zem, kde se roztříštila na tisíc kousků, žhavý popel z nádobky se vysypal Cupidovi na hřbet, hrdlo táhl Metuzalém za sebou až do půl schodů a teprve pak si všiml, že se něco děje, obrátil se a zůstal stát: uviděl střepy a celou tu spoušť, uslyšel psa, jak spustil nářek, sotva mu začala doutnat srst, spatřil sluhu, kterak se jak široký tak dlouhý natáhl přes bernardýna s fagotem v ruce, a nad tím vším lomil rukama Číňan a zoufale volal: „Ó niu-niu-niu! Pen-tan pen-niu!“ – a to všecko budilo tak směšný dojem, že se student fajfka nefajfka rozchechtal a křikl:

„No nazdar, Gottfriede z Bouillonu, tys to zas vyvedl!“

On i všichni studenti říkali totiž nebohému sluhovi z neznámých důvodů tímto proslaveným historickým jménem. Jmenovec velkého křížáka rychle vyskočil, otřepal se a ozval se mnohem spíš pohněvaně nežli v rozpacích:

„Co zas, hrom do mydlin! Japa to, že zase je já? To už namoutěkuši přestává šecko – pořád jen já! A že se zeměkdoule votáči, to taky já, co? A že máme nohy patama dozádu. Dopa mi vytrh to vodnatelný hulidlo z ruky a poslal mě šupem do přízemka, no? Člověk kráči ve vši počestnosti vod boha Bakšusa k domácím špenátům, a eště nestačí vkročit do pěstiboulu a už nad nim stojí copatěj a mňouká jako pomnutěj kočkodán! Copak to vůbec povidaj?“ obrátil se na Číňana.

Odpověděl mu však jeho pán:

„Niu je čínsky vůl, a třikrát po sobe to značí: trojnásobný přežvýkavec!“

„Vohrornny! A pen-tan?“

„Nemotora, ťulpas, pitomec.“

„Eště vohromnějši. Pane Jie Ťin-li, esli ste chtěl k policajtům, neračte se vobtěžovat, dám vás sebrat sám. Ale nejdříve se podívejte, jak vám Němec s muzikální koncertmátoří

dokáže zahrát na svůj voblíbenej inškrument!“

A popadl fagot a hnál se na Číňana. Ten však nebyl žádný hrdina: vzal nohy na ramena, bleskurychle zmizel ve svém krámku a zavřel se tam na závoru.

„Zmiznul jak Te Deum ex mašina!“ zajásal Gottfried z Bouillonu. „Vény vidí Mici – ale vodřikám se salvy za vitěstvi, rači vodevzdám ty zbytky šťastny minulosti blaženemu zapomnění.“ A začal sbírat střepey.

Červenomodrý Metuzalém spěchal zatím ke své bytné. Bydlela v nevelkém pokojíku s malou ložnicí, ostatní pokoje pronajímala studentům, aby si přilepšila: penze po ubohém kantůrkovi byla ještě ubožejší a nejednu noc proseděla nad šicím strojem nebo nad kanavou, zahánějíc bídu s nouzí od lůžka svých dětí.

Teprve chvíle, kdy se přistěhoval Metuzalém, přinesla jí jakous takous úlevu. S předešlými nájemníky býval kříž a starosti, kdežto on byl zámožný a měl i dobré srdce, řádně platil nájemné, ledaskdy jí pomohl i k vedlejšímu příjmu, brzo si zamiloval její dobře vychované děti a rád pak slýchal, když mu říkávaly strýčku, ba zdálo se, že si v duchu předsevzal pečovat o jejich blaho jako opravdový strýc.

Nejstarší Richard jevil velké nadání a učitelé naléhali ha ubohou matku, aby ho dala na studie. Na to však byla příliš chudobná. Uznávala sice, že i řemeslo má zlaté dno, přesto však její mateřská láska přetěžko snášela, že nemůže chlapci poskytnout vhodnou výchovu a lepší budoucnost.

A tak k ní jednou večer přišel Metuzalém a bez dlouhých okolků začal právě na tohle téma. S těžkým srdcem poděkovala a odmítla šlechetnou nabídku, student však nicméně prohlásil:

„Milá paní, snad jste si už všimla, že ne zrovna rád hovořívám o sobě a o svých věcech. Dnes tedy dělám výjimku. Můj otec byl bohatý sládek a ješitná ctižádost ho hnala k tomu, aby se mohl pyšnit učeným a slavným synem. Já se mocímermo bránil, nechtěl jsem být ničím jiným, než byl on, leč marně. Nezbylo mi, nežli deklinovat do zblbnutí slůvko faba, to jest bob, třebaš mi byl vždycky bližší chmel než všecky luštěniny světa. O ostatním radši pomlčím. Na sklonku života přeměnil otec svůj pivovar na akciovou společnost a zanechal mi velké jmění, já to však dotáhl jen na věčného studenta a ostrého duelanta. Teď však začínám bolestně pociťovat prázdnotu své trapné existence a stydím se za sebe i za svůj pustý život. Zachtělo se mi činů – a první bude ten, že umožním, aby váš syn nahradil ztracený čas mých marných studií. Nic mi nebudete dlužni, žádný strach, a já aspoň splatím svůj dluh, který mě tíží na stárnoucí duši. Učiníte-li šťastným svého syna tím, že neoslyšíte mou nabídku, učiníte šťastným i mne a do smrti vám za to budu vděčen. Řekněte ano, podejte mi ruku – a konec dalších slov.“

Od té doby navštěvoval Richard gymnasium a Červenomodrý Metuzalém nad ním bděl jak kvočna nad jediným kuřátkem. A kuřátku teď bylo sedmnáct a ze všech sil se snažilo splnit všechny naděje a tužby matčiny i strýčka Metuzaléma.

Když tedy teď vstoupil student do jejich pokojíku s dopisem z Číny, spatřil zas jako vždy tu známou tichou idylku: pilná paní Steinová žehlila prádlo, svědomitý Richard se skláněl nad atlasem, jeho mladší sestra soustředěně šila na stroji, který jí Metuzalém daroval k letošním vánocům, a malý šestiletý bratříček seděl potichoučku u kamen, zaměstnán nějakou hračkou.

„Poslyšte, paní Steinová,“ spustil Metuzalém po zběžném pozdravu, „nebydleli jste dřív v Horní ulici číslo dvanáct v přízemí?“

„To ano,“ odpověděla překvapená bytná.

„A jmenoval se váš nebožtík muž Josef Ferdinand?“

„Jmenoval. A proč se ptáte?“

„Tak pak to souhlasí. Tenhle dopis je váš.“

Podal jí obálku, paní Steinová přečetla adresu a zeptala se notně udivena:

„Nepřišel poštou! A odkud je?“

„Z Číny, paní Steinová. Jie Ťin-li mi ho dal.“

„Co říkáte – že z Číny? Kterýpak pohan by mi psal z takové nekřesťanské dálky? To bude nejspíš nějaká mýlka, ten dopis není můj.“

„I je, proč by ne. Adresa je přesná.“

„Dovol, máti, půjč mi to psaní,“ ozval se Richard a sáhl po obálce. Podíval se na adresu a pak rozhodl: „Je sice pro otce, ale když zemřel, máš právo ho otevřít.“

A bez meškání rozřízl perořízkem obálku, vytáhl popsany list, rozevřel ho a svezl se pohledem dolů k podpisu. „Od strýčka Daniela!“ vykřikl překvapeně.

„Ale ten byl přece v Americe a zmizel bůhvíkam,“ namítla matka.

„Není tedy po smrti, jak jsme si mysleli. Slávabohu, že ještě žije! Ale poslyšte, co píše!“

Metuzalém se chtěl vzdálit, zdrželi ho však, před ním přece neměli rodinná tajemství.

Obsah dopisu musel být zřejmě velice důležitý, vždyť student zůstal u své bytné víc než hodinu. A když se jeho sluha – samo sebou že ne ze zvědavosti, ale jen a jen z horlivé péče – zastavil přede dveřmi a nastavil ucho, zaslechl zevnitř radostný výkřik; a třebaš nerozuměl ani slovo, přece jen poznal, že porada je jaksepatří živá.

„Copak se to tam děje, nejspíšejc válečnická porada či co,“ brumlal si pod vousy. „Rači zpátky, nebo se dostanu svou předpovysunutou hlejdkou rovnou pod švakaléryji.“

A dobře tak, neboť sotva ucukl svým dlouhým nosem, vycválal ze dveří jeho pán a pádil do svého bytu. Když spatřil sluhu, chytil ho za ramena a zvesela křikl:

„Vzhůru, Gottfriede, konec zahalečství, jedem do světa!“

„No ne! A kampa to? Že by k Rejnu, vošmakovat mladý vinko?“

A zatvářil se jaksepatří dokysela.

„I kdepak, o mnoho dál! Trpíš mořskou nemocí?“

„Japa by ne! Přímo děsně.“

„Odkud to víš?“

„Poniváč muj echt německej žaludečnik nesnáší vodu ani v umejvadle. Vydrží lecjakou mokrost, jenom ne vod tejdlencty pramenitý tekutiny.“

„Tak zůstaneš doma, já jedu k moři.“

„Inu, to by teda ještě nebylo tak zlý. U moře se dá bejt i bez zámořsky nemoci, akorát že musí člověk zvostat na břehu.“

„Jenže já chci na moře, a dokonce až do Asie!“

„Při všech svatejch volympijskejchí“ zalomil Gottfried rukama.

„Do Číny, abys věděl.“

„Dyk-tam už sme!“ ukázal Gottfried z Bouillonu kolem sebe – a měl vlastně pravdu: z přátelství, které Metuzalém uzavřel s čínským obchodníkem, stal se vášnivým sběratelem čínských výrobků. Na stěnách, po stolech – všude bylo spousta nádob, zbraní, hudebních nástrojů, všelijakého nářadí a jiných zdobných předmětů ze vzdálené Říše středu.

„Správně, ale já chci vidět pravou Čínu, ne takovouhle z muzea anebo z vetešnictví,“ odpověděl student a vzrušení mu přebarvilo tváře do ruda a nos do nepopsatelné superultramarínové modře. „Měl bys jet se mnou, jenže když se bojíš moře, zůstaň tady a z dlouhé chvíle můžeš chytat lelky.“

Ale to už si náš milý Gottfried založil ruce v bok, postavil se před svého pána a odhodlaně prohlásil:

„Cože? Jakže? A jářkuže proč? Já, proslavenej Gottfried z Bouillonu a veleznámej ouhlavník všech Sakracénu, já že bysem se měl leknout kouska moře? Ať se kráči schovat, louže s párma herinkama! A vůbecně, na každěj pád musim s váma, copa se beze mě vobejdete? Kdo vám bude pulírovat schrnovačky, klepat sáčko, cpát tu vaši dejmovnici, natahovat cibule a při vobědě říkat: Dejžtopámbu dobrou chuť? No já přece, né? Takže jedu s váma, pokaváde nejni celá ta slavná Čína jenom ňáká skopičina, to by si pak váš voddanej Gottfried mlaskavě vyprosil!“

„Žádný žert, brachu, myslím to naprosto vážně. Nemám čas ti všecko vysvětlovat, jedem zítra ráno prvním vlakem, nejdřív do hlavního města na vyslanectví pro papíry a pro všecka ta nutná lejstra. A teď už letím k bankéři, na policii a do sta krámů, musíme nakoupit tisíc věcí na tak dlouhou cestu. Richard jede s námi a –“

„Ri – „ přerušil ho sluha, ale překvapením byl s to vyrazit jen ty dvě hlásky.

„Ano, ano. Však právě jenom kvůli němu podnikám tu celou cestu. A jestli sebou nehodíme a nebudem už zítra ráno někde za horami, bude s cestou ámen. Doslova jsem matku donutil, aby mu dovolila jet, a tak radši honem pryč, než si to zas rozmyslí.“

A než se Gottfried vzpamatoval, byl tentam.

Pokýval hlavou, podrbal se za ušima, upřel pohled na velikou čínskou lampu v podobě strašného draka, zahrozil mu pěstí a vydal se za paní Steinovou, aby vyzvěděl, co a jak se zběhlo a proč se mají trmácet zrovna do té žluté Tramtárie.

Červenomodrý Metuzalém nedošel zatím daleko. Před Číňanovým krámkem si zřejmě na něco vzpomněl a rychle vstoupil.

„Nuže?“ zeptal se ho syn Říše středu. „Vrátíte Jie Ťin-limu jeho dopis?“

„Ani zdání! Vždyť byl doopravdy pro mou bytnou. Neračte se namáhat, všecko je v pořádku. Ale prozradte mi, pro Kristovy drahé rány, jak se dostal k vám?“

„Prostřednictvím Jie Ťin-liho dodavatele v Kantonu v provincii Kuang-tung, jemu odevzdali ten list.“

„A neoznámil vám ten pán, kdo je odesilatelem?“

„Ó nikoli. Jen vzkaz a prosbu odevzdat to psaní a žádat o brzkou odpověď. Adresa prý stojí v dopise.“

„To ano, souhlasí. Ale rozhodli jsme se jinak: nebudeme odpovídat, pojedeme sami. Richard Stein, já a můj Gottfried z Fagotova.“

Teď byla řada na Číňanovi, aby projevil své překvapení. Zdvihl ruce nad hlavu, rozkýval se jako kyvadlo největších pendlovek světa a vykřikoval:

„Ó jaká zvěst, jaká to zpráva! Vy sami se chystáte do Čung-kuo– Říše středu! Do Čung chua – Květu středu! Uvidíte Tchien-čchao – Nebeský dvůr, půjdete do Tchien te-š – Chrámu nebeských ctností, k Chuang-ti šan –hoře Vznešeného panovníka! Jak se to stalo? Jak jste přišli na takovou skvělou myšlenku? Prozradte to Jie Ťin-limu!“

„Z účasti, kterou chovám k rodině své bytné,“ řekl Metuzalém. „Věc se má tak. Zesnulý Stein měl bratra. V mládí, snad z touhy po dobrodružství, se vydal do světa. Léta žil v Jižní a pak v Severní Americe, ale bez valného zdaru. Po čase se pustil dál, až někam na Jávu, ale loď u čínských břehů ztroskotala a nebožák byl jedním z mála, kdo se zachránili. Mezi Číňany se mu vedlo nejdřív jak náleží bídne, byl pro ně i-žen, cizí barbar, a jednali s ním jako se zajatcem. Avšak pomalu se přece jenom začal vžívat do cizích poměrů, naučil se jejich řeči, oblékal se do čínského šatu, přijal i tamní mrav a dosáhl nakonec toho, že ho považovali málem za domorodce. Jediné, co nesměl, bylo opustit tu zemi; i jen za pokus by byl býval trestán smrtí. Aby si ho zabezpečili co možná dokonale, eskortovali ho do

vnitrozemí. Ale i tam se dokázal přizpůsobit a zanedlouho ho mezi sebe přijala společenská smetánka. Čirou náhodou objevil v horách pramen nafty, a jelikož se ještě ve Spojených státech naučil, jak ji těžit a vhodně zužitkovat, pustil se do díla sice po americku, leč s přihlédnutím k čínským zvyklostem. Rychle zbohatl, rozšířil své styky dokonce až na pobřeží, a právě to mu umožnilo odeslat do vlasti dopis, který se dostal do vaší péče. Neoženil se, je tedy bez dědiců, a přitom natolik churavý, že co nevidět už čeká smrt. Nechce předat majetek do cizích rukou, a prosí proto bratra, aby co nejdřív přijel za ním do Číny. V případě, že by již nebyl naživu, rád by přivítal nejstaršího synovce, o jehož narození se dozvěděl už z dřívějších zpráv. Jen tak bude možno obejít čínské zákony a odevzdat příbuzným plody své píce. Žádá o okamžitou odpověď, hned poté zašle prý peníze na cestu. Řekl jsem si ale, že by se tím ztratilo určitě kolik měsíců a nemocného by zatím mohla stihnout smrt, a tak jsem dosáhl, že paní Steinová bez meškání pustí svého syna na cestu, ovšem s podmínkou, že ho doprovodím. Náklady výpravy nesu samozřejmě já. Všecko se to zběhlo znenadání a stejně rychle se to musí uskutečnit, jinak mám strach, že své dovolení odvolá. Však to také pro ubohou matku není žádný žert pustit dítě do takové dálky! Pojedeme raději hned zítra, prvním ranním vlakem.“

Jie Ťin-li stál s ústy dokořán a hleděl na studenta jako vyjevený.

„Co je s vámi?“ zeptal se Metuzalém s obavami. „Zkameněl jste? To vás moje vyprávění tolik ohromilo?“

Chytil syna Říše pod nebesy za ramena a zatřásl jímf až se zase vzpamatoval. Číňan skočil ke dveřím, spěšně je zavřel na závoru, popadl studenta za ruku, vtáhl ho dozadu za krám do privátní kanceláře a násilím ho vmáčkl do křesílka z bambusu.

„Příteli!“ zvolal potom a hovořil hned německy a hned zas čínsky. „Dopravdy cestujete do Číny, do vroucně milované vlasti nebohého Jie Ťin-liho?“

„Jak jsem řekl – zítra ráno.“

„Ó Pane nebes, Záři slunce, Prameni prostoru a času! Jaké štěstí, jaký osud! Příteli, Jie Ťin-liho život, jeho majetek je váš, všecko, všecko může býti vaše, jen jména svých předků vám nemůže dát –, prokážete-li mu službu, tak nekonečně velkou, že i největší vděk za ni bude nicotnější nežli zrnko prachu!“

„Rád, velice rád, pokud to jen bude v mých skrovných silách. Co mám pro vás učinit?“

„Přiveďte Jie Ťin-limu jeho ženu, přiveďte mu jeho děti!“

„Ale ovšem, s největším potěšením!“ zasmál se student. „Když nechcete víc než tohle.“

„Ó příteli, nemluvte tak. Co Jie Ťin-li žádá, je těžké, ba neuskutečnitelné. Úřady budou dozajista proti.“

„I co, s pány mandaríny si už nějak poradíme!“

„Žádnému Číňanovi by se to nezdařilo. Leč vy jste neobyčejný člověk, který se nepoleká žádné překážky. Použijete lsti i násilí, abyste učinil Jie Ťin-liho šťastným. Proto vám důvěřuje. Když to nikdo nedokáže, pak vy mu dozajista přivezete ženu a děti i majetek, který zakopal na odlehlém místě, poněvadž ho při útěku nemohl vzít s sebou!“

„Co říkáte? Zakopal jste svoje jmění? A pročpak jste ho neponechal rodině?“

„Ó můj pane, všechno by jim vzali, Jie Ťin-li je totiž...“

Třebas byli sami a živá duše je nemohla uslyšet, naklonil se těsně k studentovu uchu a hrůzyplně zašeptal:

„... odsouzenec k smrti. Potkalo ho neštěstí, že ho našli mezi povstalci – a víte dobře, co to v Číně znamená. Byl nevinný jako mladý čchao niao – jako vrabec v hnízdě, ale uviděli ho s nimi a byl by ztracen, nezachránit se okamžitým útekem. Stěží měl čas rozloučit se s rodinou a zakopat své stříbrné a zlaté pruty. Jen nepatrnou část si mohl vzít s sebou, aby měl v cizině na čem založit svou skromnou existenci.“

„Velmi zajímavé!“ poznamenal student. „To se tedy mám stát na stará kolena hledačem pokladů?“

„Ó ano, ano! Vidíte aspoň, jak vám Jie Ťin-li důvěřuje. Dozajista že ho nezklamete. Jie Ťin-li je o tom přesvědčen.“

„Co najdu – pokud se mi vůbec něco najít podaří – to vám odevzdám. Ale kde mám hledat? A kde pak najdu vaši rodinu?“

„Zlato a stříbro naleznete lehko podle plánu, který Jie Ťin-li nakreslil. Ale kde najdete jeho ženu a děti, to vám naneštěstí nepoví, neví to ani on sám.“

„Neustanu, dokud je neobjevím – jsou-li ovšem ještě naživu,“ ujistil ho student.

„Mohou vás přitom i zabít,“ varoval Číňan, „v Jie Ťin-liho vlasti je spravedlnost krutější než zde. Často se tam s provinilcem trestá i celá rodina, známí a přátelé.“

„Řekněte mi místo, kde jste se naposled rozloučili, půjdu nejdřív tam, a když je nenajdu, vydám se po jejich stopě jako Indián. Doufejme, že přinesu alespoň podrobnější zprávu.“

„Ó díky, Jie Ťin-li ví, že uděláte všechno, že nebudete žet nežádnej oběti, že vás nezalekne pražádné nebezpečí, jen abyste vrátil klid do jeho srdce. Jie Ťin-li vám všechno napíše, co budete muset znát, i několik dopisů vám přidá pro své dávné přátele, na něž se můžete s důvěrou obrátit. Ti všichni vědí, že je nevinný, a budou vám nápomocni, jak jen bude možno. Jste vskutku odhodlán převzít to poslání?“

„Naprosto! Dál o tom není třeba hovořit.“

„Pak vás Jie Ťin-li od této chvíle považuje za svého taj-ženu – mimořádného zplnomocněnce, a ptá se vás, jste-li připraven stvrdit to svým čchi-š' – nezrušitelným čestným slovem?“

„Tu je a tu je moje ruka!“ odpověděl zpříma Metuzalém a podal Číňanovi pravici.

„Zadržte, prosím,“ požádal ho obchodník. „Jie Ťin-li by rád přijal vaše čestné slovo podle mravů své daleké vlasti.“

A přinesl svazek cchan siangů – vonných zápalných tyčinek, kterých Číňané používají při svých náboženských obřadech. Červenomodrý Metuzalém musel vzít jednu do levice, obchodník s čajem učinil totéž a obě zapálil. Pak, sotva začal z hořících konců stoupat vonný dým a mísit se a splétat do jedné bizarní stužky, uchopil svou pravici pravici studentovu a slavnostně pravil:

„Jste nyní Jie Ťin-liho taj-žen! Jako takový musíte jednat přesně tak, jak by jednal on, nesmíte mít nižádných křivých myšlenek a vaše srdce nesmí k němu chovat zlobu ani nepoctivou zášť. Chcete mu teď dát své čchi-š' že provedete jeho pověření ze všech svých sil a že se budete k němu i k jeho rodině chovati povždy jako čestný muž?“

„Ano!“ odpověděl student. „Ale celé tohle divadýlko nemuselo být – moje čestné slovo je jak nejsvětější přísaha. Jestli vás to ovšem upokojí, prosím, ať je po vašem: Slibuji, že budu jednat přesně tak, jak byste jednal vy. To je můj čestný slib, na který můžete spolehnout!“

„Jie Ťin-li vám věří a důvěřuje. A stejná důvěra ať mezi ním a vámi panuje až do té chvíle, dokud nezapálí dvojici těchto cchan siangů u Jie Ťin-liho rakve.“

Uhasil opět obě tyčinky, opatrně je zabalil a uložil do skříňky z ebenového dřeva, kde choval jen předměty obzvláště důležité.

Tak bylo dáno čestné slovo, jež se stalo pro studenta zdrojem bohatých a nejpodivuhodnějších událostí. Hned poté se Červenomodrý Metuzalém vydal obstarat vše, čeho bylo třeba k brzkému odjezdu.

Kapitola druhá

NA PRAHU NEBESKÉ ŘÍŠE

Není snad nikoho z obyvatel přístavních měst při Severním nebo Baltském moři, kdo by nezaslechl jméno Turnerstick či alespoň jednou nezahlédl toho znamenitého a zkušeného námořníka.

Kapitán Frick Turnerstick, pravý fríský mořský vlk, plavil se už léta ve službách jistého newyorského rejdaře; protože byl v neustálém styku se svým zaměstnavatelem i se vznešenými americkými zákazníky, změnil své poctivé jméno Drechslerstock na anglické Turnerstick, osvojil si spoustu amerických vlastností a zvyků, dávno už běžně mluvil plynou angličtinou – ale v hloubi duše zůstal přece jenom Němcem jako poleno.

Proslavil se po všech mořích světa jako zdatný, smělý a schopný kapitán, obdařený nejvyšší chvályhodnou vlastností, že se totiž vždy a všude snažil být svým podřízeným spíše přátelským a starostlivým otcem nežli přísným představeným. Snad proto míval na palubě vždy jen spolehlivé mužstvo, jež ho mělo rádo, vážilo si ho a leccos přehlédlo, co by u jiného sotva ponechalo bez uštěpačných poznámek.

Kapitán Turnerstick měl totiž některé slabůstky jako stvořené probouzet ironii podřízených. Že se mu však přesto tajně nesmáli, toho příčinou byl dozajista dětský respekt, který k němu cítili.

Už jeho zevnějšek napovídal sklonům k různým podivnostkám. Navzdory rozsáhlým vědomostem z námořních nauk nevynikala jeho tvář nijakou zvláštní duchaplností. V jejím středu trčela totiž jakási podivnost, kterou bylo možno s notnou dávkou shovívavosti a dobrého rozmaru nazvat dejme tomu třeba nosem; všetečně jukal k nebesům, a to ještě ne přímo nahoru, ale v důsledku mocného úderu pěstí kdysi v dobách něžného mládí povážlivě stranou, což samozřejmě nenapravitelně porušovalo kýženou souměrnost mužného obličeje. Mohutné kníry činily tupý nosík dvojnásob směšným a naivním, kteroužto okolnost nemohlo vylepšit ani to, že kapitán Turnerstick s oblibou nosíval obrovskou tropickou přílbu. V boji s malajskými piráty přišel o pravé oko a na jeho místě skvělo se skleněné, nebylo to však nikterak lehké rozpoznat, tím spíš, že veškerou pozornost strhával na sebe právě ten podivný nos.

Žádný smrtelník neviděl legendárního kapitána jinak než ve vysokých juchtových botách téměř až do pasu a v další stejně nepostradatelné součásti oděvu, jíž byl tmavomodrý kabát z Jižní Karolíny, zdobený pozlacenými knoflíky s nablýskanými kotvami; bez něho by byl zřejmě nepřežil ani den. K tomu patřil i neuvěřitelně vysoký stojatý límec s křiklavě červeným nákrčníkem, uvázaným vpředu do obrovitého motýlka. Mistrovskou tečku jeho zevnějšku tvořil cvikr v zlatých obroučkách, zavěšený na široké černé hedvábné stuze – nanejvýš opodstatněném bezpečnostním opatření, jelikož skřípec, puzen neúprosnými zákony přitažlivosti zemské, nedokázal setrvat na stanoveném místě nikdy déle nežli zlomek vteřiny: ustavičně mu padal, takže vždy a všude byla jedna z kapitánových mohutných tlap zaměstnána tím, že titěrný a nepoddajný skřípec znovu a znovu vtlačovala na trpasličí nos.

Po pravdě řečeno byl kapitán Frick Turnerstick do jisté míry marnivý zejména pokud šlo o jeho loď, která představovala, jak to jen bylo možné, příkladný vzor čistoty a pořádku; a je tudíž přirozené, že to nezůstalo bez vlivu ani na jeho vlastní zevnějšek a sem tam i na některý střípek jeho charakteru.

Kapitánovy jazykové znalosti například vrchovatě postačovaly běžným potřebám, víc po

něm ani nikdo nežádal. Nicméně však existoval někdo, kdo v něm spatřoval skutečného jazykového génia, a to byl – on sám.

Navštívil kdejaké pobřeží a odevšad si odvezl několik slov té které řeči, již se tam mluvilo; tato cestovatelská kořist ležela mu pak v hlavě nejnemožněji zpřeházená a spletená jako trosky po katastrofální srážce vlaků, přesto však byl neotřesitelně přesvědčen, že mistrně ovládá několik tuctů jazyků a různých nářečí, a při každé vhodné i nevhodné příležitosti tyto neblahé filologické trosky ochotně vyhrabával. Ale někdy se přece jen zdálo, jako by přitom byla ve hře i jistá dávka sebeironie, neboť kapitán nadevše rád vídal kolem sebe smích a veselost.

I dnes byl kapitán Frick Turnerstick v opravdu růžové náladě – a měl k tomu všechny důvody: pod nohama cítil palubu nejrychlejšího clipperu, jakému kdy velel, nádherný zadní vítr nadouval plachty, obzor byl jako ostře narýsovaná čára a bezoblačné nebe shlíželo s úsměvem na veselé tváře jeho námořníků. Navíc byla loď už blízko u cíle a vezla cestující, kteří měli obzvláštní schopnost získat si mimořádnou přízeň bodrého kapitána. Nalodil je v Singapuru a měl je dopravit do Kantonu. Byly to pro něho skvostné dny – už mnoho let nezažil na palubě takovou zábavu. A rovněž i záměr, který ty tři vedl do kantonského přístavu, shledal natolik sympatickým, že se rozhodl hned tak je neopustit, tím spíš, že se jim mohl věnovat zcela po libosti: jeho kormidelník byl totiž člověk povýtce spolehlivý, takže mu neváhal svěřit loď i všechny záležitosti na jakkoli dlouhý čas.

Ti tři cestující, kteří si tak do poslední žilky získali srdce kapitána Turnersticka, byli student Fritz Degenfeld, všeobecně zvaný Červenomodrý Metuzalém, jeho sluha Gottfried Ziegenkopf, přezdíváný však častěji na Gottfrieda z Bouillonu, a konečně Richard Stein, gymnasista, který se vydal na předlouhou cestu, aby převzal své čínské dědictví; společnost doplňoval nádherný bernardýn, pojmenovaný zřejmě v jakémsi horečném poblouznění jménem Cupido.

Všichni tři seděli právě v dobré míře na palubě a pozorovali několik plachetnic, mířících k obzoru. V obvyklé vzdálenosti za Metuzalémem držel Gottfried novou vodní dýmku, student vypouštěl obvyklé husté mraky kouře a měnil clipper takřka na parník a se stejně obvyklou dobrosrdečností kynul kapitánovi, který k nim sešel z můstku.

„Tak co, komodore, jak je?“ zeptal se Metuzalém s úsměvem. „Uvidíme už konečně břehy Nebeské říše?“

„Jakpak by ne,“ odvětil kapitán, „odpoledne spustíme kotvy v Hongkongu.“

„Měli jsme dobrou plavbu.“

„Znamenitou, u všech makrel! Sedmnáct uzlů za hodinu, to už stojí za řeč ne? Za necelé čtyři dny ze Singapuru až sem, ať to někdo zkusí – kromě Fricka Turnersticka!“

„Tak, tak, vy a vaše znamenitá loď – s tím už se dá leccos pořídit. Věřu jsem se nenadál, že se budeme moci poklonit Číně tak bezpečně a brzo.“

„A jestlipak víte, jak musíte pozdravit tu zaslíbenou zemi dlouhých copů?“

„To tedy ne.“

„Čching! A jestli chcete obzvlášť srdečně, tak: Čching, čching, čching! To je správný čínský pozdrav, jak má být.“

„No tohle! Snad neumíte trochu čínsky?“

Turnerstick si nasadil cvikr, vrhl na studenta opovržlivý pohled a znechuceně odpověděl:

„U všech rejnoků a tresek, že se tak můžete ptát! Trochu čínsky! Když to vezmu do ruky, tak pořádně a z gruntu, pamatujte si to!“

„Hovoříte tedy čínsky perfektně?“

„Samozřejmě. A jak jinak?“

„To jsem ovšem nevěděl,“ přiznal Metuzalém. „Slovem jste se o tom nezmínil.“

„A taky proč? Kdejakou samozřejmost nemusí člověk troubit do světa.“

„Nu, tím cennější je pro mne dnešní objev. Slíbil jste mi, že se k nám na několik dní připojíte, a tak pro nás bude velice užitečné, hovoříte-li plyně čínsky.“

„I co, to nestojí ani za řeč. Úplná maličkost. Ale vy jste se přece taky zabýval čínštinou, ne? Tuhle jste to říkal.“

„Jenom tři roky.“

„U všech ančoviček, to je ažaž! Vždyť je to ta nejlehčí řeč, co znám.“

„Zajímavé! A já ji považoval za jednu z nejtěžších.“

„To jste věru roztah špatné plachty! No ovšem, vy se svou obligátní latinou a řečtinou ztratíte natotata správný kurs. Kdo má hlavu přecpanou tím klasickým haraburdím, nemá tam pak místo ani na to nejsnadnější. Takovíhle mudrci plachtí potom po světě a nerozeznají křižník od bečky na sledě. Říkám vám, jako bych se s tou čínštinou narodil, přišlo mi to dočista samo.“

„Vidíte, a pro mne to byl skutečný oříšek. Div jsem si na ní zuby nevyhlámal. Třeba jen to množství dialektů!“

„No a? Takový dialekt mi sjede do hrdla jako silný grog. Hlavní věc držet se hlavního – a to jsou v čínštině hlavně koncovky.“

„Tak? A já žil v domnění, že čínština koncovky nemá.“

„Co to povídáte? V čínštině že nejsou koncovky? Teď už tedy chápu, proč jste za celé dva roky nikam nedošel. Když nemáte páru o koncovkách, to je zrovna, jako kdybyste chtěl plavat bez vody a létat bez křídel. Řeknu vám rovnou, že bych vás naučil čínsky i s těmi všemi dialekty za – no za pět minut jistě.“

„Neuvěřitelné!“

„Co nevidět uvěříte. Vyjmenujte mi pár čínských měst anebo řek!“

„Maličkost. Tak třeba Jang c'-ťiang, Ma-seng, Pej-ťing, Hong-kong, Wu-sung...“

„Stop!“ přerušil ho kapitán. „Stačí. To máte hnedka pět koncovek.“

„Koncovek? To snad ne...“

„A teda co? Zrovna jste je vyjmenoval: –ang, –eng, –ing, –ong, –ung. Jestli tohle nejsou koncovky, ať nejsem Frick Turnerstick, ale kuchař na dřevěné brize! A s koncovkami je to potom hračka, pak můžete sypat čínštinu jako z rukávu. Koncovky, pane, jediné koncovky, to je ta smetana na podmáslí! Samo sebou, vy s tou svou latinskou a řeckou veteší nemáte ani tuchy o pořádných a užitečných koncovkách! Hádám, že na žádné z těch vašich slavných universit nenajdete ani jednu poctivou koncovku, jako jsou čínské ing, ang nebo ung. S pěti koncovkami strčím celou Čínu do kapsy. Podívejte, tamhle k nám zrovna míří kutr. To bude lodivod. Dám mu signál, aby připlul blíž a přirazil k levoboku. Promluvíme si spolu čínsky, ať máte radost. Budete se divit, že jste na takovou maličkost nepřišel sám.“

Křikl nějaký rozkaz a za chvíli už zavlál na předním stožáru mezinárodní signál PT.

Lodivod přirazil ke clipperu a vzápětí stál před kapitánem; byl oblečen do čínského kroje, obličej mu stínil široký slaměný klobouk.

„A teď pozor,“ mrkl Turnerstick spiklenecky na Metuzaléma, „jak to poprčí, ta moje čínština!“

Přistoupil k lodivodovi a pozdravil ho:

„Čching, čching, čching –“

„Insaneness!“ přerušil ho lodivod hrubě. „Hodte po mně poctivým: Welcome!, sir. Američan přece nepotřebuje kejvat po čínsku copem.“

„Vy nejste Číňan?“

„To tak! Jsem poctívej Skot z Greenocku na Clyde, tam co se stavěj ty nejsprávnější kovový lodě, jestli nevíte. Kliděčko si poslužte svou americkou mateřštinou.“

„Ale já s vámi chtěl mluvit čínsky!“ řekl zklamaně Turnerstick.

„Jděte s tím do háje, sir! Ty šikmovoký chlapi si ani nezasloužej, aby se poctívej člověk staral vo tu jejich hatmatilku. Radši se postarejte vo pořádnou rundu rumu na přivítanou, jinak zas vodrazím a můžete se rovnou napasovat třeba támhle do vestrova Lamma, jestli vám to přijde vhod.“ A zamířil přímo do kapitánovy kajuty; Turnerstick chtěl nechtěl za ním.

Za chvíli byli zpátky, lodivod převzal řízení lodi a kapitán měl zase čas věnovat se cestujícím.

„K vzteku, že ten lodivod není Číňan,“ prohlásil kapitán. „Ale co, za chvíličku bude kolem člunů, až nás to bude mrzet. Aspoň vám ukážu, jak se vyznám v řeči synů Říše středu. Ostatně – nejvyšší čas, abyste otevřeli zavazadla.“

„Proč? A k čemu?“ nechápal Metuzalém.

„Proč! Abyste vytáhli své čínské obleky.“

„Čínské obleky? Žádné nemáme.“

„Cože? A to se chcete vydat do čínského města a neobléknout se podle mravů země? Snad se tam nehodláte promenovat v téhle studentské čepici?“

„A proč ne?“

„Protože to je nesmysl. Stanete se středem pozornosti. Uvidíte, budou se vám smát a obtěžovat vás a nadávat vám cizích barbarů. Dožijete se lečjakých nepříjemností, a kdoví, jestli ne i vážných malérů.“

„Pah! Kdo by mi mohl zakázat, abych se oblékal, jak se mi líbí?“

„Zdravý lidský rozum,“ odvětil Turnerstick. „Protože chcete-li pořádně poznat Čínu, musíte co nejmíň prozradit, že nejste Číňani. Neznáte ještě tenhle národ. Byli donuceni, aby nám otevřeli svoje přístavy, ale nenávidějí nás, jsme pro ně vetřelci, kteří k nim vnikli násilím. Jako cizinci si nebudete jisti ani pod ochrannými křídly svého konzula. A vydáte-li se dál, a to máte, jak jsem vyrozuměl, v úmyslu – narazíte už jenom na hradbu nepřátelství.“

„Uvidíme! Nemám nejmenší chuť zapřít jen ze strachu svůj poctivý původ.“

„To je sice chvályhodné, ale – hm, přísně vzato, máte vlastně pravdu. Protože kdybyste se nakrásně oblékl jako ten nejpravověrnější Číňan, otevřete ústa a stejně každý pozná, že jste cizinec. Kdežto já pro ně budu vždy a všude domorodec, ať se vystrojím třeba do fraku. Ovšem přece jenom bude asi lepší, když se trochu přizpůsobíte všem zdejšími zvykům.“

„Nu což, pokud jde o tohle, neříkám, že se třebaš nevyšňoříme do čínských svérázů. Zatím však zůstaneme tak, jak jsme. – Jak dlouho vás zdrží záležitosti v Hongkongu?“

„Vůbec ne. Odevzdám velení kormidelníkovi, jen co tu vyřídím pár drobných formalit. Hodinka postačí, víc nebude třeba. Amerického konzula navštívím v Kantonu.“

„Jsem rád, že se nemusíme rozloučit. Tím spíš, že se v Hongkongu nehodlám dlouho pozdržet.“

„Mně to taky vyhovuje. Můžeme použít parníku China Navigation Company, bude-li vám libo, nebo, pokud bychom se chtěli vrhnout střemhlav do víru života, poplujem do Kantonu džunkou.“

„Upřímně řečeno, dal bych přednost prvnímu návrhu, jde mi o to, abychom se tam

dostali co možná nejrychleji. A pustit se do boje s čínským drakem, na to bude ještě času dost. Zavazadla necháme na vašem clipperu, nezůstaneme v Kantonu dlouho.“

Stále častěji teď potkávali rozmanité plachetnice nebo zahlédli tmavou stuhu kouře z parníků spěchajících do přístavu nebo odtamtud. Moře ožívalo rostoucím počtem plavidel – a vtom už se pomalu vynořovala skalnatá bradla Hongkongu. Plachetnice se rychle přiblížila k ústí Ču-ťiang, jak Číňané nazývají Perlovou řeku. Mužstvo stálo na svých místech a čekalo na příkazy lodivoda. Zkušený Skot bezpečně zavedl plavidlo neproniknutelnou spleť nejrůznějších parníků, plachetnic, veslic a džunek k hongkongskému přístavišti. Tam stáhli plachty a spustili kotvu.

„Čching, čching, čching!“ zvolal Turnerstick a nadšeně rozpřáhl paže, jako by chtěl obejmout celý Hongkong do své pohostinné náruče.

Přístav skýtal navzdory evropskému charakteru města pořád ještě typický obraz východoasijského života a ruchu. Nábřeží se hemžilo Evropany nejrůznějších národností, Číňany, Japonci, Malajci, Indy, Pársy, Sinhálci i portugalskými mestici a tmavými Afričany; kolem lodi se proplétalo množství člunů a prámů vrchovatě naložených čerstvými plodinami země a všemožným čínským haraburdím; každý chtěl být první a divoce nabízel své zboží právě dorazivším cestujícím, jen aby z nich vylákal co nejvíc peněz, dokud ještě jaksepatří nepronikli do džungle zdejších cen. Ze všeho toho křiku, volání, řevu, hádek, klení, chvály a nabízení až uši zaléhaly.

„Jen nic nekupovat!“ varoval cestující kapitán. „Nejlepší jim vůbec nedovolit, aby se přiblížili, jinak se vydrápou na palubu a bude s námi ámen. Máte štěstí, že s nimi dokážu pohovořit, teď něco uvidíte!“

Přikázal naplnit několik věder vodou a postavil je těsně k zábradlí. Pak se nahnul dolů a zvučným silným hlasem zařval do hejna na hladině:

„Koukejteng plavatong! Nicung nekoupímeng! Zmizteng, darebácing! Táhněteng pryčang, pryčong, pryčung! Travaillez, travaillong, travaillang!“

Neúčinkovala slova, ale jeho mohutný hlas; divoce výhružné posunky měly za následek, že rámus dole na chvíli ztichl. Prodavači na něho udiveně vytřeštili zrak. Turnerstick však hulákal dál:

„Slyšeling jsteng? Nicung nepotřebujemeng! Nemámeng penízkyng! Veslujteng pryčung! Ať už tong jeng!“

Překvapení vodní kramáři pořád ještě mlčeli. Nevěděli zřejmě, co si o tom všem pomyslet. Vtom zahlédl Gottfried z Bouillonu hlásnou troubu, podal ji kapitánovi a co nejvážnějším hlasem pravil:

„Ke všem čertům, kapitáneng, koukám, že steng namou dušing jakong domang v

každymg z těch všech dyjálechtung. Popadněteng tadydlenctung hlásnou troubung, domlaviteng se pak eštěng lípong!“

„Co to slyším!“ zvolal překvapeně Turnerstick. „Vy mluvíte dokonale čínsky! Vida, vida, kterak účinkuje moje nauka o koncovkách! Srdečněng vám gratulujung. A s tou hlásnou troubou máte pravdu, dejte ji sem!“

Obchodníci se chopili vesel a znova se tlačili ke korábu. Kapitán na ně namířil obrovitý trychtýř hlásnice a zahřhřměl jako o posledním soudu:

„Okamžitěng zpátkyng, darebácing, lotrasoveng! Slyšeling jsteng! Kolikrát vámong to budung říkat! Rychleng, rychling, rychlong, rychlang!“ A popadl první z přichystaných věder a jedno po druhém vychrstl na dotěrné prodavače. Teprve teď pochopili a vztekle veslovali pryč. Kapitán se obrátil na studenta, na vteřinku si nasadil cvikr a vítězoslavně se zeptal:

„Tak co, příteli, co vy na to? Rozuměli mi ti darebáci?“

„Jakpak by ne,“ přisvědčil Metuzalém a měl co dělat, aby potlačil smích, „při takové výřečnosti! Máte můj obdiv.“

„Není třeba. Jak jsem řekl: koncovky, vážený, jedině koncovky. A samozřejmě i kus nadání. Kdo má talent, pro toho je ta trocha čínštiny úplná hračka.“

A triumfálně odešel do kajuty vyrovnat se s lodivodem. Kormidelník nechal zatím svinout plachty, uvázat loď na lana a vykonat těch tisíc maličností, doprovázejících každé přistání.

Cestující už hořeli netrpělivostí, aby mohli sejít na pevninu, když vtom se na palubě zjevil neznámý a bezesporu vznešený a urozený cizinec. Důstojně a mlčky došel až k nim – a tu mu zpod klobouku sletěl cvikr.

„Kapitáne!“ zvolal Metuzalém. „U všech čertů, jste to vy?“

„Nepoznal jste mne, co?“ zářil Frick Turnerstick samolibou pýchou. „Nejčistokrevnější Číňan, že je to tak?“

„Báječné! Skvělé!“ divil se upřímně Červenomodrý Metuzalém, chytil kapitána za ramena a obracel ho na všechny strany, aby si ho mohl jaksepatří prohlédnout.

„Nádhera, co? Všecko z hedvábí!“ holedbal se kapitán a rozepnul si svrchní oděv, aby ukázal i spodní háv.

Měl na sobě neobyčejně široké kalhoty z červeného, bíle květovaného hedvábí, svázané dole nad kotníky širokými stuhami a jakousi košili ze stejné látky, sahající mu tak do půl stehen; přes spodní šat měl oblečenu bílou hedvábnou vestu bez rukávů a teprve pak úzké modré roucho podobné županu až skoro na zem a s dlouhatánskými širokými rukávy, že nebylo vidět ruce a mohlo se jich použít jako prostorných a pohodlných kapes;

přes boky byl omotán zlatem krumplovaný pás, jehož konce splývaly hluboko pod kolena; na něm byla kromě kapesních hodinek připevněna spousta rozmanitých pouzder na všemožné předměty denní potřeby; a přes to všechno měl ještě široký plášť, o něco kratší než spodní, s červenými housenkami a žlutými motýly na zeleném podkladě a s rukávy kousek nad lokty; nohy vězely v červených hedvábných střevících na rovné, tři prsty silné podešvi z lepenky podražené kůží a s vysoko zdviženými špičkami; hlavu mu stínil klobouk pletený z rákosu, podšitý měkkou látkou, podobný obrovité převrácené míse a ozdobeny drakem z tenkého zlatistého plechu s velkým chocholem z červeně obarvených koňských žíní; na závěsníku přehozeném přes rameno mu visely dva zahnuté meče: jeden byl kratší, druhý břinkal o zem; ale to nejhlavnější byl vějíř: když ho rozevřel, mohli se za něj schovat celou horní polovinu těla třeba dva takoví parádníci vedle sebe; byla na něm zobrazena krvavá válečnická scéna, nad níž se skvěly sloupce zlatých znaků.

„Tak co říkáte, líbím se vám?“ zeptal se marnivě Turnerstick.

„Znamenitě!“ odpověděl po pravdě Metuzalém. „Hotový japonský samuraj.“

„Jakýpak samuraj?“ zarazil se kapitán. „To je přece čínský mandarínský kroj. Koupil jsem to v Singapuru – hrůzu peněz mě to stálo.“

„Hm, a tvrdili vám, že z vás udělali mandarína, co? Buď se spletli oni, nebo spletli vás. Ale nejspíš jste se spletl vy. Obchodníci jsou tam zřejmě mazaní, ale jinak hlupáci, určitě nerozuměli vaší čínštině, v tom to asi bude.“

„I co, Japonec, Číňan, na tom tolik nezáleží, žlutí jsou oba a všecko je to jedna cháska!“ mávl rukou kapitán ve složitě masce čínského úředníka v japonském rytířském kroji.

„Hlavně jestli je ten nápis na vějíři čínský, vlastnoručně jsem ho nadiktoval.“

„A umíte ho vůbec přečíst?“

„Ani nápad! S tímhle zatraceným klikyhákováním, s tím jsem na kordy. Zkuste to vy.“

Červenomodrý Metuzalém pečlivě prohlédl znaky a nejistě řekl:

„Ten první znak je nejspíš tu, pak bude er, což?“

„Nepochybně! Vždyť to má být moje jméno.“

„Pak je tedy všecko jasné: Tu-er-ning-š'-ti-ku čchuan– kuo ta-ťiang. Je to tak?“

„Zdá se, že je. Dokázal byste to přeložit?“

„Maličkost: Jeho Excelence Turnerstick, velký generál celé říše. Vy jste ale vážně čertův chlapík, kapitáne! Jenže co kdybyste to musel někdy dokazovat?“

„Tomu, kdo by si to přál, to dokážu natotata – tuhle pěstí, rozumíte? To je potvrzení, které na Číňany platí. A co říkáte tomuhle, no?“ A zdvihl klobouk, zpod kterého vyklouzl krásný dlouhý cop.

„Nádherný!“ zasmál se student. „Jak jste si ho přičaroval?“

„Visí na úplně jemné síťce. Jak vidíte, jsem dokonale připravený na pouť k synům fiíše pod nebesy. A co vy?“

„Hotovi a přichystáni. Jakmile si zařídíte svoje věci, můžem vyrazit.“

Jenže tak rychle to zase nešlo. Ani nevěděli jak, a na palubu zčistajasna skočil starý Číňan ve špinavém hábitu, v ohromném klobouku a bos. Vzadu se mu jako myší ocásek klímbal krátký tenký cůpek, vepředu mu na mongolském tupém nose tancovaly obrovité okuláry. Zřejmě jeden z oněch vytrvalců, co je při přistání obklíčili a kterému se konečně teď v nestřežené chvíli podařilo přistát u můstku a vyšplhat se k dávno vyhlédnutým obětem. Zdvouřile a s mnoha úklonami drmolil zpitvořenou angličtinou:

„Money, money, peníze! To want you money? I am money-exchanger, to be banker. I will exchange, já bankéř, já vyměňovat peníze!“

Turnerstick, věren své staré zásadě, že trocha drobných v kapse nikdy neuškodí, vytáhl velký kožený a řádně plný měšec, rozvázal ho, vyndal minci a jako pravý Číňan řekl:

„Skvěleng! Zrovnang potřebujung něcong drobných. Proměňteng ming jedeng dolar!“ A podával mu stříbrňák.

Číňan zůstal nad tou hatmatilkou s ústy dokořán. Konečně se trochu vzpamatoval:

„I can not understand, já nerozumět. Já mít vyměňovat this dollar?“

„Ano, ja, yes, oui! Snad jsem tong řeklung jasněng, nengí“

Číňan pořád ještě kroutil hlavou, ale pochopil teď aspoň ono yes a vyptával se dál:

„Kolik money pán chtít?“

Turnerstick se trochu příliš nenápadně otočil na Metuzaléma, který se bavil jako při nejlepší frašce, a stejně příliš mimochodem se ho zeptal:

„Mohl byste mi laskavě připomenout, jak se tady vlastně říká drobným mincím? Chtěl bych totiž hlavně hodně drobných.“

Student nemohl potlačit úsměv:

„Nejmenší mince je měďák, říkají mu tady wen. Šňůra měďáků je kuan a unce stříbra se jmenuje liang.“

„No ovšem, správně, wen!“ přikývl Turnerstick, jako by měl celé čínské mincovnictví už dávno na jazyku a jenom na chvíličku je nešťastně spolkl. „Dejteng ming wen, nic jinéhong jeng wen!“ přikázal penězoměnci a podal mu dolar.

Směnárník si přepečlivě prohlédl stříbrný peníz, potom kapitána, otevřel ústa ještě překvapeněji než před chvílí, sraštil čelo do hlubokých vrásek, div mu brejle nesklouzly s nosu až někam pod bradu, a horlivě odpověděl:

„Oh yes, wen! I have wen! Já rozumět, já mít wen, yes!“

Přistoupil k zábradlí a křikl na dva chlapce dolů do loďky pár čínských slov. Jako opice

vyšplhali na palubu, postavili před bankéře ukoptěnou dřevěnou skříňku, finančník si položil špinavý ukazovák na miniaturní nos, polohlasně provedl výpočet a otevřel pokladnici.

„Víte cong? Dejteng mi radšing drobeng hned za třing dolary!“ přikázal mu Turnerstick a vytáhl z měšce ještě dvě mince.

Bankéř zopakoval složitý početní úkon, sáhl do skříňky a vytáhl tři šňůry, na kterých bylo navlečeno po šesti stech měďáků. Tyto drobné čínské mince mají uprostřed čtverhranné otvory a nosí se zavěšené kolem krku jako korále.

„Hrom a blesky do brámovky!“ zvolal kapitán, když spatřil to bohatství. „Takovouhleng spoustung peněz za pouheng třing dolary?“

„Yes, yes,“ přikývl horlivě směnárník, který sice nerozuměl kapitánovým slovům, o to líc však výrazu jeho tváře. „I am reasonable. Good bye, sir!“

Hodil tři dolary do pokladny a nápadně rychle seběhl z můstku do svého plovoucího bankovního závodu; oba chlapci s pokladnicí za nim.

Turnerstick přehazoval těžké šňůry měďáků v rukou a pořád ještě jako u vidění hleděl na studenta:

„Je to vůbec možné! Za tři dolary takovou hromadu?“

„Na kusy a na váhu je toho sice dost,“ zasmál se Metuzalém, „ale správně jste měl dostat ještě víc. Tři dolary, to je devatenáct set šedesát pět wenů. Ten chlap vám dal o sto šedesát pět méně – chápete to: devět a půl procenta zisku.“

„Cože? Devět a půl procenta za pět minut? To znamená přes sto tisíc procent ročně! Chyťte ho! Přivlečte ho zpátky! Jestli mi to nedoplatí, uvážu ho na stožár, že bude zpívat!“ A skočil k zábradlí a vztekle volal dolů: „Zpátkyng, ty lotřeng! Už ať jsi tung! Víc než třing proceň tang ti nedám, zlodějng zlodějskang!“

Ale člun už byl dávno tentam. Zaslechli jenom posměšný hlas:

„Caj-tien! I have been noble, extraordinary noble, uctivá dika, čching, caj-tien!“

„Je pryč, mizera, u všech kryš a švábů!“ rozčiloval se kapitán. „Ale jen ať mi přijde pod ruku, vymlátím z něj těch stopětašedesát wenů, že nebude stačit platit. A to na mne ještě řve to své: Čching! Když už i ten pozdrav téhle zatracené země je podvod a lež, čert ať vezme celou Čínu a všechny žluté lotry s ní!“

Metuzalém se už smál na celé kolo. Přece si však neodpustil ještě jednu lekci:

„Rozuměl jste špatně, kapitáne. Ten čínský Rotschild volal: Čching, caj-tien! A to věru není pozdrav na přivítanou, spíš právě naopak.“

„Ať ho spláchne odliv, lupiče!“ mávl rukou Turnerstick „Teď mám jinou starost: co s tolika groši? Do kapsy se mi těžko vejdu.“

„To věru ne,“ chechtal se Metuzalém. „Váží nejmíň deset liber. Nezbude než si je hodit kolem krku.“

„U všech krevet, vždyť se uškrtím! Jděte mi k šípku!“

„Nedá se nic dělat. Jestli chcete, aby vás tu kdekdo považoval za Číňana, musíte je nosit jako všichni tady.“

„Považoval!“ utrousil vztekle Turnerstick. „Jaképak považoval! Že jsem Číňan, o tom nesmí nikdo pochybovat! Prosím, jen se na mne podívejte! A neračte zapomenout na mé jazykové znalosti.“

„Dobrá, dobrá,“ uklidňoval ho Červenomodrý Metuzalém. „Já jen, že vám ten bankéř nechtěl nějak rozumět.“

„Žádná škoda! S takovým lotrasem si nemám co říct. A vůbec, čínština je pro něj zřejmě španělská vesnice, mluvil přece anglicky – ale jak! Slyšel jste tu hrůzu. Stejně to byl bůhvíjaký Hotentot anebo Zulukafr. Nu co, půjdem, panstvo, nestrávíme přece mládí tady na lodi.“

Zavěsil si šňůry se svým nenadálým bohatstvím kolem krku a dal si přinést zbraně: dva obrovské revolvery jako příruční děla a hrozivou dvouhlavňovku. Metuzalém s Gottfriedem se ozbrojili také, jen místo dvouhlavňovky měli řádné zadovky. Richardova výzbroj byla jednodušší: skládala se z dlouhé dýky a bubínkového revolveru; s puškou totiž ještě vládnout neuměl.

Kapitola třetí

MIJNHEER WILLEM VAN ARDAPPELENBOSCH

Konečně tedy nastal ten slavný okamžik: naši cestovatelé poprvé vkročili na dlouho kýženou půdu tajuplné Říše středu.

V čele kráčel pomalu a vážně jako pravý mandarín kapitán Turnerstick, za ním ostatní tři v obvyklém pořádku, v jakém den co den chodívali ve vzdálené vlasti k Listonoši z Ninive a den co den třikrát zase zpátky: vpředu mohutný bernardýn s holbou v hubě a s novou tornistrou na hřbetě, potom Červenomodrý Metuzalém ve studentském kroji mateřské university, s červenožlatou cereviskou na hlavě, s rukama v kapsách a s náústkem vodní dýmky mezi zuby, a v uctivé vzdálenosti tří kroků Gottfried z Bouillonu s puškami na zádech, s baňkou dýmky v levici a s fagotem přes rameno; průvod uzavíral Richard Stein.

Sotva sestoupili z můstku na nábřeží, zabočil Turnerstick směrem k přístavišti, kde tušil parník do Kantonu. Leč Metuzalém zdusil jeho horlivost hned v samém zárodku:

„Kampak, kapitáne? Snad ne rovnou z lodi na lod? Musíme přece jaksepatří oslavit svůj historický příchod do Nebeské říše! Uvidíme, co tu mají pod čepem.“

„Ztratíme tím spoustu času.“

„I co, čas se ztratí tak jako tak vždy a všade, ať člověk sedí nebo jde, při lotrovinách jako při poctivé práci, při smíchu i pláči. A pak – musím k našemu konzulovi, představit se mu, všelicos se dozvědět a tak. Zavedu vás do hotelu Hongkong, můžete tam na mne počkat, než se vrátím.“

„Well! Jsem tedy pro. Ale jak se dostaneme touhle tlačenicí? Co vlastně chtějí ti blázni?“

A věru, kolem se zatím seběhl mohutný dav: muži i ženy všech barev a krojů, špinaví kuliové a ještě špinavější děti, prodavači, nosiči, povaleči i zřejmě pilně zaměstnaní obchodníci zírali na ně plni obdivu a úcty jako na cizokrajné bytosti z jakési neskutečné říše.

A tak, sledován mlčícím houfem užaslých zvědavců, došel prapodivný průvod k hotelu a vstoupil do hostinných vrat.

Místnost, které zřejmě používali i jako jídelny, byla zařízena celkem po evropsku. Cupido se ospale rozhlédl a zamířil k nejbližšímu stolu, opřel se předními o židli a postavil holbu na stůl. Sedl si na zem, upřeně hleděl na prázdnou nádobu a netrpělivě vrčel: byl přece zvyklý, že U listonoše z Ninive se v holbě v tu ránu pění perlivý mok.

Čtyři cestovatelé přisedli a Červenomodrý Metuzalém vyzvídal, čepuje-li se tady poctivé pivo. Když číšník přisvědčil, objednal pro každého jedno.

Vtom vešel do jídelny nový host, tak zvláštní a nečekaný, že se na něj rázem soustředila pozornost všech našich poutníků.

Nevynikal vysokým růstem, zato ho však příroda obdařila takovou šířkou, že si už dozajista po řadu let nemohl prohlédnout špičky svých bot; byl to opravdový balvan, kopec, velehora masa. Hladce vyholená tvář, kulatá jak měsíček, leskla se brunátnou červení. Stejně nápadný byl i tloušťkův kroj: kalhoty, vesta i kabát z jemného bílého plátka se poctivě a ze všech svých slabých sil snažily zakrýt mohutný břich, ovinutý předlouhým šálem z červeného hedvábí; za pasem trčela skvostně vykládaná rukojeť malajské dýky; lebku tvořila obrovská holá plocha, stěží z poloviny zakrytá drobnou skotskou čapkou, lemovanou černobíle kostkovanou stuhou, jejíž konce splývaly podivnému zjevení na oblá ramena; na prsou se mu křížilo řemení dvou dlouhatánských pušek, na jejichž hlavních měl zavěšenu černou, řádně naditou a pečlivě zapnutou koženou tornu; v pravici třímал čínský slunečník nesmírných rozměrů: pohodlně se pod něj mohla ukrýt celá rodina; nohy vězely v nízkých čínských střevících s plstěnými podešvemi, vysokými dobré čtyři palce.

„Goeden dag, mijne heren!“ pozdravil holandsky. „Het is tijd, dat wij aan tafel gaan!“ což neznačilo nic jiného než: „Dobrý den, pánové, je čas zasednout ke stolu!“

Byl to prapodivný způsob přivítání: ani koutkem oka nepohlédl na přítomné a drobnými těžkými krůčky přistál u sousedního stolu. Číšník ho už zřejmě dobře znal, neboť úslužně přiskočil a s hlubokými poklonami pod něho podstrčil dvě pohodlné židle, stáhl mu obě pušky i s tornou, sklapl slunečník a opatrně uložil tu celou výbavu vedle mohutného hosta.

Metuzalémovi přelétl po tváři veselý úsměv při pohledu na tohoto neobyčejného muže; vstal, poklonil se a přívětivě odvětil:

„Neemt plaats, maakt geen complimenten, doet als of gij thuis waart – posadte se, žádné okolky a jako doma!“

Tloušťík nic, jen zív, jako by chtěl spolknout půl zemského ovzduší, a nakonec zavelel:

„Ik heb honger. Geeft mij soep en kalfsvlees – mám hlad, přineste mi polévku a telecí!“ A ozbrojil se lžící, vidličkou a nožem jako pohádkový obr do boje.

To už se Metuzalém neudržel a rozchechtal se na celé kolo; ostatní se nenechali zahanbit a řehtali se s ním.

Tloušťík zase nic, ani se na ně nepodíval, a broukl jen tak pro sebe:

„Mijne heren, ik zou mij schamen, zo dom de lachen. Geeft gij liever vlees of een eierenkoek, dit is buiten twijfel beter dan dit endeugende lachen – milí páni, styděl bych se takhle hloupě smát. Dejte si radši něco od masa nebo omeletu, to je určitě lepší než ten slaboduchý řehot.“

Vtom přinesl číšník polévku a Holanďan se do ní pustil se zuřivostí úhlavního nepřítele všeho jídla světa. Pak donesli telecí; popadl talíř, zkoumavě přivoněl, přívětivým pokývnutím schválil zlatohnědou pečení a objednal další chod:

„Geeft mij een stuk ossevlees met erwten en zuurkool – a teď porci hověziny s hráchem a kyselým zelím!“

Naši čtyři zaujatí diváci se usmáli nad takovým přáním: hrách a kyselé zelí tady v Číně, tomu věru nevěřili. Avšak tloušťík byl zřejmě dokonalý znalec všech možností zdejší hotelové kuchyně; sotva spolkl poslední kus telecího, už mu nesli další mísu. Očichal i tu, znovu přívětivě kývl hlavou a objednal si dál:

„Geeft mij gebraden varkenvlees met mierok en gebakken peren – vepřovou pečení s křenem a s pečenými hruškami!“

Když mu přinesli i to, objednal si ještě hammelsbout met salade – jehněčí hrudí se salátem, potom eind met spinazie en knoflook – kachnu na česneku se špenátem, zeevis met gebakken pruimen – mořskou rybu s pečenými švestkami, a navrch jako desert zee kreeften, boter, kaas en een grote kelk brandewijn – mořské raky, máslo, sýr a velkou sklenku brandy.

Porce byly jak náleží velké, jedna jediná by byla dosytosti nakrmila normálního jedlíka, tlouštík se však tvářil, jako by byl ještě při chuti. Zkoumavě si ohmatával břicho, a zřejmě přece jenom někde našel prázdné místečko, protože si po kratičké úvaze přiojednal een brood met worst en mosterd – chleba s uzenkou a s hořčicí.

Tento skromný oběd ho zaujal do té míry, že zdvihl oči od talířů, mis a podnosů jen na jediný okamžik: když našim čtyřem hostům konečně přinesli objednaný mok.

Metuzalém poručil pro každého porci, ale číšník donesl jen čtyři láhve. Myslel si, kdovíjak znamenitě nevyplnil přání podivného cizince, jenže student odzátkoval všechny čtyři najednou, slil je do své holby a jedním douškem vyprázdnil. Mlaskl, utřel si knír a znalecky pravil:

„Není špatné! Ale to bylo tak nejvýš na košt, teď přineste pro každého ještě jednu takovouhle porci. Pro pět osob, rozumíte?“

„Pět?“ zeptal se nechápavě číšník, neboť ať počítal, jak počítal, vždy mu vyšli čtyři a víc ne.

„Snad to říkám dosti jasně!“ potvrdil mu Metuzalém a bříknl prázdnou holbou o stůl.

Číšník polekaně odběhl a za chvíli, ještě s dvěma na posilu, přivlekl přesně dvacet lahví. Metuzalém znovu nalil čtyři do své holby, zdvihl ji ke kapitánovi a zahlaholil:

„Tenhle doušek – na vaše zdraví, kapitáne!“

„Cože? Jakže? Tohle že je doušek?“ ptal se překvapený Turnerstick. Ale než to stačil dopovědět, Červenomodrý Metuzalém měl už dopito, nalil další čtyři láhve, přistrčil holbu ke kapitánovi a řekl:

„Samo sebou, nicotná kapka proti oceánu, ne? Teď jste na řadě vy, doufám, že si neuříznete ostudu před tím vyjukaným kulim.“

„Já a ostudu? Lezl jste už někdy námořnickým hrdlem? Jestli ano, určitě jste proklouz jako sardinka. Z takovéhle kapky mám mít pro strach uděláno? Prózit, pane z Bouillonu!“

„Fiduzit!“ přikývl jmenovec čackého dobyvatele svatého Jeruzaléma.

Turnerstick dokázal, že se planě neholedbal: vyzunkl holbu do poslední kapky. Gottfried si nalil pro sebe a vypil zas na Richardovo zdraví.

Gymnasta se přece jenom neodvážil na studentskou holbu; nechal si přinést obyčejnou sklenku a jednu lahví připil Metuzalémovi. Gottfried hnedka sáhl po třech zbývajících, naplnil si holbu, zdvihl ji a zvolal:

„Prózit, muj žíznivej žaludniku! Nemusi pořád pršet, aspoň dyž kape.“ Vypil, sundal si svou bílou čapku, obrátil ji na stůl před Cupida a do nepromokavé podšívky nalil poslední dva páry lahví. Bernardýn dopil do dna, pečlivě vylízal každou kapku chmeloviny, Gottfried vrátil čapku na původní místo a smutně se zadíval na dvojstupy prázdných lahví.

Číšníci koukali na tohle představení jako na div světa, takovýhle koncert jaktěživí neviděli. Ale i Holanďan, třebaže byl pilně zaměstnán soubojem na život a na smrt s plným talířem, zálibně pozoroval tu pijáckou exhibici. V jídle byl mistr, uměl proto ocenit i mistry v pití. Cítil, že jim musí vyslovit své uznání a obdiv. Těžce se zdvihl, odstrčil židle, utřel si ubrouskem mastné rty, přikutálel se k naší čtveřici a srdečně pravil:

„Mijne heren, gij zijt brave en dappere makkers. Gij drinkt tamelijk goed. Ik ben uw vriend en uw broeder, gij zult het begrijpen. Ik bid, geeft mij uwe handen – milí pánové, jste znamenití a chrabří braši. Pijete skoro na výbornou, jsem váš přítel a bratr, jistě to pochopíte. Prosím, podejte mi ruce!“ Potřásl všem pravicemi a vrátil se ke svým lahůdkám.

Taková pocta přišla Gottfriedovi náramně vhod a jako na zavolanou; podíval se na svého pána a bezelstně se zeptal:

„Copa vo to, řek to krásně, ouplně jak Jenik Zlatotlustej, nejni-liž pravda, ale co dál? Že bysme nevokoštovali, to sme vokoštovali, jenže tejkon bysme to snad měli votočit znova a navostro a dopřát si po tej dlouhej štrapáci každěj eště jednu na vrcholek, né?“

„Ani nápad!“ zarazil ho Metuzalém. „Nejsme u našeho Listonoše a do Pepermintové uličky je to odtud o kapánek dál. A pak, musím ke konzulovi a do banky vyměnit šek – málo naplat, bez mamonu to nejde ani v Říši pod nebesy.

Počkáte tu na mne, a jestli chcete, vypijte si každý ještě jednu, ale víc už ani kapku. Zaplatím!“

„Stop!“ skočil mu do řeči kapitán. „Platit budu já! Jsme pořád ještě v přístavu, tady jste mými hosty.“

„Nic proti tomu,“ usmál se Metuzalém, „ale nepustí to vašemu ubohému měšci trochu příliš žilou?“

„Prosím vás! Podívejte na ty plné šňůry! To mi musí stačit na několik týdnů.“

Červenomodrý Metuzalém jen pokrčil rameny a vydal se do města; Turnerstick zatím doobjednal čtyři láhve do třicítky kvůli přehlednosti. Gottfrieda to sice dvakrát nenadchlo, čtyři půllitříky nestojí ani za řeč, ale ježto platil kapitán, ani nemukl, jen nechal donést menší sklenice, aby jim ta trocha pití aspoň chvílku vydržela.

Holanďan už zatím vybojoval bitvu nad posledním soustem, odvázal si ubrousek, utřel si zpocenou tvář i leb, obrátil se ke svým novým přátelům, a protože soudil, že pro lepší zažívání neuškodí krátký rozhovor, spustil na ně po Německu, ovšem s notnou výpomocí rodné holandštiny:

„Ik verzoek, mijne heren – promiňte, páni, ráčíte být Němcové, jak slouchám.“

„Vod samého narozeni,“ přítakal Gottfried.

„Já to myslel,“ pokračoval tlouštík, „já jsem totiž taky býval v Němsku, jako příručka v obchodně, v Kolínu nad Rýnou, tenkrát jsem měl twintig jařen – dvacet roků, byl jsem prostě ongelukkige nijlpaard – mladý a nešťastný hroch, a dneska je mi skoro vijf en veertig – čtyřicet pět a jsem těžký člověk s velkou zkušeností. Vyučil jsem se tam na německy a velmi mě těšá, že se s vámi můžu zábavovat.“

„Náramný potěšeničko i na naší straně.“

„Výborně! Líbám se vám?“

„Japa by ne, velkoslepě, vo to nic.“

„Vy mně taky. Povolte mi, abych se vám představoval: já jsem Willem van Aardappelenbosch, přijezdil jsem z Jávy, měl jsem tam plantáži na rýžu a tabák. Vyprodal jsem je a poohlížuju se tady v Číně po něčem nápodobném.“

„A proč jste to tam tedy prodal?“ podivil se Turnerstick.

„Moc mizerné podnebí, nesloužovalo mi. Nemoh jsem už ani jedit, ani vypijovat a zhubnil jsem, že jsem teď jen stíná toho, co dřív.“

„Damned! To bych vás byl věru moc rád viděl, mijnheer van Aardappelenbosch!“

„Tak, tak,“ povzdychl si tlouštík a něžně si pohladil břich. „Tenkrát jsem jedil za twaalf chlapů – váženě za dvanáct, a teď stěží za een helft – tak za půlku.“

„Strašné!“

„Mám už, jak se to... ja, na kahanci. K čemu je mi moje zilver en goud – všecko stříbro a zlato, moje rijk-dom – bohatství, když nemohám ani jedit, ani vypijovat? Jen když budu mít zas dobrou chuť k jídlám, budu zas gelukkig en tevreden – šťastný a spokojený. Proto jsem uprchal z toho podnební a při jezdil sem do Číny, abych se tu nakrásně vykrměl.“

„Doufejme, že se vám to podaří, jak jsem tak na vás koukal. Ale co na to vaše kůže, mijnheer, co vaše kůže?“ usmál se Turnerstick.

„Co je s moji kůžou? Špatně vypadává, co?“

„To bych nechtěl tvrdit, ale jestli bude stačit, to je to. Rozumějte, pokud chcete ještě ztloustnout, určitě vám praskne.“

„O mijn hemelse Vader – pane na nebesích! Měli jste ji uvidovat dřív, tu moji kůžu, bleskla se mi jako kůrka od pečenky. Jestli se teď nevyzdravím, přijde se mnou konec.“

„Tak se mi zdá, že ste holt nejspíš marod na nějakou tu nemoc, jak to bejvá,“ projevil svou účast Gottfried.

„Nemoc, mijnheer? Jednu nemoc? To bych si šel vyblahopřít. Já mám, mijnheer, twintig, dertig, vertig, hondert – dvacet, třicet, čtyřicet, sto nemoců! V celém tělu, in aangezicht,

oogappel en in den oren – v obličej, v očích a v uších, in de keel en in de gorgel – v hrdlu i v hrtanu, v zádách, v prstích, v žaloudkovi, v nohách, v pochodidlu, in de long en in de lever – v plicích i v játre, v celém tělu. Vznášuju se mezi životou a smrtěm a jen jídání a pití mě může vyspást. Jser i chudák a rád zaplatím třeba honderdduizend gulden – stovku tisíc zlatých, jen když tady najdu nějakého doktoru, který mě vyzdraví.“

Vypočítával své choroby tak smutným hlasem a jeho postává a vzhled byly s tím nářkem v tak příkrém rozporu, že to stálo mnoho přemáhání, aby se posluchači nedali nad tím zdravým nemocným do hlasitého smíchu. Gottfried z posledních sil vyčaroval soucitnou grimasu a s předstíranou účastí se zeptal:

„A to ste jako přesvědčenej, že vás nákej čínskej lapiduch dá zas bůhvíjakým kumštem dohromady?“

„Snad to ano, hovořoval jsem už s lékaři z Němska a z Nederland, z Frankrijk, Oostenrijk a Spanje – z Holandska, z Francie, Rakouska a ze Španěl, ze Švédsku i z Východně Indii, ale žádný mi nedokáži! pomoci. Teď bych to chtěl ozkušovat v Číně, tady jsou prý člověkové, co umějou pravé divy.“

„To teda jo, vobzlášť v něčem,“ přisvědčil Gottfried a s vážnou tváří pokračoval: „Nejspíšejc ste padnul do ruk nákej m špekejálism. Navordynéruju vám tak divoký medyklamenty, že vám to ty vaše marodyje estě tuplem zhorši.“

„Proboha! A jak to vědíte?“

„Z toho prostého důvodu, jelikožto sem velkej vodbornik.“

„Vy? A na co, že se tak osmělávám?“

„Na ouplně každou mudrcologyjí. Já sem machr na šecker. K mandarínkám sem vypěstoval mandaríny jako starej pěstoun, z komáru dělám vembloudy a z lidi blázny, umim řídit rychlík. dyž stojí, a bitvu, než se rozjede, dovedu řečnit, dyž vo nic nejde, a mlčet, dyž de vo šecker, u soudu sem jako doma a doma jako v kreminále, umim počítat se vším, malovat straky na vrbě a cist levity, psát dluhy na futro a zpívat, jak kdo píská, tancuju jak slon v šporculánu, plavu jak zednická tříška, lítám jak hadr na holi, pískám kudlu jako Špaganýny, šecker umim stavět na hlavu, zatopim vám, že vám bude horko, a esli je libo, zahraju vám, že se z vás bude kouřit, ve všom bruslím, co nevím, nepovím, a co neudělám, nezkazím, prostě nad vším mi zůstane rozum stát – zkrátka, rozumíte, umělec na věnec a vodbornik na slovo svatej.“

„Gottfried to ze sebe vychrlil, že z toho byl tloušťík celý tumpachový. Nepochopil ze sáhodlouhého chvalozpěvu ani polovičku, pouze nabyl z celé řeči přesvědčení, že tu před nim stojí nevídaný vševěd a vrchol moudrosti. Jen něco mu chybělo – a želbohu právě to, co nejvíc potřeboval. Podíval se proto na Gottfrieda a pln naděje se zeptal:

„Neuvěřitelné, mijnheer, ale divuju se, že vám ve vzdělení chybuje ta... ja, medicína.“

„Cože jako? Hrom do puklice, to teda né! Dochoťma byla vodjaktěživo muj milovanej vodbor.“

„Sláva bohu! A povedťte mi, už jste někoho zdravil?“

„Japa by ne! Příkladně támdle tibetskeho davajlámu. Zkrátil sem mu ouspěšně a s velezdarem škrkavku vo cely tři písmena, na ouplně malou kavku. A tureckymu vejzdírovi sem vykulýroval krátkozraký střevo.“

„Co říkáte? Krátkozrakou střevu?“

„Už je to tak, naštěstí to byl jen lehkej případ, horši bejvá slepý.“

„Takže opravdovně dokážete vyléčovat všechny nemoci?“

„Do poslední kapky. Ale jedině dyž nejsou špásyjenti takhle tlustý.“

„Hemelse Vader! Proč ne?“

„Jó, holenku, a japa vás mám prokouknout skrz naskrz, co?“

„Dit ongeluk – takové neštěstí! A to já byl dřív ještě tlustnější než teď. Tak mě vážně nemůžete vyléčovat?“

„Nejspišejc že ne, ale snad muj vzácnej školega a spoluvědlátor by si vás moh vzít do parády, ten má v makovnici celej naučnej slovník i s dodatkama.“

V té chvíli se rozlétly dveře a do jídelny vešel Metuzalém. Holand'an vyskočil, jak jen mu to břicho dovolilo, popadl ho za ruku a dychtivě se zeptal:

„Mijnheer, wat leert het woordenboek van mijn maag en van mijne zenuwen?“

Červenomodrý Metuzalém si ho přeměřil od hlavy až k patě, pokýval hlavou a vážně řekl:

„Co že praví můj slovník o vašem žaludku a vašich nervech? Na to, milý pane, nemusí být věru žádná kniha, stačí oči.“

„Vidíte to, mijnheer, žě sem vám to říkal – hotová chodici jencyklopejtyje. Ten zná šécko vod á do zet bez dlouhejch řeči, a hlavně bez hovnoráře.“

„No nazdar, Gottfriede,“ pohrozil sluhovi Metuzalém, „cos to tady o mně zase napovídál?“

„Ale, abysem kápnul božskou, vlastně nic. Jen že je prej tudle mijnheer hrozně těžkej marod – a to teda jo, těžkej je ažaž, a tak sem mu poradil, aby se jako vobrátil na vás, vy že máte voči jako vostřejž, že ho prokouknete. Abyste ráčil vědít – to je mijnheer Willem van Aardappelenbosch vodněkaď z Jáhvý. Nesvědčilo mu tam povětří, zhubnul, jak ho tady vidíte, tak vodešel sem, že se tu snad vo kapánek spraví.“

„Skutečně?“ obrátil se student na tlouštíka.

„Tak, tak, mijnheer, v posledním době jsem hrozně zhubenil. Ik was een reus – býval jsem obr, a teď je na mm smutně pohledít.“ A znovu začal Metuzalémovi vypočítávat své těžké

choroby.

Student ho nechal vyprávět a pak se obrátil na sluhu:

„Představili jste se už mijnheerovi?“

„A hele, hrom do pinglu, eště ani ne – ale že sem velký lúmen, to už, myslím, poznal na vlastní inteleginci sám vod sebe.“

„Pak nezbude než to napravit,“ prohlásil Červenomodrý Metuzalém. „Vážený pane, především mi dovolte, abych vám představil našeho gymnasistu pana Richarda Steina. Vedle něho sedí náš přítel Tu-er-ning-š`-ti-ku čchüan-kuo ta-ťiang –“

„Tedy Číňan! Ale před chvilénčkou hovořoval po německy!“ přerušil ho překvapeně tloušťík.

„Inu, krojem Číňan, úřadem Američan, ale tělem a duší Němec, tak si račte vybrat. A dál prosím – můj spiritus familiaris. domácí duch, statečný a slavný Gottfried z Bouillonu; asi tak před osmi sty lety vedl výpravu svatého kříže proti nevěřícím, jenže nevěřící mu to jaksi nevěřili, tak přilezl ke křížku a od té doby je s nim kříž. A pokud jde o mou maličkost, jsem všeobecně známý Metuzalém, syn Enochův a otec Lámecha, jak praví bible. Ježto však neznám ani toho, ani onoho, musím se sem tam spoléhat sám na sebe a v takových trudných okamžicích si pak říkám Fritz Degettfeld a tvrdím, že jsem spatřil světlo světa v jednom poctivém německém pivovaře.“

Tloušťík na ně koukal jako u vyjevení a nejspíš nevěděl, co si o tom o všem myslet. Metuzalém ho však milosrdně vysvobodil z trapných rozpaků:

„Jestli nemůžete pochopit, koho máte vlastně před sebou, já se vám nedivím, nic si z toho nedělejte, zanedlouho vám to bude jasné ažaž. Kde račte bydlet, smím-li se ptát?“

„Tady, mijnheer, v tomhle hoteli.“

„Nu výborně! Tak to si pojďte přisednout, my tu budem bydlet také.“ A přistrčil mu přívětivě hned tři židle,

„Jak to, bydlet?“ podivil se Turnerstick. „To snad ne, musíme přece do Kantonu.“

„Jenže parník jezdí jenom dvakrát týdně,“ vysvětlil mu Metuzalém, „dozvěděl jsem se to u konzula. A nejbližší pluje za tři dny. Ledaže byste dal přednost džunce.“

„Proč ne, zkusíme to džunkou, i když to asi bude trochu pomalejší.“

„S dobrým větrem nebo po proudu to není tak zlé. Ale vy byste se vážně svěřil takovému plavidlu? Čítával jsem, že je třeba mít se na pozoru, bývají prý džunky, kterým není radno příliš důvěřovat. A hlavně špína, to by nám mohlo být dost nepříjemné. Myslíte-li však... na jednu jsem se už ptal. Zítra dopoledne za přílivu hodlá vyplout. Jmenuje se Šuej-chou – Královna vod.“

„Jméno nevypadá špatně. Královna vod – ta by mela být i čistá. Viděl jste ji?“

„Viděl, zvenčí je to velmi slušná loď. Mluvil jsem i s majitelem...“

„Nu a? Dohodli jste se?“

„Zatím ne, nevěděl jsem, jestli byste souhlasil. A pak – ten člověk se mi nějak nezdál. Podivná tvář a podezřelá zdvořilost.“

„Hloupostí! Leckterý lotras vypadá zrovna sympaticky. A zdvořilost? Zdvořilost musí být, nikomu bych neradil, aby ji k nám neměl. Nuže, domluvte se s ním a zítra vyplujeme. Kolik by chtěl za osobu?“

„Po dolaru až nahoru do Kantonu. Parníkem by nás to stálo čtyřikrát víc. Mimochodem – o stravu a o lůžka se musí starat každý sám.“

„Žádný malér! Jídlo vezmem s sebou a vyspíme se tam, kde najdem místo. Tak dobrá, domluveno! Nebo snad ne, pane Gottfried?“

„Ouplně a bez dyškurzí. Čím dřív budem na lodi, tím dřív se potopíme – a to je pro takový podivný, jako sme my, taky určitej druh ušlechtily zábavy.“

Souhlasil i Richard, a jak by ne, hořel přímo netrpělivostí, jen aby už byli u cíle.

„Dobrá,“ uzavřel Metuzalém, „za chvilku vyrazíme, cestou nakoupíme potraviny, dojednám plavbu a nalodíme se už dnes, sem se přijdem jenom vyspat. Ale teď budu platit.“

„Opovažte se!“ skočil mu do řeči Turnerstick. „To je moje starost. Jste mi hosté a mám přece tři šňůry wenů.“ Zaklepal na stůl a křikl: „Hej, číšníkung! Budung platit! Co stojing třicet lahving pivang?“

Číšník sice přiběhl, ale za živý svět nepochopil, co to ten prapodivný samuraj vlastně říká. Hluboce se uklonil a uctivě se zeptal:

„What can I do for you, sir – co si račte přát, pane?“

„Dejte ming účetong!“

„I can't understand.“

„Coženg? Že ming nerozumíteng?“ zvolal kapitán. „To tedang nechápung! Copak seng nevyjadřujung dost jasněng? Účetong, slyšíteng? Platitung, platitong, platiteng, platitang!“

Číšník jen rozpačitě zavrtěl hlavou a bylo vidět, že si doopravdy neví rady. Metuzalém mu proto nenápadně pošeptal:

„He wants to pay – chce platit!“

Turnerstick zatím zuřivě cinkal šňůrami svých měďáků a křičel:

„Tak rozumíteng už? Platitung, aleng tímhleng!“

A to už číšník roztáhl ústa od ucha k uchu a horlivě přikývl:

„Oh yes, sir! Thirty bottles, sir? Ten thousand wen, please.“

„Cože? Deset tisíc wenů? To je neslýchané – skoro šedesát marek! Za láhev, která u nás stojí patnáct pfeniků, celé dvě marky?“

„Jenomže nejsme doma, ale v Číně, kapitáne, jestli jste to přehlédli,“ rozesmál se Metuzalém. „Uvažte jen, že tohle pivo muselo dvakrát přes rovník! Copak jste ještě nikdy neochutnal naši chmelovinu tak daleko“ od domova?“

„To věru ne! Vy jste věděl, kolik to tu stojí? A přece jste objednal dva tucty lahví? Za pět minut prolít hrdlem takovéhle jmění! U všech žraloků, jen váš pes propil nejmíň osm marek. Hrůza!“

Dobrák Turnerstick byl spořivý člověk, i když ne skrblick a držgrešle. Ale deset tisíc wenů za trochu piva, to byl pro něj přece jenom silný tabák, proto tak vyletěl. Metuzalém to pochopil a klidně, přátelsky mu řekl:

„Byl to můj přípitek na přivítanou a neměl jsem tušení, že ho chcete platit vy. Doufám, že jste si to rozmyslel a přenecháte účet mně.“

Mijnheer van Aardappelenbosch sledoval celý ten výjev náramně pobaven a s velkou pozorností. Aby trochu popíchl nešťastného kapitána, který se před chvílí holedbal až běda a teď naráz neslavně splaskl, křikl na číšníka:

„Oppasser, ik zal mijn gelag betalen. maar in wen – číšníku, zaplatím, ale v drobných!“

„Tři tisíce pět set wenů, mijnheer,“ odpověděl číšník.

„To je vijf dollars, twintig rnak en tachtig feningen – pět dolarů nebo dvacet marek a osmdesát pfeniků,“ přepočítal tloušťík, sáhl do kapsy, vytáhl pět stříbrňáků a ještě spropitné a s úsměvem zaplatil. „Ik heb goed ontbeten en goed gedronken, ik heb mij goed vermaakt en wil dus ook gerne goed betalen – dobře jsem se najedl a dobře napil, dobře jsem se pobavil, a tak taky rád zaplatím,“ dodal ještě.

Turnerstick vycítil narážku, vytáhl proto měšec a řekl ostře:

„Však já taky, i když jsem se nepoměl jako vy a vypil jen pár loků ležáku. Tady je patnáct dolarů, to je víc, než dělá účet. Zbytek si nechte. Čínský mandarín se nebude hrdlit o pár wenů.“

Vtom však číšníci přivlekli nových třicet lahvi a pečlivě je rozestavili na stůl.

„Hrom do mydlin, todlenc sou mi překvapeni!“ ožil Gottfried. „Takovádle četa, to si nechám líbit. Kerejpa stolní maršálek poslal tydlenc vojákové do válečnéj řavy?“

„Ik ben deze veldheer – já jsem ten vojevůdce,“ ozval se tloušťík, „tady je het slagveld en belegering, en wij zijn dappere krijgslieden – tady je bitevní pole a obležení a my jsme stateční vojáci. Zničujme tedy naše nepřáteli!“ Řekl to s takovou srdečností, že mu nebylo možno zazlívát přátelské gesto. „Moc rád bych se chtěl stávat vašim přáteleni a pocestovat s vámi do Kantonu. Kde a kdy bych jinak vynašel tak goede gezelschap – tak

dobrou společnost? Dovoláte mi to?“

„Ale jistě, milý příteli!“ usmál se Červenomodrý Metuzalém. „Nerad sice piju z cizí kapsy, ovšem takhle upřímné pozvání nemohu odmítnout. A že chcete jet s námi? Proč ne! Ze srdce rádi vás vezmem třeba až na konec světa. Takováhle výprava už něco dokáže.“ A potřásl Holanďanovi srdečně rukou.

Také Gottfried se nadšeně připojil:

„Tudlenc je i mejch pět prsteníků! Vitám vás do našej slavnej eksšpedyce jako její vozdobu a postrach nepřátelu. Esli vás nevopusti dobry srce a takovydlenc šlechetnický nápady, my zaseje nevopustime vás. Sklenice šem – a fofrem do toho, jak povídali ty holoubkové, co přifrčeli na vejpomoc Popelce přebírat hrách.“

„Ne, ne!“ ohradil se tlouštík. „Žádné skleníky, já chci taky z Velikého holby. Dokázám vám, že dovedu stejně jezdit jako vypijovat.“

Pustili se směle do bitvy a mijnheer van Aardappelenbosch se brzo rozpovídal.

„Nejhlavně, jestli mě mijnheer Methusalem bude vyzdravovat,“ staral se po kolikátém doušku.

„Uvidíme,“ ozval se student. „Nejprve vás musím dobře poznat a důkladně pozorovat, teprv potom najdu pravou příčinu i sídlo choroby. A pak se do ní pustím a poženu ji, že nebude vědět kam. Chcete se tady v Číně vážně usadit?“

„Docela váženě, hlavně kvůli vyzdravení. Sehnám si tu šikovnou plantáži, a když ne, tak si ji založám.“

„A mluvíte a rozumíte čínsky?“

„Ani slovníčko.“

„A víte už, kam se vydáte z Kantonu?“

„Vůbecně ne, ale konzul mi vyřadí.“

„Je to dost odvážné, pustit se nazdařbůh do cizí země...“

„Jakýpak postrach, vezmám si tlumočníka, peníze u sebe nenosuju, na hřbeti mi visí dvě dobré pušky, manžílku a děcky taky nemám, jen dědečku, a ten bydlá u sestři v Nederland...“

„A nechcete se vrátit domů, do vlasti?“

„Neen, neen! Tam mi nesvědčuje na zdraví. Mám svou zemu rád, ale je tam hrůzně zima. Nemůžím tam ani jedit, ani vypijovat, jsem v nemoci od hlavě k patu, co mi je naplat plno jídlů, když zhubňuju, až budu jak tenká drátka a umřám a bude po mně ámen? Neen, byl bych hloupák, kdybych se zvrátil nazpátku do vlastě. Mám pas a všude úvěr – pozůstanu tady a snad se uzdravím.“

„Nu, panstvo, měli bychom jít!“ uzavřel Metuzalém tuhle rozmluvu. „Gottfriede, nacpi mi

dýmku a dej do baňky čerstvou vodu!"

Gottfried sice brumlal, že má odejít od nedopité bitvy, ale pak popadl jednu ze zbývajících láhví a zmizel s ní i s dýmkou v chodbě.

A za chvíli už vyšla naše výprava z hotelových vrat: vpředu pes, potom Metuzalém s rukama v kapsách a s náústkem vodní dýmky mezi zuby, tři kroky za ním Gottfried s baňkou v levici a s fagotem přes rameno, za nimi Richard a jako zadní voj kapitán Turnerstick s vějířem a mijnheer van Aardappelenbosch pod obrovským slunečníkem a s puškami a tornou na zádech.

Důstojně a pomalu kráčeli zírající davem po nábřeží evropské čtvrti města, až dorazili do přístavu čínských plavidel.

Kapitola čtvrtá

KRASAVICE ŠUEJ-CHOU

Čínská plavidla právem budí pozornost každého Evropana, který zavítá do této zvláštní země.

Velké nákladní džunky jsou neohrabané, poměrně mohutné lodě s přídí a zádí o mnoho vyšší než střední paluba, což jim zpravidla dodává značně těžkopádného a podivného vzezření: trčívají z vody s nemotorností dřímajícího hrocha. Čela džunek jsou neobyčejně široká jako u starých holandských bitevních korábů a bývají pestře pomalovaná, často i zlacená; palubu kryje obrovská slaměná střecha a činí celé plavidlo ještě těžkopádnějším; na vrcholku neobvykle silných stěžňů z jednoho kusu a bez ráhen je zavěšena kladka s pořádným lanem, na němž se vytahuje těžká rohožová plachta; před bývá červená a z obou stran je nejkřiklavějšími barvami namalováno obrovská oko až pět šest stop v průměru; podle těchto nestarají, a jestli džunka dopluje na místo určení dřív nebo později, to je jim dočista fuk.

Už z toho je snad zřejmé, jak je na takovém plavidle postaráno o cestující a jejich pohodlí. Bývají lodě, kde si námořníci obsadí všechny prostory svým soukromým zbožím, a přijde-li pasažér, kterého se majitel laskavě uvolil nalodit na palubu, musí horem dolem podplácet posádku, aby mu uvolnila alespoň kousek místa.

Tak to tedy chodívá na pověstných lung-jenech!

Běda však cestujícímu, který padne na nějakou podezřelou džunku, jichž bývá nemálo! Je přesvědčen, že má co činit se statečnými a řádnými, i když tvrdými muži – a nic také

nesvědčí proti té domněnce, sotva však vyplují, spadne maska, je konec přetvářce a nebohý cestující bývá oloupen nebo i zabit.

Takových pirátských džunek bývalo tehdy skutečně ještě dost a dost Vláda je proti nim takřka bezmocná. Třeba i deset vojenských džunek se málokdy odváží zaútočit na poloviční počet tiang-lungů – říčních draků, jak těmto loupeživým lodicím lidé říkají; příliš dobře vojáci vědí, že každého z nich, padne-li pirátům do spárů, čeká nemilosrdná a krutá smrt. Proto se vojenské džunky plaví jen při pobřeží, vyjuknou z bezpečného úkrytu, vybafnou pár centů prachu, pořádně si zakřičí – a vezmou do zaječích; pak si oddychnou, obětují bohu moře chaj–lungovi pár šálků čaje a honem honem pošlou vrchnosti zprávu o slavném vítězství. Piráti vyvážnou a řadí dál, dokud jejich džunku neprovtá některý křižník evropské mocnosti. Ale místo jedné objeví se rázem deset nových a nerušeně pokračují ve zlotřilém díle.

Když Červenomodrý Metuzalém a jeho přátelé došli do čínského přístavu, spatřili na kalné hladině džunku na džunce, jednu podivnější a bizarnější než druhou. Zatímco naši námořníci si považují za čest mít své lodě vydrhnuté, vypulírované a v plném lesku, o což se starají už dávno před přistáním, vypadaly čínské džunky, jako by nad čarou ponoru nepoznaly nikdy ani kapku vody: z paluby a z lanoví visely cáry špinavých hadrů, odevšad koukali špinaví chlapi se špinavými tvářemi, podepřenými o ještě špinavější ruce; mezi nábřežím a lodkami panoval čilý, leč stejně špinavý obchodní ruch, všude se hemžily špinavé lodice se špinavými cestujícími; na nábřeží stály špinavé krámky se špinavým zbožím a špinavými prodavači, mezi nimi se proplétali ukřičení špinaví pouliční obchodníci a nabízeli své špinavé pouliční výrobky. Kramář s pečenou cibulí dřepěl na zemi před svou malou píckou a loupal své zboží, čpavý pach mu vnikal do nosu a očí, kýchal – a rovnou do rendlíku, ale zákazníkům chutnala i tahle specialita. A takových obrázků je možno spatřit, co hrdlo ráčí.

Vším tím a mnoha dalšími výjevy není ovšem možno charakterizovat všechny Číňany a celou Čínu – vždyť v přístavních městech na celém světě se shromažďuje sociální kal a špína, kterou přizene moře a spláchne vnitrozemí.

Jen na jedné z ozdobnějších, pevně stavěných džunek s poněkud nižší přídi i zádi nebylo vidět živé duše; holé stěžně trčely bezbranně k obloze, plachty ležely pečlivě svinuty na palubě a dračí oči po obou stranách předě shlížely ha příchozí alespoň o trochu přívětivěji, na zádi stalo dokonce několik truhlíků s květinami, nikde ani stopy po špinavém prádle. Bylo znát, že patron této lodice dbá mnohem více na pořádek a čistotu než ostatní kolem. Na čtvercové desce byly namalovány modré vlny, na nichž se vznášela ženská postava s pěti pávými pery ve vlasech, ve vlnách se skvěly dva stříbrné čínské znaky. Úzký

bambusový můstek podobný žebří vedl z pevniny na palubu.

„Tak to je naše spanilá Královna vod,“ oznámil Červenomodrý Metuzalém.

Turnerstick osedlal na okamžik cvikrem svůj zdvižený nos, znaleckým okem zkoumavě prohlédl loď a pravil:

„Hm, nevypadá špatně, docela se mi líbí. Rád zaplatím i o dolar víc, bude-li vevnitř stejně pěkná jako zvenčí. Co vy na to, mijnheer?“

„Het schip is fraai, ik ben tevreden – loď je hezká, jsem spokojený.“

„To si myslím. Když řeknu ano, můžete se spolehnout. Nu, pojďme na palubu! Ale vy –“ obrátil se na studenta, „vy radši mlčte. S tou svou knižní čínštinou byste ještě všechno pokazil.“

„Jak si račte přát, kapitáne. Jednou jste Tu-er-ning-š'-ti-ku, využijte tedy svých mandarínských práv. Jen na jedno vás chci upozornit: před Číňany si mandarín neříkejte, radím vám dobře.“

„A proč né? Myslíte, že mě prokouknou a že jim neubude můj propůjčený titul dvakrát vhod? Pah, ti přece zajíce ve lví kůži nepoznají.“

„I to je možné, ale na to jsem teď zrovna nemyslel. Číňané totiž to slovo neznají. Říkají svým úředníkům kuan a mezi nimi rozlišují opět úředníky civilní a vojenské: první nazývají wen-kuan, literární úředníci, druhé wu-kuan, zbrojní úředníci. Neříkejte si proto ani mandarín, ani jen tak všeobecně kuan – jste přece velký generál celé říše, patříte tedy do skupiny wu-kuanů. Budete si to pamatovat?“

„Wu-wu-wu-wu-kuan! To wu mi snad nějak v hlavě uvízne, jen abych k tomu nezapomněl to nešťastné kuan. Bůhví co je tohle za čínštinu, ani pořádnou koncovku to nemá. Jo, takhle wung-kuang – tomu bych rozuměl. Nemáte náhodou tužku?“

„Prosím, tady je...“ podal mu překvapený Metuzalém žádané pisátko.

„Díky! Radši si to poznamenám tuhle na vějíř. Stejně ho nosím všude s sebou, a kdybych ten zatracený titul náhodou zapomněl, drobátko se ověřu – a budu doma. Výborný nápad, co? Vlastně bych si takhle mohl poznamenat každé důležité slovo – a měl bych po starosti.“

„To byste si musel koupit jaksepatří velký vějíř. Čínština má dobře sedmdesát tisíc znaků.“

„Děláte si blázny, co? Budte bez starosti, do mé hlavy, se vejde zrovna tolik jako do vaši!“

„To jistě, a nejspíš ještě víc. Váš cop to aspoň dokazuje. Víte, jak se řekne čínsky cop?“

„Asi copeng. Nebo copung.“

„Chyba! Pien-c'. A Číňané jsou přesvědčeni, že ze zdravé hlavy musí růst i zdravý cop, to znamená řádně dlouhý. Takový pien-c' je pak dokladem urozených a moudrých mužů.“

Proto se posmívají našim ostříhaným hlavám a považují nás za hlupáky. Čím urozenější a vznešenější Číňan – a samosebou také moudřejší, tím delší a silnější musí mít cop: lhostejno, jestli pravý, nebo falešný. A jelikož vy se pyšníte tak krásným pien-c', zatímco já po něm nemám ani stopy, už proto musíte být mnohem vznešenější a moudřejší než já.“

„Zřejmě to tak bude, cop mám doopravdy dlouhý dost. Ale počkat, musím si to taky napsat. Říkal jste pien-s'?“

„Ale ne, s' znamená čtyři.“

„Tak pien-cch'?“

„Zase chyba! Cch' je mířit, vysmívat se, satira.“

„Tedy pien-se!“

„Chraň bůh! Se znamená lásku, barvu, postavu, malbu. Musí tam být čisté c'.“

„No ovšem! Pien-ce.“

„Vůbec ne. Ce znamená: sebe, zvláštnost, vnitřní klid.“

Turnerstick držel vějíř v levici, tužku v pravé ruce, ale nepsal; kysele se zatvářil a vybuchl:

„Víte co, vy jazykový akrobate, dejte mi s tím svatý pokoj! Už mi z vás jde hlava kolem.“

„Nedá se nic dělat, milý zlatý, souhlásky je třeba velmi přesně rozlišovat. V čínštině je velký rozdíl mezi c', s', cch', se a ce,“

„Jděte s tím do háje! Rozdíl! Prosím vás! Takováhle slova bez koncovek – to je leda nějaká dřeváctina, a ne pořádná řeč synů Říše středu. Peng, pang, ping, pong, puno – slyšíte, to je to pravé. A zní to jako zvon!“ Rozmrzele sklapl vějíř a vrátil studentovi tužku.

Pak už všech pět vykročilo po bambusovém můstku na Královnu vod. První wu-kuan Turnerstick, – za ním mijnheer van Aardappelenbosch, pak Richard, Gottfried a poslední Červenomodrý Metuzalém.

Můstek byl úzký a Holanďan jen stěží prošel; v polovině schůdků se zastavil, aby složil slunečník, který mu překážel, zamotal se do něj, zakopl – a už se řítit dolů. Cestou smetl všechny, kdo šli za ním. V mžiku se dole na nábřeží pod můstkem sešla celá valná hromada. Ze spletených údů, těl a hlav trčela vysoko k nebi jen Gottfriedova levice, pevně svírající drahocennou baňku vodní dýmky. Kolem pobíhal Cupido a radostně štěkal nad tou zábavou. Pomalu se rozpletli a vstali, jenom tlouštík zůstal ležet jako bez života. Roztáhl ruce a nohy a tenounce úpěl:

„Mijn God, mijn hemel – bože na nebesích, ach má břicha, ach moji zádi! Goede nacht, gij boze wereld – dobrou noe, ty strašný světe!“

„Vstávejte, mijnheer, nezvostanete tu přecce nadosmrti!“ zatřásl s ním Gottfried.

„Ik ben dood, ik sterf in deze oogenblik – jsem mrtvý, v tu ránu umřu. Dávejte mi

sbohem, rozloučáme se...”

„Drahej pane, dyž je po vás, tak jakýpak dlouhý loučení. Jenže podle meho, kdo padne takhlenc naměko, jak ste sebou ráčil bacit vy, ten přežije i svůj vlastní funus. Ale esli je vám libo, zaškconcertuju vám na poslední cestu, že budete mašírovat rovnou do sedmeho nebe.“ Strčil mu fagot až skoro k uchu a vyloudil tak strašný a falešný tón, že se tlouštítk rázem posadil. Vstát se mu však zřejmě nechtělo.

„Rejkvivejskat na pláce, ámen!“ požehnal ho Gottfried. „Ať je vám zem lehčí než vy jí. My tejkon máme jinači starost. Z paluby to ňáko bohulibě zavonělo, jak to tak koštuju – vobloženej rámyztek s bramburkama. Hrom do slepice, to už sou u druhého chodu! Vo ouvejtůru sme holt přišli, tak ať aspoň dohoníme finagle.“

„C-co jste to řekl? Een middageten in een chinezen schip – oběd na čínské lodi? Já poběžám s vámi!“

Co se Gottfriedovi nezdařilo fagotem, to dokázal rumsteakem: tlouštítk vyskočil, popadl rodinný slunečník a vyběhl po můstku s takovou křepkostí, jakou by v něm nikdo nehledal.

Na palubě bylo pusto, po hostině ani stopy, a tak si Holanďan ulehčeně oddychl:

„Ik ben geschrokken – to jsem se lekl. Už jsem myslel, že chodíme pozdě.“

Avšak najednou to odněkud doopravdy zavonělo pečínkou a Gottfriedův vtip se jako kouzlem změnil ve skutečnost. Rohožový závěs v zadní nástavbě se rozhrnul a vyšli čtyři Číňané s plným stolem porcelánových mís různé velikosti s pečením, koláči, s vínem a s voňavými květy.

„Sláva bohu, přichodili jsme včas!“ zvolal blaženě tlouštítk a tvář se mu rozzářila jako lampión. „Zrovna přínosujou oběd!“

„U všech parohatejch, nejspíšejc ste na to káp! Takovydle přivítání, to sem teda jářku nečekal.“

„Jen klid!“ mírnil je Metuzalém. „Tahle hostina určitě není pro nás.“

Žel se ukázalo, že měl pravdu; Číňané postavili stůl mezi střední a zadní stěžeň, a když spatřili neznámé cizince, vzali nohy na ramena a pádili zpátky. Za okamžik se na palubě objevili další dva muži a pomalu a důstojně se blížili k našim cestovatelům. Byli velcí, hubení, v prostém čínském kroji beze všech odznaků hodnosti či úřadu, na oholených hlavách široké lýkové klobouky, jen z temene jim visel dlouhý cop.

První z nich se hluboko uklonil a slušnou angličtinou, oslazenou přezdvořilým úsměvem, uctivě řekl:

„Urození pánové poctili svou skvělou přítomností mou nehodnou loď. Jaké šťastné okolnosti mohu děkovat já, nejnehodnější z vašich sluhů, za takové světlo milosti?“

Čínská zdvořilost totiž velí hovořit i mezi rovnými o sobě jen s pohrdáním a o druhých zase s tou největší chválou. Červenomodrý Metuzalém se také uklonil a užuž otevíral ústa, když tu náhle před něj skočil Turnerstick a jako na divadle zvolal:

„Čching, čching, čching! Přišling jsmeng sem jakong cestujícíng a chcemeng s váming do Kantonu. Doufámeng, že najdemeng pohodlneng ubytováníng a vlídneng zacházening. Dobřeng vám zaplatímeng. Jeng nás pětung osobeng a jedeng pesang. Kolik račteženg žádat?“

Číňan se na něho zaraženě podíval a nechápavě zavrtěl hlavou.

„Nuženg?“ pokračoval netrpělivě Turnerstick. „Nerozumíteng snad čínskyng? Příkazujung vám, abysteng ming okamžitěng odpovědě! Jsem...“

Naneštěstí právě v tom okamžiku dočista zapomněl, co vlastně je, otevřel rychle vějíř, přečetl kýžené slovo a dokončil:

„... wu-kuan a jmenujung seng Tu-er-ning-š`-ti-ku, námořning kapitang a čínský mandaring a –“

Tu ho Číňan rozhodným gestem přerušil a opět anglicky se obrátil na studenta:

„Kdo je ten vznešený pán? Mé neposlušné uši nedovedou porozumět jeho podivuhodné řeči.“

Červenomodrý Metuzalém mu odpověděl také anglicky: „Je to urozený wu-kuan, taťiang své vlasti. Mluví nejvyšším nářečím úřednictva pávích pér, kterému zřejmě ostatní těžko rozumějí.“

„Patrně je tomu tak, neboť já vskutku neznám jeho řeč. Račte proto hovořit jazykem Jing-kuo-ženů – Angličanů, v němž snad učeným páriům dobře porozumím. Jsem nehodný čchuan-čang této lodice a můj druh je čuo-šou. Naši čchuan-kungové – námořníci nám řekli, že na nehostinnou palubu vkročilo svou ctihodnou nohou několik osvícených pánů, proto jsme přispěchali nabídnout své nejponíženější služby.“

„Neoznámil vám majitel lodi, že ho navštívil jeden Te-kuo-žen – Němec a zajímal se pro sebe a pro své čtyři přátele o cestu do Kantonu?“

„Ó zajisté! A jste-li vy ti nebem seslaní páni, bude pro nás ctí, již nejsme hodni, přijmouti vás na naší chudobné lodi a dopravit vás v bezpečí do Kuang-Čou-fu, jak říkáme v naší řeči městu Kantonu. Pán lodi je právě u siang-kunga, modlí se spolu za zdar naší plavby. Hned po modlitbě uspořádáme na palubě kung-pi, abychom si byli zcela jisti před jakýmkoli nebezpečenstvím.“

„Výborně! Dovolíte nám zúčastnit se tohoto obřadu?“

„Pokud s námi poplujete, zajisté. V tom případě se vás však musím zeptat na vaše slavná jména a skvělé hodnosti, abychom vám mohli vyhledat místa hodná vašich vznešených

zásluh.“

„Prosím. Tento bájný hrdina je wu-kuan, jeho titul vidíte zde na vějíři. Já jsem Ma-tu-ca-le-me čching-wang, z čehož dozajista seznáte, koho máte před sebou.“

Třída čching-wang je totiž nejprvnější z pěti nejvyšších tříd osobní šlechty, kam náleží jen členové a potomci císařské rodiny. Sotva Číňané uslyšeli tyto dvě slabiky, uklonili se tak hluboko, až jim copy přelétly přes hlavu; čchuan-čang se pak zeptal tónem nejhlubší oddanosti:

„Jste tedy zajisté potomek vznešených předků?“

„Nejvznešenějších, jak je jen možno. První se jmenoval A-dam a klaněli se před nim všichni tvorové země. Je praotcem všech císařů a králů. Mé jméno snad stačí, abych nemusel jmenovat ostatní své průvodce. Každý z nich je tao-kuang – jas rozumu své země, a poplujeme-li s vámi, poznáte záhy všech deset tisíc jejich znamenitostí. Zde jsou peníze.“

Za sebe, za Gottfrieda a za Richarda zaplatil čtyři dolary, Turnerstick s tloušťíkem dali po dvou dolarech, takže tři dolary spropitného lodní důstojníky jaksepatří potěšily.

„Ó nebesa! Vaše milost je nad očekávání velká. Za chvíli budou moci být vznešení páni vzácnými svědky kung-pi, rádi je uvítáme ve svém středu,“ uklonil se znovu čchuan-čang.

Zatím přišli ke stolu další dva Číňani, oblečení však mnohem vznešeněji. V jednom z nich poznal Metuzalém majitele džunky, druhý, v jakémsi mnišském rouchu, byl zřejmě siang-kung – lodní kněz. Čchuan-čang odevzdal majiteli peníze za cestovné, samozřejmě že bez spropitného, a všichni čtyři poodešli k zadní nástavbě; chvíli spolu hovořili a pronikavě při tom zkoumali své nové cestující. Majitel lodi, jak Metuzalém správně poznamenal, opravdu nebudil velkou důvěru, kněz vyhlížel ještě hrozivěji. Podobali se kupcům, pečlivě oceňujícím právě došlé zboží.

„Ti chlapi se mi věru nelíbí,“ šeptl student. „Proč se tak tajemně domlouvají?“

„Jaképak copak,“ odvětil stejně potichu Turnerstick, „kapitán přece musí vědět, koho bere na palubu. A že jsme mu kapánek zamotali hlavu, to je nasnadě. Jen je nechte, ať si mluví! Mně se docela líbí, i když nemají ani zdání o dokonalé čínštině. Šuej-chou je pěkná loď, opravdu výtečná. A čistá jako klíčka. Nejradši bych tu hned zůstal. A taky to udělám, nebudou-li mít nic proti tomu. Proč mám chodit na jednu noc do hotelu a platit za to bůhvíjaké nekřesťanské peníze?“

Ti čtyři jako by slyšeli, co kapitán říká. Vrátili se zase k nim a čchuan-čang pravil:

„Oznámil jsem siang-kungovi, že by se osvícené panstvo rádo účastnilo při kung-pi. Ochotně by k tomu svolil, nemůže však. Chcete přece ještě dnes opustit loď a vrátit se až zítra ráno?“

„Ano,“ potvrdil Metuzalém. „Je to snad na překážku?“

„Po kung-pi nesmí už nikdo na břeh.“

„A co to vlastně je, to jejich věčné skung-ping?“ vyptával se Turnerstick německy. „Vy to víte?“

„Něco jsem o tom kdysi četl,“ přikývl Metuzalém. „Je to vlastně jakési vyvolávání duchů, něco jako ty naše spiritistické nesmysly se stolky a s dopisováním se záhrobím.“

Toť se ví, po tomhle vysvětlení všichni okamžitě souhlasili. že tu zůstanou a že se milerádi stanou svědky tajemného divadla.

„Pročpa by ne?“ přikyvoval i Gottfried z Bouillonu. „Tendlenc špirityzmus mi byl sice dycky podezřelej, já uznávám akorát špiritus z flašky, ale vidět jednou ducha s copem, to se hned tak vobyčejnému smrtelníkovi nepoštěsti.“

„Nu dobrá,“ pokrčil rameny Metuzalém, „co nám brání, abychom tu zůstali? Těch pár maličností, které máme ještě na pevnině zařídit, to snad nebude tak velký problém. Jsme tedy domluveni.“

Oznámil čehuan-čangovi společné rozhodnutí a ten hned poslal několik mužů, aby ve městě nakoupili, co jim Metuzalém přikáže. Pak si už mohli naši cestující prohlédnout i nitro lodi.

Džunka dělala svému staviteli čest i zvnitřku, stejně jako všem, kdo na ní vládli. Nesla sice jen dvě děla, ale čehuang-čang je ujistil, že z pirátů nemusí mít strach. Královna vod je prý nejrychlejší plachetnice čínských moří.

Do Kantonu měla plout jen se zátěží, náklad naloží teprve tam. Ve skladišti stálo všehovšudy pár těžkých beden. Byly v nich součásti lihovaru, které si kantonský průmyslník objednal až kdoví odkud z Evropy; Královna vod je naložila v Singapuru. Cesta tedy bude pohodlná, bez zbytečného zdržování a dlouhých zastávek.

Kapitola pátá

ROZHOVOR S DUCHY

Místnost, kam čehuan-eang uvedl naše cestující, se podobala spíš kajutě než kóji. Byla sice prázdná a vystlaná jen slaměnou rohoží, zato však vysoká, že se tam dalo pohodlně stát, a prostorná, že v ní všichni měli místa dost. Až námořníci přinesou z pevniny objednané přikrývky, budou z nich pro každého i pohodlná měkká lůžka.

Pětici cestovatelů přišlo velmi vhod, že jim čchuan-čang přidělil námořníka, který jim měl po dobu plavby sloužit a být jim ve všem nápomocen. Neměj mongolskou tvář, i když byl malé a drobné postavy jako všichni v této části světa; prozradil jim, že je Malajec a tu trochu angličtiny že se naučil ve Východní Indii. V horlivé úslužnosti jim snesl kdeco, jen

aby jejich kajuta byla co nejútulnější.

Když se jakžtakž zařídili, sesedli se na palubě, hovořili o všem možném a čekali na námořníky s nákupem. Zatím se setmělo, Malajec zavěsil poblíž na lano papírový lampión a ohleduplně se posadil kousek stranou, aby nepřekážel, leč přesto byl po ruce a mohl okamžitě splnit sebemenší rozkaz nebo přání nových pánů. Věděli sice, že patrně slyší, co si povídají, pramálo jim to však vadilo: mluvili německy – a o této řeči se dalo věru těžko předpokládat, že ji tu někdo zná.

Konečně přišli námořníci a přinesli nákupy: potraviny složili do kuchyně, ostatní věci si šli cestující uložit do kajuty. Malajec využil volné chvílky a zaklepal u čchuan-čanga; kapitán džunky se právě o něčem domlouval se siang-kungem.

„Tak co?“ zeptal se anglicky Malajce. „Dozvěděl ses něco?“

„Ne-li! Spoustu věcí. Už je znám jak svý boty.“ Úslužný a nenápadný Malajec mluvil zčistajasna plynou americkou angličtinou. „Čtyry Němci a jeden Holanďan, ten tlustoch. Prachy mají u sebe, a zřejmě dost.“

„A co jsou zač! Ten s tím strakatým nosem toho o sobě napovídal až hrůza.“

„Nevím, ale má voblek, jakej v Evropě nosívají študenti. A ty jeho komplikové taky.“

„Podvodníci! A ti dva zbývající?“

„Ten pupkáč je šang-žen – kupec. Prej si tady chce sehnat vobchod, plantáž nebo co, zřejmě má s sebou túru peněz. A ten v tom čínským vobleku, tu bude určitě čchuan-čang jako ty. Nejspíš blázen.“

„A co hledají v Číně?“

„Strejčka toho nejmladšího. Jistýho prachatýho fabrikanta. A ještě nějakou ženskou a její děti.“

„To že jsi slyšel? Mluvili anglicky?“

„Kdepák! Německy, jako dyž bičem mrská.“

„A ty jim rozumíš?“

„Aby ne! Víš přece, že jsem rodilej Yankee a že jsem pláchnul svému kapitánovi, dyž jsem vrazil jednomu kámošovi kudlu do zad. Než jsem se zdejchnul sem k vám, sloužil jsem s německejma námořníkama a docela vobstojně jsem se naučil to jejich derdýdas.“

„Výborně! Čmuchej dál, ale ne aby ses prozradil! Do staneš zvláštní odměnu. Peníze tedy mají u sebe, říkáš?“

„Určitě. A kdyby měli šeky nebo cenný papíry, můžem je prodat šéfovi ve Wa-fu.“

„Správně, do Kantonu stejně nepoplujem. Až budou spát, odrazíme.“

„Máme zrovna příliv, to bude těžko.“

„Nespěcháme, počkáme.“

„Poznají to.“

„Žádné strachy! Dáme jim do pálenky opium, hned tak se nevzbudí. A vítr z pevniny nám pěkně zticha pomůže na moře. Tam je naházíme žralokům a bude po všem. Listiny máme v pořádku, můžeme vyplout, kdy nám bude vhod;“

„Dammed! Ty je chceš utopit?“

„Samo sebou. Snad je nelituješ? Myslíš, že je nechám naživu, aby potom někde prozradili, že naše Šuej-chou je vlastně tiang-lung?“

„To ne. Ale musíme je dostat živý až do Wa-fu. Bez nich ty papíry neprodáme a šeky nám bez jejich podpisu taky nevymění.“

„Jenže..“

„Neboj se, všechno podepíšou. Dyž jim řekneš, že jinak se můžou loučit se životem? Ještě nás budou prosit, aby mohli načmárat ty svý klikyháky.“

„A pak je stejně pobijeme, co? Jsi mazaný a chytrý, dobře se ti u mne povede. Teď ale rychle zpátky a koukej ještě něco Vyzvědět! I když mají zbraně, přemůžem je natotata – budou spát jako zabití. Jen ten jejich pes mi dělá starost, je to pořádný kus, a zřejmě silný.“

„Dáš mu votrávený maso.“

„To je pravda, dobře radíš, uděláme to tak. Ale jed' už běž! Za chvíli začne kung-pi a pak je pozvem k večeři. Aspoň bude příležitost dát jim feng-tiou s pořádnou dávkou opia.“

„A ještě něco! Jestli je náhodou napadne a budou se chtít taky zeptat ducha – se mi zdá, že z toho, co jsem ti pověděl, už můžeš klidně napsat vodpověď, jakou budou chtít,“ mrkl falešný Malajec na kněze a vytratil se.

Zamířil rovnou do kajuty, kde se naši důvěřiví a pranic netušící cestující stále ještě připravovali na nastávající cestu, ne však na úklady, jež se proti nim tak tajně kuly. Horlivě jim pomáhal a ještě horlivěji hltal každé jejich slovo. Hovořil už ovšem zase svou lámanou angličtinou.

Zanedlouho vstoupil čchuan-čang a uctivě pozval cestující na kung-pi.

V Číně se, jak známo, píše tuší a jemným štětcem. A tak ani duchovi nezbývá než sestoupit při kung-pi do tohoto zvláštního psacího náčiní, vyrobeného samozřejmě pouze a výhradně k věšteckým účelům, a písemně zodpovědět položené otázky; nezjeví se samosebou ve viditelné podobě, ale vždy jen prostřednictvím vyvolené osoby, jakéhosi média našich spiritistických seancí.

Již předem musí být za zvláštních obřadů uříznuta z meruňkového stromu tenká větvička; přitom se kněz stromu pokorně omluví za bolestivé zranění: do kůry mu vyryje znaky, jež mu sdělí, že jeho větévky bylo použito na posvátný Štětec duchů, což zřejmě

meruňku sdostatek uklidní. Meruňkovou haluzku zastrčí potom v pravém úhlu do kousku bambusu, na coul silného a asi stopu dlouhého, takže vznikne jakési T. Vyvolený uchopí bambusovou hůlku do rukou dlaněmi vzhůru, aby meruňkový štěteček, to dřevěné písátko z tenoučké snítky, mířilo kolmo dolů na stůl posypaný jemným pískem – a potom už může duch bez průtahů sestoupit do rukou média, vést štětec a odpovídat i na ty nejpitomějši otázky. Nepřirozená poloha rukou přivodí pochopitelně lehké chvěni, takže dobře cvičenému a jen trochu gramotnému médiu není zatěžko čmárat do písku čitelné znaky. Toť se ví, že při choulostivých otázkách bývají odpovědi šikovně dvojsmyslné, a tazateli se pak vždycky alespoň jedno vysvětlení zdá být pravdivé.

Kung-pi je tedy nutno chápat jako náramně šikovně vymyšlený náboženský obřad, smí se proto pořádat jen za přesně stanovených pořádků. Také pro ducha to platí: musí se pokaždé řádně představit, prozradit své jméno, stav a dynastii, pod nimiž kdysi žil v lidské podobě na této zemi, a čím starší dynastii uvede – při čemž se na nějaké to století nebo tisíciletí nehledí – tím uctivěji se s nim také zachází.

Když se konečně všichni i s posádkou, která teď naráz zaplnila skoro celou palubu, sešli ke kung-pi, byla už tmavá noc; mezi středním a zadním stěžněm visely lampióny a vedle známého už stolu s obětinami pro očekávaného ducha stál další, posypaný tenkou vrstvou písku. Mužstvo utvořilo kruh, do něhož čchuan-čang uvedl vzácné hosty. Z beden jim narychlo připravili pohodlná sedadla.

Pak předstoupil kněz a spustil, samozřejmě že čínsky:

„Hodláme se přeptati u některého z duchů na průběh naší plavby. Přístupmež k tomuto zámyslu s nejopravdovějši a nejposvátnějši myslí a obraťmež se se svými poníženými prosbami na vznešeného boha moře chaj-lunga.“

Pokynul a námořníci donesli dvě bambusová křesla a obraz mořského božstva. Postavil sedadla těsně vedle sebe ke stolu s obětinami a vyzval boha, aby usedl na čestné místo po levici; druhé křeslo bylo zřejmě přichystáno pro vzácného hosta ze záhrobí. Pak vytáhl žlutý papír a chraplavým hlasem začal číst:

„Přinesli jsme v tento večer feng-tiou a ostatní dary a prosíme našeho mocného ochránce, aby k nám povolal vševědoucího ducha, jemuž bychom mohli položit několik otázek. Jsme připraveni přijmouti ho u lodního můstku.“

Zapálil žlutý list a popel rozhodil do vzduchu; bůžka zakryl rouškou a tím naznačil, že chaj-lung opustil loď a hledá teď vhodného ducha.

Po chvíli roušku odstranil – a bůžek stál opět na svém místě: vrátil se tedy a přivedl zřejmě i ducha, který teď čekal na stanoveném místě, čchuan-čang a čuo-šou odešli k můstku a zdvořilými slovy vyzvali vzácného, leč neviditelného hosta, aby vystoupil na loď

a přisedl k nim. Duch patrně pozvání milostivě přijal, neboť ho opatrně vzali mezi sebe a v hlubokém úklonu ho vedli k prostřenému stolu; také kněz se uklonil až k zemi a co nejponíženeji ho požádal, aby ráčil usednout po boku mořského božstva. To vše se dalo s tak důstojnou a opravdovou vážností a všechny ty přeuctivé úklony a řeči působily tak naivně a komicky, že se naši cestující stěží zdrželi smíchu.

Každá otázka, kterou hodlali duchovi položit, musela být napsána na žlutý papír a spálena v prach, aby i na

malované znaky získaly duchovní substanci a duch je dokázal číst. Čchuan-čang psal otázky a proměňoval papír v lehounký popel a dým, kněz držel štětec, ruce se mu křečovitě chvěly, duch odpovídal a meruňková větévka čtala do pisku čitelné poselství: sdělil jim, že se za svého pozemského života jmenoval Tia-cung a že za císaře Wu-tiho byl wangem Východu. Jelikož tento císař vládl před více než čtyřmi tisíciletími a wang je nejvyšší vládce provincie, byl neviditelný vladař rozhodně duchem, na kterého mohli být hrdi.

Kněz to pochopitelně náležitě ocenil. Cítil se zavázán k nejvyšší zdvořilosti, odložil proto štětec duchů, uklonil se až k zemi a požádal vznešeného návštěvníka, aby jim nehodným prokázal vzácnou milost a okusil pálenky z kvašené rýže, zvané feng-tiou. Duch je samosebou příliš hrdý, než aby jedl či pil v přítomnosti živých smrtelníků; zakryli proto lampióny rohožemi a vůkol se rázem rozhostila černá tma.

Jediný Metuzalém rozuměl všemu, co se hovořilo; využil proto každé přestávky a šeptem tlumočil svým přátelům, o čem byla řeč.

Těsně u stolku s pískem stál stůl s obětní hostinou. V čele trůnil bůh moře s wangem. po stranách seděli naši cestující, mijnheer po pravici vznešeného ducha. Sotva nastala tma, naklonil se Metuzalém k Holanďanovi a šeptl:

„Dávejte pozor, jestli bude pít! Třeba to uslyšíte.“

Za okamžik tlouštíček stejně pošeptmu oznamoval:

„Hej drinkt – pije! Slyším ho lokovat!“ Vtom už zas na siang-kungův rozkaz odkryli lampióny – a všichni se mohli na vlastní oči přesvědčit, že se duch skutečně napil: pálenky v poháru znatelné ubylo.

Pak napsali a spálili další otázku: budou-li mít příznivé počasí, šťastnou cestu a dobré obchody. Odpovědi dopadly výborně, a kněz proto duchovi nabídl sousto koláče; byl už rozkrájen na menší dílky a vypadal velice vábně. Znovu zatemnili svítlny, tentokrát na drahnou chvíli, neboť i duch potřebuje na kus koláče přece jen o trochu víc času než na pouhý doušek feng-tiou.

A když zase lampióny ozářily obětní stůl – všichni strnuli: duch se nespokojil jen s jedním

dílkem, ale snědl koláč do posledního drobtu. Sestoupil zřejmě na palubu džunky z velice vzdálených sfér, když měl tak notný hlad. Nejpřekvapenější byl sám kněz. Vyděšeně zíral na prázdnou misku, div mu cop na oholené hlavě nevstal hrůzou. Dávno přece věděl, že celý ten obřad je pouhopouhá komedie – ale teď? Že by snad duchové skutečně existovali? Že by kung-pi přece jenom nebyl pouhá šalba a klam? Sedí snad na zdánlivě prázdné židi skutečný duch a snědl opravdu v té krátké chvíli všechny zbývající porce koláče? Neboť jednu, chráněn tmou, přirozeně vzal on sám

Od té chvíle trochu znejistěl. Nejdůležitější otázky byly zodpovězeny a nyní se směli na ducha obracet se svými dotazy i prostí námořníci. Ve své pověřivosti toho bohatě využili a jejich nadřazeným to přišlo náramně vhod: mohli totiž obratnými odpověďmi nemálo posílit svůj vliv nad těmito těžko ovladatelnými, drsnými lidmi.

Duch odpovídal i teď nadmíru znamenitě a siang-kung ho znovu požádal, aby jim osvědčil svou milost ještě jedním douškem – feng-ťiou totiž knězi dneska docela zachutnala. Sotva zastínili světlo, přikradl se ten podvodný zaklínač duchů ke stolu a sáhl po poháru. Jaké však bylo jeho zděšení, když ruka hmátla do prázdna! Divže nevykřikl. Teď už nemohl ani dost málo pochybovat, že duch, který jí koláče a pije pálenku, skutečně existuje. Jaký triumf, kdyby to mohl dokázat všem tady na palubě! Jaký pohled, spatřit pohár vznášející se ve vzduchu, sledovat, jak z něho ubývá, a nevidět tajemného pijáka! Okamžitě dal odhalit lampióny, a když opět zazářily naplno, pohár stál na svém místě – leč vypitý do dna. Duch měl zřejmě stejně velkou žízeň jako hlad.

Na slang-kungově tváři se objevil nepopsatelný výraz. Ale i Richard Stein, který seděl vedle Holanďana, zaraženě zašeptal:

„Proboha, mijnheer, co tomu říkáte? Já ho vážně slyšel pít! Jako když někdo hltavě loká a srká.“

„Vážně?“ divil se tloušťík. „Tomu nevěřám. Ledaže by měl moc velkou žízň.“

Co tak, vyděsilo kněze a lodní důstojníky, kteří velice dobře znali celé to divadélko s kung-pi, vyvolalo: naopak u námořníků obrovský jásot a nepopsatelné nadšení: byli přesvědčeni, že duch je skutečně mezi nimi – a zřejmě jaksepatří vznešený, když se nespokojil jenom s jedním douškem feng-ťiou a malým kouskem koláče. Kněz se však rychle vzpamatoval a zeptal se vzácných hostí, nemají-li i oni nějakou otázku. Metuzalém ochotně souhlasil. Zeptal se, dosáhnou-li účelu a cíle cesty. Když potom duch napsal do písku svou odpověď, přistoupil student ke stolku a s úžasem četl:

„Ano, najdete zámožného strýce i ženu s dětmi, kterou hledáte. Bohatý muž velkého břicha učiní dobrou koupi.“

Metuzalém přeložil odpověď přátelům a ani oni se nemohli zdržet údivu: bylo zřejmé, že

duch věděl o všech jejich nejtajnějších záměrech a plánech! Úžas bílých cizinců rázem zahnal všechny siang-kungovy pochyby a zmatky; ulehčeně si oddechl a zdvořile nabídl duchovi kousek pečené.

Maso už pochopitelně dávno vychladlo, přesto však těch sedm osm velkých kusů na bělostné míse vypadalo lákavě a vzbuzovalo laskominy jako dobře vypečená telecí pečínka s chřupavou kůrčičkou. Zahalili lampióny a kněz přiskočil, aby tajně ubral z mísy. Protože se od samého rána postil – věděl přece, že se v zastoupení ducha řádně nají – chňapl raději hned po dvou porcích, aby náhodou nepřišel zkrátka, kdyby si chtěl duch vzít dvakrát. Spolykal je, okamžitě dal odhalit lampióny, objevila se mísa – ale prázdná jako holá dlaň.

Siang-kunga se zmocnila úzkost a strach, zvlášť když si všiml zpytavých pohledů svých druhů, stejně dobře zasvěcených do celé té komedie jako on. Zbytky obětí, jež duchové nechávali, patřivali totiž jim, a teď byli samozřejmě přesvědčeni, že je kněz ošidil, že s nimi hrál nepoctivou hru, že si zbývající kousky koláče i pečeně schoval, aby je pak někde v skrytu zhltl sám.

„Hrome!“ řekl student polohlasem. „Ten ubohý králův duch musel zřejmě hladovět a žíznit o pěkných pár stovek roků déle než těch čtyři tisíce let. Jí a pije jak čeledín při mláčení.“

„Chudák starej,“ poznamenal Gottfried z Bouillonu, „s takovymdle apетitem mu ten jeho bachor pukne jako žalud a bude mít se zdravíčkem utrum navěky.“

Kněz, aby vybědl z rozpaků, hleděl se teď co nejdříve rozloučit s neblahým duchem. Napsal uctivé poděkování, nechal je shořet, duch sestoupil naposledy do štětce a stejně uctivě odpověděl: Ctění pánové, bylo mi potěšením poznati vás a vaše vzácné hosty. Upřímně vám děkuji za bohaté dary, které mě obšťastnily a posilnily. Nyní vás však musím bez meškání opustit, ještě mnozí očekávají mou pomoc. Žádám vás, abyste mne doprovodili zpět k lodnímu můstku.

Všichni zapálili žluté papíry a v čestném průvodu vyprovázeli ducha z lodi. Jen cestující se nezúčastnili tohoto loučení: nemohli přece dopustit, aby si Číňané pomysleli, že té celé komedii byt' jen málo věří. Něco však přesto zůstalo, co nemohli pochopit, ať se namáhali sebevíc.

„Ale že mu šmakovalo, co?“ divil se upřímně Gottfried.

„Nesmysl!“ prohlásil Turnerstick. „Všecko snědl a vypil ten kněz.“

„Ten vyzáblej zkozyduch? To mi teda ňáko neštymuje. To pitivo náhodou smrdělo až sem, hotovej špiritus. A po takový dávce by to s nim safra jináč zamávalo.“

„Ale já to slyšel na vlastní uši, že ten duch jedl a pil.“ přidal se i Richard. „Mlaskal a srkal

úplně blízko, jako kdybyste to byl vy," obrátil se na tlustého Holanďana.

„Však taky že byl! Všecko jsem to vyzunčil a snědil já.“

„Cože? Vy sám? Po takovém obědě?“ zeptal se udiveně Metuzalém.

„Ik heb den koek zeer gaarne... en het vlees ook – když já mám koláč rád... a maso taky.“

„Vám dyby dali šváby louskat, tak si, myslím, taky pošmáknete," poznamenal Gottfried.

„Šváby?“ podíval se na něj tlouštíček. „Kdyby byli hezce vypekaní, proč ne!“ řekl tak upřímně a vážně, že se všichni rozesmáli.

Vtom se však Číňané vraceli ze slavnostního loučení. Námořníci zmizeli v podpalubí, zato jejich představení vzali kněze mezi sebe a rozčileně ho začali vyslýchat o podezřelé chuti k jídlu, jakou dnes projevil vzácný duch. Marně dokazoval, že je nevinen, nevěřili mu, dokud neobrátil kapsy. Jaké však bylo jejich překvapení, když zjistili, že jsou prázdné! Nespustili přece siang-kunga z očí, jinam tedy zbytky schovat nemohl. A tak nakonec váhavě a neochotně připustili, že je dneska výjimečně navštívil přece jenom skutečný wang.

Červenomodrý Metuzalém je celou dobu z dálky pozoroval a z posunků uhodl, oč se přou. Když ho pak vzali stranou a ptali se, jakým dojmem na něho a na ostatní jeho druhy kung-pi zapůsobil, z duše rád by jim byl upřímně a otevřeně řekl, co si o celém tom divadýlku myslí. Tím by ovšem okamžitě ztratil jejich důvěru. A tak, ježto čínské mravy přikazují vždy a všude zdvořilost a nepřipouštějí ani tu sebemenší výjimku, s těžkým srdcem potlačil své pravé mínění a odpověděl neurčitě, mlhavě a s předstíranou lhostejností. Čchuan-čang byl kupodivu spokojen a uctivě pozval všechny cestující, aby s nimi oslavili příznivou věštbu šťastné cesty společnou večeří na palubě.

„Vřelé díky," odpověděl stejně uctivě Metuzalém. „Oceňujeme, co nám ve své zdvořilosti nabízíte, prosíme vás proto, abyste povečeřeli sami.“

„Spatně jste mě pochopil, nejvzácnější ze všech vzácných. Míníme naše nicotné pozvání docela vážně.“

„I já myslím naprosto vážně to, že s díky odmítáme. Jste natolik zdvořilí, že jste nás pozvali. Jak bychom tedy mohli být my tou měrou nezdvorní a obtěžovat vás tím, že bychom pozvání přijali?“

Červenomodrý Metuzalém měl z čínského hlediska úplnou pravdu: pouze takovému pozvání lze vyhovět, které je podle všech pravidel a zvyklostí odevzdáno na velkém, barevném a jen k tomuto účelu určeném papíře.

„Zveme vás opravdu upřímně," naléhal čchung-čang. „Nemáme na naší chudé palubě tištěné pozvánky, ale protože mluvím anglicky, berte, prosím, i mé pozvání po anglicku, a ne čínsky.“

„Je-li to tak, osmělíme se tedy vaše laskavé pozvání přijmout. Kdy začne večeře?“

„Za půl hodiny. Dovolíte-li, přijdu pro Vaše vznešenosti, až bude čas. Pečení vám želbohu nabídnout nemůžeme, náš vážený host nám prokázal obzvláštní laskavost a milostivě přijal celou oběť.“

„Po pravdě řečeno, dodneška jsem netušil, že duchové jedí maso. Měl možná ve zvláštní oblibě právě tenhle druh pečeně. Byl byste tak laskav a prozradil mi, jakého byla původu?“

„Milerád, potomku slavných předků. Byl to čchuan, nejlepší pokrm, jaký znám. Patrně proto přijal duch vše, co jsme mu připravili.“

Metuzalém se vrátil ke svým přátelům a musel se v duchu smát. Sdělil jim, že jsou pozváni na večeři, a zvesela se zeptal:

„Ovšem opravdu nevím, mijnheer, budete-li se chtít zúčastnit i vy?“

„Proč ne?“ podivil se tlouštík. „Já už bych milerádně zas něco pojedel.“

„Je to vůbec možné? Jaký vy musíte mít žaludek!“

„Ja, mijn maag is goed, maar mijn buik niet – což o to, žaludek mám dobrý, ale břicho ne, s tím už to vypaduje horšěji, ztrácá se mi před okama.“ Smutně si pohladil svůj obrovitý břich a vyděšeně se zeptal: „Mijnheer Methusalem, co povědí váš naučený slovník o mém břichovi?“

„O takovém se tam nehovoří, vždyť by se tam ani nevešlo. Možná že vás bude víc zajímat, když vám řeknu, jaké maso jste před chvílí splivl tomu duchovi.“

„Gebraden kalfvlees – pečené telecí, ne?“

„Kdepak telecí, to byl čchüan!“

„Čchüan? To jsem v životu neslyšoval.“

„Opravdu nevíte, co to je? Hádejte!“

„Dobrá. Je to zvíře?“

„Správně.“

„Kan't vliegen?“

„Ne, létat neumí.“

„Tak plavá?“

„To ano.“

„Kan't ook lopen?“

„Běhat? A jak!“

„Ulověl ho lovec?“

„I kdepak, to by nikdy neudělal. Vždyť si ho naopak bere na pomoc.“

Tlouštíková tvář se začala podezřele protahovat.

„O mijn hemelse Vader – pane na nebesích!“ zvolal vyděšeně. „Is het eeh hond?“

„Uhodl jste, pes to byl! Čchüan znamená pes a pochutnal jste si na psi pečínce. To jste neslyšel, že tady vykrmují některé druhy psů, co rychle tloustnou? Samozřejmě že na pekáč.“

Holandan vyskočil a rozběhl se k zábradlí, pak si to však nejspíš rozmyslel, obrátil se a energicky řekl:

„Ne, a natřikrát ne a tisíckrát ne! Wat in de maag is, dat moet ook in de maag blijven – co je jednou v žaludku, to tam má taky zůstat!“

„I když je to pes?“ smál se Metuzalém.

„Ano, i pejska třeba. A na hořejšek si dám ještě jednu porcu pečenky a basta!“

Všichni se dali do smíchu. Mijnheer van Aardappelenbosch se však zase pohodlně usadil a na tváři se mu místo ošklivosti rozhostila opět ničím nezkalená spokojenost.

„Tak, psa jsme tedy šťastně pochovali,“ pokračoval tiše Metuzalém, „a teď zas o něčem jiném. Nezdála se vám nějak divná odpověď našeho milého ducha na mou otázku?“

„To tedy zdála – a jak!“ odpověděl Turnerstick.

„Také si myslím. Jsme dozajista všichni zajedno, že o nějakém duchovi nemůže být řeč, kněz odpovídal podle toho, co o kom věděl. To tedy znamená, že ví, proč a kvůli čemu jsme sem přišli. Zřejmě se to nějak dověděl – jenže od koho a jak?“

„Vode mě to bejt nemohlo,“ ujišťoval Gottfried, „englicky umim jako čínsky a čínsky jako hluchoněmej.“

„A já mlčil jak hrob,“ připojil se tlouštík.

„Rád věřím. Ovšem pak je jenom jedno vysvětlení: že nás někdo vyslechl – a to už zde, na džunce. Kdy a kde jsme hovořili o svých záměrech? Když jsme za soumraku seděli tamhle na palubě. A kdo tady byl z mužstva? Ten Malajec, co nás obsluhuje. Jedině on mohl knězi prozradit, co slyšel.“

„To je vyloučilé! Hovořovali jsme přece vaši mateřinou.“

„Ano, ale co když se ten Malajec naučil někde trochu německy? A je vůbec tím, za koho se vydává? Chodí sice vždycky oholený, ale vousy má husté – a to u Malajců věru nebývá. A pleť nemá také příliš hnědou, o výrazných lícních kostech ani nemluví. A nevšimli jste si zvláštního amerického přízvuku v té jeho primitivní angličtině? Mluví sice nevalně, tu a tam jsou však v jeho řeči obraty a rčení, kterých užívá jen ten, kdo zná tu řeč dokonale. Nepřikládal jsem tomu dosud valnou váhu, ale teď je mi to všechno zatraceně podezřelé. Skoro bych řekl, že je to Američan – a pak by nebylo nic divného, kdyby rozuměl i německy.“

„Jenže Yankee mezi čínskými námořníky?“ Zapochyboval Turnerstick. „Copak by se

takhle zapomněl?“

„Proč ne? Nemohl třeba z nějaké příčiny zběhnout ze své lodi?“

„To je pravda, také se to někdy stává. A tihle copatí určitě rádi přijmou zkušeného námořníka. Jestli máte pravdu, pak je ten chlap zběh a měli bychom se mít před ním na pozoru.“

„Přesně totéž si myslím i já. Proč nás špehuje? Proč zapírá svou pravou národnost? Proč donáší, co vyslechl? Proč se otevřeně nepřizná, že nám rozumí? Proč nám dali k ruce právě jeho? Určitě se spíkl s čchuan-čangem proti nám. Dozajista něco připravují – a nic dobrého to asi nebude.“

„Doufejme, že trochu přeháníte. Jestli je to doopravdy zběh, pak má jistě důvod, aby to před námi tajil.“

„Snad. Ale dejme si pozor – v jeho přítomnosti už ani slovo o našich plánech! A já mu potom sáhnu na zoubek, že určitě kápne božskou. Nejradši bych odtud zmizel. Ti chlapi kolem se mi vážně nelíbí.“

„Pah! Kdo by hnedka myslel na nejhorší!“ mávl rukou Turnerstick „Neměl jsem vás za takového strašpytla.“

„Nebojím se, ale – opatrnost, matka moudrosti. Kdyby bylo po mém, sbalil bych své sakypaky – a pryč! Peníze za gestu bych klidně oželel. Jste-li však jiného názoru – prosím.“

„Zůstaneme tady,“ přimlouval se Holanďan, „přichodili bychom o večeři.“

A protože vyjádřil i názor ostatních, Metuzalém se, ač nerad, podřídil.

Kapitola šestá

VE SPÁRECH PIRATŮ

Večeře se měla konat na střední palubě, právě tam, kde před chvílí hovořili s duchy. Když je čchuan-čang zavedl ke stolům, bylo už prostřeno: příbor se skládal z jednoho talíře, malé misky, jakési krátké a silné porcelánové lžíce, tak neforemné, že se dala stěží vměstnat do úst, a konečně z páru tyčinek ze slonové kosti, kterým Číňané říkají kchiaj-c'.

V Číně se při jídle nepoužívá ani lžíce, ani vidličky a nože, všechny pokrmy jsou rozkrájeny na malé kousky. Zručný Číňan opře jednu tyčinku mezi palec a prsteník, druhou mezi ukazováček a prostředník a pohyblivý úhel obou hůlek utvoří jakýsi druh klešti, kterými se dá jíst kdeco, dokonce i drobná rýže.

Stoly stály za zástěnou z obrovských map zavěšených na šňůrách a měřících dohromady

alespoň čtyřicet čtverečních stop. Zobrazovaly čínskou představu o zemích našeho světa. Říše středu zaujímala dobře devětatřicet stop, zatímco ostatní země a všechna moře se klidně vešly na tu čtyřicátou. Rusko bylo velké jako vlašský ořech, k němu byl přilipnut lískový oříšek Francie; řeka jménem Tsin-tse, patrně Temže, je oddělovala od Německa a Anglie impozantní velikosti hrachu, Španělsko bylo namalováno vedle Ameriky a Nizozemí vedle Jávy, ne větší než špendlíková hlavička. Zato řeka Jang-c'-ťiang měla šířku na dvě mužské dlaně a sám Peking byl třikrát větší než všechny cizí země dohromady. Tak tedy rozdělil bůh všechnu pevninu různým národům – a proč se potom divit nesmírné národní hrdosti Číňanů i tomu, že se považují za vyvolený a nejznamenitější národ světa?

K pětici hostů přisedli ještě čchuan-čang, čuo-šou. siang-kung a majitel džunky. Hned poté začali nosit na stůl.

Jako první chod byla vařená vejce, rozsekaná s kopřivami a zalitá octem.

„Jaké to jsou vejci?“ zeptal se nedůvěřivě tloušťík „Pravý krokodejlí,“ vysvětloval mu vážně Gottfried „Fuj! En deze eieren zullen wij eten – a taková vejci máme jíst? Pěkně děkuju!“

A třeba se už chystal, že si nabere, a třebaš jídlo vypadalo vábně, znechuceně odložil lžici a s těžkým srdcem oželel první pochoutku. Zato Gottfried si naložil notnou porci, s Chutí se pustil do jídla a oháněl se tyčinkami jako rodilý číňan. Metuzalém, Richard i on ovládli totiž toto umění už doma, když je občas pozval na večeři Jie Ťin-li; teď jim to přišlo docela vhod.

Pak přinesli omáčku, ve které plavaly malé kousky masa. Sotva tloušťík viděl, jak si ostatní nabírají, opatrně vyzvídá:

„Není to zas pejsík?“

„Co vás nemá!“ ujistil ho Gottfried. „Tak to si dám!“ usmál se šťastně mijnheer, vzal si plný talíř, do jedné ruky popadl obrovskou a neforemnou lžici, do druhé kchuj-c' a pichal, nabíral a mlaskal, dokud nedojedl poslední kousek masa a nevytřel poslední kapku lahodné omáčky. Spokojeně si otřel ústa, přátelsky mrkl na Gottfrieda a řekl:

„Neen, dít is geen hond – kdepak, tohle není pes.“

„Čokl né, ale kocour jak hrom, esi vám to vadi miň,“ utrousil Gottfried.

„Co to povídáte? O mijn hemel!“ chytil se tloušťík za břicho a tvářil se jako na mučení. „A co moje žaludka a moji střevy? Mijnheer Methusalem, co povědí váš slovník o mých strevích?“

„Že jsou sedm metrů dlouhá, jiného nic!“ zasmál se student. „Něco. se vám s nimi stalo?“

„Mám v nich záškrtku – vlastně zápalku jsem chtěl říkat. Zrovna teď jsem snědíl kočku,

představujte si to!“

„Hloupost! To vám Gottfried něco napovídal. Vždyť sám neví, co to bylo.“

Ještě že přinesli další chod: průsvitnou rosolovitou polévku s jemně pokrájenými kořínky. Lákavá vůně tloušťika rázem uklidnila.

„Soup of salangans!“ zvolal čchuan-čang, aby připravil své hosty na obzvláštní lahůdku. A vskutku: byla to pověstná polévka z vlaštovčích hnízd.

Salangy, nevelcí tmavohnědí ptáci se světlejší hrudí, žijí v obrovských hejnech v Přední i Zadní Indii a na Sundských ostrovech. Stavějí si hnízda na nepřístupných skalních útesech, čnějících do nebetyčné výšky přímo z pěny příboje. V době hnízdění vylučují slinné žlázy salang zvláštní hustý lep, podobný tekutému kaučuku. Ptáci přilétají k vyhlédnutému místu, zobákem přitlačí vždy kousek lepu na skálu, až vznikne pevná rosolovitá miska, a na tu si pak teprv vybudují vlastní hnízdo z trávy, peří, mechu a mořských řas, které rovněž zpevní svými lepkavými slinami. Ne však hnízda, jak se mylně sou- dívalo, ale jen ty miskové podložky se sbírají a připravují jako vzácná lahůdku. Sbíráání hnízd je riskantní a nebezpečná práce. Domorodci se spouštívají s vrcholku útesů po laně nad bouřící moře a s nasazením života odtrhávají „vlaštovčí hnízda“, pevně přilepená k holým skaliskům. Na některých nalezištích zpřístupnili trvale celá pásma pobřeží lany a provazovými žebříky. Očištěná hnízda váží jen pár gramů, a tak polévka z nich přijde jaksepatří draho; mohou si ji dopřát opravdu jen boháči. Přitom hnízdo samo není žádnou lahůdkou: neupravené se nedá jíst vůbec a vařené má velmi fádňí chuť. Průsvitná nažloutlá hmota prýstící z kůry třešni chutná takřka stejně. Pochoutku udělá tedy? vlaštovčích hnízd teprv správná úprava: Číňané je vaří v masovém vývaru, přidávají různé kořínky a zvláštní koření, maso, rybí jikry, nakrájené ovoce a další přísady, které dodávají této lahůdce onu zvláštní a jedinečnou chuť.

Mijnheer van Aardappelenbosch znal toto jídlo patrně už z Jávy; ozbrojil se proto lžící a blaženě si pochutnával. Turnerstick si nechtěl roztrhnout ústa tou obří naběračkou – a tak se neohlížel na pohoršené pohledy Číňanů, kterými stihali jej i tloušťika, popadl misku a několika doušky polévku vypil. Ostatním třem se však podařilo dojíst rosolovitou tekutinu tyčinkami do poslední kapky.

„Výtečná! A neobyčejně jemná,“ poznamenal čchuan-čang a labužnický mlaskl.

„Vynikavá!“ přisvědčil tloušťík.

„Bylo to opravdu tak mimořádně skvělé?“ zeptal se německy Metuzalém.

„Gewis, op mijn eer – nepochybně, na mou čest!“

„A víte, co jste vlastně jedl?“

„Přirozeně!“ vmísil se Turnerstick. „Vlaštovčí hnízda!“

„Nesmysl! Myslíte, že by nás tihle chlapi pohostili takovou vzácností? Ani ve snu je to nenapadlo.“

„Tak ale co to potom bylo?“

„Telecí kůže, jemně nakrájená a rozvařená na huspeninu. To je totiž téměř věrná náhražka za vlaštovčí hnízda.“

„U všech chobotnic a krabů! Co se tady všechno nesní!“ ulevil si kapitán.

„O mijn God, o mijn Schepper – můj ty bože, můj ty stvořiteli!“ zabědoval tloušťík a znovu se chytil za břicho. „Ik ben ziek, ik ben ziek!“

„Že jste nemocný? A co vám schází?“

„Určitě mám vředu na žaludkovi a nádor na játre. Co povědí váš naučený slovník o mém játre, mijnheer Methusalem?“

„Abych pravdu řekl, o takových játrech, jaká máte vy, se v medicíně ani nehovoří. Ale podívejme, nesou další jídlo! Nejspíš raky, jak se zdá.“

Tloušťík se okamžitě rozzářil, vzal si toho největšího humra z celé mísy, na vředy a na nádory rázem zapomněl a cpal se, div se neudusil.

Jako poslední chod jídelničku přišly ryby. Jídla tedy příliš nebylo, o to víc však pití. Mezi každým chodem naplnili hostitelé dvakrát misky pálenkou, a ježto sami pili jako o závod, hostům nezbylo než s nimi držet krok.

Námořnickým jícnem kapitána Turnersticka protekla už notrjá řeka rumu; také mijnheerovo hrdlo bylo vycvičeno mnohou lahví ginu – nemohla je proto trocha feng-ťiou vážně ohrozit; a pro Metuzaléma a pro Gottfrieda bylo tohle laškovné popíjení už dočista jen neviňoučkový špás. Zato Richard sotva smočil jazyk – a víc se pití nedotkl. Nedal na Turnerstickovo pobízení a vytrvale opakoval:

„Nemohu, opravdu ne. Nepiju kořalku vůbec, a tahle je na mne obzvlášť hořká.“

„Snad silná chcete říct.“

„Ne, má nějakou zvláštní příchuť, nemohu to snést.“

„Hm, pak se nedá nic dělat, musíme se činit za vás,“ přihýbal si Turnerstick.

Domníval se, stejně jako ostatní, že feng-ťiou má tuhle příchuť vždycky. A právě tak málo jako druzí si všímal toho, že se nedolévá přímo na stole, ale za zástěnou – a ze dvou džbánů: do misek hostitelů obyčejná pálenka, do misek hostí feng-ťiou s opiem.

Cupido seděl po celou dobu mezi svým pánem a Richardem, ani na krok se od nich nehnul a nepřátelským pohledem sledoval každý sebemenší pohyb Číňanů. Kdykoli se k němu některý z nich přiblížil, vycenil zuby a vztekle zavrčel. A když mu dal čchuan-čang donést kus masa, chňapl zuřivě nikoli po masu, ale po ruce kuchaře, a nechal si dokonce ani od Metuzaléma. Nedůvěra chytrého psa byla naštěstí stejně velká jako lehkověrnost

jeho pána; naděje Číňanů, že se jim podaří bernardýna lehce odstranit, byly nadobro tytam.

O to víc – a o to úspěšněji – se snažili přimět hosty k pití; mýlili se pouze v tom, že to půjde jedna dvě a že je vcuku letu opijí, jak zákon káže; naši přátelé pili sice jako duha, ale drželi se jako bohatýři. Zato Číňany začala už feng-ťiou jaksepatří zmáhat, čchuan-čang pozoroval, že mu pálenka z rýže nežádoucí měrou stoupá do hlavy, a ani jeho druhové nedokázali už zakrýt neblahé následky rychlého pití; musel proto jednat, dokud byl čas, s opilými společníky by pak sotva mohl provést svůj poťouchlý plán. Nechal tedy nalévat sobě a svým lidem čaj zabarvený stejně jako feng-ťiou.

Jenže tahle primitivní lest netrvala dlouho. V nejlepším pronesl podnapilý Metuzalém krátkou řeč a na důkaz vděčnosti za bohaté pohoštění a milé přijetí vyzval čchu-an-čanga, aby si s nim připil na bratrství. Zaklesli se navzájem lokty – a vtom se Číňanova číše dostala tak blízko k studentovu velenosu, že v tu ránu zaznamenal mdlou a nevýraznou vůni čaje. Sáhł po misce, okusil, vyprskl a znechuceně zvolal:

„Cože, čaj? Brrr! A to vám není hanba? Už dlouho pozoruji, že nás chcete opit – prosím, jak je libo. Ovšem poctivě. S tím, kdo nebojuje stejnou zbraní, odmítáme pít dál. Přijměte náš dík – my půjdeme. Poroučíme se vám.“

Číňané se trochu zarazili, ale nenamítali nic. Byli přesvědčeni, že cestující vypili už dost a další že vykoná opium; ve spánku je potom budou moci pohodlně spoutat a oloupit.

Naši přátelé se zvedli. Když zašli za zástěnu, spatřil tlouštík velký džbán s notným zbytkem feng-ťiou. Sáhł po něm, a třebaže se Metuzalém nad takovou netaktností netvářil moc vlídně, rozjařeně vlekl kořist do kajuty.

Ležela na pravém boku přídě a úzkého prostoru v nástavbě přímo u čelenu používala posádka jako skladiště lodního nářadí, širší část nástavby před skladištěm byla rozdělena na dvě části se samostatnými vchody a pravá polovina patřila teď cestujícím. Osvětlovala ji dvě nezasklená okénka v lodním boku, která se dala při špatném počasí pevně uzavřít dřevěnou okenicí.

Turnerstick přinesl z paluby dva lampióny, Gottfried zavřel dveře na závoru a všichni se zabalili do přikrývek. Cítili zvláštní silnou únavu, a přesto nemohli usnout. Zmocnilo se jich jakési vnitřní vzrušení, krev jim proudila rychleji než jindy a tepala s takovou silou, že to těžko mohli přispat pouze na vrub pálenky. Samo sebou že si toho všimli.

„Zatracená břecha!“ zaklel Gottfried. „Tváří se to jako milijus, a pak to s jedním taklenc mává.“

„Snad nejsi opilý?“ podivil se student.

„Ani zdání! Ale podobný tó tomu je, to musím říct.“

„Jednou jsem někde něco četl o kuřácích opia,“ přidal se Turnerstick. „Popisovali tam účinky tohohle jedu – a začínalo to navlas tak, jak se v téhle chvíli cítím já. Ale copak bylo v té pálenice opium?“

„Také jsem tak prapodivně tupě vzrušený,“ přiznal se Metuzalém. „Proč by ale míchali feng-ťiou s tím zatraceným svinstvem? A co ty, Richarde?“

„Mně je docela dobře,“ odpověděl mladík.

„Protože jsi nepil. Feng-ťiou zřejmě takhle účinkuje. Počkáme a uvidíme.“

Uběhla půlhodina. Čtyři pijáci se neklidně převalovali z.boku na bok, pak se ale zdálo, že jeden po druhém přece jenom usínají.

Jen Richard ještě nespal. Slyšel venku na palubě spoustu kroků, slyšel zvuky, jako by se v kladkách protáčela lana, drahnou chvílí řinčel řetěz, několikrát se ozval úder zvenčí na dveře, jako by tam někdo něco posunoval z místa na místo. Cupido zavrčel, ale pak si zase lehl.

Přešla další půlhodina a ještě jedna, Richard dosud stále bděl. Vtom si všiml, jako by se podlaha kajuty mírně naklonila. Otevřenými okénky proudil do místnosti čerstvý a citelný proud vzduchu, který předtím necítil.

Vstal a podíval se ven Světla přístavu zmizela – snad už zhasínala v tenhle pozdní čas Na každé lodi však musí svítit aspoň jedna lucerna – nesvítila ale žádná, třebaš kolem Šuejchou stálo džunek dost a dost. Nebe bylo jasné, čisté, hvězdy zářily. Kolkolem džunky se do nedohledna prostírala širá, vlnící se a ničím nerušená vodní hláď, v níž se zrcadlily statisíce hvězd; bylo to – moře.

Chlapce zachvátila divná úzkost. Urvala se snad džunka z kotvy a odliv ji odnesl z přístavu na volné moře? Třebaš nebyl námořník, věděl, že od přílivu k přílivu uplyne dvanáct a půl hodiny. Nazítří dopoledne měla Královna vod s přílivem odplout do Kantonu, teď mohla být tak hodina po půlnoci – moře tedy bylo nejvýš na začátku odlivu: mohlo se stát, že by uvolněnou loď odnesl z přístavu a posádka, spící jako zařezaná, si toho ani nevšimla?

Richard se rozhodl, že vzbudí strýčka Metuzaléma. Ten však spal, jako když ho do vody hodí: neslyšel jeho volání, necítil, že s ním vší silou třese. Chlapcův strach rostl. Chtěl na palubu a spustit poplach, odstrčil závoru– ven se však nedostal; dveře byly zřejmě zvenčí zabarikádované a nešly otevřít.

Až teď v něm vyklíčilo podezření, mnohem horší nežli jeho první obavy: ti Číňané tady nebyli čestní lidé a Královna vod byla možná džunka pirátů, kteří nasypali Evropanům do pálenky opium, aby je uspali, oloupili a pak pobili!

Při této myšlence se v chlapci probudila všechna rozhodnost a energie. Znovu se pokusil probudit Metuzaléma nebo někoho z ostatních – a zase marně. Spí jako zabití, řekl si, a

vzbudí se až někdy po svítání. Jen já a Cupido jsme čilí – budeme tedy kajutu bránit my. Však těm lotrům ukážeme, zač je toho loket. Nemám pravdu, statečný kamaráde?

Pohládl psa po krásné dlouhé srsti, ten se na něho podíval, zavrtěl radostně ohonem po podlaze, otočil hlavu ke dveřím a tiše zavrčel, jako by chtěl říci: Já vím! Neměj strach, jsem tu s tebou!

Potom Richard přitáhl z kouta pušky svých přátel a prohlédl si je. Nevyznal se v nich, nevěděl ani, zda jsou zadovky nabitě, a i kdyby ne, stejně neměl tušení, jak to udělat; zato systém obou Holanďanových pušek byl natolik jednoduchý, že jich mohl lehko použít. Natáhl kohoutky a podle roznětek poznal, že jsou připraveny k střelbě. Navíc tu byly ještě revolvery – a s těmi uměl zacházet docela obstojně. Vytahal je spáčům z kapes a měl teď pohromadě poměrně slušný arzenál.

Vtom se pes nastražil, šel ke dveřím, zaškrabal na ně a začal vrčel: venku musel někdo stát. Richard slyšel, že tam cosi odtahují, pak se někdo pokusil potichu otevřít; naštěstí to nešlo, dveře byly na závoru. Přivolal psa k sobě a posunkem mu přikázal, aby byl zticha a nehnul se z místa.

Za dveřmi teď kdosi zašeptal. Uběhlo pár minut, než se ozval nový zvuk: jako by někdo navrtával dveře nebozecem. Richard šel po špičkách blíž – a vtom se vskutku objevila špice vrtáku. Zvenčí chtěli zřejmě nahlédnout otvorem do kajuty. Richard včas uskočil, slídívý zvědavce spatřil pouze čtyři spáče a psa; o Richardovi si asi pomyslel, že spi někde v koutě. Cupido seděl vprostřed kajuty a upřeně hleděl na maličký otvor: tušil snad, co to znamená, a že se musí vrhnout na prvního vetřelce, který by se sem odvážil vniknout. Při obrovské síle mohutného bernardýna byl by s nim v mžiku konec; proto si Richard uvědomil, že budou chtít ze všeho nejdříve zneškodnit psa.

Jak ale? Jedině výstřelem. Že by se i o to pokusili? Pak ovšem bylo nutno navrtat ještě druhý otvor: jeden pro hlaveň zbraně, druhý pro střelcovu oko.

Nemýlil se. Zvuk nebozezu se ozval poznovu. Richard správně usoudil, že kulka z revolveru pronikne sice dřevěnými dveřmi, sotva že však ublíží těm, kdo stojí za nimi; vzal proto obě Holanďanovy pušky, natáhl kohoutky a postavil se tak, aby ho zvenku neviděli. S jednou puškou vedle sebe a s hlavní druhé namířenou na dveře bez hnutí očekával, co bude dál.

Nebozez pronikl prkny a Richard spatřil mnohem větší otvor, než byl první. Stalo se, co tušil: z otvoru se vysunula hlaveň pistole. Cupido stále ještě upíral na dveře svůj chytrý pohled – ale sotva spatřil zbraň, skočil rychle stranou. V téže chvíli Richard vystřelil. Odhadl vzdálenost od vetřelcova oka a mířil asi o patnáct coulů níž, kde tušil jeho hrud'. Výstřel zaburácel, zvenku se ozval výkřik, chlapec sáhl po druhé pušce a vystřelil znovu,

tentokrát stranou; správně předpokládal, že útočník za dveřmi jistě není sám. Uslyšel další výkřik – a potom už změť mnoha hlasů, které přehlušoval zuřivý štěkot bernardýna.

Vytáhl z kapsy zápisník, vytrhl několik listů, navlhčil je a zalepil jimi prozíravě obě díry po výstřelech i oba navrtané otvory: znemožnil tak nepozorovaný pohled do kajuty. Bude-li se teď chtít někdo znovu přiblížit a podívat se dovnitř, musí jeden z těch papírů odstranit a Richard bezpečně pozná, kam zacílit. Jak se však zdálo, Číňanům se už do nebezpečné blízkosti dveří příliš nechtělo. Také chlapec se přestal na chvíli starat o útočníky a věnoval se svým spícím přátelům.

Třebas byli silně omámeni, rachot výstřelů jim zřejmě do vědomí přece pronikl. Tlouštík se nepatrně pohnul, ale ani oči neotevřel a jen zamumlal: „Hmhm. Někdo vystřelal. To bude najistě zas kocourová pečenka.“ A opět se pohroužil do svého opojení.

Turnerstick se pomaloučku obrátil na druhý bok a odhodlaně křikl: „Do toho, chlapci! A dobře miřte! Pal!“ Nejspíš se mu zdálo, že jeho loď bojuje s jinou a že je na něm, aby povzbudil své chrabré mužstvo.

Gottfried z Bouillonu jen zdvihl hlavu, chvílku poslouchal a potom spustil: „Palice skopová! Chytnul tě rapi či co, že mi tady pálíš z meho fagotu? Copa dyby byl nabitej?“ Pak mu hlava zase klesla a spal dál.

Na Červenomodrého Metuzaléma působily však výstřely mnohem pronikavěji než na ostatní. Posadil se, otevřel oči a s vytřeštěným pohledem se zeptal: „Někdo vystřelil? A kdo? Kde... proč... co – co –“ Dál se nedostal, znovu zavřel oči a klesl zpátky.

Richard k němu přiskočil, chytil ho za ramena a divoce s ním zatřásl:

„Strýčku, probudte se! Strýčku Metuzaléme! Slyšíte mě? Zastřelil jsem dva Číňany! Chtějí nás pobít!“

„Přestaň... nech mě... co to...“ mumlal student a chystal se spát.

Chlapec ho však vší silou držel a prosil:

„Probudte se!. No tak, strýčku! Jsme v nebezpečí! Vzbudte se!“

„Ne-bez-pe-čí?“ blábolil Metuzalém těžkým jazykem.

„Ano! Aspoň oči otevřte! Chystají se na nás!“

Bylo vidět, že se Metuzalém snaží zdvihnout víčka, ale nadarmo, měl je těžká jako z olova. Tu Richarda napadl zvláštní způsob, jak studenta vzpamatovat. Vztekla zařval

„Tak neslyšíš, ty chlape sprostá? Hni se, hlupáku!“

Urážka zapůsobila téměř okamžitě. Metuzalém otevřel oči a zařval stejně navztekane:

„Mizero drzá! Dostaneš jednu, že poletíš k čertu! Gottfriede! Šavle sem!“ Richarda nepoznal, třebas na něj zíral s očima dokořán.

„Ty třikrát vyloučený osle! Hlupáku nedoštudovaný!“ pokračoval Richard.

Ukázalo se, že narážka na Metuzalémovo neslavné studium byla přec jen účinnější nežli opiové omámení. Odstrčil chlapce, klekl si a zahromoval:

„Cože? Jak? Vy-lou... vylouč... Já?“

„Samo sebou že ty! A s ostudou!“

To už byl Metuzalém na nohou, rozpřáhl se a zařval, až mu přeskakoval hlas:

„Tak takhle ty! A mně? Ničemo! Zpřerážim ti kosti!“

Chtěl se na chlapce vrhnout, ale opřel se jen o stěnu a znova zavřel oči. Chytil se za hlavu a určitě by byl upadl, kdyby Richarda nenapadl nový povzbuzující prostředek. Zatřásl studentem a volal:

„Strýčku Metuzaléme, tak probudte se přece! Pamatujte na své čestné slovo! Chcete se tu nechat podříznout a nedodržet, co jste slíbil? Slyšíte – čchi-š! Vaše čchi-š!“

„Čestné slovo? Čchi-š!.., to... to dodržím! Co... to jsi ty, Richarde?“ Napřímil se jako voják, otevřel oči a teprve teď poznal gymnasistu.

„Proboha vás prosím,“ zapřísahal ho chlapec, „myslete na čchi-š!“ Pomyslete na mou matku a na Jie Ťin-liho, kterému jste dal slavnostní slib! Jestli se konečně nevzpamatujete, bude s čchi-š` ámen!“

„Co to říkáš? Proč?“

„Protože nás chtějí povraždit! Neslyšel jste ty výstřely? Zastřelil jsem dva z těch pirátů!“

„Tisíc kulí! Sním nebo bdím? Oh má hlava! A proč tu ti tři leží jako mrtví?“

„Dali vám opium, omámili vás. Ti lotři navrtali tamhle do dveří dvě díry, chtěli nejdřív zastřelit psa. Poslal jsem jim dvě kulky – a zřejmě do černého!“

„Ty... ty jsi střílel? Chlapík! Ach má hlava, má hlava!“

Sevřel si spánky a ze všech sil se snažil stát pevně a zpříma.

„Vzchopte se, strýčku! Jde nám o život!“

„Pravda, chlapče. Tak opium, říkáš? Hlavu mám na prasknutí... Pomoz mi nějak, kamaráde. Víš co,“ opřel se rukou o stěnu, „vraž mi jednu pořádnou! A od srdce, rozumíš!“

„Ale strýčku!“

„Nemluv a dělej! Jinak to nejde, chlapče. Práskneš přece opium, ne mne. Do toho, šup!“

„Opravdu vám to pomůže?“

„Určitě! Jen už k čertu dělej, bude to? Nebo si zas lehnu!“

„Tak dobrá,“ přikývl konečně Richard, pořádně se rozpřáhl a vyřal mu políček, o jaký si řekl: tak poctivý a od srdce, že se Metuzalém zapotácel, chytil se za tvář a vykřikl:

„Hrom aby tě! Takhle jsem to tedy věru nemyslel! No nešť! Dobrého neuškodí, jak řekl ten sedlák, než vypil dva sudy piva a praskl. Už je mi líp. Tak povídej, co se vlastně stalo?“

Richard mu všechno rychle Vypověděl, Metuzalém šel k oknu a vyhlédl ven, potom prohlédl otvory ve dveřích a řekl:

„Opravdu chlapík, Richarde! Tady je moje ruka. Zachránils nám život. Jen ještě chvílku vydrž, než se vzpamatuju úplně. Kdyby bylo třeba, vraziš mi další. To je to jediné, co mě teď dokáže udržet na nohou. Nespouštěj oči ze dveří, já zatím prohlédnu naše zadovky a nabiju ty mijnheerovy pušky. Tu máš, kdyby se některý papírek pohnul, pal!“

Vsunul do komory dva náboje a podal pušku chlapci. Vtom však znovu zavrčel pes – tentokrát směrem k oknům. Metuzalém vytrhl Richardovi zbraň a zacítil.

V jednom okénku se nejdřív objevily něčí nohy, potom trup; zřejmě kohosi spouštěli z paluby na laně.

„Vida, zkoušejí to oknem! Ale zatraceně jim to nevyjde, to jim zaručuju!“ zašeptal Metuzalém Teď když šlo do tuhého, stál už docela pevně. Opium nad nim ztratilo svou moc.

„Chcete ho zastřelit, strýčku?“ polekal se Richard. „Těžko myslet na slitování mezi piráty, chlapče. Oni by nás také nešetřili. Oko za oko, zub za zub. Ten chlap sem chce určitě hodit smrdutý hrnec. Jestli se mu to podaří, je s námi konec.“

Zatím se už v okně objevila čísi šikmooká tvář. Metuzalém vystřelil, tvář sebou trhla a zmizela. Z paluby se ozval vzteklý, křik.

Červenomodrý Metuzalém vyhlédl z okna a s úlevou poznamenal:

„Tak přece! Vidíš, vedle lana visí na provaze siang jie kuo – nádoba vonných bylin, jak ti lotři říkají těm zatraceným kameninovým hrncům Běda tomu, u toho takový hrnec praskne! Čínští piráti naházejí tyhle zlořečené zbraně na palubu lodi, které chtějí dobýt, přišerný puch omámí celou posádku – a je po boji. Tak pozor na okna!“

„Nezavřete je?“

„Stejně by to nepomohlo, závora na okenici se dá otevřít i zvenčí. A pak – teď už se tam nikdo neodváží. Ale pro jistotu zase nabijeme.“

Přitom padl jeho zrak na tři spáče, které znovu vyrušil hromový výstřel. Gottfried z Bouillonu se opět posadil, opřel se o stěnu, ale hned zas usnul; Turnerstick se opíral o loket a zíral na ně jako bez ducha; mijnheer se obrátil, ale naneštěstí místo na bok na břicho, a tak ne a ne usnout a sténal: „Zase tady někdo vystřeloval! Pomoc! Už je po mně.“

Jinak byl z těch tří nejčilejší, třebaže nepil o nic méně. Metuzalém ho obrátil na záda, s vypětím všech sil ho nadzdvihl, opřel o stěnu a řekl:

„Ale kdepak! Jste živ, mijnheer, podívejte se na mne!“

„Neen,“ tvrdil tloušťík v polospánku, „ik ben gestor– ven – umřel jsem. Musám si zaspát.“

„Probudte se, k čertu! Nesmíte spát! Otevřte oči!“

Tloušťík dělal, co mohl, ale víčka mu vždycky zas bezmocně klesla. A zíval na celé kolo. A tak Richard znovu použil osvědčeného prostředku a stejně jako strýčka Metuzaléma, zasáhl i Holanďana na nejcitlivějším místě:

„Mijnheer, slyšíte mě? Nemáte hlad? Nechcete jíst?“

„Eten? Was hebt gij – jíst? A co máte?“ ozval se tloušťík mnohem živěji.

„Co máte nejradši?“

„Gebraden gans met koolsalade.“

„Pečenou husu se zelím? Tady je!“

Lest se podařila. Holanďan otevřel oči a natáhl ruce po vytoužené krmi. A třebaže situace nebyla nejrůžovější, musel se tomu Metuzalém od srdce zasmát.

„Ještě moment, mijnheer, nejdřív koukejte pořádně vstát a trochu se projít.“

Tloušťík se opíral oběma rukama ztěžka o stěnu a pomaloučku vstával. Nakonec se z té velké námahy vzpamatoval ještě víc, chytil se za hlavu a zabědoval:

„Mijn hoofd – má hlava! Co mi to je?“

„Hlavně nám řekněte, kde máte náboje.“ Ukázal na svou černou tornu, Metuzalém ji spěšně otevřel – a spatřil spoustu různobarevných kornoutů. Vytáhl jeden a zeptal se udiveně:

„Probůh, co to je?“

„Hooizaad.“

„Hm, travní semínko. A tady?“

„Maceškový čaj.“

„A v tomhle?“

„Mátový čaj.“

„A tadyhle?“

„Li ndeboomboesem tee!“

„Lipový čaj? A dál?“

„Séringtee.“

„Bezinkový čaj? Ale, mijnheer, vždyť tady máte těch kornoutů nejmíň dva tucty! To sebou taháte celou apatyku? Na co tolik čajů?“

„Na zdraví... „Kdybyste měl tolik nemoců co ja:“

Červenomodrý Metuzalém vytahoval kornout za kornoutem, až kdesi na dně našel náboje. Nabil obě pušky – a teprve teď se tloušťík probral úplně. Vypτάval se, proč nabíjí jeho zbraně, a když se dozvěděl, do jakého nebezpečí se dostal, v tu ránu ožil. Pečlivě poskládal drahocenné kornouty zpátky do torny, obezřetně se stáhl do kouta, obložil se

slunečníkem a s puškami v rukou sliboval provrtat skrz naskrz jako řešeto každého, darebáka, který by se na něj opovážil třeba jen zamračit.

Pak se snažili probudit kapitána a Gottfried a z Bouillonu. Podařilo se, i když to nebylo nikterak snadné. Ale sotva pochopili, že jde o život, spadlo z nich omámení, jako když proutkem mávne. Ovšem na jak dlouho, to se dalo těžko odhadnout: kdo ví, jed třeba ještě ani neprojevil naplno svůj zhoubný účinek, možná že teprve zař ne působit – a tomu se muselo za každou cenu zabránit. Ale jak a čím? Kdepak by tady na džunce, zavření v kajutě a obležení hordou pirátů, vzali protijed!

Lékař zpravidla nejdříve vyvolá dávení nebo vypumpuje žaludek, aby pacientovi odstranil jed ze zažívacího traktu; proto jim Metuzalém radil, aby se snažili zvracet. To ovšem zdaleka nestačí, jed je přece i v krvi. Používané léky jako třeba kofein nebo quaranový odvar, pochopitelně neměli, a roztok taními – vtom se však Metuzalém ťukl do čela.

„Mijnheer, jestlipak víte, že jedině vaše torna nás může zachránit?“

„Neříkujte!“ podivil se tloušťík. – „Snad ji nechcete užívat jako medicínu?“

„Ach ne, nemyslím tornu, ale její obsah. Všelijaké ty vaše čaje obsahují přece kyselinu triselnou. Když si uvaříme odvar, a pěkně silný, přemění se nám v těle alkaloidy opia v nerozpustné tanáty – a máme vyhráno. Opravdu štěstí, že jste těm lumpům štípl pálenku, můžeme jí teď použít jako paliva. Kotlík s pitnou vodou nám přinesl náš vypráskaný Malajec už odpoledne – máme tedy vše, co potřebujem.“

Za chvíli byl čaj hotov, a kromě Richarda dostal každý řádnou dávku odporného nápoje. Navíc bylo třeba bránit se opiu i ustavičným pohybem a hlubokým dýcháním čerstvého vzduchu. A tak se na Metuzalémův návrh pustili do cvičení. Student předcvičoval a ze všech nejpoctivěji se činil tloušťík; cítil, že mu omámení prchá z hlavy jako zázrakem, a poskakoval, ohýbal se, ukláněl a kroužil pažemi, až se z něho lilo.

V přestávkách mezi cviky popíjeli čaj, dokud jim z opojení nezůstala jen lehká bolest ve spáncích. Richard a Cupido stáli zatím věrně na stráži a střídavě hleděli na dveře a na okénka, hotovi při sebemenším podezřelém pohybu tvrdě zasáhnout.

Kapitola sedmá

PERNÁ NOC

Červenomodrý Metuzalém přerušil na chvíli nedobrovolný zdravotní tělocvik, obležení zajatci přestali poskakovat, v kajutě se rozhostilo neobvyklé ticho; vtom zaslechli slabé zaklepání na dveře.

„Co je?“ zpozorněl student.

A tu místo čínské odpovědi na čínskou otázku slyšeli tiché a pomalé:

„Dob-rý ve-čer!“

Každá slabika byla vyslovena zřetelně a se zvláštní pečlivostí, aby jednotlivým slovům bylo co nejlíp rozumět.

„Jakže?“ zašeptal Metuzalém udiveně. „Vždyť je to německy!“

„Muj ty svatej Pivolíne!“ vykulil oči Gottfried. „Ouplně čistopokrevnej pozdrav našej drahej pani Vlasti! To mi teda vysvětlete, jak se dostal až na tudlenctu prašivou bžunku!“

„Prachsprostá léčka! Někdo tady čirou náhodou zná tahle dvě slova. Uvidíme, co bude dál.“ A hlasitěji, přímo ke dveřím, odpověděl:

„Nápodobné. Kdo je tam?“

„Pří-tel!“ ozvalo se stejně tiše jako předtím.

„Dobrá, ale kdo jste?“

„Nešťastník, zajatý právě tak jako vy.“ I tato slova vyslovoval tajemný neznámý pomalu a po slabikách jako člověk, který nezná běžně cizí řeč a snaží se hovořit co nejsrozumitelněji.

„Nevěřím!“ řekl rozhodně Metuzalém. „Co od nás chcete?“

„Pust'te mne dovnitř!“

„Ale? Jen zůstaňte pěkně venku. Určitě jste ten lump, co si hraje na Malajce.“

„Váš sluha? Ó nikoli, jsem Číňan.“

„A přece mluvíte německy!“

„Tuto řeč mne laskavě naučil můj pán.“

„Kdo?“

„Vznešený pán Š' Taj-nej z Chu-nanu.“

„Podvod!“ poznamenal Metuzalém tiše ke svým přátelům „Takové slovo v čínštině neexistuje, ani jako jméno.“

„Samosebou že ne!“ přikývl sebevědomě Turnerstick. „Vždyť nemá jedinou pořádnou koncovku.“

„Správně,“ usmál se student. „Pokoušej se nás zviklat, abychom byli důvěřivější. Vsadím se, že je to ten Yankee. Otevřem, vrazí jich sem celá horda, a nebudem mít kousek místa na obranu.“ Znovu se obrátil ke dveřím a řekl, tentokrát hodně rychle, nedbale a nesrozumitelně:

„Jaxtese vlastně dostalkpirátumadozajeti?“

Okamžik bylo ticho. Teprve po notné chvíli se ozvalo stejně pečlivou a čistou němčinou, jakou mluvívali pilní a svědomití žáci se svým učitelem jazyků:

„V přístavu šanghajském. Pojal jsem úmysl vydati se v obchodní záležitosti do Kantonu

a... a Hodlal jsem podniknoutí tu cestu na Šuej-chou, o níž mi sdě... o níž mi bylo řečeno, že tam má namířeno. Teprve cestou jsem se dozvěděl, mezi jaké zlosyny jsem... jsem upadl. Ponechali mi volbu mezi smrtí a tím, že vstoupím mezi ně.“ Tu a tam se zarazil, asi jak hledal správný výraz nebo tvar, jinak mluvil výtečně, byť i se zřetelně cizím přízvukem, a kupodivu dobře vyslovoval i ty nejobtížnější hlásky.

„Hm!“ Červenomodrý Metuzalém chvíli zamyšleně mlčel; pak ale zvedl hlavu a ironicky poznamenal: „A tak jste se stal radši pirátem, co?“

„Pouze zdán... pouze naoko.“

„A to vás nechají běhat jen tak volně po palubě?“

„Výhradně na... na širém moři. V Hongkongu jsem byl držen v podpalubí. Teprve poté, když vytáhli... co zdvihli kotvy, směl jsem opět ven.“

„Tak. A kdo je tam venku s vámi?“

„Zde? Jsem tu sám!“

„Ale někdo vás přece vidí, že s námi hovoříte.“

„Ani nikdo... ani živá duše. Lucerny jsou zhasnuty, žádná loď nás nesmi spatřit, plujeme taj... potají.“

„A kde je cchuan-čang?“

„Spí. Ostatní též. Jen čuo-šou stojí u... za kormidlem.“

„A námořníci?“

„Na palubě jest jen trojice strážců... stráží. Mužstvo spí, zítra bude velmi mnoho práce.“

„A strážní vás neviděli?“

„Ó nikoli. Jedna hlídka stojí na přídi, druhá na zádi, odtamtud mne viděti nedo... nemohou. A třetí spí u hlavního stěžně. Ti dva usnuli patrně též.“

„Zvláštní! To se před námi cítí tak bezpečni, že nepostavili stráž ani k naší kajutě?“

„Nikdo sem nechtěl jít, vždyť jste stříleli. Zadě... zatarasili však dveře tak, že nemůžete nikterak otevřít.“

„A přitom na náš chcete, abychom vás pustili sem k nám. Odporujete si, nezdá se vám?“

„Naprosto ne! Jelikož jelikož mohu odstraniti bambusové ho... bambusové tyče, jimiž zapřeli vchod. Můžete mi důvěřovati.“

„Co s námi zamýšlejí – nebo spíš: co proti nám mají?“

„Chtějí vás usmrtití záhy po... po svítání. Chystají se probořiti strop vaší kajuty a vhoditi dovnitř smrduté hrnce.“

„U všech hromů! A do té doby nepodniknou nic?“

„Zdá se, že nikoli. Jsou toho názoru, že ve dne se budou moci lépe brániti.“

„Vida! Tak oni z nás mají strach?“

„Ba dokonce veliký, dá se říci. Vždyť jste jich již více zabili.“

„Hm. A co vlastně chcete vy?“

„Chci vás požá... chci vás poprositi o pomoc, neboť sám jsem příliš sláb, abych si... abych se dostal na svobodu.“

„Ale vždyť jsme zajatí stejně jako vy.“

„Ano, jest to pravda, avšak po všem tom, co jste již do této chvíle podnikli, vím, že máte dosti odvaž... odvahy, odhodlání a zbraní, abyste se osvobodili a posléze i zachránili z rukou pirátů. Proto vás pokorně žádám o pomoc a ochranu.“

„To je všecko hezké, ale jak vám mohu důvěřovat?“

„Můžete. Na mou čest! Verte mi, prosím.“

Tu položil Gottfried studentovi ruku na rameno – ó ty německá měkkošrdcatosti, žel zpravidla vždy na falešném místě, a jen když běží o nicotnost! – a dojatě zašeptal:

„Snad abysme to publi, né? Něako mi ho přišlo lito. Pustte ho sem do tej boudy, šak se uvidí.“

„Vyloučeno! To je příliš nebezpečné.“

„Jakýpak nebezpečný! Jeden proti šesti, dyž počítám i tudlenc psa?“

„A víš spolehlivě, že je sám?“

„Inu, to zrovna né, ale ňák mi to německy povídání raflo za vosrdečnici. A esli už jináč nedáte, dyk se mrkněte tim jedním papejrkem, co je to tam venku za jindyvýdujum.“

„Tak dobrá, já se tedy mrknu.“

Šel po špičkách ke dveřím, opatrně sloupl jeden papírek a přiložil oko k otvoru po střele. Hvězdná noc byla natolik jasná, že se mohl poměrně dobře orientovat – neviděl však nikoho. Až když se podíval tou nejdolejší dírkou, spatřil temnou postavu ležící přede dveřmi a přitisknutou k palubě. Pečlivě zase přelepil oba otvory a zašeptal:

„Zkusíme to s vámi. Uvolněte vchod.“

Hned nato se zvenku ozval tlumený hřmot, Metuzalém zvedl závoru a pootevřel dveře na kožených závěsech. Do kajuty vběhl muž, student zase rychle zavřel a teprve pak si jaksepatří prohlédl podivného nočního návštěvníka.

Byl to mladík asi pětadvacetiletý, oblečený do mnohem lepších šatů než všichni námořníci i jejich představeni, s prázdnýma rukama beze zbraně. Uklonil se Metuzalemovi až k zemi a šťastně, s úlevou pravil:

„Vřelé díky, vznešený dobrodiňče! Nyní již mohu, vskutku doufati, že se opět... že se opět dostanu na svobodu.“

„Hm, hm,“ vrtěl hlavou Metuzalém. „Číňan mluvící německy, a ještě za takovýchhle okolností – to jsou mi věci! Jste přece Číňan?“

„Zajisté, ctihodný! Rodilý Číňan a nejnepatrnější z vašich pokorných sluhů.“

„Tak proč jste na nás mluvil německy? Jak jste mohl vědět, že vám budem rozumět?“

„Má bezvýznamná nepatrnost si dovolila zaslechnouti, co Američan říkal čchuan-čangovi – poznal, že jste Němci.“

„Jaké máte vlastně povolání, čím jste?“

„Osměluji se býti nicotným obchodníkem, vznešenosti.“

„Hm. Máte upřímnou a čestnou tvář, rád bych vám důvěřoval, jen ten záhadný pan Š` Taj-nej mi je nějak podezřelý. To přece není čínské jméno?“

„Skutečně ne. Mluvíte Čínsky, pane?“

„Pokouším se.“

„Pak tedy ve své moudrosti dozajista víte, že vyslovujeme cizí jména na... po svém způsobu. Činí nám: těžkosti pronášeti jisté skupiny souhlásek. Říkáme například Ti-ll-su-tu-su místo Kristus nebo Su-pi-li-tu-su místo Spiritus.“

„To vím. Ale vy sám vyslovujete obě jména naprosto správně, čím to je?“

„Jen proto, že jsem se to mno... že jsem se to dlouhá léta učil, velevznešený. Jméno Š` Taj-nej je rovněž německé, avšak vyslovováno čínsky. Zní správně –“

„Počkat!“ přerušil ho kvapně Metuzalém. „Ale to přece není možné! Nebo že by přece? Hovořil jste o panu Š` Taj-nejovi z provincie Chu-nan? Volil jste zřejmě takové slabiky, které se co nejvíc podobají původnímu znění jména. V čínštině není samostatné n, a tak jste užil slabiky nej... Pak se tedy váš pán jmenuje – Stein!“

„Ó ano, perlo mudrců. Pan Stein je vznešený lao-pan – šéf mé bezvýznamné nehodnosti.“

„A křestním jménem?“

„Ta-nie-le, vlastně Daniel.“

To už Richard vykřikl, radostně přiskočil k mladému Číňanovi, chytil ho za ruku a volal:

„Daniel Stein! A z provincie Chu-nan! Vy tedy znáte mého strýčka! Takové překvapení! Taková náhoda! Jaké štěstí, že jsme vás pustili sem dovnitř, k nám!“

Číňan se s úžasem díval na chlapce a překvapeně se zeptal:

„Jakže? Vy znáte mého pána?“

„Nu ovšem! Vždyť je to můj strýc!“

„To tedy znamená, že jste do... že jste obdrželi jeho dopis?“

„Samozřejmě! Vy – vy o tom psaní víte?“

„Jak by ne. Sám jsem ho přece.dodal... sám jsem ho doručil do Kantonu našemu zástupci. A právě nyní jsem byl svým vznešeným pánem pověřen, abych ho znovu vyna...

vyhledal a zjistil, zda nepřišla odpověď. Zel při tomto posláni jsem nešťastně padl do rukou pirátům“

„Jestli nepřišla odpověď? Já jsem tou odpovědí! Místo dopisu jsme se okamžitě vydali na cestu, tuhle strýček Metuzalém nedal jinak. I my jedeme k strýčkovu zástupci do Kantonu. Chtěli jsme se dozvědět, kudy a kam dál.“

„Metuzalém? Jest to rovněž váš vznešený strýc?“ podivil se Číňan. „Takové jméno jsem dosud neslyšel.“

„Však je také jaksepatří vzácné!“ vpadl se smíchem Červenomodrý Metuzalém. „Od stvoření světa se tak jmenoval jen jeden jediný – a i ten je naštěstí už konečně dávno po smrti. Nu což – všichni vás co nejsrdečněji vítáme v našem útulném budoáru. Nejsme sice v nijak růžové situaci, spíš právě naopak, ale myslím, že už najdeme cestu i prostředky, jak se odtud vysekat. A pak vzhůru do Chu-nanu – vlastně do Chuo-ting-š'. Jmenuje se tak to místo, což?“

„Ó ano, pane. Nynější své jméno nese od chvíle, kdy se tam usídlil pan Stein.“

„Myslel jsem si to, protože š znamená malé město, tržiště, a chuo-ťing ohnivou studnu.“

„Jaké podivuhodné setkání! A všichni patříte do... k sobě? Všichni jste příbuzní? A všichni cestujete do Chuo-ťing-š'?“

„Ano, všichni – kromě tohoto pána, který nás sotva doprovodí tak daleko,“ přitakal Červenomodrý Metuzalém a ukázal na kulatého Holanďana, který stejně jako Turnerstick a Gottfried sledoval celou tu prapodivnou scénu s němým úžasem; dokonce zapomněli v té chvíli i na nebezpečí, do kterého je vrtkavý osud uvrhl, a na neblahou situaci, z níž bude těžko vybědnout. Kapitán nad tím vším nakonec jen rezignovaně zavrtěl hlavou a jako ve snach řekl:

„Namoutěduši, panstvo, nejedna loď mi už nečekaně zkřížila cestu, ale takovéhle setkání – to jsem věru ještě nezažil!“

„Hrom do špuntu,“ přidal se i Gottfried, „eště že sem uposlechnul tajného volání meho vosrdi, jinak byste byl zvostal venku jak kul v plotě a my v rejži.“ A mlaskl Číňanovi na každou tvář po zvučném pocelu.

To zas dojalo tlouštíka, že rozpřáhl své krátké paže a nadšeně zvolal:

„Ik beri ook uw vriend, gij alle zijt mijne vrienden – i já jsem váš přítel, všichni jste moji přátelé! Pojezdím s vámi třeba do peklu, i k vašemu strýčkovi, kam budete přát! Tak ať se vám nepoztratím.“

Podával všem svou baculatou ručku a zářil radostí jak měsíc v úplňku. Jeden přes druhého ho začali ujišťovat, že budou jen rádi, když je neopustí, když s nimi pojede až k cíli cesty, a co se týče obav, že by se jim mohl někde zakutálet, o to ať nemá strach, to že

by se při jeho tvaru mohlo sice stát, ale vzhledem k jeho velikosti že je zhora nemožné, aby ho zas okamžitě nenašli. A tak mijnheer van Aardappelenbosch zářil ještě víc.

Červenomodrý Metuzalém však usoudil, že radosti už bylo dost, a teď že je čas myslet opět na obranu a na to, co dál. Chvíli poslouchal u dveří, opatrně otevřel a odvážně vyšel na palubu. Když se za okamžik vrátil a pečlivě za sebou spustil závoru, překvapeně oznamoval:

„Dooopravdy nikde nikdo! Copak si vážně myslí, že nás mají tak bezpečně v hrsti?“

„Přesně, jak jste řekl, pane,“ přisvědčil Číňan. „Jsme na... jsme na širém moři a přetěžko jim můžeme uniknouti.“

„Ale ani oni nám! Kolik mužů má posádka?“

„Něco přes šedesát.“

„Tolik jsem jich věru neviděl – nu což! Jak jsou vyzbrojeni?“

„Dle vašich měřítek, vznešený cizinče, zajisté velice špatně, avšak na naše... na naše poměry znamenitě. O smrdutých hrncích již arciť víte, avšak mají i děla.“

„Co říkáte? Děla? Viděli jsme jen ta dvě malá na palubě.“

„Ostatní jsou dosud skryty... skryta v podpalubí, v bednách ve skladišti. Za svítání je rozestaví a Královna vod se převlékne do všedního pirátského šatu. Ovšem vašim dělům se rovnati nemohou.“

„A ruční zbraně?“

„Meče, kopí, sekery, nože a dýky, luky a staré... bambitky. A pušky různých typů: muškety, trojhlavňové, předovky, rovněž brokovnice, a spatřil jsem i feng-čchian-gy – obávané vzduchovky...“

„Vida, vida, celé zbrojnice!“ zasmál se Metuzalém. „Skoro by se člověk bál. Kde spí námořníci?“

„V podpalubí, pane. Ve skladišti u děl.“

„A čchuan-čang?“

„Obvykle zde vedle, v sousední kajutě,“ ukázal Číňan na tenkou přepážku. „Avšak dnes se tam neodvážil, bál se vašich pušek. Spí s majitelem lodi a s knězem v kajutě vza... na zádi.“

„Výborně! Ale povězte nám, jak se vlastně jmenujete?. Dosud jste se nám nepředstavil.“

„Stotisíckrát prosím za odpuštění, nejvznešenější, strach a obavy přemohly zdvořilost. Mé nehodné jméno je Liang S', což znamená Dobré obchody – nechť mi je laskavý osud dopřeje! Mohu si troufnouti a poníženě vás požádat! i o vaše vzácné jméno?“

„Mně můžete říkat všelijak,“ odpověděl student. „Většinou slyším na jméno Metuzalém, ale jestli vám to bude příjemnější, říkejte mi třeba čínsky Chung-čching.“

„Chung-čching?“ zeptal se překvapeně Číňan. „To přece znamená Červenomodrý!“

„Nu ano, nevidíte můj nos? Abyste rozuměl, to je má süe chao.“

„Studentská přezdívka? Ó pane a vládče myšlenek, co jste ráčil studovati?“

„To, čemu tady u vás říkáte ču.“

„Ču, tedy všecko?“

„Už je to tak. Měl jsem pramálo chuti, ale spoustu času; a tak jsem se učil všecko – a neumím vlastně nic. Dovolte mi však, abych vám představil i své přátele.“ Seznámil mladíka s celou výpravou a nakonec řekl: „A teď bych se rád zeptal našeho znamenitého kapitána: Kolik rukou potřebuje šikovný čchuan-čang, aby mohl provést s džunkou manévr?“

„Záleží na tom, jaký.“

„Nu, třeba obrátit.“

„Obrátit? To přijde na vítr a...“

„Dejme tomu při stejném, jaký je teď.“

„Hm, tedy z pevniny. Taková džunka je proklatě neposlušná věc. Křížovat se s ní nedá... A proč se vlastně ptáte?“

„Poplujeme totiž zpátky do Hongkongu.“

„Do Hongkongu?“ opakoval nechápavě kapitán. „Zbláznil jste se? Číňani se budou mít zatraceně na pozoru, aby obrátili.“

„To rád věřím. Ale nebudeme se jich ptát.“

„U čerta, už rozumím. Mister Methuselah, to by byl ale kousek! To tady ještě nebylo.“

„Tím líp! Dělat věci, které ještě nikdo nedokázal, to přece není tak špatná zábava. Tak co: Kolik rukou potřebujete, abyste mohl převzít velení nad Královnou vod?“

„Podívám se na to.“ Otevřel potichu dveře, vyšel na palubu a pozorně se rozhlédl; bystré námořnické oko, vyzbrojené zkušeností a navíc zlatým cvikrem, zahlédlo spící hlídku u hlavního stěžně, uvážlivě zkoumalo loď, odhadovalo moře i vítr; když se vrátil do kajuty, zamyšleně pravil:

„Vítr z pevniny, odliv... takováhle takeláž a těch pár mizerných těžkých rohoží místo plachet – s tím se namouduši nedá nic moc dělat.“

„Opravdu hic?“

„Ne. Dát spustit plachty? Pak nás stejně požene dál na moře odliv.“

„Nedokážete aspoň zpomalit?“

„Což o to, postavit se bokem na vítr – ale to moc nepomůže. Leda zkusit stočit plachty hranou proti větru... Kdybych šel sám ke kormidlu, snad bych tu zatracenou bečku aspoň zastavil. Počkat potom na vítr od moře a na příliv – třeba by nás to dostrkalo zpátky do

Hongkongu.“

„Dobře, uděláme to tak. Kolik lidí k tomu potřebujete?“

„Kolik? To můžete sypat námořníky jen tak z rukávu?“

„Samosebou! Náš přítel Liang S` půjde dolů do podpalubí a pošle nám sem pod nějakou záminkou tolik námořníků, kolik si budete přát. Musí je pochopitelně budít jednotlivě, jeden o druhém nesmí vědět, ostatní ať pěkně spinkají dál. Nahoře každého pohodlně přemůžeme – a pak budou tancovat, jak budeme pískat. A zbytek dole zavřem, aby se nám tady zbytečně nepletli pod nohama.“

„Znamenitě! Vy jste ale vážně skvělý chlapík!“

„Opravdovně,“ přisvědčil i tloušťík, „ukradí jim celou loď rovně před nosem.“

„Sak právě,“ vpadl zvesela Gottfried. „Hrom do pupku, to budou doma U poštmajstra z Ninive valit vokukadla, až jim budem referovat, že sme v pěti čmajzli celou bžunku a vodnesli ji i se ctěným vosazenctvem v levej kapce vod vesty.“

„Tak domluveno. Liang S` rychle vymyslí šikovnou lest a my zatím seženem provaz. Je tu někde poblíž lano?“

„Provazy jsou v truhle na přídi.“

„K čertu, tam ale stojí hlídka. I co, promluvíme si s tím chlapíkem pár slov, uvidíme, co on na to. Gottfried půjde se mnou – a nezapomeň kapesník, kdyby se nám tam náhodou rozplakal.“

Oba se vyplížili ven. Na palubě vlály ve větru šňůry, na nichž visely zvečera lampióny. Metuzalém kus odřízl a po špičkách šli dál. U hlavního stěžně spatřili spícího muže. Student zašeptal:

„Já ho kapánek polechtám pod krčkem, a až pootevře ty své přerozkošné rtíky, aby nám řekl pár něžných slov – vraž mu do klapačky kapesník, jak nejhloub můžeš.“

„S největším potěšením, mám náhodou čistej, sváteční, s mounogramem.“

Neslyšně se dostali až těsně k hlídce, červenomodrý Metuzalém chytil námořníka zezadu za krk, chlap zalapal po dechu, Gottfried mu zacpal ústa, student mu zkroutil. ruce za záda, sluha mu je v mžiku svázel, pak ho popadli za nohy, spoutali mu i ty a za chvíli už ležel první pirát bezmocně na palubě.

„Tak to bychom měli. A teď dál!“

Potichu vyběhli po schůdkách na přední palubu. U předního stěžně spal druhý strážný; v několika vteřinách dopadl stejně jako jeho kamarád.

Vítězoslavně se vrátili do kajuty a oznámili svým přátelům, že všechno klape jako na drátkách a přesně podle plánu.

„Teď ještě ty dva – hlídku na zádi a kormidelníka,“ prohlásil Turnerstick. „Ale při tom chci

být, už kvůli kormidlu, musím ho řádně uvázat.“

Liang S'a poslali pro provazy, Richarda a Holandřana k průvlaku do podpalubí hlídat východ z noclehárny mužstva, ostatní se plížili na zád'. Na schůdkách na vysokou zadní palubu seděl třetí strážný – a spal stejně tvrdě jako oba předešlí; vypořádali se s ním jedna dvě. Horší to bude s kormidelníkem: dozajista bdí, a kromě toho budou muset provést celou akci v naprostém tichu, vždyť v kajutě pod ním spí čchuan-čang, majitel lodi a kněz.

„Co s ním?“ zeptal se Turnerstick. „Snad ho... Ale hrome, vždyť jsem vlastně Číňan! Vsadím se, že mě bude považovat za jednoho z těch svých kumpánů! Dávejte pozor – až ho budu mít, přijďte rychle s provazem.“

„Ale zmáčkněte ho jaksepatří, aby ho náhodou nenapadlo spustit křik.“

„Žádný strach! Co padne do těchhle ručiček, to už moc rámusu nenadělá.“

Neslyšně vyběhl po schůdkách a namířil si to rovnou ke kormidelníkovi. Ten se ho mrzutě zeptal, co chce; v šeru ho skutečně považoval za jednoho z pirátů.

„Tak ty seng budešong ještěng ptát? Chcing se ting jeng kapánek kouknout na krček! Tak drž, ty lumpeng zlodějskang!“ Při tomto skvostu čínské zdvořilosti ho chytil za hrdlo a stiskl s takovou silou, že se čuo-šou bez hlesu zhroutil na zem. To už přiběhli ostatní, ucpali mu ústa a pevně ho spoutali.

„Daří se nám to znamenitě,“ usmál se Liang S'

„Tak... tak snadno jsem si to nepo... tak snadné jsem si to nepředstavoval.“

„To teda prrr, tak velesnadny to zaseje nejni. Ale esli ráčíte bejt vopačneho míněni, voprubujte si to s čmu– cham-čangem, tejkon je na řadě von.“

„Ó díky, díky! Nikoho nehodlám urdou... zardousiti.“

„Šak my taky ne. My ty maly námořničky akorát jen kapáneček pošimráme, ale jináč ať maj radost' ze života. Někereho zamordovat, jen aby mi bylo dovolíno pohoupat se chvílku na voprátce – takový choutky sem v životě neměl. A pak: prej to ani nejni zdravý.“

Turnerstick rychle uvázal kormidlo a Liang S' je zavedl ke kajutě, kde se usídlila lodní honorace. Skulinami pronikalo světlo. Metuzalém opatrně nahlédl škvírou mezi prkny: z nízkého stropu visel lampión a osvětloval tři spáče na slaměných rohožích.

„Namouduši, lehkomylnost a hloupost těch tří lumpů je doopravdy větší než ta jejich ničemnost. Oni si snad vážně myslí, že nás mají v hrsti!“ nechápavě vrtěl hlavou Metuzalém. „Mužstvo spí tady pod nimi““

„Ne, vznešený vzore odvahy, více vpředu, v prostředním skladišti.“

„Takže si můžeme dovolit trochu víc rámusu. Jinak to asi těžko půjde, dveře jsou na závoru Sežeňte zatím kladivo a velké hřeby!“

Liang S' odešel, student zjistil, na které straně je závora, opřel se ramenem do dveří a

vyvrátil je. Spáči se v tu ránu probudili a vytřeštili oči – do hlavní revolverů.

„Ani hnout, nebo střelím!“ křikl na ně Metuzalém anglicky. „A kdo mukne, ať se loučí se životem! Chcete-li nás přivítat, tak hezky potichu.“

Žádný malíř by byl nezobrazil výraz těch tři tváří: zíraly na příchozí jako na trojici trestajících duchů.

„Vy... vy... co chcete?“ vykoktal konečně čehuan-čang.

„Poděkovat vám za opium, kterým jste nás laskavě pohostili.“

„Opium? Jak... jak to myslíte?“

„Však vy víte! Namíchali jste nám je do feng-ťiou, abyste nás omámili.“

„Dovolte, pane! Proč bychom to dělali?“

„Chtěli jste nás pobít a oloupit.“

„Tchien-na – nebesa! Copak jsme vrazi?“

„Samo sebou! Myslíte si, že jsme nepoznali, že vaše Šuej-chou je prachsprostá pirátská džunka?“

„Pane, co to povídáte! Okamžitě nechám přivést všechny svoje lidi – potvrdí vám, že jsme čestní námořníci.“

Chtěl vstát, ale Metuzalém zahrozil revolverem a okřikl ho:

„Sedte! Jinak bude zle! To rád věřím, že byste chtěl svolat ty své hrdlořezy.“

„Nebesa a země jsou mi svědky, že jsme poctiví lidé. To vy jste se nám krutě odvděčili za naše přátelství – zabili jste nám tři muže a jednoho poranili.“

„Ale vida! Čtyři na tři kulky! Znamenité! A proč jste navrtali díry do dveří?“

„Abychom se přesvědčili, zda už spíte.“

„Co taková zvědavost? A proč jste pak poslali dalšího po laně k oknu?“

„Protože jste nám nechtěli dovolit podívat se dveřmi.“

„Výmluvy a lži! Měl nám vhodit do kajuty siang jie kuo. Proč jste nezůstali v Hongkongu až do dnešního dopoledne, jak bylo domluveno?“

„Cožpak tam nejsme?“

Zatvářil se přitom tak nestydatě drze, že Metuzalém vztekle zařval:

„Nepřetvařujte se! Takový mizera, jako jste vy, nás neoblafne! Od samého začátku jste se nás chtěli zmocnit! Proč jste nás nechali špehovat tím vypráskaným Američanem?“

„Američanem? Koho máte na mysli, pane?“

„Toho chlapa, co se vydával za Malajce.“

„Ale vždyť to je Malajec, pane.“

„To nám budete muset ještě dokázat! Když vám donesl, co jsme před ním hovořili, mohl váš slavný duch lehce zodpovědět moji otázku.“

„To může vždy, pane, duch je vševědoucí.“

„Neříkejte! A proč nám tedy předpověděl, že se všichni dostaneme šťastně do Kantonu? V tom se nějak zmýlil – neboť my tam sice dorazíme, ale vy ho neuvidíte už nikdy v životě.“

„Jak to? Proč?“

„Protože vás v Hongkongu tak trošku přioběsí, jak se to obvykle s piráty dělá.“

Čchuan-čang se ohlédl na své dva společníky, jako by u nich hledal oporu, ti se však vyhnuli jeho pohledu a neodvážili se ani promluvit. Teď, když byli bezmocní, projevila se jen jejich zbabělost. Čchuan-čang poznal, že je na obhajobu sám, a proto začal ujišťovat o to horlivěji:

„Ach pane, všechno, z čeho nás viníte, je nedorozumění, velký omyl, okamžitě se vše vysvětlí, jen mi dovoluňte přivolat mé lidi.“

„Stačí mi jeden – a ten je tu. Pořád ještě chcete zapírat?“ zeptal se Červenomodrý Metuzalém a ukázal na Liang S'a, který právě opatrně vstoupil. sotva ho čchuan-čang spatřil, jako by oněměl; šlehl po něm jen zuřivým pohledem.

„Tak a teď mluvte!“ pokračoval student. „K čemu máte ta děla dole ve skladišti?“

„Tam je všehovšudy pár beden, vezeme je pro lihoval do Kantonu. Že by v nich byla děla? To je nesmysl! Odvedte nás dolů a dokážu vám, že je to lež.“

„Věříte, že k tomu nemám pražádnou chuť? Moc dobře vím, že tam spí ta vaše neviňátka. Však oni vás v Hongkongu už nějak donutí, abyste kápl božskou.“

„Pustte mě tedy aspoň ven. Loď se zřejmě utrhla a odliv ji zahnal na moře. Dovedu ji zpátky do přístavu a pak budete moci přednést svoji stížnost u sing-kuana.“

„S vaším mandarínem trestů se o vás bavit nebudu. A do Hongkongu se dostaneme i bez vašeho laskavého přispění. Jakmile přistaneme, podáme žalobu přímo konzulovi. Tomu také vydám tuhle vaši povedenou loď.“

Číňané zbledli.

„To nesmíte, pane!“ vykřikl čchuan-čang.

„A pročpak by ne? Protože vám půjde rychleji a bezpečněji o krk, co? Moc dobře známe to vaše slavné soudnictví! Ujišťuji vás: nemáme nejmenší chuť čekat na rozhodnutí vašich šesti soudů nižších instancí, abychom se nakonec dověděli, že vás tu-čcha-jüan – nejvyšší cenzor nebo ta-li-s“ – nejvyšší kasační soud přece jenom nechali plavat. Jste piráti, a to vám, holenku, snadno dokážeme! Měli jste v úmyslu zavraždit cizince, proto patří celá záležitost před zástupce země, jejímiž jsme příslušníky. A to mi věřte: konzul se už postará, aby vám rychle uvázali elegantní nákrčníky, nemějte strach. – Gottfriede, kapitáne! Svažte je!“ dodal ještě německy.

Čchuan-čang a jeho komplicové se už neopovážili klást odpor. Metuzalémovy revolvery je nadobro a jednou provždy přesvědčily.

Teď bylo třeba zajistit dostatek mužstva, aby se kapitán mohl pustit do složitého manévru. Turnerstick nežádal víc než deset mužů; a protože mezi sedmi zajatci bylo už pět námořníků, stačilo jen dalších pět. Ty měl Liang S` poslat jednotlivě na palubu pod prostou záminkou, že s nimi chce tajně mluvit čchuan-čang a majitel džunky. Odvážně sešel do podpalubí – a vše ostatní teď záviselo jen a jen na jeho ostrovtipu. Naši přátelé, zásobeni dostatečnou dávkou provazů, se skryli za koše a bedny kolem průvlaku.

V otvoru se za okamžik objevila šikmooká tvář – první námořník se drápal na palubu. Než se vzpamatoval, byl už přivázaný u předního stěžně. O nic líp to nedopadlo s ostatními čtyřmi. Liang S` se vskutku vyznamenal.

„A teď rychle kladivo a hřeby!“ přikázal Metuzalém. „Na poklop pak ještě nataháme bedny a pár plných košů – ať to potom někdo zkusí, chtít si vyjít na špacír a překážet nám na palubě!“

Údery kladiva zřejmě spáče probudily: vyběhli po schodech k východu, poznali, že poklop nejde otevřít, a spustili divoký řev. Když jim shora pohrozili ostrou střelbou, zastrašení umkli a dozajista bez velkého nadšení se odevzdali neblahému osudu. Přesto však tu Metuzalém nechal gymnastu na stráž.

Teď se chopil vlády Turnerstick. Nasadil si aspoň na okamžik skřípec, postavil se hrdě ke kormidlu a dal se do práce: tři námořníky dal odvést k přednímu, tři k zadnímu a čtyři k hlavnímu stěžni; měli tahat lana, upevněná k horním ráhům, a tím stáčet plachty, aby je buď nastavili plnou plochou do větru, anebo jen úzkou hranou, takže vítr mohl proudit podél nich. Naposledy zkontroloval rozmístění mužstva, naposled se pokusil osedlat cvikrem svůj slavný pršinos, pak přiložil ruce k ústům a bujaře zavelel:

„Hojhou, chlaping! Pozoring, pozorung, pozorang! Ručeny na závětrnang lanang, hej-ruping, rupang, rupong!“

Zůstali stát jako solné sloupy a nevěděli, co se děje.

„K čertung!“ řval kapitán. „Neumlteng poslouchat? Ne– rozumíteng snad čínskyng? Návětrnang pustitong, závětrná tahatong, tahatung, tahateng!“

Nezbývalo, než aby Metuzalém a Liang S` polohlasem tlumočili každý rozkaz velikého sinologa. Povely teď létaly ostošest, student, Gottfried, Holanďan a Liang S` se zbraněmi v ruce střežili každý pohyb a krok námořníků a uvolňovali jim pouta podle toho, co měli vykonat, a Číňané, zastrašení, ohromeni nečekanou změnou situace a třesoucí se o život, plnili rozkazy bez odporu a jako stroje.

Turnerstick byl ve svém živlu. Nezdržel se, aby nezavolal:

„Tak co, mister Metuzalém, co vy na to? Chlapík, starý Turnerstick, není-liž pravda? Komanduje ve všech čínských dialektech, jen to frčí.“

„Na mou věru – podivuhodné!“ řekl vážně Metuzalém a měl co dělat, aby se nedal do smíchu.

„Vidíte to, a pořád jste mi nechtěl věřit. Konečně jsem našel lidi, kteří dokonale ovládají svoji rodnou řeč. Račte se přesvědčit!“

A hromovým klasem velel dál:

„A dost už, stačing! Uvázatong! A pevněng, pevňang, pevňong! Správně, tak je to v pořádku. Hele, už si lehá na pravobok, zatrachtílá džunka stará! Jeng tak dáling, chlapceng, chlapcong, chlapcung!“

Džunka se konečně zastavila a ležela teď klidně na hladině. Turnerstick znovu uvázal kormidelní kolo a slezl dolů na palubu. Připoutali opět námořníky k stěžňům, kapitán se ještě jednou přesvědčil, že uzly na lanech jsou jaksepatří pevné, plachty správně nastavené hranou na vítr a že teď stačí počkat na příliv a ranní vítr k pevnině, který je vrátí zpátky do přístavu, spokojeně si zamnul ruce, poklepal Metuzalémovi na rameno a zvesela řekl:

„Vidíte to, drahý pane, co dokážou koncovky! Kéž byste se s nimi chtěl tak trochu skamarádit.,.“

Kapitola osmá

KONEC MOŘSKÉHO DRAKA

Metuzalém se procházel po palubě sem a tam. Vtom došel k Liang S'ovi, zastavil se, pohodlně se opřel o zábradlí a řekl:

„Když jste k nám přišel do kajuty, nebylo mnoho času na podrobně vyptávání. Ale teď bych se vás velice rád zeptal: Jak jste se seznámil s našim krajanem Steinem? A jak dlouho u něho už pracujete?“

„Podle vašeho kalendáře poskytuji vznesenému pánovi své nepatrné služby přesně čtyři roky.“

„Pocházíte přímo z provincie Chu-nan?“

„Nikoli, pane. Narodil jsem se v sousední provincii Kuej-čou.“

„Vida, to je zajímavé. Míříme totiž právě tam.“

„Do Kuej-čou? Ó nejodvážnější z hrdinů, víte, že to jest nebezpečné?“

„Snad, ale nic jiného mi nezbyvá. Zavázal jsem se k tomu čestným slovem. Znáte to tam?“

„Nyní již příliš ne. Musel jsem totiž před osmi lety od... opustiti vlast. Ale hovořil jste o

svém čestném slově.“

„Ano, o čchi-š.“

„Dokonce! Kde k tomu došlo? Zde v Číně?“

„Ne, ještě doma, v Německu.“

„Jest to možné? A byly při tom páleny i cchan siangy?“

„Samozřejmě.“

„Pak to ale musil býti oprav... rodilý Číňan, který od vás přijal vaše čchi-š!“

„Pochopitelně že byl. Obchodník v našem městě. Zařídil si tam svého času krám s čajem a s různým čínským zbožím. Před lety musel uprchnout ze své staré vlasti.“

„Měl rodinu?“

„Ano, a nezbylo mu než ji opustit a zanechat ji zde.“

„Pak ovšem běda jí! Neboť za něho musela dozajista krutě pykati. Potkala mne... potkalo mne podobné neštěstí, i můj otec musel prchnouti.“

„Zvláštní věc. Kdy se to stalo? A čím se provinil?“

„Před osmi lety, vznešený dobrodinče. Měl jsem... bylo mi tehdy šestnáct let. Nedopustil se ničeho, byl nevinen. Snad Vaše ctihodnost ví, že tchaj-pchingové pojali druhdy úmysl založiti nové náboženství a sraziti... a svrhnouti vládnoucí dynastii. Téměř by se jim to bylo podařilo – trvalo léta a stálo mnoho krve, než byli přemoženi. Rozprchli se poté do jednotlivých... do jednotlivých band, loupili a táhli zemi až do jižních provincií. Jedna z nich se vrhla i na Kuej-čou. Kterýsi z jejich podnáčelníků byl kdysi přítelem mého otce, vyhledal nás a bydlil v našem domě, aniž jsme měli tušení, že patří k tchaj-pchingům. Našli ho u nás, byl zav... zatčen a s ním i můj otec, jakkoli ujišťoval svou nevinou a třebaš i ze svědectví jeho přítele bylo zřejmo, že zhola o ničem nevěděl. Oba dopravili do tien-jü – do vězení a zavřeli do klecí jako divoká... jako divou zvěř. Jeden z úředníků, jenž byl otci zavázán, chtěl mu pomoci. V noci otevřel mříže a nechal ho prchnouti. Otec se s námi přišel tajně rozloučit – a od té chvíle jsme o něm neslyšeli...“

Červenomodrý Metuzalém poslouchal mladíkovo vyprávění s neobyčejným zájmem.

„Zvláštní! Opravdu zvláštní,“ řekl nakonec. „A kde se to všechno stalo?“

„V Seng-che.“

„Vida, a jaké je vaše rodové jméno?“

„Jie.“

„Jie, v Seng-che – velice zajímavé! Dovolíte mi, abych se vás zeptal na vaše mléčné jméno – třebaš je to ode mne troufalá nezdvořilost?“

„Ó ano, vznešený dobrodinče! Vděčím vám přece za svou svobodu, jak bych se na vás mohl hněvati za... pro takovou otázku? Zní Fu-ku, což značí Příčina štěstí. Rodiče byli

dlouho bezdětní, proto mi jako prvorozenému dali toto jméno na důkaz své velké radosti.“

„To je neuvěřitelné! Pak se tedy jmenujete plným a pravým jménem Jie Jin-tung – Laskavost východu a vaše matka se jmenuje Chao-kchou – Líbezná ústa, že?“

„A-ano. Odkud to víte?“

„A máte ještě bratra a dvě sestry. Bratr má jméno Jin-tchien – Laskavost nebe, sestry se jmenují Mej-pao – Krásná postava a Sin-ming – Světlo srdce.“

Mladík couvl a zvolal:

„Ó pane, co slyší mé nehodné uši? Znáte jméno mé i mých nejbližších!“

„To není všechno! Váš otec je Jie Ťin-li.“

„Ó ano, ano! Kdo vám to prozradil?“

Tu položil Červenomodrý Metuzalém mladíkovi ruku na rameno a vážně řekl:

„Váš otec, příteli.“

„Můj... můj otec! Jest to možné?“

„Už je to tak. Jemu jsem dal své čchi-š', že učiním vše, abych mu přivedl jeho rodinu nebo alespoň přinesl přesnější zprávy.“

„Znamená to, že žije?“

„Je živ a zdráv a daří se mu dobře.“

„Ó nebesa! Jaká zpráva, jaká to zvěst! Kterak tomu uvěřiti! Plných osm let jsem marně čekal na sebemenší zprávu, poklá... považoval jsem ho již za mrtvého – a najednou, nečekaně a mimo vše nadání, slyším, že žije v Německu! Jest mi, jako bych snil.“

„I já jsem dojat, příteli, a šťasten, že jsem vás našel. Ušetříme tím mnoho zbytečného hledání.“

„Ó pane a vznešený zvěstovateli dobrých zpráv, hledání nebudeme ušetřeni ani teď. Nejedná... nejde jen o mne, musíme najít ještě matku, bratra a sestry.“

„Pochopitelně. Doufám však, že víte, kde je hledat.“

„Právě že nikoli. Neviděl jsem je rovněž celých těch osm let, jediné slovo jsem... jsem o nich neslyšel.“

„Jak je to možné?“

„Jistěže víte, že u nás často musí... musí pykati za viníka i jeho příbuzní. Když otec uprchl, zmocnili se nás. I my jsme byli uvězněni, leč každý sá... leč každý zvlášť, abychom se nemohli stýkati a dorozuměti se, o čem by bylo potřebí. Týž přítel, který osvobodil mého otce, pomohl i mně. Věnoval mi peníze, dopravil mne přes hranici Kuej-čou a... stanovil místo, kde jsem měl čekati na příchod ostatních. Ti však již nepřišli. Proto jsem... proto se obávám, že matku ani sourozence se mu již osvobodit nezdařilo.“

„Proč vlastně otevřel žalář jen vám, a ne i jim?“

„Nemohl, byl jsem uvězněn příliš daleko od své rodiny.“

„A to jste pak po nich nepátral?“

„Hned ne. Nemohl jsem se žádnému... nikomu svěřiti a sám jsem se tak brzo do Kuej-čou neodvážil. Když jsem se později domníval, že mne již nikdo nepozná, a přijel jsem tajně a pod přezdívkou Liang S', abych ani jménem nepřipomínal svůj pravý původ, do Seng-che, byl již otcův přítel zemře... byl již mrtev a o rodině nikdo nevěděl.“

„To je smutné – a pro nás nepříjemně. Své slovo však dodržet musím, nezbývá nám než se do Seng-che vydat i tak a pátrat na vlastní pěst. Kromě toho mě váš otec pověřil ještě dalším úkolem, neméně důležitým a odpovědným, pro který je třeba pokračovat v cestě.“

„Oh pane, povězte mi vše!“

„Jie Ťin-li mi... Ne, zatím bych o tom nerad hovořil; až přijde vhodný čas, sdělím vám, co bude třeba. Chtěli byste odjet za otcem do Německa?“

„Třeba v té chvíli! Tím spíše, že snad již, přes své chatrné nadání, dosti dobře u... že snad již poměrně dobře ovládám vaši řeč.“

„Naučil jste se německy u pana Steina?“

„Ano, ctihodný dobroději. Chtěl slyšeti svoji mateřštinu a míti člověka, s nímž by se... s nímž by mohl hovořit řečí své staré vlasti. Vydobyl jsem si jeho vznešené důvěry, zvolil si proto mezi všemi moji nicotnost a začal... a naučil mne tu řeč.“

„Je opravdu tak bohatý?“

„Zajisté, pane. Jest nejbohatším mužem v celém Chuo-ťing-š'.“

„A hodlá tam zůstat?“

„Nic jiného mu zatím nezbývá, nechce-li přijít o všechnu majetek. Velice touží po svém... po své domovině, ale nenašel dosud nikoho, kdo by odkoupil prameny a vše, co k nim náleží. Najde-li kupce, zajisté se okamžitě a rád vrátí domů.“

Gottfried z Bouillonu už dlouho pozoroval, že se ti dva o něčem přenáramně živě dohadují; obcházel je, hned zpovzdálí a hned zas zblízka, pokukoval po nich, tu docela nenápadně, tu zas div mu oči nevypadly z důlků, natahoval uši, jen aby pochytil aspoň slůvko nebo dvě, nakonec mu zvědavost nedala, a tak se přišoural, jako by šel jen náhodou kolem, a s nevinným pohledem se zeptal:

„Jářku, že sem tak smělej, neměl bysem zaseje jednou vypucovat fajfku? Něáko se nám zacpal troubeles. A vůbecně, copa je to tady za konfekredenci? Eslipa se taky můžu hlásit do dyskluze?“

„Proč ne, starý brachu,“ usmál se Metuzalém nad tou křišťálovou lstí, „čistota půl zdraví.“

Běž a čistí, nezdržuj se!“ A když se dost pokochal Gottfriedovým zklamaným obličejem, protaženým dobře o půldruhé stopy nad normál, jen tak mimochodem dodal: „Jestlipak víš, že se z tuhletoho mládenečka vyklubal nejstarší syn našeho Jie Ťin-liho?“

„Hrom do čepice! Starého čajmajstra vod nás z domu? Nebude to ňáka mejlka? Ukázal vám aspoň vočkovaci vysvěčeni?“

„Nebylo třeba. Zjištění totožností dopadlo znamenitě.“

„Teda todlencto je náhodička! Vy ste vážně malej Jie Ťin-li? Eště řekněte, že máte dole v kufri ctěnou pani matku se všechnějma dětičkama – a vturánu sebou fláknu do bezpovědomi.“

Huláká radostí jako na lesy, a tak se kolem za chvíli shromáždila celá společnost. Turnerstick si zbytečně dlouho a pečlivě čistil skřípec, kterým stejně nekoukal, Richard jen stál a dojatě mžikal a tlouštík podal Liang S'ovi obě baculaté ruce, šťastně se smál, pokoušel se ho krátkými pažemi obejmout a přitisknout k obrovitému břichu a nakonec ho k sobě aspoň symbolicky přivinul, jako by to on sám šťastně našel svého ztraceného syna.

Svívalo; vítr od pevniny pomalu slábl, až ustal docela. Zanedlouho zadul znova, tentokrát však z opačného směru, a pro kapitána Turnersticka nadešel čas nových činů: zahnal námořníky ke stěžňům a lanům, natočili plachty do větru, džunka zaskřípěla, poskočila a bystře vyrazila směrem na Hongkong.

Rozednilo se, slunce ozářilo moře až k obzoru – a tu si všimli, že už nejsou na hladině sami: několik mil od nich se objevila další loď, z mohutných komínů se valila oblaka kouře.

„U všech žraloků, vždyť je to křižník!“ zvolal Turnerstick. „Jako na zavalanou! Do přístavu je to ještě dobrých pár hodin, kdo ví, co by se za tu dobu mohlo stát. Dáme se radši pod jeho ochranu. Tak se mi zdá, že si nás už všimli. Zahýbá k nám – a plnou parou! Zřejmě nám moc nevěří. Nechce, aby nás tu někde na mělčinách ztratil z dohledu. Za chvíli nás má.“

„Vidíte vlajku?“

„Zatím ne. Ale však– on ji ukáže, jen co nám popřeje dobrýtro. Dávejte pozor!“

Křižník se rychle blížil. Neuběhlo ještě ani pět minut a z paluby vylétl obláček dýmu; pak zazněl výstřel.

„Musíme odpovědět. Ať, hrome, vědí, že mají co dělat se slušnými lidmi. Vezměte kormidlo,“ přikázal Metuzalémovi, „a držte ho přesně v kursu! – No vida, Angličan!“ ukázal na křižník, kde právě vytáhli na vlajkovou žerd' modrou dělenou vlajku Velké Británie. Pádil k zadnímu stěžni, stáhl červenožlutou obchodní čínskou vlajku, svázal ji po

délce a znovu vytáhl – mezinárodní signál v nouzi.

Potom popadl nůž a přesekl obě lana zadní plachty; totéž udělal i s hlavní a přední plachtou. Těžké rohože vlály ve větru, bily do stěžňů, džunka sténala, ale zůstala stát.

Když se vrátil ke kormidlu, zastrčil nůž a poznamenal:

„Je to riskantní věc, ale při tomhle větru si to člověk může troufnout. Nechtěl jsem zas dávat odvazovat námořníky. Jen se na ně podívejte! Vidíte ten strach? Setsakramentsky dobře vědí, že to mají spočítané.“

Vtom se už přihnál křižník, prudce proplul kolem nich, dal zpětný chod a zastavil se těsně vedle džunky.

Celá palubní směna se seběhla u zábradlí a dívala se dolů; velitel stál na můstku a zostra si měřil oškubané plavidlo, palubní důstojník vzal hlásnou troubu a křikl:

„Čchuan ahoj! Na to Šuej-chou?“

„Tisíc sardelí a jedna treska!“ vyděsil se Turnerstick. „To má být čínsky? Ať se jde vycpat, vždyť to nemá jedinou koncovku!“

„Nedá se nic dělat,“ poznamenal Metuzalém. „Říká: Loď ahoj! Je to doopravdy Královna vod?“ Potom se obrátil ke křižníku a anglicky odpověděl: „Pirátská džunka Suej-chou, zajatá pěti Evropany! Šedesát mužů v podpalubí, průvlak zatlučen! Prosíme o rychlou pomoc!“

Důstojník se obrátil k veliteli na můstku, vyměnil si s ním pár slov a znovu se zeptal:

„Kdo jste?“

„Tři němečtí studenti, holandský plantážník a Frick Turnerstick, kapitán amerického obchodního loďstva!“

„Turnerstick, Turnerstick... All devils! Kde je ten starý fousáč?“ zeptal se náhle velitel.

„Tady, tady jsem!“ odpověděl kapitán, jednu ruku na kormidelním kole, ve druhé slaměný klobouk. „U Čerta, je tohle možné? Kapitán Beadle– no tohle!“

„Hallo, Turnerstick, opravdu jste to vy! Který čert vám nakukal, vzít na sebe tuhle maškarádu? Hm, určitě zas nějaký váš kousek! Hned jak jsem viděl tu vaši džunku, nechtělo se mi to líbit. Jako bych ji už odněkud znal. Ani tomu vašemu – hm, vím já, co je zač! – jsem nevěřil. Ale když teď vidím u kormidla vás, hm, věřím už všemu. Musím k vám.“

„Račte, kapitáne! Ale vezte s sebou celou předpolední směnu!“

„Darn it! Půl posádky?“

„Jak myslíte. Ale máme dole v podpalubí tak asi kopu zavšivených mládenečků, co se dali na pirátství.“

„Well! Hm, to jsem zvědav, co jste si zas vymyslel! Další Turnerstickův majstrkousek, co?“

Zazněl povel „Rise out!“ – a za okamžik už vybíhali statní modrokabátníci na palubu křižníku. Spustili člun a můstek, Turnerstick požádal, aby Gottfried s Richardem sklopili i můstek džunky, kapitán Beadle předal velení důstojníkovi a odjel na návštěvu.

Staří přátelé se objali, potřásli si rukou, a když velitel spatřil svého druha zblízka, teprve se jaksepatří rozesmál. Zato Turnerstick si zachoval svou důstojnost a vážnost:

„Co je tady k smíchu, sire? Jsem teď čínský generál, jak račte vidět, a že se ve své nové funkci vyznám, toho budiž důkazem, že vám slavnostně odevzdávám přes půl stovky živých a zdravých pirátů i s jejich zlořečenou bečkou.“

„Dobrá, dobrá, vždyť vás znám, hm. Ale skutečně vás je jen pět? Řekněte mi, jak je tohle možné!“

„Pět Evropanů a jeden Číňan, sire. Přidal se k nám. Všechno vám to povíme, slávu si však nezasloužím já, ale tuhle Červenomodrý Metuzalém.“

„Červenomodrý? Metuzalém? Hm!“ řekl Beadle a prohlížel si studenta od hlavy k patě. Bylo vidět, že mu není k smíchu už jen Turnerstick, přemohl se však a dělal jakoby nic.

Turnerstick mu pak stručně vypověděl celé dobrodružství. Velitel najednou zvažněl.

„Damned,“ prohlásil nakonec, „to je věru čin, za který vám patří všechna čest! Ve studentské uniformě si přijít do Číny, to je – hm! Nu, vyznamenali jste se, hm, dovolte mi, ať Vám stisknu pravice. Ale něco se mi pořád nezdá,“ pokračoval a zkoumavě se rozhlížel.

„Jako kdybych už tu džunku doopravdy odněkud znal. Vsadil bych se, že mám pod nohama tuze dobrou známou, která mi už několikrát uklouzla v mělčinách. Hm! Námořník pozná loď, ať si třeba stokrát změní jméno. Nu, hm, uvidíme!“

Zavolal dva ze svých lidí, kteří stáli seřazeni v plné zbroji na palubě. Odběhli a zanedlouho byli zpátky. Vlékli desku s obrazem a jménem Královny vod. Obrátili ji – a na šestici našich přátel cenil zuby ohavný drak s rudou rozšklebenou tlamou a s drápy zaťatými do dvou čínských znaků.

„Chaj-lung – Mořský drak!“ přečetl Metuzalém.

„Stačí,“ utrousil Beadle spokojeně, „věděl jsem to, dalších důkazů už ani není třeba. Hm. Mořský drak je v těchto vodách znám a zaž. S jeho mužstvem uděláme krátký proces. Nu, dáme se do toho! Ale jak to provést? Hm, nechci posílat své chlapce na smrt – ti mizerové dole mají dozajista zbraní dost. I prachárna tam nejspíš bude... Hm!“

„Jestli dovolíte, sire,“ ozval se Červenomodrý Metuzalém, „věděl bych, jak na ně: zaútočit jejich vlastní zbraní! Mám na mysli pověstné siang jie kuo.“

„Co to je?“

„Smrduté hrnce. Je jich tady, jak mi Liang S' řekl, ve skladišti v přidi dost.“

„All devils! To by bylo skvělé! Souhlasím. Hm! Zavedte nás tam.“

Zavolal si několik svých mužů a sestoupil s nimi do podpalubí; Turnerstick a Metuzalém za ním. Dostali se do nevelké prázdné prostory – sloužila patrně za skladiště na uloupené zboží. Další, mnohem užší schůdky vedly ještě hlouběji, až do prostoru v kýlu lodi. Beadle zažehl voskovou zápalku a v jejím mihotavém světle objevili v pisku, který tvořil zátěž, několik řad uzavřených hrnců.

„No vida, to nám bude stačit třeba na tři takovéhle džunky!“ řekl spokojeně Turnerstick. Zápalka zhasla. Šmátrali tedy mlčky v pisku. Vtom zaslechli slabé zasténání.

„Je tu někdo?“ zeptal se Beadle.

„Ťiou min!“ ozvalo se znovu.

„Dash it! To je čínsky! Hm! Rozumíte někdo?“

„Znamená to: Pomoc!“ vysvětloval Metuzalém. „Že by někdo z pirátů? Třeba z trestu.“

„Nebo zajatec,“ odvětil Beadle. „Hm. Zjistíme to.“

Přikázal svým námořníkům, aby opatrně vynesli hrnce, a znovu posvítil. V místě, odkud slyšeli hlas, spatřili nízkou dřevěnou bednu. Beadle na ni zaklepal a křikl:

„Hm, je někdo uvnitř?“

„Šuej čung tien?“ přeložil Metuzalém.

„Wo-men liang ke!“ ozvalo se tiše.

„My dva. Ni-men š' šuej – a kdo jste?“

„Wo š' tchung-č', tcha che-po.“

„Já jsem tchung-č' a ten druhý je che-po,“ tlumočil svědomitě student.

„Hrome!“ podivil se Turnerstick. „Bylo by to možné? Che-po-so – tak se přece říká poříčnímu inspektorátu. Jeho úředníci mají dozor nad lodníky kantonského přístavu. Že by jeden z nich padl do rukou pirátů? Kdo je ten druhý, nemám tušení. Nevíte to vy?“ zeptal se anglického velitele.

„All devils! No ovšem! Tchung-č' je přece podprefekt, vysoká magistrátní funkce. Častokrát jsem s nimi měl co dělat. Do jejich kompetence patří velice mnoho povinností. Zákon jim ukládá vybírat daně v penězích i v naturáliích, dozírat na vojsko, řídit policii, kontrolovat poštovní stanice, pečovat o zušlechťování plemen koní, starat se o státní velkostatky, udržovat v pořádku hráze a kanály, sledovat chování dosud ne zcela podmaněných horských kmenů, ale, hm, především si všímat cizinců na hranicích i v nitru říše a dohlížet na vydávání pasů.“

„Probůh! To aby se takový chudák roztrhal!“

„Ba věru, úřad tchung-č'a je velmi obtížný a důležitý. – Hm, má ta zatracená bedna nějaký zámek?“

Vtom však zápalka zhasla a kolem se opět rozhostila neproniknutelná tma.

„Darn it! Nu co, pojďme nahoru, musíme teď především zkrotit Mužstvo. Tihle dva tu snad ještě chvílku vydrží, ať už jsou kdokoli, hned potom se sem vrátíme,“ rozhodl Beadle.

Na palubě už stálo připraveno deset dvanáct smrdutých hrnců. Námořníci odtáhli z poklopu koše a bedny, dole vládlo ticho a klid. Těžko uvěřit, že pár loktů pod nimi je tolik lidí. Vyrázili příklop průvlaku – ani teď se neukázala živá duše. Přesto se nikdo neodvážil blízko k otvoru: kulka do hlavy by byla věru nepříšla nikomu vhod.

Jeden z námořníků vhodil do průvlaku první hrnec. Slyšeli, jak se roztříštil – a vtom se už také ozval zoufalý křik:

„Cao jie, siang jie kuo – běda nám, nádoba vonných bylin!“

Za prvním pozdravem poslali dolů ještě dva. Účinek byl neuvěřitelný, cítili ho i nahoře na palubě.

„Damned! Tak rychle, pospěšte si!“ přikázal kapitán Beadle. „Jinak budeme muset prchnout i my.“

Námořníci naházeli do podpalubí zbývající hrnce, s největším spěchem zase příklop uzavřeli a navalili na něj, co bylo po ruce.

Zdola zaslechli příšerný rámus a řev. Piráti bušili do poklopu, padali ze schodů, pobíhali po skladišti jako smyslů zbaveni sem a tam; pak se ozvaly rány – nešťastníci zřejmě rozbíjeli maličká okénka v boku lodi.

Utišující prostředek pro divoké piráty byl vskutku nadobýčež drastický; účinkoval nejen na pacienty dole v podpalubí, ale dokonce i na lékaře nahoře na čerstvém vzduchu: příšerný, nepopsatelný puch stoupal okénky až v na palubu a zahnal Beadla, Turnersticka, Holandána, studenta i gymnasistu na samou zád' džunky.

„Hrom do škopku a zaseje ven! Kdo todlencto vykoumal a vypruboval, ten musel mít óbrfrňák – to teda jo!“ odplivl si Gottfried, když se sešel na zádi, kde foukal svěží mořský vítr, s celou vzácnou společností.

Opravdu jen Číňan mohl přijít na takový vynález. Všude jinde na světě nosí lupič na trh vlastní kůži – v Číně stačí k vítězství jen smrad.

Teprve po hodné chvíli mohli opět sejít dolů na palubu. Beadle dal otevřít poklop, ale hned zas prchal pryč: průvlak jako kdyby chrлил smrdutý dech pekel. Ještě dobrých deset minut uplynulo, nežli mohli znova blíž.

Několik dobrovolníků se přihlásilo, že se spustí dolů a že zjistí, co je s piráty a jak jim prospělo těch tucet pilulek. Vypotáčeli se, než by do deseti napočítali, protírali si oči, kašlali a popadali dech.

„Nu?“ zeptal se krátce Beadle.

„Leží tam bez hnutí a jako mrtví,“ hlásil jeden z námořníků, když se trochu vzpamatoval.

„Pod skladištěm v kýlu je komora se zátěží. Odzbrojíme je a můžeme je tam zavřít.“

„Well,“ schválil kapitán Beadle ten plán. „Hm, ale pospěšte si, než se zase vzchopí.“

Námořníci se pustili do práce a zakrátko si už omámení piráti hověli na vlhkém písku, poskládání vedle sebe jako – kusy dřeva. Zavřeli poklop, zatloukli průvlak na palubu a jen malá okénka na bocích džunky nechali otevřená; tamtudy jim vězni neprolezou. Číňany, kteří nedávno tak skvěle osvědčili znalost rodné řeči při manévrech lodi, ponechali připoutané na palubě kapitánu Turnerstickovi k dalším rozkazům.

„No tak vida, a je po ftákách,“ zašklebil se Gottfried z Bouillonu. „Tejkon nebudeme vědět, co roupama dělat,“

Kapitán Beadle nechal na džunce dvacet svých námořníků pod velením kadeta a začal se loučit.

„Lod' je v dobrých rukou, hm,“ plácl Turnersticka po rameni „a já popluju napřed oznámit váš příjezd. Královna vod kouzla zbavená musí být přivítána se vši slávou. Všichni poctiví lidé budou mít radost, že už dokralovala. A co teprv, hm, až se dovědí, že ji zajalo všeho všudy šest lidí. Vsadím se, že vám postaví i slavobránu.“

„Jakýchpak šest? Pomohli jste nám i vy.“

„Dash it! To nestojí ani řeč. My jsme přišli, když už bylo po všem. Odměna patří samozřejmě vám.“

„Nepotřebuju nic,“ ohradil se Turnerstick.

„Vy třeba ne, ale vaši přátelé snad budou rozumnější.“

„I já se všeho vzdávám,“ přidal se Metuzalém.

„Ik ook – já. taky,“ přikývl tlouštík.

„A já teprv!“ zasmál se Richard.

„Mordyje, tak to já teda ne!“ prohlásil nečekaně Gottfried z Bouillonu, aby pokazil ten svorný projev skromnosti. „Dycinky se říká: za zásluhy čest a sláva – ber, dokad'ten druhej dáva. Já sem přišel vo svátečni kapesník, dyž sme přemlouvali jednoho z těch prvních ptáčku,? Je moc nezdravý křičet, já chci taky vodměnu. Čověk musí pamatovat i na zadni kolečka. Nosit fajfku věčně nebudu.“

„No a je to!“ zasmál se Metuzalém. „Dobrá, svůj podíl ti tedy přenechávám.“

„A já taky, ať vám slouhá,“ přidal se mijnheer.

„Tak ať si to schramstne všecko, krysa suchozemská!“ rozesmál se Turnerstick.

„Doura do pytlíku, to bude prašulí! Esli mi ta zasmrděná bžunka vynese víc, než si myslím, namoutěkuši že si taky koupím vodni dejmovnici a schrastím si něakeho

Gottfrieda Druhého, aby mi s něj šlapal za patama.“

„Nu, pánové, na shledanou!“ ukončil tu scénu Beadle. „Hm, a až se zase uvidíme, Turnersticku, povíte mi, jak jste se tak rychle vyšvihl na čínského generála. Jinak vám všem znovu blahopřeji. Hm! Byl to kousek, o kterém se bude ještě dlouho mluvit – a nejen tady. Nezapomeňte na ty dva ubožáky dole. Good bye! Hm!“

Podal všem ruku, seběhl ze schůdků a za chvíli ho už člun vysazoval u šedého boku křižníku. Sotva se objevil na kapitánském můstku, obrněnec přidal páru a vyrazil; brzo po něm zůstala jen černá čára dýmu.

Turnerstick se na ni ještě chvíli zadumaně díval, pak si vtiskl na nos neposedný cvikr, zakoulel očima a nechal odvázat svých deset mužů. Pod dozorem Beadlových námořníků jim dal navazovat přeseknutá lana. Když byly plachty znova plné větru, postavil kadeta ke kormidlu, určil stráže, chvíli spokojeně hleděl na pěnivou brázdou za džunkou a teprv potom pomalu a vážně sešel na palubu.

„Tak, a teď se konečně můžem jít mrknout na ty dva ouřady v bedně, máte-li chuť,“ vyzval studenta. Rozsvítili lampióny a s Gottfriedem, Richardem a s Liang S'em se vydali do podpalubí.

Při pořádném světle se mohli teprv jaksepatří porozhlédnout. Nízký, úzký prostor se směrem od přídě jen trochu rozšiřoval; vlhkého, zatuchlého písku byla zřejmě silná vrstva, člověk se mohl stěží napřímit. Vlevo od schodů stály smrduté hrnce, bylo jich tam pořád dobře přes kopu, ležely patrně ještě donedávna zahrabány v písku a jen tak unikly pátravým zrakům přístavních úředníků. Vlevo oddělovala příčka tento prostor od středního podpalubí. U ní ležela i zmíněná již bedna z tvrdého dřeva, asi půldruhého metru dlouhá, právě tak široká, ale mnohem nižší; odklápěcí víko bylo opatřeno malými větráky a silnou závorou. Pokud byli uvnitř skutečně dva lidé, zakusili nejspíš hrozná muka: nezbývalo jim než klečet nebo sedět, nemohli se takřka vůbec hnout.

„Promluví si s nimi,“ prohlásil Turnerstick. „Jestliže je odsoudili k takovémuhle trestu, pak to asi budou hromsky nebezpeční mizerové. Musíme se před nimi mít na pozoru. Ještě že znám dokonale jejich řeč. Však já už z nich vytáhnu, co jsou zač. Na ty jejich řečičky o vysokých úřednících jim tak lehkou nenaletím.“ Zaklepal na víko a řekl: „Hallong, halling, hallung! Kdo jeng v té bedněng?“

Ozvaly se jen dva vzdechy a bezmocné zaškrabání. „Néumíteng odpovědět? Kdo jeng v tom kurníkung?“

„Ťiou-min! Čching ni-men!“

„No vida, konečně! Co říkají?“

„Prosím, pomozte nám!“ vysvětloval Metuzalém. Od– I strčil nenápadně Turnersticka,

vytáhl závoru a otevřel víko. Ze všeho nejdřív spatřili dvě vyholené lebky; tmavá štetka vlasů na temeni nade vše jasně prozrazovala, kde i byl dřív cop: a ustříhnout Číňanovi tuhle ozdobu, to je potupa nad všechny potupy světa. Pak se oba nešťastníci podívali vzhůru, pod vrstvou špíny však nebylo možno rozeznat jejich pravou tvář. Chtěli se zvednout a vstát, ale vyčerpaně klesli zpátky: strašné vězení jim ochromilo údy.

Červenomodrý Metuzalém je opatrně zdvihl a uložil na písek. Byli nazí, jeden z nich plný špíny, druhý si ještě alespoň trochu uchoval lidské vzezření, oba však šířili tak strašný zápach, že se to věru nedalo snést.

„Ni-men pu š`chaj-tchao – vy nejste piráti, což?“ zeptal se Metuzalém.

„Pu, pu –ne, ne!“ ujišťovali hned oba. „Ca-men pu š` Chaj-tchao – nepatříme k těm lumpům.“

„Ni-men š` kuan ma – jste úředníci?“

„Š, š` ta kuan – ano, ano, vysocí úředníci. Wo š` Jang che-po, tcha š` Čou tchung-č` caj Kuang-čou-fu– já jsem poříční inspektor Jang a tohle je podprefekt Čou j z Kantonu.“

Zanedlouho se Metuzalém dozvěděl, jak se věci zběhly, i Tchung-č` Čou plul na vojenské džunce do Kche-sia-ťin, malého přístavu v zátocce Siang-chaj; džunka byla přepadena piráty, kteří zlomili odpor posádky smrdutými hrnci; i tchung-č` byl při tom omámen. Probudil se až v této bedně. Jak dlouho v ní ležel, nemůže přesně říci; ve tmě odhadoval čas jen podle rachotu ohňostroje, který vypalují na všech lodích vždycky při západu slunce. To by znamenalo, že je uvězněn už celý týden; proto také je tak strašně vysílený a tak špinavý. Jako podprefekt měl dohled nad vojenskými posádkami provincie Kuang-tung, počítaje v to i námořnictvo, které vedl k přísným akcím proti rušitelům plavby; z toho důvodu byl solí v očích všem pirátům ve vůkolí. Nabídl jim velké výkupné, čchu-an-čang se mu však vysmál: nikdy prý už neuvidí slunce a v této bedně zvolna zahyne. Dostával jen jednou denně doušek vody a půl hrsti shnilých plodů, na znamení potupy ho oloupili o šatstvo a cop.

Che-po Jang se dostal do zajetí teprv předevcírem. Byl to zřejmě velmi svědomitý muž, neboť se prý vydal na Královnu vod docela sám, a dokonce až za soumraku, kdežto jiní úředníci konávají tyto povinnosti se vší pompou a za obecné pozornosti publika. Nikdo kromě něho nevěděl, že šel na kontrolu právě této džunky; když se o tom čchuan-čangovi mezi řečí zmínil, byl prý bez milosti jat a uvězněn. Úřad poříčního inspektora mu ukládá zakročovat s přísností zákona proti všem nekalým rejdům v přístavech i na řekách, vysloužil si proto u pirátů jenom nenávist. Bez dlouhého rozmyšlení nebožáka přemohli, oloupili o drahocenný oděv i cop a hodili k prvnímu vězni, jehož osud měl teď sdílet také on.

Poříční inspektor Jang byl ještě schopen vládnout údy, mohl se jakžtakž vybelhat na palubu, podprefekta Čoua museli však vynést. Umyli je, narychlo jim opatřili jednoduchý šat, posadili do křesel na záď, aby se nadýchali čerstvého vzduchu, a hledali pro ně něco výživného k snědku.

Gottfried s tlouštíkem slídili v zásobárně i v kuchyni a soucitný mijnheer, obzvláště dojatý, když šlo o tak dlouhý půst, bez ustání vykřikoval:

„Já jim něco uvažuju, ať se zase najedou, chudáčky malí! Takovou dobu bez soustky v ústě!“

„Panenko šmaťhavá! Vy a kuchtit!“ smál se Gottfried. „To vaše pošušňáníčko bysem chtěl vidět svejma vočima. Děte mi vod krámu, to je moje starost. Vypotil byste mi do kastrolu zbytečně moc sádla, ešte by to mohla být vaše smrt.“

A tak se kulaťoučkový Holanďan aspoň motal kolem a sypal z rukávu tisíc nejrůznějších kulinářských rad, které ale Gottfried k jeho lítosti i zlosti nebral ani za mák na vědomí.

Zatím Metuzalém s Turnerstickem rozmlouvali s oběma mandaríny; zachránění hodnostáři překypovali vděčností a díky, želbohu však nedokázali svou radost prožívat bez kapky hořkosti: k úplnému štěstí a plné spokojenosti jim totiž chyběl přiměřený šat a hlavně řádný cop. Jak se teď budou moci objevit v ulicích Hongkongu bez nejdůležitějších odznaků svých úřadů a funkcí? Po dlouhém dohadování studenta přemluvili, že se okamžitě po přistání postará o jejich pošramocenou důstojnost: v nejbližším obchodě jim koupí skvostná roucha a každému dlouhý silný cop. Peníze mu přebohatě vrátí v Kantonu, kde je dozajista s celým doprovodem oblaží svou vzácnou návštěvou.

Takovéhle pozvání Metuzalém samo sebou ochotně a velice rád přijal: jejich záměrům nebude jistě na škodu. Nemohl však mandarínům prozradit skutečný cíl cesty; vysvětlil jim proto, že byli vysláni do hlavního města provincie Chu-nan, aby navštívili věhlasného učence, o jehož moudrosti se doslechli i ve vzdálené vlasti; pro ně, pro studenty, bude toto setkání nepochybně darem nebes a vskutku rajským požítkem.

Příjemně polichocen ve své národní hrdosti, che-po Jang slavnostně prohlásil:

„Vaše slova mne velice potěšila. Vidím, že pocházíte ze vzdělaného národa, který je hoden učit se moudrosti od Říše středu. Učiním vše, abych podpořil cestu za tak ušlechtilým cílem.“

„I mně se líbí poslání, jimž jste byli pověřeni,“ přisvědčil tchung-č' Čou. „A přestože patří k mým nejpřednějším povinnostem dozírat na to, aby se cizinci zbytečně nepohybovali po našich městech a krajích a aby nezavdávali špatné příklady našemu lidu podivným šatem a cizími mravy, chci u vás učinit výjimku. Vaše skromnost mne sdostatek přesvědčuje, že nehodláte svádět naše věrné občany k cizáckým zvykům. Ani proti vašim

oděvům nic nenamítám, třebaš dokazují, že jsou šatem země, kterou dosud neobšťastnil osvícený příklad Syna nebes, našeho císaře a pána. Vystavím vám písemné povolení pobývat v naší zemi v nezvyklých krojích, v nichž jste sem přišli. Opatřím vám i ta-kuan-kuan – pas nejvyšší vrchnosti; kdekoli ho předložíte, učiní z vás muže hodného vší úcty: nemusíte nocovat v krčmách, stačí přijít do státního paláce a prokázat se tímto dokumentem – nejvyšší úředník města, který tam sídlí, přijme vás vždy jako hosta; bezplatně vás ubytuje a hojně nasytí a k nejbližšímu cíli obdržíte nosidla či koně, jak se vám zlíbí; úředníci budou zavázáni vyplnit každý váš rozkaz, nebude-li v rozporu se zákony říše, a bez výjimky ručit za bezpečnost vaši i vašich průvodců.“

Nic lepšího si Metuzalém nemohl přát, cesta snad přec jen nebude tak dobrodružná, jak se obával; uklonil se proto vděčně a hluboko až k zemi. Podprefekt Čou se choulil v křesle čím dál skleslejší a bledší, dlouhá řeč ho zřejmě unavila; po chvíli se přesto vzchopil a naléhavým hlasem pokračoval:

„Dovolte však, abych i já měl malou prosbu: pomlčte o tom, že jste nás zde našli. Živá duše se nesmí dozvědět o našem zajetí a této potupě. Nejvyšší vrchnost by nás dozajista zbavila své přízně i všech úřadů. Můžete mi slíbit, že to ani vy, a ani vaši lidé nikomu neprozradí?“

„Velice rád. Tady je má ruka!“

„Děkuji vám. O všem ostatním se domluvíme později, nyní jsem příliš unaven. Až připlujem do Hongkongu, skryjem se v kajutě; džunku opustíme až navečer v oděvech, které nám opatříte a jež vám dopodrobna popíši. Především nesmíte poplést knoflíky: já jsem podprefekt, úředník páté třídy skupiny A, a mám právo nosit na klobouku modrý kámen; poříční inspektor Jang musí mít kámen bledě modrý.“

„Jen jestli je seženu.“

„Nepochybně, i když třeba nikoli pravé; na krátkou cestu do Kuang-čou-fu nám však doufám postačí i sklo. Je snad samozřejmé, že ani anglické úřady nesmějí zvědět, co nás postihlo. A pokud jde o piráty – ti nás už neprozradí: životem nevyvázne ani jediný.“

Vtom přinesl Gottfried rýži s masem a dva páry tyčinek. Hodnostáři se s chutí najedli a odešli do kajuty, která až dosud patřila našim cestujícím.

K poledni přistála konečně džunka v hongkongském přístavu Victoria. Rozlehlé přístaviště bylo do poslední čtvereční stopy zaplněno tisícíhlavým zástupem. Lidé obsadili každé místečko, nahrnuli se dokonce i na lodi, jež kotvily kolem.

Džunce vyplul vstříc malý policejní člun, plný ozbrojených úředníků s kapitánem Beadlem v čele. Přirazili k boku džunky, vystoupili na palubu, Beadle spěchal k Turnerstickovi a radostně oznamoval:

„All devils! Tak vidíte to: sotva jsem oznámil váš skvělý kousek – a celé město je už na nohou. Lidé jsou nadšeni tím smělým činem a radují se, že Mořského draka stihl zasloužený trest. Místo k přistání už máte tamhle u mola v té velké mezeře. Pozor! Hm! Paráda začíná.“

Z nejbližší lodi zazněl dělový výstřel, po něm se rozbouchala i děla na jiných korábech. Všude spouštěli a zase vytahovali vlajky na pozdrav přemožitelům Chaj-lunga. Z tisíců hrdel se ozývalo nadšené volání, stovky klobouků a čapek vzlétly do výše. Džunka zatím pomaloučku doplouvala k molu. Pak zarachotila kotva a na břeh pleskla poutači lana.

Na palubu okamžitě nastoupili angličtí vojáci, dostavil se i guvernér. Jejího Veličenstva britské královny: osobně hodlal řídit předběžné vyšetřování. Požádal našich pět cestovatelů i Liang S'a, aby, do ukončení výsledků neodjížděli a ubytovali se laskavě na státní útraty v hotelu Hong-kong; měli být k dispozici pro podrobná šetření. Oba mandaríny představil Metuzalém jako další cestující, jež piráti oloupili a kteří opustí loď až večer, jakmile se trochu převléknou; guvernér neměl námitek, o čínské svědky nijak zvlášť nestál.

Uplynuly dobře dvě hodiny, ale lidé na nábřeží se dosud nerozešli. Když stráž vyvedly zajatce z podpalubí a spoutané je odváděly do vězení, přivítal zástup piráty křikem a hrozbami; policii se jen stěží podařilo uchránit je před vzbouřeným hněvem davu. Hned poté se rozloučil guvernér i policejní úředníci a na džunce zavládl nezvyklý klid. Teď konečně přišla řada i na naše hrdiny; pranic už jim nebránilo opustit loď, jež se jim stala málem osudnou.

„Gottfriede, dýmku!“ zavelel Metuzalém.

Nato se seřadili a kráčeli k můstku: nejdřív mohutný bernardýn, potom Červenomodrý Metuzalém s rukama v kapsách a s náústkem vodní dýmky mezi zuby, v uctivé vzdálenosti tří kroků Gottfried z Bouillonu s baňkou v levici a s fagotem přes rameno, za ním Richard Stein, tentokrát nikoli sám, ale s Liang S'em po boku, průvod uzavíral Turnerstick s vějířem a mijnheer van Aardappelenbosch s mohutným slunečníkem. Sotva je zástup uviděl, propukl v jásot, utvořil špalír a provázel důstojný průvod až k vratům hotelu.

Tam se zastavili, Turnerstick se náhle otočil, nasadil si neposlušný skřípec na trpasličí nos, uklonil se, přičemž mu cvikr samozřejmě opět slétl, a než mu v tom někdo mohl zabránit, mohutným hlasem oslovil překvapený dav:

„Velectění pánovang a spanilomyslné dámyng podařilong se míng přemoci pirátýng a zmocniting se i jejich loděng. Přijaling jste měng se všemi poctaming a v triumfung přivedling až sem. Dovolte ming vyjádřiting vám své uctiveng díky o popřáting vám

všechnong nejlepší. Doufejmeng, že o nás brzong uslyšíteng ještě víc. Prozatím vám přejemeng stáleng zdravíng a good morning!“

Znovu se uklonil a teprve pak zmizel v hotelu.

Kapitola devátá

KDO JINÉMU JAMU KOPÁ...

Čína je podivuhodná země. Její kultura se vyvíjela docela jiným směrem a přijala naprosto jiné formy než u druhých národů; je to kultura stará, prastará, ale i stařecká: její cévy již dávno zkoratěly, nervy otupěly, tělo vyschlo a duše vyhasla. Už před mnoha sty lety dosáhla stupně, který je, zdá se, pozvolna překonáván teprve teď, po tak dlouhé době – a ještě násilím, zbraněmi evropských mocností.

Tak jako stařec na sklonku života odmítá loučit se se svými názory, se stejnou tvrdošíjností odmítá Čína čerstvý vzduch nových myšlenek. Novoty posledních desetiletí byly Číně buď vnuceny, nebo se jim Číňané přizpůsobili z touhy po zisku. To však platí jen pro přímořské kraje a přístavy; vnitrozemí se jako vzteklý ježek úporně brání všem cizím dotekům.

V přístavech, kde panuje nejživější cizinecký ruch, nechová se Číňan k cizinci a jeho kultuře tak odmítavě jako v jiných částech země; poznal, že styk s ním přináší mnohé výhody, chtěl by jich využít, vidí však, že mravy země a zákony říše vytvořily kolem něho pevnou hradbu, kterou nelze překonat – nanejvýš si může někdo zvenčí tajně troufnout prolomit v ní k němu malou skulinku. A takovou skulinkou bylo i to, že tchung-č' Čou slíbil Metuzalémovi a jeho přátelům pohostinství a zvláštní pas.

Ještě víc než týden museli však zůstat v Hongkongu, dokud řízení proti pirátům nepokročilo natolik, že dalších svědectví už nebylo třeba; teprve pak se vypravili znova do Kantonu.

Kanton neboli Kuang-čou-fu leží sto padesát kilometrů severně od pobřeží na Perlové řece a tvoří nepravidelný čtyřúhelník, obehnaný devítikilometrovou cihlovou zdí, je postavena na písčivcovém základě, osm metrů vysoká a šest metrů silná, a proražena patnácti branami. Příčná hradba se čtyřmi branami odděluje Staré neboli Tatarské Město od Nového, Čínského Města, k jejichž hradbám přiléhají rozsáhlá a hustě obydlená předměstí, která však nicméně zdaleka nepostačují početnému obyvatelstvu; proto více než tři sta tisíc lidí žije na prámech, člunech a vysloužilých lodích, upevněných sice na březích řeky, ale neustále měnících místo, takže pro vlastní lodní dopravu zůstává jen úzký pruh říční hladiny.

Počet těchto obytných člunů zvaných sampany se odhaduje na více než osmdesát tisíc;

jejich obyvatelům se říká čchuan-ťia. Na sampanech panuje tak mnohotvárný a pestrý život, že ho cizinec může po týdny pozorovat a stále vidí něco nového. Nicméně není příliš bezpečné vstoupit na takový člun, zejména ne v noci, neboť čchuan-ťia neboli lodní rodina je pronárod, před nímž je třeba mít se na pozoru. Patří k nejchudší třídě, ke spodině obyvatel, musí těžko bojovat o holé živobytí, a má proto všechny důvody považovat mandaríny, ale nejenom je, za pijavice, před nimiž nutno skrývat každou miskou suché rýže, která má ukojit věčný hlad. Pak je mnohdy bída a nouze silnější než poctivost a čest a čchuan-ťia vede zhusta život, jemuž nezbývá než unikat den ze dne očím zákona.

Častokrát přilákají cizince nejrůznějšími triky na svou loď– a dobře tomu, kdo může uplavat jen s trochu oškubaným peřím; tisíce jich už zmizelo docela beze stopy.

Podél řeky se rozkládají cizí faktorie s velkými pěstěnými zahradami a obrovskými skladišti. Ša-mien, evropská čtvrť, leží na malebném ostrově, původně výběžku do proudu Perlové řeky, odděleném pak od pevniny úzkým kanálem. Nyní je to svět sám pro sebe. Tři mosty, které mohou být uzavřeny mřížovými vraty, spojují Ša-mien s Kantonem a elegantní kamenné domy stojí uprostřed zelených trávníků, voňavých zahrad a stinných alejí.. Zde také přistál parník China Navigation Company, na kterém připlulo našich pět cestovatelů, provázených Liang S'em. Ačkoli parník plul na posledním úseku jen poloviční rychlostí, přece jen bylo těžko pochopit, že pod sebou nepochoval tucty člunů, prohánějících se sem a tam po hladině a bez ustání mu křižujících dráhu.

A což teprv na molu! Na cestující se tam vrhají sta a sta lidí, aby si vydělali aspoň pár měďáků. A všechno to křičí a řve a vřeští, že už je zhora nemožné rozeznat jednotlivé volání nebo hlas. Tady se vnucuje kuli s nosítky, tam zase holič, lodník, průvodce, prodavač, tlumočnick – a všichni se překřikují a odstrkují a rvou, jen aby se dostali dopředu a blíž.

Metuzalém počkal, až všichni ti křiklouni usoudili, že loď je již prázdná, a až si vyhlédli novou oběť ke všem těm tyátrům; a teprv potom vyzval své přátele, aby se vylodili.

V Ša-mieniu je jenom jeden jediný hostinec, i vydali se naši přátelé tam – pochopitelně že ve známém již pořadí psem počínaje a mijnheerem van Aardappelenboschem konče. Podivný průvod, jako dosud všude, přilákal hordy zvědavců. Ze všech stran bylo slyšet výkřiky: „Jang kuej – cizí ďáblí!“, ale nikdo se neodvážil cizince obtěžovat: jednak pro jejich důstojný vzhled, a snad i proto, že v Turnerstickovi viděli přece jen jakéhosi vznešeného mandarína.

Hostinec, kam konečně šťastně dorazili, bylo přetěžko nazvat hotelem. Evropané, po celý den zaměstnaní svými obchody, scházívali se po večerech v různých krajanských klubech, a tak mohl hostinský počítat jen s pramalou návštěvou; o to vášnivěji se vrhl na

nenadálé hosty. Okamžitě přiběhl, uctivě se klaněl, servilně si mnul ruce a hned jim nabídl ty nejlepší pokoje; Metuzalém ho však krutě zklamal: ubytování odmítl a ze sáhodlouhého jídelníčku si vybral právě to, co zrovna neměli – pořádnou porci piva pro každého z nich.

„Teda, esli mně neklame tudlencta moje pamětnice, tak ste se, mám takovej dojem, zařek, že bude s pivem utrum, jelikožto tady leze vo moc vic do športmonky nežlivá do hlavy,“ poznamenal Gottfriedale teprv když se už na stole objevila pěkná řádka fešných lahví bergedorfského ležáku, pro nějž musel rozčarovaný hostinský poslat do nejbližšího klubu.

„Máš pravdu,“ zasmál se student, „ale dneska si to snad můžem dovolit. Celý týden jsme si v Hongkongu žili na cizí účet, old merry England – stará veselá Anglie vzala láskyplně vzácné svědky na stravu i byt, a tak si popřejeme. Škoda že náš milý Liang S` nemůže táhnout s námi.“

„Proč ne, pane?“

„Protože musíte zajít k vašemu zástupci, kam jste měl namířeno, a pak za váženým podprefektem; vyřídte jim, že jsme šťastně dorazili a že tu počkáme, dokud se neohlásí. Uvidíme, jestli tchung-č` dodrží slovo a pozve nás.“

Liang S` odešel, přátelé dopili a čekali, s jakými zprávami se mladý Číňan vrátí. Metuzaléma brzo omrzely zvědavé pohledy ostatních hostů, zvedl se a šel se projít do nevelké zahrádky za hostincem.

Ze tří stran ji obklopovala zeď, čtvrtou přiléhala k domu; nerostlo na ní nic než zelenina, pouze u zdi, přímo proti zadní stěně hostinského stavení, nádherně kvetl jakýsi velký exotický keř. Červenomodrý Metuzalém k němu zamířil, aby si prohlédl květy zblízka – a tu zvenku zaslechl tiché hvízdnutí. Mimoděk, spíš z pouhé zvědavosti, nakoukl přes zeď, kdo to je. – Na druhé straně, nedaleko od něho, stál bohatě oblečený Číňan, patřící zřejmě k lepší společnosti; ale spatřil i toho, komu byl nenápadný hvízd určen: tento syn Říše středu pocházel naopak nepochybně z té nejnižší chátvy. Bos, v kalhotách po kolena, měl na sobě místo kabátu nebo blůzy jen jakýsi přehoz z dlouhých stébel trávy, uvázaný jako límec kolem krku a splývající až k pasu; nepokrytou hlavu zdobil ubohý copánek.

Podél zdi, o hodně níž než zahrada, vedla rovná úzká pěšina; po ní spěchal ten člověk a už z dálky zdravil:

„Čching, čching, lao-pan!“ Lao-pan se říká majetníkům, boháčům, obchodníkům nebo kupcům.

„Neřvi tak!“ okřikl ho druhý. „Nikdo o nás nemusí vědět. Proč jdeš tak pozdě?“

„Čekal jsem na starého milostpána o kus dál.“

Chce-li být Číňan opravdu uctivý, mluví o sobě jako o mladíkovi, kdežto druhého tituluje jako věkovitého starce; tím starým milostpánem mínil tedy bohatého společníka, ve skutečnosti jen o něco staršího, než byl on sám.

„Tak co, rozmyslel ses?“ zeptal se lao-pan.

„Rozmyslel. Neudělám to.“

„Co povídáš? A proč?“

„Moc velké riziko za málo peněz.“

„Zbláznil ses? Copak jsi zapomněl, kolik jsem ti slíbil?“

„Vůbec ne: dvě šňůry měďáků.“

„A to se ti zdá málo? Za to, že ukradneš z chrámu jednoho boha?“

„Jenže já ho mám nejenom ukrást, ale donést až sem a ke všemu ještě zakopat v zahradě vašeho souseda – a to je trojnásobná práce. A tak chci taky trojnásobnou odměnu.“

„Šest šňůr? Ty mizero! Dvě – a ani o měďák víc.“

„Ať starý milostpán ráčí uvážit, že to není jen tak. Božstvo je z kovu, skorém tak velké jak já a pořádně těžké. Do města ho nedopravím jinak než v nosítkách – a k nosítkám přece patří dva, ne? Čtyři šňůry nejmíň!“

Ulice teď zavírají hodinu po setmění, pronesem ho teda hnedka za soumraku a budeme mít fůru času zakopat ho tam, kde si můj starý milostpán přejed

„Nějak moc si věříš!“ varoval ho lao-pan. Nejlíp, kdybys ho dnes ukradl a k sousedovi ho dopravil až zítra.“

„Nemám ho kam schovat. Milostpán ať si ráčí představit, jaký to bude poprask, až z chrámu zmizí jeden bůh – celé město bude na nohou. Musím ho zakopat, hned jak, ho ukradnu. Přineseme ho ještě za sū š` do konce čaj š` to budeme mít z krku.“

V Číně neznají čtyřicet hodin jako my. Počítají čas v noci na hlídky zvané keng, první začíná v sedm večer a trvá do devíti, poslední – páté, od tří hodin do pěti ráno; a jinak na –dvanáct velkých hodin zvaných š`; první z nich, c` š` je od jedenácti do jedné v noci, pak následují další dvojhodiny: čchou š`, jin š`, mao š`, čchen š`, s` š`, wu š`, wej š`, šen š`, jou š`, jedenáctá sū š` a dvanáctá čaj š`; znamenalo to tedy, že zloděj hodlal přinést svůj lup po sedmé večer, za první hlídky, a za druhé hlídky, ještě před jedenáctou, ho zakopat.

„Můj starý milostpán určitě uzná, že za dvě šňůry to dělat nemůžu,“ dodal ještě. „Jestli mě chytanou, bez dlouhých řečí mě napíchnou na kůl, na takovéhle věci jsou ty nejpřísnější tresty.“

„Dobrá, dobrá, dostaneš tedy čtyři šňůry – ovšem s podmínkou, že to všechno klapne a že na mne nepadne ani stín podezření.“

„Milostpán ať se spolehne. Všecka vina bude na milostpánovu sousedovi. Kdy dostanu

peníze?”

„Hned, jak to skončíš. Ale pamatuj si, musí to být ještě dnes večer!“

„Platí. Čím dřív, tím líp. Ale může mi starý milostpán povědět, proč chce způsobit Chu Ťinovi takovou věc?“

„Urazil mne, lotr. Pěkný soused! Umí k sobě přilákat tolik kupců, že já pak sedím v krámě celé dny od rána do večera a neutržím ani wen. Rozzlobilo mě to a řekl jsem mu, že má za ženu dceru čchi-wanga – krále žebráků. A víš, co on? Veřejně mě potupil! Prohlásil, že ledaskdo z mých předků zemřel rukou katovou – a navíc prý může dokázat, že nejsem poctivý zlatník, že prý pracuji s horším kovem a ještě si pomáhám falešnými vážkami. A tak mě opustilo i těch pár zákazníků, co mi ještě zbyli.“

„Za takovou urážku je smrt věru málo – potupit vám předky! Proč ho starý milostpán Wang Kang nepošle před soud?“

„Neznáš naše soudce, co? Ti jsou zrovna tak nenasynní jako hluboký písek: déšť v něm zmizí, ani nevíš jak. Odsoudili by ho sice, ale mne by to stálo dobře půl jmění.“

„Ale když ho neodsoudí, všichni řeknou, že měl pravdu.“

„Právě proto ho musí chytit jako zloděje. A dokonce svatokrádežníka! To bude konec – a nejen jeho života, ale i cti. Pak už má snad kdekdo uvěřit, že lhal. Nu, počkám na tebe večer u zdi své zahrady, teď radši zmiz. Jsme tady sice stranou, ale člověk nikdy neví. Tak jak jsem řekl!“

Metuzalém uslyšel, že jeden z nich odchází – jistě ten vznešený lao-pan: klapat mohly jen střevíce, a trhán byl přece bos. Za chvíli se ozval jiný, hlasitější šramot. Student se sotva stačil skrýt za hustý keř – a vtom už nad zdí vykoukla hlava podařeného zloděje: opatrně se rozhlédl, jestli je někdo neposlouchal, a když se přesvědčil, že v zahradě není živé duše, seskočil a spěchal pryč.

To, co Červenomodrý Metuzalém slyšel, byla zřejmě vážná věc. Z chrámu měla být ukradena kovová socha nějakého božstva a za takový zločin čeká pachatele skutečně smrt v těch nejstrašnějších mukách. To ovšem studenta tolik netrápilo. Mnohem závažnější bylo to, že tu měl být ze zločinu osočen a z pouhé zlobné msty zničen docela nevinný člověk. Tomu bylo třeba zabránit. Ale jak? Je nabíledni, že si okamžitě vzpomněl na podprefekta: poví mu, co právě vyslechl, o další ať se postará on.

Rychle se vrátil do hostince a šeptem sdělil svým společníkům, čeho se právě stal nechtěným svědkem.

„To mě teda podržte, vópravdu vohromná země! Ani pámbu aby si tu nebyl jistěj svejma bohabojné jma vovečkama. No co, jakej pán, takovej krám – co to muže bejt za pámbička, dyž se nechá bez mrknuti voka zahrabat mezi cibuli a kalfiór! Ale zajímavý to

teda je. Čirou náhodou se tady vobjevíme, a mírnýx dýrnýx padnem na takovoudlenc dědekdivku. Co s tím, hrom řbánu?“ kroutil nad tím hlavou Gottfried z Bouillenu.

„Co bys radil?“

„Že sou prostě cesty bóži nevyzpytatelny, hlavně nositkama, a že ať si ten všemohoucněj pámbu pomůže z tej krydybryndy sám-jenže esli do toho má bejt namočeněj nákej ouplně nevinej ubožák, tak že snad abysme to někde fofrem vohlásili.“

Vtom se vrátil Liang S` a vyřizoval, že zástupce nezastihl, je prý někde na cestách a vrátí se až zítra, a ctihodný tchung-č` Čou že také nebyl doma, ale přijde prý co nevidět; majordomus mu však sdělil, že pokoje jsou pro vzácné panstvo připraveny a že se sám osobně dostaví, aby hosty dopravil do domu svého pána.

A skutečně, jen Liang S` domluvil, objevil se správce podprefektová domu: blahobytný, skvostně oblečený Číňan se hluboce uklonil a vybranými slovy pozval vzácné pány, aby laskavě nastoupili do nosítek, která čekají před vchodem do hostince.

Stálo tam opravdu sedm nádherně zdobených nosidel s bohatými záclonami, které nosiči okamžitě pečlivě zatáhli, aby vznešení cizinci nebudili svým neobvyklým oblečením pozornost zvědavců a nebyli obtěžováni dotěrným davem. Do posledních nosidel nastoupil majordomus sám a nosiči se rychle rozběhli. Před průvodem klusali čtyři běžci ozbrojení holemi a klestili cestu přeplněnými ulicemi, vzadu nesli dva sluhové zavazadla a zbraně hostů, které se pro svou délku nevešly do nízkých nosítek. Cupido obíhal kolem a hlasitě štěkal.

V užoučkých uličkách panoval nevídaný zmatek a ruch. Domy měly povětšinou jen přízemí nebo jedno nízké patro a ve všech se tísnily obchůdky a krámky otevřené dokořán do ulice, že bylo vidět zboží i prodavače jako na trhu. Z bláznivě ozdobených střech nejroztodivnějších tvarů visely dlouhé a úzké pruhy látky nebo papíru – vývěsní štíty, z obou stran hustě popsané barevnými čínskými klikyháky, mnohomluvně vykřikujícími nabízené zboží i vznešená jména neméně vznešených majitelů těch bizarních krámků.

Nosítka zabírala téměř polovinu šířky ulice, a přesto se kolem tísnilo a tlačilo a proudilo nepopsatelné množství lidí. Jen slabou představu může Evropanu poskytnout konec divadelního představení, když se masa obecnstva vyhrne těsnými východy; tady však stejné, ba mnohem větší zástupy proudily oběma směry a srážely se, promíchávaly a splývaly v jeden jediný neklidný a hlučící tok.

Tu projížděli na koních mandaríni, sledováni houfem sloužících, kuliové jako mravenci vlekli na zádech obrovské náklady, mezi chodci se prodírali vrchovatě naložení oslové a muly, tam zas pobíhali vyvolávači, řemeslníci, obchodníčkové a kramáři, pouliční prodavači, žebráci, vojáci a spousta dětí s maličkými cůpky na vyholených hlavičkách. A

všichni se strkali, tlačili a vyhýbali, všichni křičeli, vřeštěli, řvali, výskali a smáli se — a do všeho toho zmatku se ozývalo bušení kováře, drmolení prodavačů, cinkot nádobí pouličních kuchařů, sekání a klepot řezníků a nepřeborné množství jiných, stejně dotěrných a neodbytných zvuků, rámusů a hluků, splývajících v mohutný a temný hukot a šum. Všechny vrstvy a stavy obyvatel tu byly zastoupeny; dokonce i ženy se tu a tam objevily, třeba jen zřídka: patřily k chudině a neměly nohy nenapravitelně znetvořené čínskou módou. Objevila-li se přesto nějaká ženská bytost, opírající se těžce o hůl a namáhavě hopkající na svých zmrzačených nohách podobných kopytům, pak to byla dozajista zchudlá, a teď dvojnásob nuzná a ubohá osoba, donucená na stará kolena bídou a nouzi k chůzi po vlastních nohou, zatímco dřív se nechávala nosit v nosítkách a její maličká nožka, od dětství záměrně znetvořená, bývala vrcholem krásy a neklamným znamením vznešeného původu.

Po obou stranách uliček se na kolemjdoucí šklebily krámky a boudy prodavačů hedvábí, obuvníků, obchodníků s látkami, kloboučníků a čepičářů, výrobců lakovaného zboží, handlířů s porcelánem, holičů a lazebníků, penězoměnců, pekařů, kovotepců, řezníků, prodavačů ovoce a zeleniny a jiného zboží. Většinou byly obchůdky se stejným zbožím soustředěny do jedné ulice, která pak končila klenutou bránou, na noc pečlivě zavíranou, aby byl usnadněn dozor a bezpečnost. A přitom panovalo všude přízračné pološero, neboť uličky byly úzké a často navíc i zakryté rohožemi na ochranu před deštěm a výhni slunečních paprsků.

Odporný pohled skýtalo neuvěřitelné množství žebráků: postávali, opírali se, klečeli, seděli, potáceli se, kulhali, vrávorali a plazili se všude kolem; byli postiženi všemi možnými i nemožnými vadami a neduhy, tváře si úmyslně pomazávali krví a špínou, aby ještě víc zvýšili krutost přírody. Opravdu bědní tvorové — a přesto je policie mlčky trpí. Žebráctvo tvoří totiž v Číně početné a mocné cechy, společenskou sílu, o jejímž významu a vlivu nemá Evropan ani tušení.

Konečně se nosiči zastavili v jakési poněkud širší ulici před velkým výstavným domem. Netísnily se v něm ani krámky, nevisely zde žádné vývěsní štíty; takové budovy zřejmě slouží buď úředním účelům, anebo patří zazobaným soukromníkům z místní smetánky. Byli na místě.

Sousední domy byly však už zase o mnoho menší a užší a jejich strakatě pomalované a popsané vývěsky zlaté či stříbrné barvy prozrazovaly, že tady už opět sídlí zdatní praporečníci řemesla a obchodu. Když Metuzalém vystoupil z nosítek, upoutala ho na sousedním domě široká tabule se znaky: Chu Ťin. Studentovi okamžitě bleskl hlavou rozhovor za zahradní zdí — vždyť to je jméno onoho nebožáka, v jehož zahradě měla být

zakopána kovová socha uloupeného božstva!

„Kdo bydlí tady vedle?“ zeptal se student majordoma.

„Vedle zlatníka Chu Ťina? Wang Kang, rovněž klenotník. Jsme v ulici Drahokamů, vznešený veliteli.“

Nebylo tedy pochyb; podprefektův dům nemohl stát v příhodnějším sousedství. Ze široké brány vyběhli sluhové a s mnoha poklonami doprovodili neobyčejné příchozí do velké přízemní místnosti se skvostným čínským zařízením z bambusu, s obrovským svícnem a vysokým zrcadlem od podlahy až ke stropu.

Správce domu se znovu hluboce uklonil a jménem nepřítomného pána přivítal vznešené hosty pod jeho skromnou střechou. Pak dal pokyn, aby byl podán čaj. Přinesli ho na zlatých podnosech v titěrných šálečcích; byl znamenitý, nesmírně aromatické chuti, jaké Evropan u tohoto ušlechtilého nápoje nikdy nedocílí.

Poté je zavedli do jídelny, kde už čekala hostina z ryb, drůbeže, masa, zeleniny, všudypřítomné rýže a konečně z misky jakési husté šťávy, lahodností velice podobné mandlovému mléku: byl to nápoj z tlučených meruňkových jader.

Každý z hostů dostal zvláštní pokoj. Vše nasvědčovalo, že podprefekt Čou označil majordomovi Červenomodrého Metuzaléma za muže hodného nejvyšší pozornosti a úcty; jistě i proto obdržel také největší a nejskvostněji zařízenou komnatu.

Teď si konečně mohli naši přátelé odpočinout a dělat, co se jim zlíbí. Pouze o jedno je správce domu pokorně požádal: budou-li se chtít vydat do města, nechť laskavě použijí nosítek, jinak by dozajista vzbudili zbytečnou pozornost davu, jenž by je mohl obtěžovat nebo i potupit.

„Ale vedle k zlatníkovi si doufám mohu odskočit jen tak?“ zeptal se Metuzalém.

„Zajisté, ale vznešený milostpán nechť zajde k Chu Ťinovi. Chu Ťin je znamenitý klenotník a čestný muž, to se o tom druhém říci nemůže. Wang Kang je podvodník, třeba má na štítě napsán pravý opak.“

„Dobrá, půjdu tedy k Chu Ťinovi. Gottfriede, dýmku!“

Těch několik kroků stačilo, aby se provoz na ulici takřka zastavil: tolik zvědavosti budil u kolemjdoucích podivný zjev pestře oblečeného hromotluka, spojeného gumovou hadicí se stejně strakatým nohsledem ve vysoké bílé čepici.

Metuzalém zašel až ke krámku Wang Kanga, ověšenému množstvím nejrozmanitějších nápisů, z nichž hlavní hlásal: Zde se obsluhuje poctivě – tedy sdělení, jež muselo okamžitě vzbudit nedůvěru všech příchozích. Majitel seděl u otevřených vrat svého obchodu a Metuzalém v něm okamžitě poznal muže, kterého tajně vyslechl. Potom se vrátil a vstoupil k Chu Ťinovi. Klenotník byl člověk v nejlepších letech, urostlý a pečlivě oblečený,

s dlouhými kníry, které mu sahaly až skoro na prsa. Jakmile spatřil oba návštěvníky, zdvihl se ze stoličky a zíral na ně s výrazem nekonečného úžasu: tak cizokrajné zákazníky v životě neviděl.

„Čching!“ pozdravil stručně Metuzalém a vypustil z úst obrovský mrak dýmu.

„Čching!“ pozdravil i Gottfried tónem, jako kdyby do obchodu vstoupil sám Syn nebes a císař Říše středu.

„Ni tiao Chu Ťin – jmenujete se Chu Ťin?“ zeptal se student.

Klenotník se jen mlčky uklonil, teď už nadobro ohromený, že oba záhadní návštěvníci hovoří dokonce čínsky.

Přesto se však vzpamatoval a s mnoha poklonami je pozval dál.

„Nepřicházím nic koupit,“ pokračoval Metuzalém tlumeným hlasem. „Chtěl bych si s vámi pohovořit.“

„Vy... se mnou?“ zeptal se nechápavě zlatník. „Je... je to něco důležitého?“

„Domnívám se, že ano. Ne pro mne, ale pro vás. Jde o váš život.“

„O... můj život? Tchien-na – nebesa! Je to možné?“

„Ano, přišel jsem, abych vás zachránil před smrtí. Máte být popraven.“

„Ó pane, nejsem zločinec!“

„To vím. Avšak stává se přece i to, že je obžalovaný odsouzen zcela nevinně.“

„Obžalovaný? Z čeho mne chtějí obvinít? Co jsem provedl?“

„Hodlají vás obžalovat, že jste uloupil sochu božstva.“

Chu Ťin zbledl a začal se třást:

„Ale vždyť to je zločin, za který je ten nejstrašněji trest!“

„Nepochybně. A před takovou smrtí vás chci zachránit.“

„Ó pane, přece mne nemohou odsoudit, nespáchal jsem ten čin! Ctím zákony a nikdy jsem si nebyl vědom nějaké viny.“

„Jenomže uloupenou sochu najdou právě zde, u vás.“

„U mne? A... a kde?“

„V zahradě.“

„Ach, jen ať si hledají! Bezpečně vím, že pranic nenajdou.“

„A já vím stejně bezpečně, že ji tu vykopou.“

„Pak ji tam ovšem musel někdo zahrabat.“

„Váš nepřítel má v úmyslu dát ukrást posvátnou sochu a tajně ji zakopat u vás v zahradě. Podá oznámení, označí vás jako zloděje, sochu najdou na vašem pozemku a odsoudí vás jako svatokrádežníka.“

„Ach, jaké neštěstí! Jsem ztracen!“ zabědoval klenotník.

„Klid!“ pravil Metuzalém. „Je třeba se poradit a rozmyslet, co dál. Právě proto jsem přišel. Pojdme někam, kde si budeme moci v klidu promluvit.“

Chu Ťin zavolal pár slov do chodby za krámem, vzápětí vešel jakýsi mladík a vystřídal zlatníka na nízké stoličce u dveří. Z chodbičky vedly úzké schody do prvního patra; tam byla zlatníkova dílna a tam také zavedl své zvláštní hosty. V rohu místnosti stála malá soška Buddhy, před ní blikala olejová lampička.

Rozčilený Chu Ťin jim nabídl bambusová sedátka, sám si nesedl, nebyl s to ani na okamžik postát nebo posedět, ta strašná zvěst ho příliš vzrušila.

„Říkáte, že to vše mi chystá nepřítel,“ navázal klenotník na přerušovaný rozhovor. „Mám jen jediného, a to je můj soused Wang Kang.“

„Ano, a ten to právě je. Vyslechl jsem, jak se domlouvá s člověkem, který to má za odměnu vykonat. Nejmenoval ho, nevím tedy, co je zač. Ostatně – nejsem zdejší, jsem Evropan a přijel jsem teprve dnes. Wang Kang se vám chce pomstít za vaši urážku.“

„On první mne potupil!“

„Ano, prohlásil o vás, že máte za ženu dceru čchi-wan–ga – krále žebráků.“

„Och, vy víte vše! Pak tedy jistě chápete, jak těžce mne pohaněl. Žádný čestný člověk nehovoří o ženě druhého. Uviděl jsem tu dívku a zamiloval jsem si ji. Neměl jsem tušení o jejím původu, teprve později jsem se dozvěděl, že její otec je čchi-wang. Přesto jsem si ji vzal, vždyť byla dobrá a měl jsem ji rád. Má někdo právo mi to vyčítat? Ano, byl jsem chudý a čchi-wang ze mne udělal zámožného člověka, neboť je bohatý, nesmírně bohatý. Nemám být proto vděčen jemu i jeho dceři? Mám dovolit, aby je tupili?“

„Jistěže ne. V mé vlasti není hanbou, když si někdo vezme dceru žebráka.“

„A já jsem dokonce zeť krále žebráků!“

„U nás nejsou takoví králové.“

„Že ne? Pak tedy běda té vaší zemi! Lidé tam nemají možnost, kterak se zbavit dotěrnosti žebrácké lůzy.“

„Mýlíte se! Máme mnohem lepší a účinnější prostředek: přísnou policii.“

„Ach, pane, co zmůže policie! Nic, naprosto nic. Ať je sebestřísnější. Když si žebrák přijde pro almužnu a já mu ji odepřu, vynutí si ji. Pomaže si tvář výkaly, namočí si své hadry v hnojůvce a posadí se mi před dveře, že nemohu vydržet ten puch a také zákazníci se mi vyhnou na hony. Nebo vezme gong a tak dlouho do něho buší, až nám toho děsivého zvuku dost a dám mu, oč přišel požádat. Anebo přivede celý houf sobě podobných, válí se s nimi v blátě před vraty, perou se, bodají se noži, vrískají, řvou, až mi lidé hrozí, že u mně v životě nekoupí ani maličkost. Ach pane, žebrák dokáže přivést obchodníka třeba na mizinu.“

„A tohle všechno že vaše policie dovolí?“

„Nikdo, ani policie, si netroufne vztáhnout na žebráka ruku. Jediná pomoc nám zbývá: pokorně se obrátit na čchi-wanga. Za výkupné dostane od něho člověk potvrzení, cedulku, kterou si přibije na vrata – a žebráci si potom jeho domu ani nevšimnou. Čchi-wang má nad nimi obrovskou moc, rozděluje mezi ně peníze z výkupného, a jsou-li hotovi s jedním krajem, v mohutných zástupech táhnou do sousedního, kde všechno začne nanovo. Zhusta musí s králem žebráků uzavřít smlouvu i vláda a úřady: když třeba po dlouhých deštích zaplaví řeka rozsáhlé kusy země a statisíce lidí přijdou o živobytí a střechu nad hlavou, tisíce nových žebráků vytvoří cech, zvolí si krále a vydají se na pochod do šťastnějších provincií, kde si za milodary, jež si vynutí, opatří alespoň nejnutnější obživu; čchi-wang jim vládne, má v rukou jejich život i smrt, musí ho poslouchat; nebýt čchi-wanga, zaplavili by bezuzdně celou říši a způsobili by nevýslovnou pohromu: pálili by, loupili a vraždili, ostatní by se vzbouřili a nikdo z poctivých lidí by si nebyl jist životem ani tím, co nashromáždil pilnou práci. Proto úřady i vláda krále žebráků rády a ochotně uznávají a jednají s nimi jako s vážnými spojenci.“

„Ale to pak má takový čchi-wang větší moc než mnohý místokrál celé provincie!“ namítl Červenomodrý Metuzalém.

„Zajisté, pane. Žádný úředník, ať by stál sebevš a měl sebevětší moc, neodváží se urazit krále žebráků. Čchi-wang by se mu mohl krutě mstít. Svolal by celý svůj cech a zaplavil by jím provincii hůře než povodeň. V Pekingu by se jistě dozvěděli, kdo to vše způsobil, a místokrál by byl okamžitě sesazen: přivedl svěřené území do neštěstí, prokázal neschopnost, nemá tedy právo vládnout dál. Ach ano, král žebráků je mimořádně mocný muž. Je tedy rozumné urážet mne, že jsem jeho zeť? Mohl bych se Wang Kangovi nemilosrdně pomstít – a on to ví, proto mne chce předejít a zničit mne i s rodinou. U nás totiž trestají i ženu a děti zločinců.“

„Slyšel jsem o tom. Nechápal jsem, že je někdo pro nepatrnou urážku ochoten dopustit se tak těžkých zločinů jen kvůli pomstě – teď je mi to však jasné. Wang Kang se vás bojí, a ještě víc pomsty vašeho tchána, proto by vás chtěl zneškodnit.“

„A se mnou i čchi-wanga, neboť i jeho by stihl trest za můj čin: stal by se tchánem zločince. A ani král žebrákům nebo kdokoli z jeho rodiny se nesmí dopustit zločinu, byť má tu největší moc. Učiní-li tak, propadne zákonu jako každý, kdo se proviní, a nemůže očekávat ani pomoc, ani milost, ba ani odpuštění; jeho poddaní by se ho zřekli, nechtěli by s ním nic mít. S tím tedy počítá můj sused, je-li vše tak, jak jste mi řekl.“

Zlatník pochopil, v jak nebezpečné situaci se ocitl, běhal po dílně jako šílený, bezradně si tahal cop a neustále opakoval:

„Co teď? Co teď? Mám běžet k sing-kuanovi a všechno mu oznámit?“

„Těžko,“ uvažoval Metuzalém. „Čin dosud nikdo nespáchal, svému sousedu byste pranic nedokázal, mandarín trestů by vám nevěřil.“

„Ale čekat, až zakope sochu do mé zahrady, je také nemožné. A příliš nebezpečné. Neznáte zákony, trestají každého, na jehož pozemku nebo i v blízkosti byl spáchán zločin, a neznají slitování. Přejde-li někdo o život u mého prahu, jsem vinen já a mne také stihne trest. Ukryje-li můj soused sochu toho boha u mne v zahradě, mohu tisíckrát dokázat, že ji ukradl a zakopal on – byla nalezena na mém majetku a já musím vytrpět plnou odplatu.“

„Hm, tak to je tedy zlé. Když zabráníte činu, který vám hrozí, nemůžete nikomu pranic dokázat a vás soused si určitě vymyslí jinou mstu, proti níž budete bezmocný; a jestli dopustíte, aby svůj zločin provedl, padnete do záhuby sám.“

„Ach ano, tak to je! Opravdu nevím, jak se zachránit. Dovedl byste popsat zloděje, kterého Wang Kang najal?“

„Pochybuji, zahlédl jsem ho jen letmo – a vypadá jako kdekterý čchuan-ťia ze sampanů.“

„Stejně by nám to nepomohlo. Než by ho vypátrali, byl by už zločin dávno vykonán. A pozvat policii, aby hlídala v zahradě a lapila zloděje přímo při činu? Určitě by prohlásil, že jedná z mého příkazu, když přece nese lup na mou zahradu. Ach běda, jsme ztraceni!“

„Tak co tedy aspoň upozornit kněze? Známe přece hodinu, kdy se ta loupež chystá.“

„Máte tušení, kam se chce zloděj vypravit?“

„Bohužel ne.“

„Nepomůže nám tedy už zhola nic. Víte vůbec, kolik je v Kuang-čou-fu chrámů?“

„Ano, sto dvacet.“

„Ó pane! To jsou ty největší, jenom ty hlavní. Jinak jich tu je mnohem, mnohem víc. Nic už nás nezachrání, je s námi konec!“ A znova začal zoufale běhat po malé dílně.

Leč ani Červenomodrý Metuzalém nevěděl v té chvíli, kudy dál. Mlčel, zuřivě bafal z dýmky a zamyšleně si mnul čelo; nakonec rozhodil rukama a prohlásil:

„Takhle zamotanou a propletenou jsem si tu celou záležitost věru nepředstavoval. Neměl jsem tušení, že ten, na jehož pozemku se stane zločin, je také spoluvinen. Jak to tak vypadá, nesmíme dopustit, aby byl zločin spáchán, protože by vás tak jako tak potrestali, ale nemůžeme mu zřejmě ani zabránit.“

„Ach běda, je to tak. Ó pane, poradte mi, pomozte mi! Budu vám do smrti vděčný a celá má rodina též.“

„Hm! Tady je každá rada drahá. Promiňte na okamžik, poradím se tuhle s přítelem.“

„To není váš sluha?“

„Jak kdy. Většinou sluha i přítel dohromady.“

„Vždyť ale slyšel vše, tak proč nic neříká?“

„Nerozumí ještě do té míry řeči této země. Ale je to chytrý chlapík, vyzná se. Spravedlnost a právo nám zřejmě nepomohou, snad tedy pomůže mazanost.“

„Ó pane, tak se ho zeptejte, ptejte se!“ naléhal zoufalý Chu Ťin.

Červenomodrý Metuzalém vysvětlil Gottfriedovi, jak se věci mají, a že teď prostě nevědí, co dál. Gottfried z Bouillonu pozorně poslouchal, dělal, jako že myslí, až se mu pod čepicí kouří, potom se zašklebil a řekl:

„No jo, dyž je rozum v koncích, pak holt musej pomoct hlupáci. Ste v tom po krk, že jo, a ani za sto rejskejech nevíte, jak z tej šlamastyky ven. A tak abysem tejkon ždimal šecken fištrón zmakovnice, kerak vás z toho zaseje vyšupačit. Pučte mi ten munštuk, ať si bafnu.“ A sáhl po náustku dýmky. „Vono takovejch pár čoudu prorajbuje chlebečni dutinu ouplně jak koště sopouch. Rozoumek je potom jako vykoupanej. Je to sice proti supervordonanci, ale v takovejdech pádech se to snad nepočítá, né?“

„Tu máš, nemluv a kuř!“

Gottfried si dopřál několik mohutných tahů, něco si mumlal pod fousy, stáhl celo do hlubokých vrásek, zase zabafal, rozkašlal se, bafl znova, div mu dýmka nevybudila, vyfoukl pár mocných mraků dýmu, vrátil studentovi náustek a řekl:

„Vo to nic, nebylo to špatný, jak povídal ten umrlej, dyž bylo po něm.“

„A dál?“

„A pomohlo to, jak povídal ten vodsouzenej, dyž se utrhl vod šibenice.“

„Vymyslel jsi něco?“

„Že se ptáte! Už je to tudlenc vyklubány, jak povídala ta šťastná kvočna, dyž přišel tchoř na vajička. Jednoduchý jako facka.“ A zaťukal si významně na čelo.

„Tak k čertu, ven s tím!“

„Trpělivost přináší ruže, jak povídal ten kasař, dyž ho po pětadvacíti rokách poctívej fušky šoupli za katr. Teda já říkám tak: jak ty mně, tak já tobě.“

„Jak to?“

„Kdo jinému d'ouru kope, sám do ni hupsne.“

„Hlupáku! Jak se v tom má člověk vyznat! Mluv pořádně a podle gramatiky!“

„Jářku, dyž někdo tahá za jiného horky erteplata z vo líně, tak se musi gramotyka řídit podle něj, a ne von podle gramotyky. Myslím to tak: dyž ho chce zahrabat v našej zahradě, proč né, my ho zas zahrabem u něj, teda jako toho železneho pánajána.“

„U všech čertů, Gottfriede, tys na to káp!“ zvolal překvapeně Metuzalém. „To je něco!“

„Abypá né! Gotfrýd má tudle pod čepicej. Takovymdle pádem nepříde aspoň tudlenc ten

copá lišta k žádnému maléru. Poctívej pan sousněd všecko práskne, policajti přimašírujou sem, budou kopat jak hostinskej do zadnice, najdou starou belu, a až zvoztanou stát s taklenc dlouhým čenicháčem, prásknem to zaseje my.“

„Skvělé! Jediná správná, jediná možná cesta, jak z toho ven!“ mnul si student spokojeně ruce.

Přetlumočil Číňanovi Gottfriedův plán a rychle se zeptal:

„Doufám, že má váš soused zahradu?“

„Ó ano, zrovna jako já. Dělí nás jen zídka.“

„Pak máte vyhráno! Počkáte, až u vás sochu zakopou rychle ji zas vyhrabete a šup s ní k sousedovi.“

„Ale co když mne při tom chytanou?“

„Inu, to by ovšem bylo zlé. Musíte být opatrný. A pak, Wang Kang nemá přece ani zdání, že vy o všem víte. Jakkak by ho mohlo napadnout, že mu přenecháte dárek, který vám hodlal velkoryse věnovat.“

„Jenže na to nebudu mít sám dost sil.“

„Samozřejmě že vám pomůžeme. Ochoťně a rádi.“

„Ó pane, jsem vám vděčen. Ale to musíte u mne zůstat, později se sem už nedostanete.“

„Žádný strach – kdykoli budeme chtít. Ať si zavírají ulice a brány, jak jim je libo. Bydlíme totiž s našimi přáteli hned vedle, u podprefekta Čoua.“

Chu Ťin zůstal jako opařený. Ze samého překvapení a strachu je ani jaksepatří nepřivítal, nezachzel s nimi s předepsanou uctivostí – a oni to jsou hosté jeho nejvznešenějšího souseda!

„U všemocného tchung-č'a Čoua?“ vydechl a uklonil se až k zemi. „Ó pane, učiňte s mou nepatrnou nicotností za mou nezdvořilost a nedostatek úcty, co si zasloužím. Nejsem hoden té velké cti, kterou mi prokazujete. Vznešení cizinci, jež hostí sám náš velký tchung-č', zajisté zaujímají ve slavné vlasti svých ctihodných předků ty nejvyšší úřady – a já se choval jako nezdvořák a hlupec! Jsem příliš nepatrný a příliš jsem se provinil, než abych směl pohlédnout do vašich jasných tváří. A vy ještě přicházíte, abyste mne zpravili o nebezpečí, které mne ohrožuje! Vezměte si mé peníze, můj život, vše, Co mi náleží!“

„Jsem rád, že máte tak vděčné srdce,“ pravil Metuzalém, vzal klenotníka za ramena a zdvihl ho z poníženého úklonu. „Byl jsem přesvědčen, že jste čestný člověk, a proto jsem vás přišel zachránit. Máte nějaké nářadí? A ukažte mi odněkud naše večerní působiště, chtěl bych se předem řádně rozhlédnout.“

„Ó milerád! Pojdme sem vedle, uvidíte vše.“

Zavedl je do sousední místnosti s dvěma okny; místo skel byla opatřena jemnou

průhlednou gázou.

Červenomodrý Metuzalém spatřil nevelkou zahradu, upravenou po čínském způsobu: trpasličí stromky, kvetoucí keře, tisové a zimostálezové živé ploty, nad nimiž vyčnívaly koruny stromů, sestříhané do podoby zvířat. Po pravé straně ležela zahrada podařeného souseda, stejně uspořádaná a pěstěná; oddělovala ji jen nízká zeď. Vlevo byla zahrada podprefekta Čoua, právě tak dlouhá, ale mnohem širší. Ani ta nebyla obehnána vyšší zdí. Za zahradami vedla pěšina. Tamtudy patrně přinese zloděj svůj lup.

„Výborně!“ pochvaloval si Metuzalém. „Půjde to znamenitě. Přelezeme přes zeď k vám a dál už uvidíme.“

„Mohu tedy počítat s vaší nejmilostivější pomocí?“

„Ale ovšem, spolehněte se. Počátkem sū š', hned jak se setmí, nás máte v zahradě. A bude-li potřeba, zavoláme další. Teď se však musíme vrátit, jistě už na nás čekají.“

„Je velký tchung-č' doma?“

„Teď právě ne, ale kvečeru, než zavřou brány a ulice, se patrně vrátí.“

„Ó vznešený dobrodinče, podle toho se on řídit nemusí. Může si v noci odejít a přijít, jak ho napadne. Pro něho jsou všechny pchaj-lou dokořán.“

Pchaj-lou se říká zdejšími klenutým bránám, které uzavírají ulice. Kromě toho slouží i jako památníky významných mužů, k jejichž počtě byly zřízeny. Zaslouží-li se nějaký úředník nebo občan o zemi, provincii nebo o město, postaví mu takovou pchaj-lou: nese pak jeho jméno a jsou na ni již z dálky viditelnými znaky vypsány i jeho zásluhy. Leč nejen zesnulí, i živí se mohou honosit touto cti: jen musí zaplatit stavební náklady, což ovšem nikterak nezmenšuje úctu, které pak požívají.

Rozloučili se a Chu Ťin je s neustálými poklonami vyprovodil až ke dveřím krámků.

„Jdi teď za ostatními.“ přikázal student Gottfriedovi, když přišli domů. „a řekni jim, že zůstanu ve svém pokoji, že si chci třeba srovnat zápisky a lístky s poznámkami.“

Nerad bych, aby se dověděli předem, co máme za lubem. A pak hned přijď, za chvíli bude tma.“

Gottfried odešel a vzápětí se objevil sluha, aby rozsvítil lampu a přeptal se, nemá-li vznešený starý milostpán nějaké rozkazy.

„Ne, ne, děkuji,“ odpověděl Metuzalém. „Jen bych rád věděl, zda je dovoleno projít se po zahradě.“

„Po ránu ne, v té době se tam prochází květ domu – paní mého vznešeného pána. Teď je však zahrada prázdná. Starý milostpán si tam přeje odejít?“

„Za chvíli. Jsem totiž básník a chtěl bych nerušeně rozjímat.“

„Doprovodím vzácného tvůrce veršů až k brance a počkám na jeho návrat. Bude si třeba

během své procházky něco přát.“

„Ne, to není nutné. Můj sluha mě bude doprovázet a oznámí ti, kdybych tě potřeboval. Rád bych, aby mne nikdo nerušil.“

Sluha se uklonil a odešel. Vtom se už vrátil Gottfried – a právě v té chvíli se z ulice ozval gong a volání hlídky:

„Sü š! Sü š!“

Podle našeho času bylo sedm, podle čínského udeřila jedenáctá velká hodina.

„Tak, a jdeme na to!“ zvedl se student. „Máš nůž a revolver?“

„V rychtyku. Sem vobrojněj jak muj nebožtík praprapředek, dej mu pámbu ječnou vláhu, dyž táhnul na Setsakracény.“

Venku je čekal sluha, dovedl je až k brance do zahrady a vrátil se do domu. Rychle se stmívalo, na pár kroků teď bylo stěží rozeznat člověka, za chvíli bude úplná tma.

„Tejkon už nejspíš vochuzujou kostelíček,“ prohodil Gottfried.

„Doufám. Držím jim palce, aby se jim to povedlo.“

„Pěkně děkuju za takový přání! Nechtěl byste, aby to čmajzli– rovnou i s voltářem?“

„Když jim to nevyjde dnes, nezbude nám než se sem vydat i zítra – a to půjde podstatně hůř. Podprefekt už bude doma. a kdovíjak všechno dopadne. Tak do toho!“

Pozorně naslouchali, všude byl ještě klid.

„A teď přelézt! Ale potichu!“ šeptl student.

Vyhoupili se na zeď a opatrně se spustili na druhou stranu. Sotva se dotkli země, vynořila se vedle nich tmavá postava. „Chu Ťin?“ zeptal se Metuzalém šepem.

„Ano, já nejubožejší.“

„Obešel jste už zahradu?“

„Ne, urozený dobrodinče. Myslel jsem si, že by Wang Kang mohl stát za zdí a poslouchat. Nesmí přece vědět, že tu jsem.“

„Správně. A nářadí?“

„Leží tady vedle. Co nyní. vznešený veliteli?“

„Skryjte se oba za tenhle tis. Wang Kang se určitě přijde přesvědčit, jestli vám tady někdo nešlape fialky. Půjdu na zvědy, za chvíli jsem zpátky.“

Vyzul se a neslyšně se odplížil. Krok za krokem se snažil pátrat v neproniknutelné tmě. Obešel už dvě strany zahrady – ale nikde živé duše. Třetí tvořila zeď, oddělující pozemky obou zlatníků. Udělal ještě krok – a noha narazila na cosi tvrdého. Shýbl se a nahmatal motyku, lopatu a rýč.

Bylo to zřejmě nářadí Wang Kanga, jinak to nebylo možné. Kdo ví, jestli není ještě někde nablízku.

Červenomodrý Metuzalém se skrčil a poslouchal. Napínal zrak i sluch, ale neviděl, neslyšel zhola nic.

Skloněn udělal ještě pár kroků – a tu spatřil postavu opřenou o strom, sotva čtyři kroky před sebou. Nebýt příkrčen, byl by ho dozajista ten muž zahlédl.

Rychle uhnul, sedl si za zimostráz a čekal, co se bude dít. Hlavně aby Gottfried s Chu Ťinem zůstali na místě, aby je nenapadlo opustit úkryt.

Naštěstí netrvalo dlouho a zaslechl za zdí spěšné kroky několika lidí; zřejmě běželi, bylo slyšet hlasitý, prudký dech.

Temná postava se odlepila od stromu a přeběhla ke zdi na konci zahrady. Metuzalém za ní, opatrně, tiše, bez nejmenšího šramotu. „Pst!“ ozvalo se zvenku.

„Pst!“ odpověděla postava uvnitř.

„Je starý milostpán na místě?“

„Ano. Máš ho?“

„Dokonce dva!“

„Dva? Stačil mi jeden.“

„Šlo to jako nic, tak jsme vzali hned dva.“

„To musela být tíha!“

„Ani ne. Jsou ze dřeva.“

„Z kterého chrámu?“

„Z Tchien-te-s' – Chrámu nebeské ctnosti. Není to daleko a moc tam nehlídají.“

„Nikdo vás neviděl?“

„Zatím ne, ale při nejbližší obchůzce, až udeří čaj š', na to určitě přijdou. Do té doby to musíme mít z krku. Vysadíme je na zeď a vy je sundejte.“

Metuzalém slyšel vše. Viděl, jak se na zdi objevily dva velké předměty a jak je zlatník zpola zachytil a zpola nechal padnout dolů do trávy.

„Hned jsme zpátky,“ ozvalo se znova za zdí, „dojdem jen schovat nosítka, někdo by je tady moh vidět.“

Za okamžik přeskočili přes zeď dva muži.

„Všecko v pořádku?“ zeptal se jeden.

„Jsme sami. Dvakrát jsem obešel zahradu kolem dokola.“

„Tak teda začnem. Kde to má být?“

„Kousek odtud. Náradí tam už je. Vybral jsem místo, kde je měkká hlína. Jdem, vezměte bohy.“

Oba zloději se dali do práce. Rychle vykopali nehlubokou jámu, položili do ní obě sochy, rychle je zase zaházeli – šlo přece o to, aby je úřady za chvíli snadno našly. Neuplynula ani

půlhodina a byli hotovi.

„Co udělá teď náš starý milostpán?“ zeptal se jeden ze zlodějů, bezpochyby ten, s kterým zlatník vyjednával za zahradní zdi portugalského hostince.

„Počkám, až začnou vyvolávat loupež, a pak dojdu vedle k tchung-č'ovi.“

„Ale to přece není soudní úředník!“

„Nevadí, ale úředník to je. Lepší nějaký než žádný. Ulice už bude zavřená, a tady poblíž stejně žádný siang-kuan nebydlí. Ohlásím mu, že jsem se procházel po zahradě a že jsem si všiml, jak Chu Ťin u sebe něco zakopává.“

„Jak starý milostpán ráčí. Jsme hotovi, prosím o peníze.“

„Tady jsou čtyři šňůry, na každé šest set wenů, připravil jsem je už večer.“

„Doufám, že je to přesně. Když jsem posledně dělal starému milostpánovi ochotnou službu, ráčil se přepočítat o celých šedesát měďáků.“

„Vyloučeno! Přepočítal ses nejspíš ty.“

„Nechtěl by můj starý milostpán radši počkat, než to spočítáme?“

„Zbláznil ses? Kde? Tady v té tmě? Jestli chcete, počítejte, já čekat nemohu. Musím zajít ke známému a povědět mu, co jsem tady viděl. Až budou vyvolávat loupež těch dvou bohů, určitě mi sám poradí, abych šel podat oznámení – a půjde za svědka. Také náradí musím pořádně schovat.“

Přehodil lopatu, motyku a rýč přes zeď, přešel do své zahrady a za chvíli se ozvalo vrznutí vrat a cvaknutí závory.

Oba zloději zatím dopočítali peníze.

„Zase nás ošidil! Mizera! Aby mu ruka zčernala!“ zaklel jeden z nich.

„Já to věděl, že nás veme na hůl.“ ozval se druhý. „Ale nešť, stejně je to spousta peněz. Nu co, musíme jít, než nám zavřou brány.“

Zamířili ke zdi na konci zahrady, když šli kolem Metuzaléma, bleskurychle vyskočil, vrhl se na ně – a už je oba držel za hrdla a tiskl, až mu v kloubech praštělo.

Tlumený výkřik, marné vzepření, zbytečný pohyb rukou – a svalili se na zem. Student však nepouštěl a tiskl dál. Oba jen neslyšně chroptěli. Několikrát sebou sice ještě křečovitě škubli, ale za okamžik už leželi bez hnutí v trávě: ztratili vědomí.

Metuzalém vytáhl nůž, odřízl jim z oděvů pár cárů, svázal je zády k sobě a odvalil je kousek stranou. Do úst nacpal každému z nich pořádný kus hadru. Pak se vrátil ke svým přátelům.

Slyšeli všechno a hořeli zvědavostí, jak to dopadlo. Pár slovy jim pověděl, co a jak, a poslal Chu Ťina pro provazy, aby spoutali oba ptáčky trochu pečlivěji. Potom je přehodili k Wang Kangovi, vykopali božstva, jámu pečlivě zasypali a přešli i s náradím a oběma

sochami přes zed; po čtvrthodince nehučné práce se všichni tři vrátili stejnou cestou do Chu Ťinovy zahrady.

„Tak, tohle bychom měli z krku, teď už to snad nějak dopadne,“ oddechl si spokojeně Červenomodrý Metuzalém. „Pan Wang Kang může běžet podat oznámení – a spadne do jámy, kterou kopal vám.“

„Ó vznešený dobrodinče a šlechetný zachránče! Čím se vám odvděčím?“ usmíval se šťastně Chu Ťin. „Prokážete svému nejubožejšímu sluhovi tu velkou milost, aby mohl zítra uzřít vaši tvář?“

„Velice rád. Ráno se u vás zastavím. Teď se však musíme umýt a upravit. A pak rychle domů, náš vzácný hostitel se nesmí dozvědět, kde jsme se toulali.“

Klenotník je zavedl do malého altánu, přinesl lampión, vodu a kartáče, Metuzalém s Gottfriedem se dali jakžtakž do pořádku, rozloučili se a přešli zpátky do podprefektovy zahrady. Gottfried si stoupl jako poslušný sluha k brance, student se jako první básník začal zadumaně procházet sem a tam.

Netrvalo dlouho a u domu se objevily lampióny, ozvaly se hlasy a do zahrady vstoupil průvod sluhů s podprefektem Čouem v čele. Vrátil se totiž přednedávnem domů, a když se dozvěděl, že se Očekávaní hosté konečně dostavili, spěchal do zahrady, aby Metuzaléma přivítal.

„A nyní,“ pravil po složitých obřadných pozdravech, „vás musím co nejuctivěji požádat, abyste splnili jedno mé opovážlivé přání. Nikdo se nedozvěděl, co se mi přihodilo na oné neblahé džunce a že právě vy jste mými zachránci. Pověděl jsem o tom všem jen svojí choti. Přeje si vás spatřit a vyjádřit vám uctivý dík. Smím vás k ní dovést?“

Metuzalém dobře věděl, jaké je to vyznamenání, a proto zdvořile poděkoval:

„Považujeme toto přání za rozkaz líbezného květu domu a bude nám nesmírným potěšením uposlechnout milého pozvání. Rádi složíme svůj pokorný hold k nohám nejvznešenější spanilomyslnosti a vděkoplne ozdobě tohoto pohostinného domu.“

Tchung-č' Čou se usmál, uklonil se a pravil:

„Pak tedy pojďme. Již dávno vás očekávám“

Kapitola desátá

... SÁM DO NI PADÁ

Tchung-č' zavedl Červenomodrého Metuzaléma s Gottfriedem z Bouillonu zpátky do domu, do jakési předsíně, kde už čekali ostatní: kapitán Turnerstick, mijnheer van Aardappelenbosch, Richard Stein i Liang S' a zmizel v nejbližších dveřích. Student využil příležitosti, rychle vypověděl, co s Gottfriedem zažili, a zapřísahal všechny své přátele,

aby se ani slovem nepodřekli a neprozradili, co právě slyšeli.

Za pár minut se podprefekt vrátil a požádal váženou společnost, aby ho následovala. Přišli do nevelkého, skutečně skvostně zařízeného salónu; tady asi paní domu přijímala své přítelkyně. Všechno, nasvědčovalo, že se tady stýkaly skutečné dámy velkého světa, nepříliš chytré, o to však vznešenější: na stolech ležely výšivky a jiné přepychové dámské práce, na skvostných římsách se třpytil vzácný porcelán, po stěnách byly rozvěšeny drahocenné hudební nástroje.

Sotva se hosté posadili, objevila se dáma, podpíraná služebnou. A věru že potřebovala tuto oporu, sama by se byla mohla sotva pohybovat, bránil jí v tom znak nejvyšší čínské krásy: liliové květy – malé, znetvořené koňské nožky.

Dcerám urozených rodičů ohnou hned po narození prsty na nohou k chodidlům a pevně je přivážou složitými obvazy. Jen palec si, smí zachovat svou přirozenou polohu, ale ani ten se nevyvíjí zcela normálně, neboť celá noha i s ním nesmírně trpí tímto krutým zákrokem. Prsty a nehty zarůstají do chodidla a způsobují zdlouhavé hnisání a nevyslovitelná muka.

Takové, nebohé dítě se nikdy nenaučí chodit, do smrti se jen belhá, avšak všechno to snáší ve šťastné naději, že se bude honosit nejkrásnější nohou, jaká jen může být. Tento výlupek krásy sestává přirozeně z pouhé paty a palce, ovšem pantoflíček, kterým je palec, přioděn,

není skutečně větší než střevíček dětské panenky. Ostatní hrůzu, o to ošklivější, milosrdně zakryje dlouhý šat.

Za další znak dokonalé krásy platí u některých Číňanů tělnatost: kdo není pěkně vykrmený, nemůže být ani krásný; hubený člověk je pro takové znalce šereda a ošklivec.

I v tomto ohledu byla tedy paní domu krasavice k pohledání. Čeho nedosahovala na výšku, vynahrazovala si mnohonásobně šířkou a úspěšně se blížila nejdokonalejšímu geometrickému tělesu – kouli. Není divu, že se mijnheer van Aardappelenbosch neudržel, aby nezvolal:

„Rechtvaardige hemel – spravedlivé nebe, tady asi najdím přece jen to pravé místo pro mne, když se tu uměje takhle ztlouštit.“

Černé vlasy měla s pomocí mnoha jehlic, ve kterých mihotavě zářily diamanty, učesány do tvaru lesklého motýla, tělo se halilo do drahocenného hedvábí, ruce ukrývaly široké, až ke kolenům splývající rukávy; kolem krku jí visel těžký zlatý řetěz se spoustou amuletů.

Drobný obličejík byl podle mravů vznešených Číňanek silně nalíčen bělobou a jasnou rumělkou; dodávalo mu to zvláštní nehybnosti strnulé masky, v níž malá, šikmo posazená očka tvořila velmi pohyblivou výjimku.

„Čching, čching, sien-šeng-men – vítám vás, pánové!“ pozdravila tenkým, pronikavým, ale velmi přátelským dětským hláskem.

Kapitána zaplavil jakýsi zvláštní, dosud nepoznaný galantní cit. On, který nejlépe hovoří čínsky, musí se teď přece chopit slova a říci té milé bytosti něco něžného! Vykročil proto o dva kroky vpřed, nasadil si pečlivě cvikr, neobyčejně hluboce se uklonil, zachytil skřípec v plavném letu s nosu dolů, šoupl nožkou, jednou dvakrát si odkašlal a s vytřeštěným úsměvem, který považoval za vrchol líbeznosti, medově spustil:

„Milostivang paning Číňankong! Mé srdceng je dojatong vašing roztomilosting. Třebaženg jsem staryng mládenec, dovedung ocenit štěsting, spatřítung na vlastning očing takovoung rozkošnoung manželkung zde přítomnéhong panang mandarínang. Dovolteung ming složitung vám svou poklonung, popřátung vám všehong nejlepšíhong a odevzdating se do vašing blahovůleng. Čching, čching a do třeticeng čching!“

Nerozuměla sice z jeho řeči kromě posledních tří čching ani slovo, ale pochopila, že jí složil hold a něco milého jí řekl. Vděčně se proto usmála a několika poklonami mu dala najevo, že není nespokojená s jeho projevem. Zařadil se tedy zase mezi své přátele a pošeptal tloušťíkovi:

„Nóbl dáma, namouduši! Mluví zřejmě mimořádně správně čínsky. Rozuměla mi každé slovo, všecka čest!“

Potom se paní domu obrátila na Métuzaléma:

„Vy jste tedy ten zachránce mého chotě! Nebýt vás, perlo odvahy a ctnosti, nebyl by již mezi živými a já bych uvadla žalem. Děkuji vám. Deset tisíc let nechť na vás svítí slunce radosti.“

S ručkama zasunutýma do rukávů a přitisknutýma na prsa se několikrát drobně uklonila a pokaždé se potají, leč přesto obdivně, podívala na vousatého studenta, na jeho ducaté tváře a nádherně zbarvený nos.

Poté se stejně zdvořile, jen bez těch obdivuplných pokuků, uklonila i ostatním a ti, třebaš to vypadalo všelijak, se co do galantnosti nedali nikterak zahanbit: klaněli se jako o závod, až se jim dělaly mžitky před očima.

Když potom tchung-č` vyprovázel svoji choť do jejích pokojů, tloušťík si povzdechl:

„Goede God, was dat eene vrouw – dobrotivý bože, že to ale byla ženská! S tou by se mi to jedlovalo, to bych se nahned uzdravěl!“

Vtom zvenku zaslechli jakýsi podivný hluk; blížil se a sílil. Zazněly hřmotné údery několika gongů“, ozvalo se mužské volání a křik.

Podprefekt se vrátil, chvíli naslouchal a potom řekl: „Slyšíte? Muselo se stát nějaké velké neštěstí. Anebo zločin. Hlídky to oznamují.“

Otevřel okno, hlasy teď vykřikovaly přímo před domem. Gongy ohlušovaly svým vibrujícím zvukem a jeden ochraptělý hlas překřičel všechn ten hluk a napůl zpěvavě, napůl naříkavě oznamoval cosi, čemu ani Metuzalém nebyl s to rozumět.

„Jaký to čin!“ zvolal najednou podprefekt, uvyklý zřejmě na podobný způsob vyvolávání.
„Něco takového se v Kuang-Čou-fu ještě nestalo!“

„Oč jde?“ zajímal se student.

„V Tchien-te-s' ukradli dvě sochy bohů.“

„Dnes?“

„Zřejmě před chvílí. Na počátku první hlídky tam ještě byly, teď jsou tytam. Dva muži, kteří nechali stát nosítka před chrámem, jsou podezřelí jako pachatelé. Právě rozhlašují jejich popis.“

Naši přátelé mistrovsky předstírali překvapení a tchung-č' pokračoval:

„Doufám, že najdou ty drzé hanobitele chrámu – a pak běda jim! Všechny ulice a náměstí budou obsazena policií, neproklouzne ani myš. Pokud pachatelé okamžitě neopustili město, jsou ztraceni.“

„A proč, z jakého důvodu vztáhli ti lidé ruku na posvátná božstva?“

„Aby jim přinesla štěstí a užitek, aby zbohatli. Kdo si takového boha přinese domů, tomu musí sloužit. Ale bohové přece nejsou pro jednotlivce, jsou pro všechn lid. Proto je stavíme do chrámů, aby jim kdokoli mohl přednést své tužby a přání. Kdo však – Co se děje?“ zeptal se sluhy, který právě vstoupil.

„Ó nejjasnější starý milostpane, nebohý zlatník Wang Kang prosí v nejhlubší pokoře, zda by mohl učinit oznámení.“

„Ten? Ať raději skryje svou krysí tvář před mými zraky, nechci ho vidět!“

„Říká, že je to velice důležité a že to našemu vznešenému pánovi přinese největší užitek.“

Stačí jen slíbit prospěch a zisk – a Číňan je okamžitě ochoten natáhnout po něm ruku. A ctihodný podprefekt Čou nebyl zřejmě ani v nejmenším tou čestnou výjimkou.

„Vpusť ho!“ rozkázal spěšně. „Ale předem mu řekni, že mu nechám rozmačkat prsty na rukou i nohou, jestli mne obtěžuje bez vážných důvodů!“

Wang Kang vstoupil, sklonil hlavu skoro až k zemi a zůstal stát hned u dveří.

„Co chceš tak pozdě?“ osopil se na něj tchung-č'.

„Všemocný milostpane,“ odvětil zlatník s otrockou bojácností, „musel jsem přispěchat k paprskům Vašeho slunce, jelikož v ulici nebydlí žádný sing-kuan.“

„Sing-kuan? Jde tedy o kriminální záležitost?“

„Ó ano, nejvznešenější.“

„Ó takové věci se nestarám! Vidím, že tě přece jenom budu muset nechat zavřít.“

„Vaše zářící milost mi zajisté ponechá svobodu, až se dozví, že jde o uloupené bohy.“

Tchung-č` seděl v křesle; nesrovnávalo se s jeho důstojností, aby stál při rozmluvě s tímto člověkem. Teď však vyskočil a zvolal:

„Ó uloupená božstva? Pojď blíž a mluv! Co víš o té veledůležité záležitosti?“

„Domnívám se, že znám člověka, u kterého by se uloupení bohové snadno našli.“

„Cože? Ty? Mluv, kdo to je?“

„Chu Ťin, můj soused.“

Podprefektovo obočí se hrozivě stánilo:

„Ten? Tvůj nepřítel? Chu Ťin je čestný muž a žádný zloděj! Od toho by ses mohl učít poctivosti i ostatním ctnostem, ten nekrade – a nejméně ze všeho bohy z chrámů! Uvědomuješ si, co činíš, obviňuješ-li ho i takového zločinu?“

„Ó ano, vznešený blahodárče, vím. Já ho však neobviňuji, vyslovuji pouze svou domněnku.“

„A z jakého důvodu se tedy domníváš, že on je pachatelem? Ale střež se říci o jediné slovo víc, než můžeš dokázat! Nejsi z těch, ke kterým bych byl shovívavý!“

Zlatník přijal pokorně tato tvrdá slova a odpověděl:

„Nechci nikoho obžalovat ani obvinit; považuji však za svou povinnost oznámit Vaší osvícenosti, co jsem viděl. Dneska jsem hodně pracoval, proto jsem se šel večer do zahrady nadýchat čerstvého vzduchu. Byla už notná tma, přesto jsem však viděl, jak přicházejí dva muži s nosítky. Zastavili se u zahrady mého souseda, dali znamení, on jim odpověděl, zřejmě na ně už čekal. Potom vytáhli z nosítek dva těžké předměty a podali mu je přes zeď, pak přelezli i oni a s Chu Ťinem vykopali velkou jámu. Přikradl jsem se blíž, počínání těch lidí se mi zdálo podezřelé. Když jsem se podíval přes zeď, spatřil jsem, že ty dva předměty byly jakési sochy. Položili je do jámy a opět zaházeli. Oba neznámí muži přelezli zase zpátky, ale Chu Ťin na zahradě ještě zůstal. To je vše, co viděly mé nehodné oči, vznešený dobrodinče.“

„Nebesa! Je tohle možné?“ zvolal podprefekt. „Nosítka... dva muži... dvě sochy – a právě v té době?“

Vždyť se to všechno naprosto přesně shoduje! Ale cožpak může být Chu Ťin zločinec?“

„Na to neumím odpovědět, ozdobo spravedlnosti. Vyprávěl jsem pouze, co jsem považoval za potřebné povědět.“

„Co bylo dál?“

„Rozmýšlel jsem se: Chu Ťin musel zřejmě činit něco nekalého, když to dělal tak tajně – ale mám to oznámit a přivést toho poctivce do neštěstí? Nevěděl jsem si rady, zašel jsem

proto ke svému příteli a všechno jsem mu vypověděl. Tu jsme slyšeli oznamovat loupež bohů – a hned mi bylo jasné, jaké sochy to Chu Ťin zakopal. Poznal jsem, že nesmím mlčet. I přítel mi radil, abych spěchal k Vaší znamenitosti.“

Podprefekt Čou se rozčileně procházel po místnosti a vzrušeně opakoval:

„Chu Ťin! Chu Ťin! Proč zrovna on? Že bych se v něm byl tak velice mýlil? Doufám, že mluvíš pravdu?“

„Nechť mě dá Vaše jasnost k smrti ubičovat, jestli jsem si vymyslel jediné slovo.“

„Věř, že bych to udělal, na to můžeš vzít jed. Pamatuješ si místo, kde vykopali jámu?“

„Naprosto přesně.“

„Půjdu tedy k Chu Tinovi. Ty se mnou. Ale běda ti, jestli tě přistihnu při nějaké lži!“ Wang Kang se poklonil a co nejpokorněji odvětil: „Mé svědomí je čisté a moje srdce spravedlivé. Duše se mi vzpírá, že právě já bych měl odhalit pokrytce, plním však příkázání našeho vznešeného náboženství.“

„Počkej tu, hned se vrátím!“ přikázal tchung-č' Čou. Chtěl odejít, ale ve dveřích se obrátil, přistoupil k Metuzalémovi a zeptal se:

„Jste velký učenec své země. Studoval jste i zákony spravedlnosti?“

„Ovšem.“

„Pak se budete moci přesvědčit, co u nás znamená dopadnout zločince a vydat ho trestu. Chcete se účastnit?“

Nic nemohlo přijít Metuzalémovi více vhod než tato otázka. Když tedy ochotně přisvědčil, tchung-č' rozhodl: „Dobrá, půjdete se mnou a vaši přátelé též. Pošlu pro policisty a pro vojáky.“

Dal sluhovi rozkaz a zanedlouho se objevili strážníci v kuželovitých čepicích a vojáci se štítky na hrudi i na zádech se znakem ping – voják.

Vznešený mandarín, jakým byl podprefekt Čou, musel samozřejmě i těch pár kroků k Chu Ťinovi vykonat s důstojností přiměřenou jeho stavu: v čele kráčeli čtyři běžci, pak následoval v úředních nosítkách on, za ním hosté, rovněž v nosidlech, poté žalobce obklopený strážníky a průvod uzavírali vojáci, pochodující, jak se jim zlíbilo, a nesoucí rozmanité zbraně naprosto podle vlastního gusta.

Ulice byla neosvětlená, přesto však nešli úplnou tmou. Kolem se shromáždilo dostatek lidí se zažehnutými lampióny. Pouze vyvolení se smějí v Číně procházet v noci volně městem; obyvatelé jedné ulice mohou se však za jistých podmínek stýkat a navštěvovat, jak je jim libo, i po uzavření ulic a bran – jen musí mít lampión nebo jinou svítilnu.

Dozor nad obyvatelstvem je tady vůbec důkladně promyšlen: zvláštní úředníci jsou odpovědni za vše, co se děje v určitém počtu ulic; jim jsou podřízeny hlavy ulic. dozírající

jednotlivé ulice, v nichž opět vládnu hlavy domů; a nakonec hlavy rodin odpovídají za každé hnutí své vlastní rodiny. Je-li spáchán nějaký zločin, pak nepyká jen zločinec a jeho rodina, ale i příslušná hlava domu, hlava ulice, ba dokonce podle okolností třeba i hlava určité části města. Jak důmyslný vynález! Dozajista leckterá vláda v Evropě ráda by si vzala z tak dokonalého systému poučení a vzor – a kdo ví, jestli to vbrzku neudělá.

Zpráva o neobyčejné loupeži vylákala na ulici spousty lidí. Postávali v tichých skupinkách a šepem posuzovali tu strašnou novinu. Hlavy domů starostlivě střežly, aby nevznikl zbytečný hluk nebo nepořádek.

Chu Ťin dostal od Metuzaléma podrobné pokyny, co dělat a jak postupovat. Věděl, že tchung-č' patrně přijde, a očekával ho za zavřenými dveřmi. Sotva se ozvalo zabouchání, okamžitě otevřel. Zatvářil se překvapeně, uklonil se před vznešeným úředníkem až k zemi a co nejponíženeji se zeptal, čemu vděčí za tak vzácnou návštěvu.

„Hned se to dozvíš,“ odpověděl odměřeně podprefekt, „nejdřív však přiveď svou nehodnou a zapáchající rodinu!“

Dva strážníci popadli klenotníka za cop a vytáhli ho ven. Podprefekt se zatím se svým doprovodem za svitu lampiónů odebral dozadu na zahradu.

Za okamžik přivlekli policisté Chu Ťina s jeho ženou, s dětmi a s celým služebnictvem. Klenotník zůstal stát v hluboké úkloně, ostatní se vrhli na kolena a odevzdaně leželi před mocným návštěvníkem. Ten se obrátil na Chu Ťina a přísně se zeptal:

„Víš, proč jsme přišli?“

„Má nepatrná ubohost nemá tušení, z jakého důvodu ráčila Vaše velejasnost ozářit můj tmavý dům,“ odvětil klenotník.

„Lžeš! Nestál jsi za dveřmi, už když jsme přicházeli?“

„Slyšel jsem lidi na ulici, chtěl jsem se podívat, co se děje. Pak vstoupila Vaše nejvyšší spravedlnost...“

„Tak, moje nejvyšší spravedlnost?“ přerušil ho podprefekt. „Správně jsi to řekl. A této spravedlnosti nyní propadneš. Víš, proč je na ulici tolik lidí?“

„Kvůli dvěma bohům, byli prý uloupeni.“

„Odkud víš o tom zločinu?“

„Slyšeli jsme hlídky, které to oznamovaly.“

„Nová lež! Věděl jsi ti loupeži dřív než všichni ostatní – protože jsi ji spáchal ty sám!“

Chu Ťin předstíral úlek a se strachem v hlase vykřikl:

„Jaká to slova! Co to říká Vaše vznešenost! Já že jsem ukradl bohy, já, nejpravověrnější a nejhorlivější žák velkého a svatého učení? Jaké obvinění! Mohu dokázat, že jsem od rána až do této chvíle neopustil krám ani své obydlí!“

„To možná můžeš. Ale pověřil jsi tím ohavným činem dva muže, kteří ti uloupená božstva přinesli až sem.“

„Já? Nejctihodnější pane, nevím o tom zhola nic.“

„Nelži! Dal jsi obě božstva zakopat ve své zahradě.“

„Kdo to řekl? Kdo se opovážil vyslovit takovou pomluvu?“

„Wang Kang, tvůj soused, který vše viděl a který teď před tebou stojí jako žalobce.“

„Ten? Můj pokorný obdiv k vašemu ctihodnému úřadu mi propůjčuje odvahu říci vám přímo, že tento člověk je můj nepřítel. Každý to o něm ví. Vymyslel si tu báchorku, aby mne přivedl do neštěstí.“

„Žádná báchorka, ale skutečnost. Ví přesně, kam jsi ukryl posvátná božstva, a já je dám nyní vykopat.“

„Vaše vznešenost nechť to učiní: prokáže se tak alespoň moje nevina.“

Řekl to s takovou přesvědčivostí, že tchung-č' Čou, který ho znal vždy jako čestného člověka, stále ještě nemohl uvěřit v pravdivost obvinění. Pohlédl mu proto zkoumavě do očí a prohlásil:

„Tvá pověst byla až dosud neposkvrněná, rád bych tudíž, poskytl víru tvému tvrzení. Však běda ti, jestli u tebe ta vzácná božstva najdeme! Kupředu! Wang Kangu, ukaž nám to místo!“

Zlatník vykročil, vzal strážníkovi z ruky lampión, posvítil na zem a řekl:

„Tady to je! Vaše vznešenost zajisté pozná, že půda je čerstvě rozkopaná.“

„Začněte!“ přikázal podprefekt strážníkům. „Teď se rozhodne, kdo z vás dvou bude potrestán: zda on jako svatokrádežník, anebo ty jako nactiutrhač a obelhávač vrchnosti.“

Wang Kang si byl naprosto jist, zračilo se to i v jeho tváři; brzy však výraz sebevědomí začal ustupovat a mizel tím víc, čím hlouběji strážníci kopali. Obě sochy byly přece zahrabány jenom nehluboko, teď jáma měřila dobře půldruhého metru – a pořád nic.

Červenomodrý Metuzalém přikročil blíž, podíval se dolů a poznamenal:

„Tady to sotva bude. Vrchní vrstva byla kyprá, ale teď už je hlína tvrdá a pevná. Takhle přece nevypadá čerstvě rozkopaná zem.“

„Pravda,“ přisvědčil podprefekt a obrátil se na Wang Kanga: „Víš jistě, že to bylo zde?“

Ze zlatníkova obličeje se už vytratila poslední stopa barvy; mlčky a s výrazem hrůzy zíral do prázdné jámy.

„Ano, bylo to tu,“ zašeptal konečně.

„Vidíš však, že tu bohové nejsou!“

„Snad... snad je zas někdo odklidil.“

„Nesmysl! Když někdo zakope lup, nebude ho za chvíli zase vyhrabávat. Nemýlíš se?“

Nebylo to někde jinde?“

„Vím určitě, že to bylo tady.“

„Pak je nad slunce jasnější, že jsi lhal, abys zničil poctivého souseda!“

„Ne, ne! Mluvil jsem čistou pravdu! Na vlastní oči jsem viděl, že sem zakopávali obě sochy bohů.“

„Lžeš! A zase lžeš! Znáš tě, jsi podvodník, kdežto o Chu Ťinovi ví každé malé dítě, jaký je poctivec.“

„Osměluji se souhlasit, nejvznešenější dobrodinče,“ pronesl znenadání Chu Ťin a pokročil vpřed. „Do této chvíle jsem mlčel, neboť jsem nemohl uvěřit, že může být člověk tak špatný a zlý. Teď však promluvím. Nechtě Vaše milost ráčí popřát vzácného sluchu mým nicotným slovům.“

„Mluv!“ přikázal tchung-č'. „Co nám chceš povědět?“

„Pracoval jsem dnes dlouho do večera, chtěl jsem se po soumraku nadýchat v zahradě čerstvého vzduchu. A když jsem...“

„Začínáš stejně jako on,“ přerušil ho podprefekt a ukázal na Wang Kanga. „Přesně to jsem slyšel od něho. Mluv ale dál!“

„A když jsem stál tiše u zdi a užíval klidu večera, viděl jsem v šeru dva muže s nosítky...“

„Přesně jako Wang Kang. Pokračuj!“

„Zastavili se u jeho zahrady, vytáhli z nosítek dva těžké předměty a přehodili je přes zeď.“

„To není pravda! Lže!“ vykřikl Wang Kang. „To, o čem mluví, se stalo u jeho zdi a v jeho zahradě!“

„Mlč!“ zahřměl tchung-č'. „Tvoje lži jsem vyslechl, teď chci slyšet, co říká Chu Tin. Pokračuj, Chu Ťine!“

„Oba muži odnesli nosítka o kus dál, ještě teď je tam nejspíš najdete, vrátili se a přelezli do sousedovy zahrady Wang Kang je už zřejmě očekával, slyšel jsem, jak s nimi hovoří. Ozval se zvuk lopaty a rýče, kopali jámu, patrně chtěli něco zahrabat. Pak klaply dveře a závora, Wang Kang se asi vracel do domu. Byl jsem přesvědčen, že nyní odejdou i ti dva, zaslechl jsem dokonce, jak se plíží ke zdi. Tu se však přihodilo něco, co mne naplnilo posvátnou, hrůzou. Uslyšel jsem dva mohutné hlasy. Nemohl jsem rozpoznat, jestli přicházely z povětří nebo ze země, ale rozuměl jsem docela zřetelně: Stůjte! Znesvětili jste nás! Zůstanete zde, dokud nepřijde pomsta a nechopí se vás na místě činu! Nato se ozval hluk, jako když někoho násilím odvlékají a táhnou po zemi; pak ještě krátké, úzkostné zasténání – a bylo ticho.“

Tchung-č' Čou sklopil zrak a zamyslel se. Věděl samozřejmě příliš dobře, že sochy bohů

nemohou hovořit lidskými hlasy, nesměl to ale prozradit, musel se tvářit, že věří takovým zázrakům a že je ctí. S největší pravděpodobností v něm vzklíčilo proti Chu Ťinovi nové podezření, přesto však pln zanícení prohlásil:

„Bohové mají všechnu moc, co proti nim zmůže lidská nicotnost! Cos slyšel dál?“

„V sousedově zahradě už ani hlásku. Zůstal jsem stát jako zkamenělý. A pak již zazněly gongy a volání hlídky. Nerozuměl jsem ani slovo. Vrátil jsem se do domu, abych se zeptal, co se přihodilo. Dověděl jsem se, že byly z Chrámu nebeské ctnosti uloupeny dvě sochy bohů – a zachvátil mne děs.“

„Proč jsi to neoznámil?“ zeptal se podprefekt.

„Nevěděl jsem přesně, co se u Wang Kanga dělo. Nevěděl jsem ani, co vlastně přinesli ti dva, co hodili přes zeď a potom zakopali. A pak – kdekdo ví, že mě Wang Kang urazil, moje oznámení by se bylo vykládalo jako nekalá msta. Poradil jsem se proto s rodinou a rozhodli jsme, že půjdu na ulici, abych se dozvěděl něco víc. Právě jsem se chystal odejít, když přišla Vaše vznešená znamenilost a obvinila mne z té strašné svatokrádeže. Wang Kang udal mne, ale teď je mi jasné, že zlodějem je on.“

Všichni mlčeli; teprve Wang Kang přerušil to hrozivé ticho:

„Jaká podlost! On si troufá svalovat svou vinu na mne! Určitě bohy vykopal a ukryl na jiném místě. Necht' Vaše veledůstojnost přikáže pátrat pečlivěji.“

„Učiním, co já budu chtít, a ne, co bys chtěl ty!“ okřikl ho podprefekt. „Hned se ukáže, komu věřit. Řekl jsi, tuším, že oba nosiči s nosítky odešli. A Chu Ťin tvrdí, že tu někde jsou. Jděte je hledat!“

Několik strážníků přelezlo zeď a vydalo se pátrat po nosítkách. Vzápětí se vrátili – as nosidly.

„Vida! Chu Tin měl tedy pravdu,“ prohlásil tchung-č'. „Nosítka jsou na světě, zřejmě ani nosiči nebudou daleko. Vezměte Wang Kanga, aby nám neuprchl, půjdeme do jeho zahrady a budeme hledat tam.“

Zlatník se ani nebránil. Třeba si za živý svět nedovedl vysvětlit zmizení obou božstev, vůbec mu nepřišlo na mysl, že by mohla být u něho. Strážníci osvětlili temnou zahradu – a tu se příchozím naskytl naprosto neočekávaný pohled:

Mezi dvěma trpasličími stromky spatřili rozkopanou a zase uhrabanou půdu, tvořící malý rov; a na něm seděli dva kuliové, spoutaní na ruku i na nohou a zády uvázaní ke dvěma silným kůlům, zaraženým do země; ústa měli zacpaná cáry z vlastních šatů, že nemohli vydat ani hlásku.

Wang Kang div nepadl leknutím na kolena. Byl bledý jako stěna a třásl se na celém těle. Tchung-č' si oba chlapíky pozorně prohlédl a najednou zvolal:

„Ale to jsou přece ti dva zloději! Podle popisu jsou to určitě oni. Tak, a teď nám pověz,“ obrátil se hrozivě na Wang Kanga, „jak se dostali sem do tvé zahrady!“

„To... to nevím, milostivý pane,“ koktal zlatník a zbledl ještě víc.

„Že nevíš? Zato já to vím! Teď už je všechno jasné. Ty sám jsi spáchal ten hnusný čin a vinu jsi se pokusil svalit na poctivého člověka. Odvažte ty dva ničemy a kopejte tady na tom místě!“

Sotva odházeli slabou vrchní vrstvu – objevily se obě sochy. Pečlivě je očistili a opatrně postavili na trávník.

Naši přátelé se div nerozesmáli, když spatřili ta ztracená a znovunalezená božstva v celé jejich velikosti a kráse; byly to dvě velké, tlusté, dřevěné a bronzovou barvou natřené loutky dvou dřepících tloušťků, podle výrazu tváře v té nejveselejší náladě: smáli se totiž od ucha k uchu. Že se jim malá mongolská očka takřka ztrácela v ducatých tvářích.

„Todlenc je mi legrandace,“ poznamenal Gottfried z Bouillonu. „Eslí bejvaj šecky pámbičkove v celom Čínsku takovydle starý dobrotiska, tak to si to tu nechám líbit. Nejspíš se maj jak prasata v žitě, že sou v jednom kuse taklenc naloženy. Co vy na to, mijnheer?“

„Wat ik zeg – co že říkám? Že tady bývají nejen milostpaničky, ale i pánibóhy nádherně vyzdravení, dívujte se na ty břichy!“

„Co praví ti dva páni?“ ptal se podprefekt Metuzaléma.

„Podivují se, jak mohl někdo přijít na tak hroznou myšlenku a vytrhnout bohy z jejich klidu a blaženosti,“ odpověděl pohotově student.

„Je to největší zločin, jehož se může člověk dopustit. Svažte toho svatokrádežníka! Dostane se mu trestu, jaký zaslouží.“

Tu se před ním Wang Kang vrhl na kolena a pln strachu zvolal:

„Milost, milost, můj nejvznešenější pane! Jsem nevinný! Nemám nejmenší tušení, jak se tihle dva a obě božstva dostali do mé zahrady!“

„Propadl bys hrdlu, i kdybys to vskutku nevěděl: byla nalezena na tvém pozemku. Nikdo ti však neuvěří. Dals je uloupit!“

„Ó ne, ne! To všechno Chu Ťin, aby mne zničil, aby se pomstil!“

Teď považoval Metuzalém za nutné zasáhnout. Nevinný Chu Ťin by se ještě mohl zaplést a zle by to skončilo. Zeptal se proto zdrceného zlatníka:

„Opravdu neznáš ty dva lotry tady?“

„Ne, pane.“

„Nikdy jsi s nimi nehovořil?“

„V životě nikdy!“

„Opustil jsi dneska svůj dům?“

„Ani na krok.“

„Pak tedy lžeš! Zase a znovu lžeš! Byl jsi dnes v Ša-mienu, za hostincem Fernaa Salazara.“

„Mýlíte se, vznešený pane.“

„Ujišťuji tě, že ne. Stál jsem za zdí pár kroků od tebe, když ses domlouval se starším z těch dvou. Z tvého pověření a za tvé peníze ukradli bohy. Šňůry mají jistě někde u sebe. Nechť je dá šlechetný a mocný tchung-č' Čou prohledat a přesvědčí se, že mluvím pravdu.“

Tu vzal podprefekt Metuzaléma za rameno, odvedl ho stranou a tiše se zeptal:

„Skutečně jste vyslechl ten rozhovor?“

„Na vlastní uši.“

„A oba je poznáváte?“

„Naprosto přesně.“

„Pak také patrně víte, proč dal Wang Kang ukrást posvátná božstva. Jen aby zničil souseda?“

„Ovšem, proč jinak.“

„Zakopal je tedy v zahradě u Chu Ťina a někdo je bez jeho vědomí přenesl a zahrabal u něho. V pořádku, zachránil tak nevinného. Avšak ti, kteří to provedli – všichni, rozumíte, i ti, co jen pomáhali nebo o tom pouze věděli, jsou ztraceni, vyjde-li to vše najevo. A vy jste při tom byl nejspíš také. Říkám vám přímo: já osobně jsem svobodomyšlný člověk i úředník a o těchto dvou dřevěných figurínách si myslím své, jiní však nebudou uvažovat tak jako já – a zákony jsou krvavě přísné, věřte mi. Jste mým hostem, vaši přátelé též, a neušel bych zkáze ani já sám, kdyby vyšetřování vyneslo na světlo celou tu loupež přesně tak, jak se udála. Proto mlčte, mlčte, jinak už nikdy nespátříte svou vlast, byť tu mám jakkoli vysoký úřad a sebevětší vliv a moc. zmizíte beze stopy – a nenajde se nikdo, koho by bylo možno volat k odpovědnosti. Zachránil jste mi život a jsem Upřímně rád, že se vám mohu odvděčit, musíte však mlčet, mlčet jako hrob, rozumíte, jinak jsme všichni ztraceni!“

Po tomto varování se podprefekt s vážnou tváří obrátil zase na strážníky a přikázal, aby prohledali oba nosiče; peníze našli okamžitě. Potom jim nechal vyndat roubíky a hrozivým hlasem se jich zeptal:

„Mám vám dát rozdrtit prsty na rukou i nohou, anebo chcete vypovídat dobrovolně? Uvědomte si, vy nicotní červi, že jsme vás dopadli při činu a že nemá smysl zapírat. A

budete-li lhát, stihne vás desetkrát těžší trest.“

Inu, výběr nebyl velký – a těžký také ne. Oba kuliové bez dlouhého rozmýšlení nahlédli, že bude rozhodně lepší přiznat se hned a po dobrém než jít na mučení a přiznat se nakonec tak jako tak, a starší pokorně odvětil:

„Velkomocný milostpán nechť se ptá a my nehodní rádi odpovíme.“

„Dobrá! Ale nic než pravdu, rozumíte! To vy jste uloupili a přinesli posvátné bohy z chrámu?“

„Ano, milostpane.“

„A Wang Kang vás k tomu navedl a zaplatil vám za to?“

„Ano, milostpane. Jináč bychom to nikdy neudělali, takovou věc, jsme čestní a poctiví lidé.“

„Řekl vám, k čemu potřebuje ta všemohoucí božstva? Dobře to uvažte, vy páchnoucí krysy: váš trest bude mnohonásobně vyšší, jestli se dokáže, že jste mu tím chtěli napomáhat zničit jiné věřící!“

Oba byli natolik mazaní, aby pochopili, že má pravdu, a jakou odpověď si od nich přeje slyšet. Starší se toho ochotně chopil:

„Nejspíš je chtěl mít doma a modlit se k nim sám, tak jsme mu je přinesli, když jináč nedal. Ale namouduši, že jsme je cestou tisíckrát prosili za odpuštění a dali jsme jim slovo, že je co nejdřív vrátíme.“

„Byli byste to učinili?“

„Hned zítra, velkomožný milostpane.“

„Vaše štěstí, že jste s nimi zacházeli bohabojné a se vši úctou, neboť to zajisté zmírní váš trest. Přelezli jste tedy zeď, abyste mu je donesli až domů?“

„Přesně tak, praotče všech nejctihodnějších.“

„Jak se tedy stalo, vy prašiví psi, že jsme je našli zakopané na zahradě a vás u kůlů?“

„Nedovedeme si to vysvětlit, nejvznešenější z vznešených. Jen jsme vlezli do zahrady, popadli nás bohové za krk a od té chvíle jsme o sobě nevěděli; A když jsme se pak probrali, byli jsme už tak, jak nás ráčil starý milostpán najít.“

„Sama pohaněná božstva vás přemohla, ničemové, abyste neunikli odplatě. Alespoň jste poznali jejich sílu a moc. Jelikož jste se však doznali s takovou upřímností, postarám se, aby vás stihl co nejmírnější trest.“

Wang Kang se pokoušel přerušit ten krátký výslech a popřít výpověď obou svých spoluviníků, tchung-č' mu však nedovolil promluvit. A tak si nakonec uvědomil i on, že by ho potrestali o mnoho přísněji, kdyby přiznal pravě pohnutky svého zločinu, vrhl se podprefektovi k nohám a přiznal se ke všemu, co si ctihodný tchung-č' Čou přál.

„Dobrá,“ prohlásil vznešený úředník milostivě, „zapomenu, co jsi mi říkal před chvílí v mém domě, setrváš-li ve své upřímnosti a budeš vyprávět stejně jako teď i v sing-pchu-úřadě trestů. Ostatně, není bez důležitosti, k jakému učení se hlásíte. Nejste náhodou přívrženci velkého Lao-c’á?“

„Ano, ano!“ vykřikli všichni tři takřka najednou. Lhali samozřejmě zas, ale správně pochopili, že jim tchung-č’ hodil tuhle otázku jako spásonosné lano do nebezpečného proudu.

„Neuctíváte tedy Buddhu? Pak ovšem nemůžete ve své tupé slepotě ani pochopit, jak mrzkého činu jste se dopustili. Snad i k tomu bude přihlédnuto a vyváznete pouhým vyhnáním. Řeknete-li před soudcem se stejnou kajícíostí přesně to, co jste tu řekli mně, doporučím vás jeho laskavé shovívavosti.“

Aby nevzbudili v ulici zbytečný vzruch, přikázal podprefekt Čou odvést zatčené zadní cestou podél zahrad. Obě sochy usadili do nosítek, všechny tři darebáky obklopili policisté a vojáci a za chvíli už průvod zmizel v noční temnotě.

– Potom se podprefekt obrátil k Chu Ťinovi: „Nuže, tvá počestnost byla potvrzena. Jsi nyní spokojen? Radím ti, abys neříkal víc, než přiznal Wang Kang a oba nosiči. Nevím, jak se bohové dostali do tvé zahrady a pák do jeho, a ani to nechci znát. Víím jen, že jsi byl ve velkém nebezpečení a že pouze tento cizí hodnostář zachránil život tobě i tvé rodině. Pokloň se před jeho dobrotou a mysli na něho s vděčností, již jsi mu navždy povinen.“

Poté se obrátil a zamířil k domu, ostatní v uctivé vzdálenosti za ním. Chu Ťin uchopil Metuzaléma za ruku a naléhavě se zeptali

„Dodrží můj vážený a přelaskavý dobrodinec své slovo a navštíví mne zítra, jak slíbil?“

„Ano, určitě přijdu,“ odpověděl červenomodrý Metuzalém, – „zastavím se u vás hned po ránu, chceme si pak prohlédnout město.“

„Nevím, proč jste přišli do Kuang-čou-fu, ale přesto vám možná budu moci být užitečnější, než si myslíte. Velkomocný tchung-č’ Čou má pravdu, zachránil jste nás všechny před jistou záhubou. Rád bych vám dal dárek, který vám snad bude k prospěchu.“

Když se vrátili domů, pozval podprefekt Metuzaléma do své pracovny; posadil ho do křesla, sám si sedl proti němu, na tvář nasadil důstojný, slavnostní výraz a pravil: „Než se odebereme k wang-fanu – večerní rýži, jak u nás nazýváme večeři, chtěl bych vám něco říci. Zavázal jste si mne vděčností, ale zároveň jste mne málem připravil o úřad, o všechny majetek i o holý život. Již nikdy nebudte tak neopatrný jako dnes!“ –

„Odpusťte,“ řekl student, „a já si přitom myslel, že jedním nanejvýš opatrně.“

„Naopak! Měl jste mi nejdřív všechno oznámit. Nu což, co se stalo, stalo se. Doufám, že ti

tři nezmění svoji výpovědi. Potom se ani vám, ani mně nemůže nic stát. Kdyby je však napadlo povědět pravdu, budete do této záležitosti šeredně zapleten a i mně bude hrozit záhuba a smrt: jste můj host a zodpovídám za vás dokonce i svým životem. Pak by nezbývalo nežli uprchnout. Dám vám proto, jak jsem slíbil, ta-kuan-kuan – průvodní pas, podepsaný nejvyšší vrchností a vydávaný podle zákona pouze vysokým úředníkům a mimořádně vznešeným cizincům. Doufám, že vás bude schopen zachránit z každého nebezpečí, jako jste vy zachránil mne.“

Otevřel skříň, zamčenou na mnoho zámků, a vyňal velký list papíru, potištěný čínskými znaky a opatřený spoustou pečetí. Do volných sloupců vepsal jména Metuzaléma a jeho společníků, jak mu je student složitě diktoval, a potom mu dokument slavnostně přečetl:

„Jménem a z nařízení KUANG-SÜA

všemocného vládce Říše středu, světla moudrosti, studnice spravedlnosti, pramene milosti a slitování dává se tímto všem Našim zemím, všemu úřednictvu a všemu Našemu lidu na vědomí, že Ma-tu-ca-le-me Te-ke-na-fej-le-te, velký, slavný a mocný vyslanec říše Te-kuo, obdržel od Nás povolení cestovati po všech Našich provinciích, kterak a jak dlouho se mu zlíbí. Jeho vznešenými průvodci jsou

Tu-er-ning-š`-ti-ku,

Kuo-to-fo-li-ti,

A-la-ta-pe-le-ne-po-šo,

Š` Taj-nej

a Liang S`

všichni s vysokými úředními hodnostmi učenců, kteří se ctí obstáli ve všech zkouškách. Jest Naší vůlí, aby ve své zemi s hrdostí a zadostiučiněním mohli podati zprávy o vzdělanosti a přednostech Našeho lidu, pročez vydáváme všem vrchnostem a úředníkům nejvyšší rozkaz jako Našich mimořádných vyslanců si jich vážit, jejich rozkazů bez váhání dbáti a ve všech jejich záležitostech jim nápomocnu býti. Obzvláště tomu, kdo by nejprvněji jmenovanému povinnou úctu odepřít se opovážil, hrozí Náš okamžitý trest.

Aby Nám mohl neprodleně a bez překážek podávati všechna svá oznámení, obdařujeme ho tímto právem` kamkoli jiti a vstoupiti, kdekoli dlíti a v kterýkoli denní i noční čas i nejvyššími úředníky říše přijat, pohoštěn a vším potřebným zaopatřen býti, aniž ho nutíme odložit šat jeho země a odznaky dosavadních hodností.“

Tento znamenitý průvodní list podepsal sám ta-šüe-š` – velký sekretář úřadu Nej-kche v

Peking, který jako kancléř a první ministr vystavuje panovníkovy výnosy a rozhodnutí; lepší legitimaci si tedy Metuzalém nemohl přát.

„Myslíte, že mi bude ten kuan doopravdy platný stejně jako nějakému vysokému úředníkovi nebo šlechtici?“ zeptal se podprefekta.

„Beze vší pochyby. Teď vám podléhají i nejvyšší úředníci a to, že jste cizinec, nemění pranic na úctě, jež musí být tomuto kuanu i jeho pánovi prokazována. Každý váš rozkaz bude okamžitě vyplněn a úředníci se před vámi budou klanět až k zemi.“

„A budu-li přece jen žádat něco, co je proti zákonům této země?“

„I pak vás uposlechnou – pokud budete v nebezpečí a nemohli by vás zachránit podle zákona, ale proti němu. Proto vás musím vyzbrojit mocí, jež stojí nad zákony naší země.“

„Ale nebudete jednou volán k odpovědnosti za to, že jste mi vydal tenhle pas?“ Číňan hleděl chvíli mlčky před sebe a potom řekl: „Rozumějte mi, žijeme v jiné zemi. Tady každý baží po bohatství – a nejsnáze je může získat od svých podřízených. Nashromáždil jsem si jakýs takýs majetek, ale věřte, že nevím dne ani hodiny, kdy mne některý můj nadřízený obviní z nějakého zločinu, ať už jsem se ho dopustil či ne, dá mne popravít a shrábne celé moje jmění. Pro takový případ je pak nadmíru užitečné mít u sebe tento kuan. Jen s jeho pomocí se může člověk zachránit rychlým útekem.“

„A tyto kuany dostáváte přímo z Peking?“

„Zajisté. Ovšem... neoficiálně. Jste jistě natolik chytrý, abyste mi rozuměl.“

Metuzalém mu rozuměl výtečně: blanket kuanu byl tedy odcizen, ukraden. A slavný pan podprefekt jich měl bezesporu víc, jednoho jediného by se byl jistě nezřekl jen proto, aby pomohl neznámému cizinci, jakkoli mu byl zavázán.

„Vidíte tedy,“ pokračoval tchung-č', „že případné odpovědnosti se není třeba příliš obávat. Jistě nikomu neprozradíte, že jsem vám kuan vystavil já, jedině velký sekretář v Nej-kche má totiž právo vydávat tyto pasy, kterých je každý povinen dbát. A i kdyby třeba nějaká vrchnost zapochybovala o jeho pravosti, musí se dotázat v Peking – a já vás ujišťuji, že nežli by přišla odpověď, byl byste dávno tentam.“

„V naší zemi však není dovoleno užívat falešných dokumentů.“

„Však u nás také ne. Tenhle pas ale není falešný. Tiskopis je pravý, jsou v něm vaše pravá jména, dostali jste ho od skutečného úředníka – a zda a jak ho použijete, to už je vaše věc. Opakuji však znovu: poskytnu vám všemožné výhody a otevře vám dnem i nocí všechny dveře a brány – kromě vrat vězení.“

„K tomu je zapotřebí jiného dokumentu?“

„Ano, tohohle.“ A ukázal na stěnu, kde viselo několik velkých zlatých mincí s obrazem draka a drobnými čínskými znaky. „Kdo se prokáže tímhle nejvyšším znakem, má kdykoli

přístup i k nejtěžším zločincům. Pomocí této mince dopomohu snad i našim třem dnešním vězňům z tien-jü do vyhnanství.“

Podprefekt se zdvihl a rozloučil se:

„Nuže, teď máte kuan, a nechtě se přihodí cokoli, nemusím mít o vás žádný strach. A nyní račte ke stolu, jistě už na vás čekají. Mne laskavě omluvte, že vás nedoprovodím a nepovečeřím s vámi, mám ještě neodkladnou práci.“

Po bohaté večeři zůstali naši přátelé pospolu; seděli v jídelně v pohodlných lenoškách, pokuřovali vonný čínský tabák, probírali události dnešního dne a Liang S', který přišel k tabuli o něco později, vyprávěl teď, co před chvílí spatřil v zahradě jejich vzácného hostitele:

„Dozajista jest vám známo, že u nás majetek odsoudí... odsouzeného propadá státu. Zdá se však, že tchung-č' pracuje rychleji než soud i stát: Wang Kangův dům jest nyní prázdný, a tak svědomitě a se vši horlivostí vykrá... vyklízí jeho krám.“

„Cože? On sám?“

„Ó ne, to by přece bylo pod jeho... pod jeho důstojnost. Avšak sluhové odnášejí kdejakou cennější věc. Až přijde ráno soudní úředník, nalezne nepochybně již jen pár drobných nicotností.“

„Tak vida, to je ta jeho neodkladná práce! Ale cožpak tam není Wang Kangovo služebnictvo? A také zlatník přece může kdykoli říci, co všechno měl a co tam teď chybí!“

„Ach pane! Služebnictvo dal tchung-č' zavřítí jistě hned po jejich pánovi – a toho se také nebude nikdo ptáti. A i kdyby něco pověděl, stejně by to drželi... stejně by to považovali za lež a výmysl. A pak: zítra již bude sotva mezi živými – aby snad náhodou nevyšlo najevo, že náš šlechtný tchung-č' již večer o něco zbohatl.“

„Ale vždyť ho chce přece nechat uprchnout!“

„To že řekl? I tomu věřím. Neboť vězeň může prchnout! jedině tehdy, přene... ponechá-li celý svůj majetek osudu. A jakmile bude jednou pryč, nikdo už tchung-č'ovi nedokáže, že dnes večer vyraboval dobře půl zlatnického krámu. Ach ti úředníci! Všichni kradou jako... jako straky!“

„Hrom do puklice, todlenc je mi vypráskana hystoryje!“ vrtěl nad tím Gottfried hlavou.

„Náramný štěstí, že v mej milovanéj vlasti sou takový poctivcové! Krade tam sice každej druhaj, ale že by taky mandarýni, to teda ne, vo žádnom sem se to eště nedoslejchnul, nejspíš že to zastanou naši páni ouřadove sami.“

Bylo už dlouho po půlnoci, když se naše šestice po perném dni rozcházela do svých pokojů.

Červenomodrý Metuzalém ležel pod lehkými nebesy v nízké lakované posteli

pomalované pestrými květy, na hedvábném prostěradle, na válcovité podušce naplněné voňavými bylinami a pod hedvábnou vyšívanou příkrývkou s vložkou z jemné kozí srsti a ospale hleděl do plamene svíce za průsvitným stínidlem s malbou noční krajiny; pak se mu obraz pomalu rozplýval, zakolébal se – a zmizel docela, Metuzalém tvrdě spal.

Kapitola jedenáctá

NA VRAT BOHŮ

Hosté spali dobře a jaksepatří dlouho; když se konečně pozdě po ránu probudili a s chutí posnídali ve stinném zahradním loubí, majordomus jim s velkými omluvami oznámil, že jeho pán musel dnes záhy odejít za úředními záležitostmi a že ho pověřil, aby ho u vznešených pánů zastupoval a byl jim ve všem nápomocen. Protože bylo víc než jisté, že se tchung-č' hned tak nevrátí, rozhodli se naši přátelé porozhlédnout se trochu po městě. Požádali hofmistra, aby jim dal připravit nosítka, a Metuzalém s Gottfriedem se zatím vydali na slíbenou návštěvu.

Klenotník Chu Ťin, pln radosti, že přece jen poctili jeho dům, je srdečně přivítal a uvedl je do rodinné jizby v přízemí. Byla to prostorná světlá místnost, jež se dala libovolně rozdělovat pohyblivými příčkami na menší zákoutí. V jednom seděly u malého stolku Chu Ťinovy děti – děvčátko a dva chlapci, starší asi dvanáctiletý – a četly si v knížce; sotva zahlédly oba podivné cizince, vyskočily jako čertíci ze škatulky, srdnatě k nim přistoupily a vysekly poklonu, až chlapcům švihly malé tenké cůpky do čela; tvářily se přitom nesmírně slavnostně a vážně, že se Metuzalém nezdržel úsměvu. Za jinou příčkou se objevila paní domu, kterou viděli zpovzdáli už včera večer na zahradě při světle lampiónů; měla příjemné, mladistvé a velice něžné rysy, půvabně se uklonila a roztomile pozvala hosty na šálek čaje.

Stůl, k němuž se posadili, byl daleko nižší, než mívají ve zvyku obyčejné stoly u nás, a také stoličky se zřejmě dobrovolně přizpůsobily podivínské výšce stolu; vyžadovalo bezpochyby dlouhého cviku a zvyku, aby se na nich člověk cítil jakžtakž pohodlně a neumíral touhou vstát a co nejrychleji se poroučet. Rozhovor se pochopitelně točil kolem událostí včerejšího večera. Červenomodrý Metuzalém nestačil odmítat díky a jen znova a znova zapřísahal šťastného klenotníka, aby nikde ani slůvkem nedal k lepšímu, jak se všechno doopravdy zběhlo. Chu Ťin horlivě přikyvoval, že se nepodřekne, a pořád Ještě nevěděl, jak nejlíp vyjádřit svou vděčnost za záchranu před jistou záhubou; nakonec přinesl z krámku okovanou truhlu s rozmanitým klenotnickým zbožím upřímně poprosil vážené hosty, aby si vybrali jakoukoli drahocennost na památku šťastného dne.

Metuzalém se zdráhal, Gottfried to alespoň se zdarem předstíral, ale když viděli, jak velkou lítost by tím těm hodným lidem způsobili, dali si říct a souhlasili.

A tak student dostal jednu z těch pověstných drobnořezeb ze slonové kosti, jaké dokáže zhotovit jen nekonečná čínská trpělivost: maličký domek na palec vysoký, stejně široký a asi z poloviny tak hluboký, přesto však naprosto věrný se vším všudy až do poslední nepatrné věžičky bohatě zdobené střechy; v přízemí byla čtyři okna: za prvním seděl droboučký Číňan u jídla, ve druhém pokojíku četla trpasličí Číňanka v takřka neviditelné knížce, ve třetím bylo vidět mandarína s nepatrným štětcem v ruce, kterak vyřizuje úřední písemnosti, a za čtvrtým okénkem si hověl v lenošce statkář a blaženě pokuřoval; v poschodí byly jen dvě jizby: v první seděli muž a žena při práci, ve druhém spaly čtyři děti v maličkých postýlkách; a všechny ty postavičky i předměty byly přes svou filigránskou titěrnost propracovány tak jemně, přesně a s takovým uměním, že řezbář musel být nepochybně mistr svého řemesla a dozajista potřeboval celá dlouhá léta, aby dokončil to dokonalé umělecké arcidílko.

Gottfrieda zlatník obdaroval umně provrtanou dýmkou, ze které bylo možno maličkými dírkami vyfukovat při kouřem dým v podobě roztodivných ornamentem.

Dostali však ještě jeden dar, mnohem, mnohem cennější než oba předešlé, byť se zdál napohled zhola obyčejný. Klenotník podal studentovi pouzdro z hedvábného brokátu, pouhé tři coule na šíř i na výšku, s jedním jediným listem uvnitř, popsaným – po obou stranách zvláštními znaky a s velkou červenou pečetí, které v Číně platí víc než sebevětší množství vlastnoručních podpisů. Ať to Metuzalém zkoušel jakkoli, né a ne rozluštit, co by to mohlo být.

„Držíte v ruce neobyčejně vzácnou věc,“ ukončil Chu Ťin jeho rozpaky, „je to čchi-wang-kuan.“

„Cože? Pas krále žebráků?“

„Ano, vznešený dobrodinče, pas mého tchána, ať je deset tisíc let živ a zdráv. Nemyslíte, že by vám mohl být k užitku?“

„Nechápu, jak by mi mohl prospět, nejsem přece – aspoň zatím – čchi-wangův poddaný,“ usmál se student.

„Však také není pro jeho lid, je určen těm, kteří nepatří do cechu žebráků. Máte už nějaké doporučující listiny na další cestu, není-liž pravda?“

„Ano, podprefekt Čou mi dal jakýsi obzvláště výhodný pas.“

„Nechť je tedy náš vznešený přítel a zachránce rád, protože mocný tchung-č' má za úkol dozírat na cizince, a koho vezme pod svou ochranu, tomu se nemůže nic zlého stát. Ovšem – co to je proti kuanu mého tchána!“

„Skutečně? Jak tomu mám rozumět?“

„Protože... Už včera jsem si vám dovolil vysvětlit, kdo to je král žebráků a jaký má vliv. Má skutečně větší moc než nejvyšší úředník: každého opřádá svou neviditelnou silou a může člověka zasáhnout jako blesk z čistého nebe, kdy a kde to nejméně tuší. Rozkaz úředníka vzbuzuje úctu, avšak rozkaz čchi-wanga skutečnou hrůzu. Patrně nezůstanete jen tady v Kuang-čou-fu, hodláte, nemýlím-li se, cestovat hlouběji do vnitrozemí?“

„Máme to v úmyslu.“

„Nuže, pak jistě narazíte na lidi, kteří se příkazům vrchnosti vysmívají, zato rozkazu krále žebráků dbají tak, jako kdyby byl vydán samotným Synem nebes.“

„Tenhle kuan,“ zeptal se Červenomodrý Metuzalém a prohlížel si dokument ze všech stran, „to je ta cedulka, o níž jste hovořil a kterou může člověk za patřičné výkupné získat a přibít si ji na vrata na ochranu před žebráckými obejdy.“

„Ó nikoli, šlechetný ochránče. To, co myslíte, je pouhé znamení, aby se žebráci vyhnuli domu, který se vykoupil. Čchi-wang-kuan je však průvodní list k ochraně jeho majitele. Bývá vystavován jen velmi zřídka, a především osobám, jimž je král žebráků mimořádně zavázán. Kdo by se tomuto pasu opovážil jakkoli protivit, vystavuje se nesmírnému nebezpečí. Čchi-wang se třeba dozví, že vám některý místokrál odepřel pomoc a ochranu, přestože jste mu předložil svůj čchi-wang-kuan; pošle mu tedy na krk celou hordu svých nejdotěrnějších poddaných a ti ho budou trápit a soužit tak dlouho, dokud vás neodprosí. Tenhle pas jsem od tchána dostal já sám, ale přijměte ho, prosím, na důkaz mé vděčnosti a díků. Budu velice rád, když se dozvím, že vám byl k prospěchu.“

„A smíte ho vůbec dát?“

„Jen tomu, kdo mi prokázal velikou službu – a tím vy přece jste, vznešený dobrodinče. Jsem však povinen okamžitě to tchánovi po rychlém poslu oznámit; čchi–wang musí totiž kdykoli přesně vědět, v čích rukou je každý jeho pas. Jistě mi pak pošle jiný. Doufám, že neodmítnete mou prosbu, budu to moci považovat alespoň za nepatrnou splátku svého nezměrného dluhu vůči vám.“

Červenomodrý Metuzalém přijal ten dar s upřímnou vděčností; opravdu – kdo ví, neprijde-li jim někdy vhod vedle císařova pasu i pas králův. Rozloučili se a Chu Tinova rodina se rozplývala zdvořilostí až k poslednímu: „Čching! Čching!“

Když vyšli na ulici, spatřili před Wang Kangovým domem houfec strážníků a dlouhou řadu kuliů, naložených balíky, až se prohýbali: to se už zřejmě úřady staraly o klenotníkův majetek, ovšem bez těch nejučtějších soust, o která se včas a hlavně potají ochotně postaral už včera příčinlivý pan podprefekt.

Správce mandarínova domu připravil zatím nosítka a naši přátelé, vpředu dva běžci,

Vzadu dva sluhové, vyrazili v plné parádě na prohlídku města; jen bernardýn, fagot a vodní dýmka zůstali doma.

Nejdříve vystoupili před chrámem Pěti set Lo-čanů. Sotva prošli krytou bránou, střeženou dvěma kamennými obludami, vyšel jim vstříc usměvavý mnich; chrámoví kněží v Číně neholdovali zřejmě askezi těla: byl dobře živěný, kulaťoučký, plných tváří a už z dálky hlaholil přátelské: „Čching! Čching!“ Nabídl se jim za průvodce a zavedl je rovnou do svatyně.

Při stěnách dlouhé síně stálo pět set pozlacených soch nejpřednějších Buddhových učedníků a žáků. Na první pohled působilo to množství strnulých postav takřka, skličujícím dojmem, ale po bedlivější prohlídce se mohl člověk s tou němou společností docela dobře spřátelit: ani jedna ze všech těch soch nevypadala totiž jako zuřivé božstvo, dychtící po obětech a krvi.

Byla to zajímavá galerie těch nejrůznějších typů; od vychrtlých asketů, podobných hubenému Gottfriedovi z Bouillonu, až po vypasené, tlouštíky, dosahující proporci, jež se víceméně úspěšně blížily rozměrům mijneera van Aardappelenbosche, ba tu a tam ho i hravě předstihly; tváře všech bez výjimky měly však nadmíru dobrácké rysy, většina se dokonce smála, někteří od ucha k uchu, až se jim šikmá očka ztrácela v ducatých lících, a člověk měl dojem, že se celá ta veselá sešlost co nevidět nezřízeno rozchechtá.

Naši cestovatelé se nejdříve vážně rozhlíželi, jak se na turisty sluší a patří, ale když se podívali na to rozesmáté okolí blíž a pozorněji, mizela i z jejich tváře čím dál více vážná uctivost: v očích Gottfrieda z Bouillonu to jen hrálo, mijneer se hryzal do rtů, Turnerstick povážlivě dlouho skrýval svůj maličký nos do obrovského kapesníku, ani Metuzalém s Richardem už nebyli s to zdržet smích; mnich si toho všiml a nakazil se i on, přimhouřil očka, -roztáhl ústa a ukázal na jednoho z Lo-čanů, který se smál nejvíc ze všech, sice nehlasně, ale tak, jako by mu až slzy tekly. To byl vrchol. Všichni vyprskli a smích se vyhrnul jak příval z otevřených stavidel: řehtali se, smáli a chechtali, sotva popadali dech. A když se podívali po mnichovi, jak se asi tváří při takovém znesvěcení božské svatyně, viděli a slyšeli, že upřímně a z celé duše hřeší s nimi i on.

Chrám pěti set smíšků obklopovala obydlí chrámových kněží. Průvodce zavedl své cizí hosty do několika cel, aby poznali, jak se žije strážcům božských bytostí, ale hlavně asi proto, že byl přes své svaté poslání především a hlavně Číňan – a tudíž každým coulem obchodník. Všude totiž návštěvníkům nabízeli vonné zápalné tyčinky, pestré lístky s modlitbami, amulety a spoustu nejroztodivnějších suvenýrů. Zdálo se, že obchodu sloužili kněží horlivěji nežli všem pěti stům světců dohromady. Metuzalém je podělil hrstí měďáků, dal spropitné i průvodci a vysloužil si pro sebe i pro své druhy steré poklony a

mnohohlasé: „Čching!“

Odtud se několika ulicemi dostali do jakési šeré budovy podobné zatuchlému tunelu, po křivolakých schodištích na mohutnou městskou hradbu a kolem starých zrezivělých děl k vysoké červené pagodě, masivní čtverhranné těžkopádné stavbě o pěti poschodích s přečnávajícími, bohatě zdobenými římsami, z níž byl překrásný pohled na město i celé okolí.

Na jihu se rozprostíralo obrovské moře domů, na každém džbány s vodou na ochranu před požárem, nad tím vším se vypínaly pagody a střechy nespočetných chrámů a vysoké dřevěné věže strážních a požárních hlídek; na východě čněly vrchy Jün-tchaj-šanu a na jihozápadě výšiny Ta-jen-šanu, k severu se táhla širá, bohatě zavodněná a osídlená rovina, která přecházela poblíž města do zvlněné pláně, kde už celá tisíciletí pohřbívá Kant on své drahé zesnulé.

Další cesta zavedla naši výpravu do sing-kuan-fu – kantonského soudního dvora. Vystoupili před otevřenou bránou, střeženou hlídkou kopiníků, prošli těsným nádvořím a dostali se do rozlehlé soudní síně se střechou na dřevěném sloupoří. Množství lidí okamžitě upřelo pozornost na podivné příchozí, ti však, nevšímajíc si zvědavých pohledů, snažili se prodrat co možná dopředu.

U stolu tam seděl staříčkový mandarín s obrovskými brejlemi na maličkém nose a s copem až skoro na zem, zřejmě tedy mudrc nad mudrce. Nějaké spisy, zákoníky nebo aspoň psací náčiní považoval patrně za zbytečné a zhola nepotřebné haraburdí – vyřizoval totiž i ty nejsložitější soudní případy a pře takříkajíc z místa a na počkání.

Právě před ním stálo šest Číňanů: dva jako žalobci, čtyři jako obžalovaní. Bleskový výslech přinesl zjištění, že ti první byli majiteli obuvnické dílny, ostatní odhalil jako liknavé zákazníci. Dlužníci ochotně přiznali, že sice zůstali skutečně dlužní, že jsou však příliš chudí, než aby mohli zaplatit. Po stejně bleskovém zamyšlení uznal soudce vinnými všech šest: dlužníky je třeba ztrestat za nesplacený dluh, žalobce za lehkomyšlnost, kterou způsobili zbytečné zatěžování úřadů. Zašeptal několika soudním sluhům výši trestu, jedni se bleskově chopili bambusových holí, druzí odsouzenců a hned na místě učinili zadost bleskově fungující spravedlnosti. Každý delikvent dostal po patnácti ranách, ale ani nemukli, byli zřejmě na takovouhle spravedlnost zvyklí, potom vstali, poklonili se mandarínovi až po pás a pádili pryč, aby náhodou nedostali přidáno.

Ještě ani nezmizeli, a už bylo zahájeno řízení ve věci úmyslného ublížení na těle či spíše na hlavě, neboť jeden z mužů, kteří předstoupili před soudnou stolicí, měl oko ozdobené duhově fialovou modřinou. Druhý, zřejmě pachatel, jelikož byl v tváři bez poskvrnky, jakkoli měl nejspíš duši černou hříchem, tvrdošijně zapíral a sváděl vinu na prvního, že prý

ho k činu vyprovokoval nectnou urážkou ctihodných předků. V mžiku bylo jasné, že se měli lépe poučit z předchozího sporu: stihl je stejný osud v podobě bambusové hole, ovšem trest byl tvrdší, aby pochopili, že zapírat před tváří soudu se nikdy nevyplácí, že se pak vyplácí o to víc. Dostali čtyřicet ran přesně napolovic, uklonili se stejně vděkuplně a odkvačili chválíce osvícenou rovnost před zákonem.

„Snad abysme račí zmizli,“ poznamenal Gottfried, „tendle hůlmistr to mastí ňák moc šupem, sice fuřt na jedno brdo, ale zvostra. Ňákým pádem se mu připleteme pod to jeho raminko spravedlnosti, a já si, dyž sem ušlej, docela rád sednu na zadek. Čching! Čching!“

Odešli poněkud rychleji, než připouštěla jejich důstojnost, a dali se donést do Sing-miao – chrámu Hrůzy trestů, nejnavštěvovanější svatyně města a ochránce Kanionu. Prošli ozdobnou bránou na dvůr – a v mžiku byli i s nosítky obklopeni stovkami vyjících, naříkajících a bědujících žebráků; nebožáci se na ně vrhli jako supi na chutnou zdechlinku, že nemohli ani vystoupit.

Tu Metuzaléma napadlo vyzkoušet sílu a moc nového kuanu. Vytáhl miniaturní knížečku, rozevřel ji a beze slova ji nastrčil nejbližším špinavým otrhancům. Výsledek byl nečekaný.

„Čchi-wang-kuan t'un – pán pasu krále žebráků!“ vykřikl jednoruký podsaditý chlap.

„Čchi-wang-kuan t'un!“ křičeli po něm ostatní. Nádvoří se okamžitě uvolnilo a žebráci se ponížene stáhli až ke zdi. Po všem tom halasu a křiku bylo najednou hrobové ticho, špendlík by bylo slyšet upadnout.

Červenomodrý Metuzalém se dokonale přesvědčil, jak zázračně působí pas krále žebráků, i když nikterak ne

zamýšlel odehnat prosebníky, aby se vyhnul almužně. Zavolal si proto jednoho z nich a zeptal se ho, mají-li nějakého náčelníka nebo vůdce. Žebrák se hluboce uklonil a přivolal právě onoho jednorukého. Metuzalém mu podal stříbrný dolar a požádal ho, aby ho rozměnil a rozdělil mezi své druhy. Jednoruký poděkoval s takovou uctivostí, jako by měl před sebou samotného krále, a odcouval na znamení bezmezného pokory pozpátku až do nejhustší tlupy žebráků.

Kromě tohoto pronároda obsadili však nádvoří i jiní výtečníci: mastičkáři, kejklíři, kouzelníci, věštcí, prodavači koláčů, pouliční kuchaři a spousta všelijakých kramářů, u nichž se dalo těžko rozhodnout, co bylo pochybnější: zda jejich tovar a plytké výkony či jejich prostá existence.

Vlastní svatyně dostala však své jméno od galerie všech děsů a hrůz; které očekávají hříšníky až po smrti, a ne, jak by se snad zdálo, už tady na nádvoří chrámu. Bohabojný návštěvník tu mohl najít každý trest, jaký si dovede vymyslet rozpoutaná a ničím nekontrolovaná lidská fantazie.

Byl tu hříšník, zavěšený místo srdce zvonu a odsouzený k smrti uzvoněním; tělo jiného bylo zkrouceno do vývrtky; třetí ležel mezi dvěma prkny, rozmačkán na kaši; někteří nešťastníci se smažili ve vřelém oleji nebo byli rozřezáváni na kusy, jiné trhalo vejpůl spřežení buvolů, další byli zazděni v maltě až po krk, naraženi na kůl, opékáni na obrovských rožních, pověšeni hlavou dolů nebo lámáni kolem. Pohled na to vše Vzbuzoval takovou ošklivost, že Metuzalém dal průvodci spropitné a rychle opustili to místo hrůz.

Poslední zastávkou na jejich dopolední cestě městem byl chrám Nebeské ctnosti, odkud byly včera večer ukradeny ony dvě sochy úctyhodných božstev; pak se chtěli naobědvat někde v hostinci a odpoledne, bude-li čas, prohlídku dokončit.

Nádvoří chrámu bylo prázdné, jen jeden jediný mnich tam stál; překvapeně je uvítal a zeptal se jich, zda si také přišli prohlédnout místo včerejšího zločinu.

„Chrám byl dneska od samého rána plný,“ vysvětloval podivným návštěvníkům, „teprve teď všichni odešli, aby doprovodili zpět oba naše bohy, které za okamžik přinesou v průvodu moji svatí bratři. Bude to skutečně slavný návrat. Jen stotisíckrát blahořečený tchung-č' Čou, jemuž vděčíme za dopadem svatokrádežníků, je uvnitř ve svatyni. Přišel se podívat, jak jsme se připravili na přijetí průvodu.“

Chrám pozůstával ze dvou částí: v zadní velké svatyni stála většina posvátných soch, Metuzalém se svými přáteli vstoupil do přední, mnohem menší a určené pouze pro osmnáct bohů; dva podstavce, na nichž zřejmě stály uloupené sochy, byly teď prázdné. Poblíž spatřili podprefekta Čoua, který jim potěšené spěchal vstříc:

„Vy zde? Byli jste ve městě?“

„Něco jsme si už prohlédli a po obědě chceme pokračovat.“

„Chvályhodné. Já vás však nedoprovodím, stále ještě mám co dělat s tou drzou loupeží. Ale můžete být za chvíliku svědky slavnostního návratu. Pojdte, ukáži vám zatím hlavní chrám.“

Červenomodrého Metuzaléma do velké zadní svatyně, Richard s Liang S'em a s Gottfriedem šli za nimi, vzadu mnich. Kapitán Turnerstick s mijnheerem van Aardappelenboschem chodívali obyčejně poslední a i tentokrát se pozdrželi ještě na nádvoří; do přední síně chrámu vešli sami, ostatní už byli dávno v hlavní svatyni.

Znalecky si prohlíželi sochy bohů, a když uviděli prázdná místa, zvědavě hleděli na ozdobné podstavce.

„Nu což, není to špatné křeslo, už jsem seděl na horších, však taky nejsem bůh,“ poznamenal Turnerstick a přejížděl zkoumavě rukou po hladké ploše. „Náramně by mě zajímalo, jaký to je pocit, být takovým svatým. Možná že ne špatný, podkuřují ho, strkají

mu pod nos všelijaké voňavé tyčinky... Co říkáte?"

„Nemusá to být zle,“ souhlasil tlouštík.

„Můžeme to zkusit, takováhle příležitost se nám hned tak nenaskytne. Posadím se tuhle na podstavec a budu si představovat, že jsem čínský pánbůh. U všech kladivounů, jsem moc zvědav, co na to řeknou ti ostatní pámbíčkové.“

Stejně rychle, jak ho to napadlo, to taky udělal: vylezl na podstavec, pohodlně se posadil, zkřížil nohy jako druhé sochy a zeptal se:

„Tak co vy na to, mijnheer, jak se vám líbím?“

„Dočistě znamenitě.“

„Teď ještě vějíř, táák. Věčná škoda, že jsme tady sami. Kdyby tak chtěl přijít nějaký ten Číňan! Jestlipak by mě považoval za Buddhu, anebo za starého Fricka Turnersticka? A to překvapení kdybych tak na něj spustil tou svou čistou čínštinou! Do soudného dne by se mi nepřestal klanět.“

Rozevřel vějíř, uchopil ho do pravice, levou rukou si zálibně hladil svůj falešný cop, na maličkém nose trůnil teď aspoň na chvíli neposedný cvikr. Tlouštík před ním vysekl poklonu a pravil:

„Mijne complimenten, mijnheer Buddha – má poklona, pane Buddha, jak vám slouhá zdravíčko?“

„Děkuju za optání, jde to, jde to, hlavně od té doby, co jsem jeden z nebespánů a klaní se tu před mou ctihodností takovéhle vypasené ovečky. Ale vážně, mijnheer, jako pámbíčkoví se mí sedí znamenitě, nechcete to taky zkusit?“

Tlouštík si zamyšleně podrbl bradu a zeptal se:

„Mysláte, že se to může?“

„U všech ráhen a stěhovek, proč ne? Že se ještě ptáte! Vidíte přece, jak si tady hovím. Tak hop! Hačňte si pěkně vedle, ať vás taky jednou vidím jako pánabohai“

„No jak chcete, já to teda zkusám.“

Ani si nevšimli vzdáleného hluku, který se však rychle blížil. Už bylo slyšet zvuky gongů, píšťal, rolniček i zvonků: přicházela zřejmě čínská kapela.

Tlouštík se s hekáním a vzdycháním posadil na sousední podstavec, uvelebil se do správné pozice, ačkoli mu nešlo na rozum, jak může Buddha s břichem o nic menším, nežli bylo jeho, složit nohy křížem pod sebe, a pyšně se zeptal: „Ziet gij mij, mijnheer Turnerstick – vidíte mě? Žé vypadím jako čínský pámbu?“

„Jako živý! Ale roztáhnout si ještě slunečník, pak byste byl dokonalý.“

„Dat kan ik maken – to můžu udělat, derhalve heb ik het parasol ook meegenomen – proto jsem si taky s sebou ten slunečník vzal.“

Roztáhl nad sebou svůj rodinný stan a hrdě se rozhlížel.

Zatím ty rámusivé zvuky zesílily tak, že si toho už museli chtě nechtě povšimnout.

„Slyšíte to? Kdo to tady hrává?“

„Hm! Nejspíš průvod, hasiči nebo ostrostřelci, co já vím, mají asi nějakou tu slávu. Pochodují kolem. U všech škeblí, škoda že nejdou sem k nám! Vida, zrovna hrajou tuš. To zřejmě dělají před každým chrámem. Myslete si třeba, že vzdávají hold nám. Slyšíte, teď jdou dál.“

Venku před bránou se průvod zastavil; tvořili ho chrámoví kněží a mniši v čele s tao-čengem – představeným chrámu, spousta úředních osob a stovky zvědavců. Bohy, ozdobené množstvím květů, nesli kněží na nosítkách, pokrytých drahocennými koberci. Hudebníci, kteří vedli celý průvod, zůstali na ulici, spustili vřestivou fanfáru a potom jakýsi podivný pochod, aby procesí mohlo přejít kolem nich a bránou do chrámu. Proto se hudba neblížila a proto si nebohý kapitán myslel, že ostrostřelci táhnou dál.

Čínská kapela se dá těžko srovnat nejen s naším orchestrem, ale dokonce i s vojenskou kutálkou. Jsou v ní gongy, rolničky, zvonky a triangly, kovové desky, tympány a bubny, řehtačky, flétny, píšťaly a kastaněty, vřískavé trubky a bambusové cinkačky prazvláštních tvarů, ověšené malými rolničkami; každý týrá ,svůj nástroje všech sil, avšak bez not a zdánlivě i bez taktu, o nějakém souzvuku v našem slova smyslu nemůže být ani řeči, a čím kdo hraje hlasitěji, tím platí za lepšího hudebníka.

Nebylo proto divu, že v takovém nekřesťanském rámusu dočista zanikly kroky blížícího se průvodu, že jeho čelo už dávno došlo ke vchodu do svatyně – a naši dva falešní bohové pořád ještě netušili hrozící nebezpečí, které jenjen udeřit. Turnerstick naopak spokojeně šeptl:

„No to je dost! Už někdo jde!“

„Sláva, aspoň nás uvidíjete!“ zaradoval se i tloušťík.

„Ticho! Ani slovo! A nehýbat se! Sedte jako socha: Uvidíme, jak jsou chytrí,“ šeptl Turnerstick.

Seděl jako zkamenělý a strnule zíral do jednoho místa. Tloušťík zrovna tak. Pořád ještě netušili, že neštěstí je už na dosah. Teprve když vešlo osm strážníků a za nimi představený chrámu s kněžími a mnichy a obě nosítka, pochopil Turnerstick svůj osudný omyl s ostrostřelci. Teď už viděl, kolik uhodilo, co se chystá a že je zle. V mžiku mu bylo pod mandarínským kloboukem jaksepatří horko.

„U všech makrel!“ pošeptal svému spolupánubohu, ukryt za vějířem. „Vždyť to nesou zpátky ukradené sochy! Co teď?“

Mijnheerovi bylo také úzko; poznal, že i bohové mohou mít chvíle, kdy chtějí být radši

prachobyčejnými smrtelníky – a navíc tisíc mil od chrámu.

„Slyšíte mě! Můžem dělat jenom jedno: sedět a ani se nehnout! Třeba je nebudou chtít postavit zrovna sem, tak klid!“

Nehybně hleděli před sebe jako opravdové sochy, jetí v duši jim bylo úzko, co se stane dál.

Strážníci je už přešli a ani si nevšimli, že ve svatyni je o dva bohy víc. Zato kněží upřeli zrak mimovolně tam, kde se měla konat slavnost návratu – a zůstali, jako by do země vrostli. Průvod se však valil dál, tlačil se na ně, hrozil je ušlapat, postavili tedy nosidla na zem a v němé hrůze ukazovali na cizí bohy.

Je to možné? Že by se nebešťané uvolili sestoupit ze svých nadoblačných výšin, aby odškodnili chrám za uloupená božstva? Že by se sami posadili na dvě osiřelá místa? Mráz přeběhl po zádech těm zbožným věřícím. Neodvážili se ani o krok dál, dav je však přistrkal, že teď už stáli zázračným bytostem tváří v. tvář.

Zvěst o zázraku se šepem rozšířila až k těm, co dosud stáli venku před svatyní. Každý chtěl vidět ten div. Zástup zašuměl, vznikla divoká tlačence a mnichům se jen s velkým úsilím podařilo zavřít těžký chrámový vchod.

Teď zůstali ve svatyni jen strážníci, kněží, mniši, mandaríni a představený chrámu – ti, kdo kráčeli v čele procesí a kolem nosidel. Hudba venku zmlkla, potlačované mumláni zaléhala dovnitř jako tichý šum, v síni však dosud panovalo slavnostní ticho a klid.

Kněží si šepem vyměnili pár slov: radili se, co dál. Pak předstoupil tao-čeng – představený chrámu před oba bohy, hluboce se uklonil a uctivě se zeptal.

„Šen-šeng, ni-men che-čchu laj – vznešení světci, odkud jste přišli?“

Nic. Žádná odpověď.

„Šen-šeng, che jin laj – vznešení světci, co vás přivádí?“ zeptal se znovu tao-čeng.

Bohové mlčeli. Ani sebemenším pohybem nedali najevo, že jsou jen obyčejní lidští červi. Pouze tloušťíkovi se hrůzou skutálela s čela těžká kapka potu, naštěstí si jí však nikdo nevšiml.

Turnerstick dokázal sedět takřka bez hnutí, zato Holand'an se nedovedl zdaleka tak dobře ovládat: rozrazila ho horkost, na lysé hlavě, kterou ani přes největší snahu nemohla zakrýt mrňavá skotská čapka, se. mu perlil pot a stékal mu po čele, kolem uší i po zátylku za krk, ruka se mu třásla, že se slunečník nepatrně sice, ale přece jen znatelně chvěl. Jeden z mandarínů, napohled nejmladší a nejenergičtější – podle svěží tváře mu nemohlo být mnoho přes dvacet-, si toho okamžitě všiml. Přistoupil blíž, odstrčil tao-čenga a tvrdě prohlásil:

„Wo che tcha-men šuo – promluvím s nimi.“

Zkoumavě si prohlédl obě podezřelá božstva, pak si z oltáře v rohu svatyně přinesl dýmající vonnou tyčinku a strčil ji tloušťíkovi pod nos.

Mijnheer se snažil, seč byl, aby odolal ostré, byť jinak příjemné vůni – leč marně. Dým mu vnikal do nosu, šimral ho, dráždil, až z něho najednou vybuchlo jako ze soptícího vulkánu nádherně:

„Hehépšiiiiíííííh!“

„Tchien-na, šen-miao – ó nebesa, jaký zázrak!“ vykřikli kolem.

Mladý mandarín opakoval teď svůj pokus na Turnerstickovi. Kapitán stiskl zuby a umínil si, že nesmí za žádnou cenu kýchnout, i kdyby se měl udusit – nakonec to však nevydržel ani on a explodoval se stejnou razancí jako Holanďan.

Znova se ozvaly výkřiky nadšení, obdivu i posvátné bázně. Protože Turnerstick byl oblečen do orientálního kroje, považovali ho zřejmě za domácího boha, kdežto mijnheera za cizokrajné božstvo dosud neznámého nebe; a že oba kýchli, byl stejně zázrak jako znamení, že milostivě přijali zápalnou oběť a souhlasili s ní. Tao-čeng si už v duchu představoval slávu, kterou si chrám získá těmi dvěma zbrusu, novými a nevídanými bohy, i bohaté příjmy, jež z toho chrámu a tím i jemu poplynou. Vtom však mladý mandarín krutě a na střepy rozbil jeho sladké sny.

„Tcha-men pu š' šen-šeng, tcha-men š' žen – to přece nejsou nebešťané, ale pozemští smrtelníci!“ prohlásil bezohledně, vzal tloušťíkovi z ruky slunečník a píchl ho špičkou do břicha.

„Ouvej! Co to provádí?“ vykvikl mijnheer a hladil si potrefené místo | kapitán dostal plný zásah a vztekle vykřikl: „Tisíc láteř! Dávej přece pozor, chlape nešikovná!“ Nato se v chrámě rozpoutala nepopsatelná vřava. Všichni poznali, že mají před sebou obyčejné pozemšťany, že svatyně byla znovu hrubě znesvěcena, a vrhli se na ně jako rozlícené šelmy na bezbrané beránky.

„Rechtvaardige hemel! Dat God verhoede – spravedlivé nebe! Pánbůh s námi!“ zvolal mijnheer, svalil se z podstavce a hledal útočiště za kapitánovými zády. Z toho, tváří v tvář skutečnému nebezpečí, v tu ránu spadl všechn strach, hbitě vyskočil, zaťal pěsti, neohroženě se postavil proti útočníkům a výhružně zařval:

„Zpátkyng, drzouning! Neopovažujteng seng na mě sáhnout! Umíteng boxovat? Jeng pojďteng, náramně brzong poznáteng moje pěsting!“ A útočníci skutečně poděšeně couvli.

Kapitola dvanáctá

DALAJLÁMA VE SKOTSKÉ ČAPCE

Podprefekt Čou provedl zatím své hosty po hlavní síni a vyšel s nimi zadní bránou do dvora, obklopeného celami mnichů.

„Říkáte, že přinesou bohy. Ale co je s těmi třemi zloději?“ zeptal se Metuzalém.

„Chtěli je sem vlastně také přivést, aby lid viděl ty podlé zločince, ale dav by je byl možná ukamenoval.“

„Takže jste to nedovolil?“

„K tomu bych neměl právo ani moc. Jenže – zloději přes noc zmizeli.“

„Cože? Jsou pryč?“

„Beze stopy pryč,“ přikývl podprefekt s lišáckým úsměvem.

„Rozumím,“ usmál se i Metuzalém, „jsou už dávno ve vyhnanství, jak jste jim to včera slíbil, že?“

„Tak jest. V noci uprchli.“

„Nepochybně s cizí pomocí.“

„Zcela jistě, byli přece pevně za mřížemi. Správce věznice teď za to bude pykat.“

„Hm. Včera jsem viděl zvláštní zlaté mince... otvírají prý brány vězení... Ale cožpak se neví, kdo je osvobodil?“

„Nikoli, nejvyšší znak otevírá dveře každému, i neznámým. Nu což, je to za námi, nemluvme již o tom. Ale o jedno vás prosím: pokud budete mým hostem, nedělejte nic, o čem bych nevěděl, nechtěl bych se znovu dostat do nesnází. Zítřka vás navštíví poříční inspektor Jang, kterého jste zachránil zároveň se mnou. Dosud neví, že jste tu. Dnes musí na inspekci po řece až k ostrovu Lu-ťin, bude-li však hotov dřív, přijde ještě dnes. Kdybyste hodlali opustit Kuang-čou-fu po vodě, může vám být velmi nápomocen. Ach, slyšíte hudbu? Průvod přichází.“

Kývli na Gottfrieda, Richarda a Liang S'a a vrátili se zpátky do chrámu. Hlavní svatyně byla dosud prázdná, zato z přední síně se ozýval mnohohlasý zmatený křik.

„Nebesa!“ vykřikl student. „Průvod je tu a Turnerstick s Holanďanem bůhví kde. Zůstali někde vzadu. Ještě aby tak něco vyvedli!“

Chtěl je jít hledat, ale tchung-č' ho chytil za rameno:

„Stůjte! Jestli se něčeho dopustili, bude lepší, když se nikdo nedozví, že patříte k nim. Podíváme se tudyhle.“

Po obou stranách dveří byly bambusové mříže a jimi bylo možno nahlédnout do přední síně. Co však uviděli! Metuzalémovi až vstaly vlasy hrůzou...

Spatřil kapitána, jak ve výhružném postoji, s cvikrem houpajícím se na černé stužce a s vyděšeným mijnheerem za zády čelí u posvátného podstavce útoku mocné přesily. Okamžitě pochopil, co se stalo, i jaké nebezpečí hrozí oběma nešťastníkům.

„Taková neopatrnost!“ vykřikl polekaně. „Musím k nim!“

„Neopovažujte se!“ zadržel ho podprefekt. „Ti lehkomyšlníci zaujali svaté místo bohů – a byli při tom těžkém prohřešení přistiženi. Půjdete-li jim na pomoc, budete ztracen i vy, my všichni. Snažme se je zachránit odtud; zpovzdáli.“

„Zkusím to já!“ prohlásil Liang S', a než mu v tom mohl někdo zabránit, skočil ke dveřím a pak pomalu a vážně vstoupil do přední svatyně, jako by ho byl z hlavní síně přilákal ten zmatený křik a hluk.

Turnerstick pořád ještě řečnil; chtěl zřejmě rozdrtit útočníky silou svého hlasu, nikdo, mu však nerozuměl ani slovo

Mladý mandarín si okamžitě všiml nového příchozího a nevraživě se zeptal:

„Co tu chceš?“

„Navštívit svaté místo bohů. Nebo se snad v Kuang-čou-fu nesmí věřící pomodlit v chrámu?“ odpověděl jakoby nic Liang S'.

„Teď ne! Žádný cizinec sem nesmí vstoupit!“

„Ale ti dva jsou také cizí,“ ukázal Liang S' na falešné bohy.

„Tak ty je znáš?“

„Ne, ale slyšel jsem je mluvit a rozumím jejich řeči. Hovoří tibetský.“

„Dobrá, zůstaň tu, budeš nám tlumočit.“

Teď konečně dokončil Turnerstick svou plamennou řeč; Liang S'a si vůbec nevšiml. Ten však zavolal svou přesnou školní němčinou:

„Kapitáne! Chcete-li se zachránili, předstírejte, že mne neznáte. Jinak jste ztraceni!“

Kapitán Turnerstick se otočil, ledabyly procedil mezi zuby: „A hele, tak přece přišla posila!“ a hrdě dodal: „Žádné strachy! Mám přece revolver, jen ať si na mne troufnou! Pro nic za nic se do nás pustili jako. pomatení paviáni.“

„Mýlíte se. Dopustili jste se těžkého zločinu, a i když... a i kdybyste se odtud probili, budou vás pronásledovali a pykali bychom pak všichni.“

„Hm, hrom do žraloka, to je hloupé!“

„Pokusím se vás z toho vy... z toho dostat. Posadte se zpět, jako kdybyste měli úplné... jako byste měli plné právo seděti na místech bohů. Vy též, mijnheer.“

„Dobrá, ale jestli mi zase začne nějaký lump čoudit pod nos, vrazím mu takovou, že si to bude do smrti pamatovat. Nu tak, mijnheer, račte přijmout místo.“

„Zase se posadnit?“ zeptal se vystrašený tloušťík.

„Už je to tak. Slyšíte přece, že to s námi může špatně dopadnout.“

Znova se usadil a rozevřel svůj obrovský vějíř, také Holanďan se s vypětím všech sil uvelebil na svůj podstavec. Liang S' vzal nenuceně mandarínovi slunečník z ruky, vrátil ho

tlouštíkově a řekl:

„A nyní se snažte nehýbat a hleděti před sebe jako mrtvé... jako neživé bytosti.“

Přítomní pozorovali Liang S'ovo počínání beze slova, v němém údivu. Leč ani mladému mandarínovi, ať podnikl cokoli, nikdo nebránil, třebaš byl ze všech nejmladší; patrně ho dobře znali a byli přesvědčeni, že záležitost je v dobrých a patrně i povoláných rukou. Obrátil se teď na Liang S'a a rozzlobeně řekl:

„Jak se opovažuješ brát mi slunečník?“

„Protože ti nepatří.“

„A jakým právem mi tykáš?“

„Protože tykáš ty mně.“

„Jsem úředník a ťin-š' – doktor všech věd!“

„Můžeš tvrdit, že jím nejsem i já?“

„Jak chceš být úředník, když ani nenosíš jeho šat?“

„Kdo se zavázal slibem, musí odložit všechny odznaky své moci, dokud ho nesplní.“

Liang S' rozehrál odvážnou hru; ale když už začal, nezbývalo než ji dohrát až do konce. Mladý mandarín si ho nedůvěřivě přeměřil a řekl už mnohem mírněji:

„Říkáš slib? A jaký?“

„Jsi snad kněz, abych se ti mohl svěřovat?“

„Ne. Neříkej mi to tedy. Ale odkud jsi?“

„Z Čcheng-tu v provincii S'-čchuan. Moje vlast leží v horách blízko Tibetu, a tak jsem se dostal i tam a naučil jsem se řeči této země. Můj slib mi přikazoval odejít do Kuang-čou-fu a třikrát denně navštěvovat Chrám nebeské ctnosti. Byl jsem právě ve svatyni, když jsem uslyšel hlasy a mezi nimi i hlas hovořící řečí Tibeťanů. Přišel jsem se proto podívat, kdo to je. Neudělal jsem nic špatného, a ty se mnou mluvíš jako se zločincem.“

„Víš, co se tu včera stalo? Dva z bohů byli uloupeni a teď, když je slavnostně přinášejí zpět, byla svatyně zneuctěna podruhé.“

„Zneuctěna?“ zeptal se Liang S' s předstíraným údivem.

„Kdo to učinil?“

„Tito dva cizinci!“

„Ti?“ zadíval se Liang S' na své přátele a pak se vážně obrátil k mladému úředníkovi: „Rád bych se tě zeptal, jestli víš, kdo je to láma.“

„Ovšemže vím. Tibetský kněz.“

„To říkáš ty, který dosáhl doktorské hodnosti? Nevíš, že láma je nejvyšší převtělenec Buddha? Neslyšel jsi nikdy slova dalajláma a pančenláma, kteří se oslovují chubilchan čili živý Buddha a pančchen rimpoče neboli velevážený velký učenec? Neznáš jméno

velkého světce Congkhapy? Není snad Lhasa město boží? A není snad v Urze v Mongolsku shromážděno třikrát sto tisíc mnichů, kteří nikdy nezemřou, neboť jejich duch putuje z jednoho těla do druhého?"

To vše řekl povýšeným hlasem a s jemnou výčitkou. Červenomodrý Metuzalém, sledující za mřížemi celou rozmluvu, hleděl na Liang S'a – a obdivoval ho: nikdy by byl nehledal v tom mladém čínském obchodníkovi tolik vědomostí a takovou odvalu; jako by se zčistajasna stával docela jiným člověkem. Samozřejmě že mu pomáhaly i chabé zeměpisné vědomosti Číňanů, jimž národní hrdost brání obírat se jinými národy a zeměmi, to však nikterak nezmenšovalo jeho smělost a vtip.

Mladý mandarín byl zjevně v rozpacích; odpověděl také mnohem uctivěji:

„Znám tato jména již dlouho.“

„Jména snad ano, ale vztahy zřejmě ne. Dalajláma není ani skutečným poddaným čínského Syna nebes, vždyť právě s ním si náš císař každoročně vyměňuje vzácné dary na důkaz vzájemné úcty. Každý láma je božská bytost, ten, který nemá vyššího, a má i božská práva. Může si dát postavit chrám a nechat se v něm po smrti uctívat a za Velkou zdí, v Mongolsku a v Tibetu, jsou i tak slavní a svatí lámové, že k nim putují statisíce lidí, aby si od nich vyprosili odpuštění hříchů a zajistili si věčnou nesmrtelnost. A k těmto bytostem patří dozajista i tito dva svatí lámové. Proč přišli do Kuang-čou-fu, to dosud nevím, ale nehodlají tu prý zůstat, ježto zde nenalezli úctu, která jim náleží.“

„Usedli na místa našich bohů!“

„A kdo by se opovážil jim to zakázat, když i oni jsou bohové? Optej se a jistě se přesvědčíš, že mluvím pravdu. Láma nesmí jít s žádným smrtelníkem a nikdo nesmí spatřit, jak se umývá. Koho se dotkne svou posvátnou rukou, ten je posvěcený na celý zbytek života. I místokráli, když vstoupí láma, musí vstát a nabídnout mu své místo.“

„V Knize osudu jsem se o tom nedočel.“

„Protože v této zemi lámové nejsou. Ale zalistuj v Knize mravů národů za Velkou zdí, najdeš to hned.“

„Poučím se rád Ale čím to je, že jsou tak rozdílně oblečeni?“

„Protože každý je z jiného kláštera. A pochybuješ-li stále ještě o tom, že tito světci jsou rovni bohům, pohleď na ně, jak hluboce jsou pohříženi do všehomíra.“

„Snad,“ připustil mladý mandarín. „Zdá se vskutku, že jejich duch je nepřítomen. Ale přesto se jich zeptej, proč poctili právě Kuang-čou-fu svou vzácnou návštěvou.“

„Nutíš mne, abych byl nezdvořilý k bohům? Bylo by neodpuštělné vyrušovat je z jejich rozjímání.“

„Nezeptáš se jich tedy? Nu což, udělám to sám.“

„Nerozuměli by ti. Pokusím se to vyzvědět. Snad mi prokážou tu božskou laskavost a dají mi žádané vysvětlení.“

Přistoupil k oběma podezřelým božstvům, hluboce se před nimi uklonil a řekl německy:

„Neodpovídejte mi ihned, nehýbejte se a dívejte se stále do jednoho místa. Teprve po chvíli se tvařte... se zatvařte, jako byste se pomalu probouzeli z hlubokého přemýšlení. Poté se mnou musíte mluvití hněvivým hlasem.“ Turnerstick a Holanďan se ani nepohnuli. Liang S` se obrátil na mladého mandarína a zašeptal:

„Vidíš, jak daleko dlí jejich duch! Neslyší ani můj hlas. Promluví s nimi ještě jednou.“

Stručně jim sdělil, o čem hovořil s mladým úředníkem, a vyjádřil naději, že se mu snad podaří, aby mohli beztrestně odejít. Potom přinesl zápalné tyčinky a dal oběma přivonět. Turnerstick zhluboka vdechl, složil vějíř, rozhlédl se a dopáleně se zeptal:

„Tak bude už jednou konec té odporné komedie? U všech herinků a sardelí, už mě ani nenapadne dřepět tady dál! A mám hlad Vy ne, mijnheer?“

Tloušťík se zatvářil, jako by se právě teď probudil, vytřeštil oči a horlivě přitakal:

„Ja, het is tijd, dat wij aan tafel gaan – jakpak by ne, nejvyšší čas jít k obědu.“

„Slyšíte to! Hlavně se postarejte, aby se dalo zmizet. A kde vůbec je náš čacký Metuzalém?“

„Nablízku, nemějte strach Učiní potom jistě vše na vaši o... pro vaši záchranu.“

„Záchranu? To to s námi vypadá tak bledě?“

„Doufám, že nikoli. Avšak dosud se neví, jak rozhodnou kněží a úředníci. Mám se vás zeptati, proč jste sem přišli.“

„Co já vím! To si vymyslete vy. Nakukejte jim třeba, že se tady chceme učit chodit po provaze. Že je to tak, mijnheer? Nebo že nevíme, co s penězi, a tak že jim tu postavíme pagodu a pak je na ní všechny pověsíme.“

„O tom posledním raději pomlčím, avšak s tou pagodou, to není tak zlý... tak špatný nápad.“

Obrátil se k mladému mandarínovi a oznámil mu: „Svatí lámové jsou velmi rozhněvaní, že jsme je znovu vyrušili, ale přesto se ráčili uvolit podat nám žádané vysvětlení. Přišli prý do tohoto města, aby tu postavili Chrám dobrých skutků, kam bude možno přijmout na tisíc chudšů.“

„Tchien! To tedy musí být velmi Rohatí. Ale mohou také dokázat, že to doopravdy mají v úmyslu?“

„Čím lépe dokázat poctivý úmysl než špiněným skutkem? Teď však odtud chtějí odejít, neboť zde nenalezli klid, a vyhledat jiné místo, kde by je nikdo nerušil z blaženého

pohroužení.“

„Odejít?“ zeptal se mladý mandarín se zvláštním úsměvem. „Jsou-li to skutečně tak význační a svatí lámové, jak jsi pravil, bude nám velice líto muset se s nimi rozloučit. Mohl by ses jich zeptat, kdy a kde se s nimi opět setkáme?“

Řekl tato slova velice přívětivě a Liang S` byl přesvědčen, že už má vyhráno. Někomu se však přece jen nechtěl líbit ten zčistajasna přátelský tón – a to byl Metuzalém. Slyšel každé slovo, sebemenší změnu hlasu, sledoval každé hnutí a ze všeho nejvíc výraz tváří. Zpočátku se pozastavil nad jistou podobností některých rysů mladého mandarína a jejich čínského přítele; zvláštní náhoda – ovšem Evropanům se zdají všichni Číňané stejní jako vejce na ošatce. Mnohem důležitější bylo však chování toho mladého úředníka, který se honosil přes své mládí již velice oslnivým titulem t'in-š. Nezdálo se, že patří k těm, kteří se dají příliš lehko oklamat, navzdory jeho nynější vlídnosti bylo v něm cosi silnějšího, vyčkávajícího, co nedokázal zcela skrýt; Červenomodrý Metuzalém měl neblahý pocit, že ten mladík drží v ruce neviditelnou smyčku, kterou znenadání stáhne, aby Liang S`a polapil; a dokonce i tušil, jaká smyčka to asi bude.

Jakkoli obratně si Liang S` vedl, přec jen se dopustil nemalé neopatrnosti: několikrát oslovil tloušťíka mijnheer a i kapitán Turnerstick použil bezděky tohoto titulu. A v Macau, v Hongkongu i v Kantonu bylo dost a dost Holanďanů, s nimiž může přijít Číňan do styku, a tak se vyskytne vždycky pár slov, která uváznou v paměti a jichž se dá potom leckdy a leccjak použít.

Liang S` vyhověl mandarínové žádosti. Obrátil se na Turnersticka a sdělil mu:

„Oznámil jsem, že hodláte postaviti ze svých prostředků ku blahu zdejších chudých velký a bohatý chrám. Získali jste si tím úpl... plné uznání.“

„Nu, ať se moc netěší,“ poznamenal kapitán, „peníze mi zrovna nepadají do klína, abych je rozhazoval z okna kvůli těmhle tady a jejich nebožáčkům. Co vy na to, mijnheer?“

„Neen, mij ook niet – kdepak, mně taky ne,“ přisvědčil tloušťík.

„Leč oni tomu uvěřili,“ pokračoval Liang S` „a nechají vás nyní volně ují... volně odejiti. Nejdříve však chtějí znáti, kdy a kde se s vámi budou moci znovu setkati.“

„Na svatého Dyndy!“ odsekl Turnerstick. „Nemám pravdu, mijnheer?“

„A když ne, tak jindy. Správně jste to vypověděl,“ souhlasil tloušťík a spokojeně se zasmál svému vtipu.

„Dobrá. Nyní však vážně,“ pokračoval Liang S` „Jakmile se odtud dostaneme, bude pro nás pro všechny dozajista nejlepší okamžitě se zmi... okamžitě se ztratiti. Až vám dám pokyn, sestupte co možná nejdůstojněji a zcela nevšímavě ze svých... ze svých podstavců.“

„A venku nasednem do nosítek a hurá pryč!“ doplnil rychle Turnerstick.

„Ó ne, nikoli. Prozradili bychom, že patříme k sobě, neboť nás budou bezpochyby sledovati. Půjdete z chrámu nejdříve napravo“, potom do první uličky vlevo, zahnete ještě jednou doprava, pak vás již odtud jistě nebude viděti. Při... pošleme pro vás dvě... dvoje nosítka, rychle nastoupíte a vrátíte se domů.“

Mladý mandarín sledoval tuto rozmluvu s napjatou pozorností. A když se obrátil na Liang S'a, pohrával mu na rtech lehký, leč nebezpečný úsměv:

„Nuže, odpověděli vznešení lámové na mou otázku?“

„Ano, nevědí sice, kam odtud odejdou, ale budou sem chodit každý den.“

Mladý mandarín přívětivě, ale zároveň lstivě přikývl a pokračoval:

„Dovolí mi svatí lámové nabídnout jim obydlí, jež by bylo hodno jejich vznešenosti?“

„Jistě nebudou chtít být ti na obtíž.“

„Jaká to řeč! Jejich přítomnost bude pro mne dozajista vrchol radosti. Můj dům slyne pohostinností a vždy je tam místo pro mnohé: bydlívá u mne častokrát i více než sto hostů z nejrozličnějších kruhů. A kdyby snad vznešení lámové považovali moji doktorskou hodnost za příliš nepatrnou, řekni jim, kde bydlím a kdo jsem: můj dům je ťien-ju – to jest věznice a já jsem s'-jü – správce všech zdejších vězení.“

Liang S' o krok couvl a nejistě pozoroval mladého úředníka. Protože však v jeho obličejí našel stejnou přívětivost jako dřív, uklidnil se a odpověděl:

„Zastáváš velmi důležitý úřad, zabere ti bezpochyby spoustu času, nesmějí tě tedy obtěžovat nenadálí, byť i tak vzácní hosté.“

„Ó nikoli, můj dům je otevřen každému, komu se jinde nelíbí; ale nechtějí-li svatí lámové přijmout mé skromné pohostinství, prosím je, aby se alespoň přizpůsobili mravům této země: přijde-li někdo z takové dálky, musí mít zajisté pasy, vystavené a podepsané čínským guvernérem v Lhase. Mohl bych je vidět?“

„Jaký to nápad! Já že bych se měl ptát svatých lámů, jimž náleží božská úcta, po nicotných kuanech nepatrného místokrále? To je přec zhola nemožné.“

„Nu, jak myslíš. Ale ty sám přece nejsi láma. A říkáš, že pocházíš ze S'-čchuanu. Přišel jsi přímo odtamtud?“

„Ovšem. Proč se ptáš?“

„To je provincie dosti vzdálená. Jistě ses vybavil na cestu vším, čeho je třeba. A nejdůležitější je samozřejmě pas. Kdo cestuje z jedné provincie do druhé, musí mít čím se prokázat – jsi úředník a dozajista znáš ten zákon. Vystavil ti cung-tun – generální guvernér v S'-čchuanu řádný pas?“

„Ne. Můj slib mi v tom bránil.“

„Velmi nebezpečný slib! Myslím to s tebou dobře, uznávám tvou hodnost, i když ji nemůžeš dokázat. A jsem ti vděčen za laskavost, žes nám dělal tlumočníka. Nebudu tě déle unavovat. Ale nejdřív ještě řekni oběma světcům, že i oni mohou opustit náš chrám.“

Mezi kněžími a mandaríny se ozvalo rozhořčené reptání; nesouhlasili, aby lámové byli jen tak beze všeho propuštěni. Slova se ujal tao-čeng:

„Vaše mladá hodnost zapomíná, že i já jako představený chrámu mám právo promluvit s těmito záhadnými cizinci. Musím se přesvědčit, jsou-li to skutečně světci. V opačném případě znesvětili svatyni a nesmějí odejít.“

„Prosím Vaši zbožnou důstojnost, aby dala otevřít bránu. Nemůžeme dokázat, že nejsou svatými lámy, nemáme tedy ani právo je déle zdržovat.“

Liang S' kterého námitka tao-čenga jaksepatří vyděsila, se po těchto slovech znova uklidnil. Obrátil se na Turnersticka a řekl:

„Můžete jít. Otevrou bránu a jsme volní. Odejděte však co možná nejdůstojněji.“

„Žádný strach,“ ušklíbl se kapitán, „já jim předvedu, co to je důstojnost. Jdeme, mijnheer, mám už té komedie akorát po krk!“

„Ik ook. Ik heb honger – já taky. Mám hlad,“ souhlasil ochotně tlouštík a namáhavě slezl z podstavce.

Pomalou a odměřeným krokem, s hlavami vzhůru a bez jediného ohlédnutí kráčeli oba lámové ke dveřím. Mladý mandarín nechal přejít Turnersticka, ale v okamžiku, když šel kolem tlouštík, položil mu ruku na rameno a přívětivě se zeptal:

„Mijnheer, gij zijt. een Nederlander, niet; A nešťastný tlouštík ve své důvěřivé dobráckosu ani v nemrkl a dal se napálit. Zůstal stát a přátelsky přikývl: „Gewisselijc, ik ben een Hollander – samozřejmě, že jsem Holanďan.“

Vtom už ho mladý mandarín prudce odstrčil, popadl Turnersticka za cop, aby ho zadržel, a hrozivě vykřikl:

„Nepouštějte je! Jsou to podvodníci! Znesvětili svaté místo bohů!“

Kapitán sice nerozuměl, pochopil však, kolik uškodilo. Chtěl skočit k vratům, ale klobouk mu sletěl s hlavy a cop zůstal mandarínovi v ruce. Mniši se okamžitě vrhli na uprchlíka. Kapitán rozdával rány vpravo vlevo, ale kupředu se neprobil ani o krok, přesila byla příliš velká. Ani mijnheer se nedal zadarmo: bránil se, seč byl: odhodil slunečník, zaťal pěsti a vrhl se na představeného chrámu, který stál nejbliž, s takovou silou, že suchý, malý tao-čeng odlétl na nosítka, shodil z nich jednoho boha a jak široký tak dlouhý sebou plácl na jeho místo. A to už se Holanďan pustil do mandarínů a mnichů, až se poděšeně rozprchl jak vrabci před jestřábem.

„Dapper, maar gedurig dapper, mijnheer Turnerstick – do toho, a statečně, však my jim to ukážíme!“

Že prohrál, pochopil Liang S' už v okamžiku, kdy zaslechl mandarinovu lživou otázku a mijnheerovu bezelstnou odpověď; teď se musel hledět zachránit především sám – je Číňan, s ním se mazlit nebudou. Ke dveřím se však už nedostal. Několik strážníků se vrhlo na Turnersticka, zbytek na něho, celá horda mnichů a mandarínů zaútočila na tloušťka a povalila ho na zem. Po podlaze se válel slunečník, skotská čapka, vějíř i falešný cop. Bylo po boji.

Červenomodrý Metuzalém byl jen bezmocným svědkem zápasu. Podprefekt ho chytil za ruku a zašeptal:

„Teď rychle pryč, než přijdou sem!“

Vyběhli z chrámu zadním vchodem, Gottfried s Richardem za nimi. Na dvoře bylo zatím pusto. Mezi obytnými celami mnichů vedla úzká ulička do zelinářské zahrady, která přiléhala k zahrádce sousedního domku v postranní uličce rovnoběžné s ulicí, kde stál chrám. Čtyři uprchlíci proběhli zahradami a teprve v uličce se zastavili.

Tady jim už nebezpečí nehrozilo. Teď půjde o to, dostat se k nosítkům na hlavní ulici a nevzbudit při tom zbytečnou pozornost. Nejbližší příčnou uličkou zamířili k prostranství před chrámem. Spatřili hudebníky, nosiči s jejich nosítky stáli opodál. Jeden z nich se náhodou ohlédl, spatřil podprefekta, jak na ně mává, dloubl ostatní a za chvíli už byla nosítka u naší čtveřice.

„Domů?“ zeptal se Metuzalém.

„Vy ano, ale já ne,“ odpověděl tchung-č' „Nastoupím s vámi, nechám se však odnést jen kousek a počkám, až povedou zadržené do vězení. Zjistím, co s nimi hodlají učinit, a podám vám zprávu. Několikrát jsem vás žádal, abyste nepodnikali nic, co by mohlo uškodit vám, a tím i mně – a věřte mi, co se stalo teď, je mnohem horší a nebezpečnější než včera. Přirozená a zcela nezbytná opatrnost by mi přikazovala zavřít před vámi nadobro svůj dům. Ctím však nadevše zákony lidskosti a zachránci života jsem příliš zavázán vděčností a díky, než abych vás teď mohl nechat bez pomoci.“

„Je nebezpečí opravdu tak velké?“

„Větší, než si dovedete představit. Ti tři nemají proti sobě jen zákon, ale i pobouření kněží a hněv lidu. Bude štěstí, dopraví-li je do vězení, aniž se na ně vrhne rozlícený dav.“

„Tím větší zbabělost, že jsme je opustili! Musím za nimi, nemohu je nechat osudu.“

„Pak ale zničíte sebe i mne. Kvůli vám jsem ochoten vrátit se do chrámu – nebude to nápadné, mám totiž právo zúčastnit se návratu bohů, když jsem dopadl jejich zloděje. Doufám jen, že vaši přátelé neprozradí, že se s nimi znám.“

„Snad budou opatrnější. Liang S' jim ostatně už řekl, že se k nám nesmějí znát.“

„Nechte se tedy klidně odnést domů. Ze všeho nejdřív se je pokusím ochránit před násilím. Získáme-li čas, bude vyhráno a snad je zachráníme.“

Metuzalém uznal, že se musí podvolit. Nastoupili do nosítek a vrátili se do podprefektova domu, tchung-č' se odebral zpátky do chrámu.

Hudebníci i dav zvědavců u brány mu uctivě uvolnili cestu. Uklidnilo ho, že vrata svatyně jsou dosud zamčená. To bylo dobré znamení: lidé patrně ještě nevěděli, co se přihodilo.

Pro jistotu se zeptal těch, co stáli nejbliže:

„Proč je brána zavřená? Nesmí se dovnitř?“

Hluboko se uklonili a jeden uctivě vysvětlil:

„Vaše velkomyslnost nechť ráčí vědět, že přišli vznešení cizí bohové. Nechtějí zřejmě pustit naše uloupené bohy na své místo, slyšeli jsme totiž velký hluk a křik, který nezněl právě přátelsky.“

Tchung-č' poslouchal a poznal silný hlas mladého úředníka. Zabušil na bránu, pak znovu, teprve potom se zevnitř ozvalo:

„Šuej – kdo je?“

„Ta kuan Čou tchung-č'!“

Brána se okamžitě otevřela, ale hned za ním se zase zabouchla. Bleskurychle obhlédli situaci: zajatci, drženi houfem policistů, stáli před mladým mandarínem, který je vyslychal.

Protože tchung-č' zastával vyšší úřad než všichni přítomní, mandaríni se mu uctivě poklonili a mladý s'-jü ustoupil, aby mu přenechal své místo.

Sotva Turnerstick spatřil vznešeného hostitele, pošeptal svým spoluzajatcům:

„Díky bohu! Podprefekt je tu. Ale pozor! Musíme se tvářit, že ho neznáme.“

Tchung-č' nedal ani pohledem najevo, že ví o všem, co se přihodilo, a překvapeně se zeptal:

„Proč je chrám uzavřen? Co se tu stalo? Slyšel jsem, že prý nás navštívili cizí bohové.“

„Vydávali se za ně,“ odpověděl mladý mandarín, „a zpočátku jsme jim uvěřili. Avšak Vaše důstojnost záhy pozná, že jsou to podvodníci.“ A podrobně mu vypověděl celou záležitost. Podprefekt pozorně poslouchal, pak se přísně podíval na zajatce a řekl:

„Tihle lidé tedy předstírali, že jsou svatí lámové, a přitom hovoří jazykem Che-lanů? Nezmýlil se můj mladý kolega?“

„Ne, pane. Přicházím s Holanďany velmi často služebně do styku a ledacos jsem si zapamatoval z jejich barbarské řeči. A tenhle cizinec zaslouží dvojnásobný trest, neboť si proti právu přivlastnil pien-c'.“

„Nerozumím.“

Mladý mandarín stáhl Turnerstickovi klobouk i s copem, zamával tou falešnou ozdobou a řekl:

„Jsou tyto vlasy jeho? Nechal si oholit hlavu, jak se na syna Nebeské říše sluší a patří, zvláště je-li hodnostář? Ne, nosí tuto hanbu vlasatosti jako barbar a na ní pop, který mu nevyrostl z hlavy. Není to tedy ani Číňan, natož láma a božská bytost, která by měla právo posadit se tu mezi zbožňováníhodné.“

„Kdo ví, jaký slib ho vedl, že se takhle přestrojil a opatřil si falešný pien-c,“ poznamenal tchung-č` diplomaticky. „Možná že je to přece jen láma.“

Kapitána Turnersticka strašně rozzuřilo, jak ten neurvalý mladík zachází s jeho vzácným copem.

„U všech platejsů, co vlastně chce ten cucák? Co má pořád s tou mojí parukou? A co to mele?“ zeptal se Liang S`a; Číňan mu to rychle polohlasem vysvětlil, ale kapitán hromoval dál: „Aby ho čert spral! To mu mám vysvětlovat, že to je moje hlava a že si s ní můžu dělat, co chci? Ten cop stál dva dolary, moje dva dolary, a nedovolím, aby s ním mával jak s oslím ocasem!“ Popošel k mandarínovi, vyrval mu cop a zařval: „Dáš tong sem! Tong je můj majetek, nesahej ming na tong. Můžong nosit, co chcing – falešné copyng stejně jakong falešné očing, jak se ming líbing! No koukej, ty zelenej rejnoku! Cong tomung říkáš? Nechceš ming dát taky svojeng?“

Vtlačil si palec do koutku oka, vytlačil si je z oční jamky, vzal skleněnou bulvu mezi dva prsty, příšerně se zašklebil a strčil ji mladému mandarínovi rovnou pod nos.

Všichni v hrůze couvli. Oba strážníci ho okamžitě pustili a zděšeně uskočili.

„No tak?“ chechtal se Turnerstiek. „Kdo tong chce zkusit po mně?“

Nikdo z nich něco takového dosud neviděl. Stáli tu dočista oněmlí hrůzou a jako u vyjevení. Představení chrámu se vzpamatoval první a vykřikl:

„Tchien, ti, žen – ó nebesa, země, lidé! Miao jie, miao jie – zázrak, zázrak! On si může vypůjčit vlastní oko!“

„Šen-miao mu, šen-miao mu – zázračné oči, zázračné oči!“ přidali se vyděšeně ostatní.

„Tcha šuo šen-mo – co to říkal?“ ptal se vylekaný mladý mandarín. Liang S` byl dosti dlouho u pana Steina, aby se dověděl ledacos o mravech, životě a vynálezech Evropanů; věděl i o tom, že se tam vyrábějí a používají rozličné umělé údy i skleněné oči, k nerozeznání od pravých. A tak, aby využil všeobecného úleku, klidně odpověděl:

„Chce zřejmě dokázat, že je skutečně svatý láma. To, co udělal se svým okem, chce teď udělat nám všem. Dokáže nám vytrhnout nosy z obličeje a vytáhnout údy z těla. Kdo prý je ochoten dát se přesvědčit o jeho zázračné moci?“

„Wo pu, wo pu – já ne, já ne!“ ozývalo se kolem a mnichové i mandaríni couvli ještě dál od rozzuřeného Turnersticka.

„Nikdo? Žádný strach! Každý úd. který svatý láma vytrhne, vsadí zase zpátky.“ pokračoval Liang S` a zašeptal německy kapitánovi:

„Nasadte si zase oko zpět a čiňte... a dělejte, jako byste chtěl tao-čengovi vytrhnouti nohu.“

Turnerstick si zase vsadil oko do oční jamky, přiskočil k představenému chrámu, shýbl se a popadl ho za nohu. Tao-čeng vyděšeně uskočil: „Co chce? Co chce udělal?“

„Chce Vaší svatosti dokázat, že dovede vše, c říkám. Chystá se vám vytrhnout obě nohy.“

Tao-čeng se vtiskl do nejbzdálenějšího kouta za sochy bohů a zoufale bědoval:

„Pu, pu! Wo pu jao, wo pu keng, wo jao tao – ne, ne! Nechci, nepřeji si to, budu křičet!“

Ani tchung-č` nevěděl, co říci na takový div; nedovedl si to vysvětlit, byl však přesvědčen, že o nějakém zázraku nemůže být řeč. Hrůza, jež všechny zachvátila, přišla mu docela vhod.

„Řekni mu,“ požádal Liang S`a, „že nechceme zkoušet jeho zázraky. Věříme mu, neboť nás o tom přesvědčil na sobě samém.“

Liang S` kývl na kapitána, aby na chvíli přestal se svým hrůzyplným představením, a naprosto vážně vysvětloval zaraženému podprefektovi:

„Tao-čeng měl štěstí, že uprchl. Zdejší kněží a úředníci nezacházeli se svatým lámou příliš uctivě. Za trest chtěl tao-čengovi nasadit nohy obráceně, levou místo pravé a patou dopředu.“

„Pu, pu – ne. ne!“ vykřikl představený chrámu z kouta svatyně. „Wo pu jao, wo pu jao – nechci, nechci to!“

Tchung-č` se obrátil s vážnou tváří k mladému doktorovi a správci věznic a pravil s jemnou výčitkou:

„Můj mladý přítel postupoval zřejmě příliš unáhleně. Byl už někdy v Tibetu?“

„Ne, pane,“ odpověděl mladý mandarín stísněným hlasem.

„Nebo viděl někdy alespoň skutečného lámu?“

„Zatím ne.“

„A zná zákony, podle nichž lámové žijí, a učení, kterým se řídí?“

„Nečetl jsem dosud tyto knihy, vznešený učiteli. Avšak Vaše slavná a osvícená moudrost nechť laskavě nahlédne, že jsem musel považovat tyto cizí bytosti za barbarské Holanďany, když jeden z nich hovořil řečí Che-lanu.“

„To se dá snadno vysvětlit. Zatímco seděl zahloubán na svém místě a hroužil se do

všehomíra, jeho duch spěchal cizími zeměmi a slyšel řeč Che-lanů: a právě v tom okamžiku, kdy jste jeho ducha přinutili, aby se vrátil, měl ještě v uších i v ústech tu cizí řeč. Avšak i kdybychom připustili, že oba tito úctyhodní jsou skutečně Holanďané, rád bych se svého mladšího bratra zeptal, má-li právo je vyslyšet?“

Mladý mandarín mlčel a hleděl v rozpacích k zemi.

„Jste sice ještě mlád, ale jako úředník a tin-š' musíte přece přesně znát hranice různých pravomocí. Každý Che-lan je pro nás i-žen – cizí muž; a doufám, že víte, do či úřední moci patří cizinci?“

„Do pravomoci Vaší znamenitosti.“

„Proč jste tedy pro mne okamžitě neposlal, zejména když se jednalo o tak mimořádný případ?“ zeptal se důrazně podprefekt. Tón jeho hlasu se velmi přiosřil, ve svatyni teď panovalo ticho nejhlubších rozpaků. Mladý úředník tu stál jako opařený a ani ostatní mandaríni se neodvažovali zdvihnout zrak. Mladík se nicméně pokoušel nějak ospravedlnit:

„Právě když Vaše vznešenost vstoupila, byl jsem rozhodnut poslat k vám posla a požádat Vaši moudrost, aby se ráčila obtěžovat sem k nám. Nejprve však jsem chtěl cizince vyslechnout, abych mohl zodpovědět otázky Vaší uvážlivosti.“

..Nicméně jste na ně vztáhli ruku – a to se nemělo stát. Nevíte, že nesmíme potrestat žádného cizince? Prohřeší-li se některý proti našim zákonům, musíme ho předat k potrestání vyslanci jeho země. A i když jsou tito cizinci jenom Che-lanové, budou si na vás dozajista stěžovat u zástupce svého panovníka a ztratíte nejen své úřední postavení s' - jüa, ale i důstojnost své doktorské hodnosti. Ze zvláštního ohledu k vašemu mládí jsem však ochoten požádat tyto pány, aby od podobné stížnosti milosrdně upustili, a doufám, že se k nim od této chvíle budete chovat šetrně a se vší zdvořilostí. Musí totiž prozatím zůstat pod vašim dozorem.“

A když se na něho mladý mandarín tázavě podíval, shovívavým tónem pokračoval:

„Můj mladší kolega považoval zřejmě vinu těch vznešených pánů za větší, než ve skutečnosti je. Jsou-li to opravdu svati lámové, pak jsou zcela bez viny, neboť jejich svatost je opravňuje usednout na místo bohů v kterémkoli chrámu: a jsou-li to Holanďané, pak je jejich provinění zcela nepatrné, jelikož nemohou vědět, že to, co učinili, je u nás zločinem a přísně se trestá. Osobně a s největší důkladností přezkoumám tento případ a do té doby vám tyto vážené cizince svěřuji. Dejte jim ve věznicí dobré obydlí a postarejte se o vše, co si budou přát. Nesmíme s nimi ještě před výrokem spravedlnosti jednat jako s viníky. Zavolejte nosítka pro ně i pro tohoto mladého muže, který je jejich tlumočnickem a kterého budeme potřebovat i nadále, jelikož nerozumíme

jejich řeči. To vše učiňte potají, aby je neobtěžoval dav venku před chrámem. Sám půjdu napřed a počkám v sing-pchu – úřadu pro tresty, abych se přesvědčil, zda budou dobře zaopatřeni a nebudou-li mít důvody si na nás stěžovat.“

Potom, provázen hlubokými poklonami všech přítomných, důstojně odešel.

Turnerstick pořád ještě těžil z bázlivé úcty, které si vydobyl svým smělym kouskem. Ani jeden z policistů se ho neodvážil chopit a postavit k ostatním dvěma zajatcům. Také představený chrámu se dosud krčil v koutě za sochami. Až za hodnou chvíli se ozval a vyděšeně pokukoval po kapitánovi:

„Tak slyšeli jste, co nařídil ctihodný tchung-č' ? Odvedte je, pošlete pro nosítka, mohou odejít zadní uličkou, aby je nikdo neviděl. Jen ať už jsou pryč!“

Hlavně Turnersticka aby měl z očí! Dát si vytrhnout a nasadit nohy obráceně, to se mu zdálo tím největším neštěstím, jaké by ho mohlo v životě potrefit.

Mladý mandarín přistoupil k naší trojici, poklonil se a pravil:

„Nejvznešenější pánové jistě slyšeli, co přikázal ctihodný tchung-č'. Prokažte mi tu laskavost a následujte mne.“

„Co zase chce ten rejnok?“ zeptal se kapitán.

„Chystá se odvésti nás do vězení,“ vysvětlil Liang S'.

„Do vězení? U všech kambal, ani mě nenapadne! Jestli se chce dát zavřít on – pánbůh s ním, ale já za mříže nepůjdu. Co vy na to, mijnheer?“

„Neen, ik ook niet – ne, já taky ne, umřívám hlady, musím se najedovat.“

„To budete moci,“ ujišťoval ho Liang S', „ve vězení vám nebude zle, dostanete pohodlné ce... pohodlné jizby a dobrou stravu.“

„Opravdovně?“

„Zajisté. Tchung-č' přikázal, aby se o nás dobře postarali. Odpor by byl docela zby... docela marný. Jen když se podrobíme, můžeme uniknouti. Pan Metuzalém nás jistě nenechá v té... v té kaši.“

„Tak dobrá,“ souhlasil kapitán. „Ale nejdřív ještě drobátko postraším to jejich kněžské kápo. Kouká na mne jako králík na ledního medvěda. Musí mít jaksepatří nahnáno. Jak se řekne v tom vašem nesrozumitelném nářečí: Dej mi svoje oko?“

„Wo jao ning jen,“ napověděl mu Liang S' „“.

„Hm, snad si to tu chvíli budu pamatovat.“

Šel pomalu k tao-čengovi, vyjmul si oko, vložil si ho zpátky, napřáhl obé ruce a křikl na nebožáka, chvějícího se strachy:

„Wo jao ning jen!“

„Wo ti jen! Tchien-na – moje oči! Ó nebesa! Tiou ming – pomoc!“ vykřikl tao-čeng a prchl

ze svatyně.

A tak kapitán Turnerstiek přece jen opustil bitevní pole jako vítěz. Teprve potom šel za svými druhy k nosítkám, v kterých je odnesli do vězení.

Kapitola třináctá

SVATÍ ZA MŘÍŽEMI

Pod prefekt Čou se skutečně postaral, že naše hrdiny ubytovali ve vězení v místnostech pro vysoké státní vězně, a mladému s'-jünovi přikázal, aby jim poskytl vybranou stravu a vše, co si budou přát. Dodal ještě, že dnes je sice zaneprázdněn, ale zítra že přijde s vysokými úředníky a vyšetří stav i původ zajatců; do té doby mají být pečlivě střeženi a nesmí jim být zkřiven ani vlas.

„Nespustím je z očí, Vaše vznešenosti,“ ujišťoval mladý mandarín. „Ujišťuji vás, že se mi nestane to, co mému zástupci, který včera nechal uprchnout tři zloděje bohů a teď sám pyká ve vězení.“

„Zaslouží si ten trest,“ pravil tchung-č' přísně.

„Tvrdí však, že je zcela bez viny. Nemá prý tušení, jak mohli uprchnout. Vyšetřoval jsem dneska ten případ a vím už, jak se dostali na svobodu.“

„Nuže jak?“

„Včera pozdě večer sem stráže kohosi vpustily, vykázal se prý nejvyšším znakem –“

„Musel to tedy být nějaký vysoký úředník!“ vpadl mu do řeči tchung-č'.

„Nebo podvodník! Osvobodil vězně – a to by řádný úředník nikdy neučinil.“

„Podvodník? Vyloučeno! Nejvyšší znak může mít jen vysoce postavený hodnostář.“

„Snad máte pravdu, vznešenosti. Ovšem je také možné, že znak byl falešný, večer se to dá těžko rozeznat. Můj zástupce se na toho muže neodvážil dohlížet, proč také podezírat toho, kdo se řádně prokáže – a prosím, nakonec jsem zjistil, že to byl on, kdo odvedl vězně oběma bránami docela bez překážky.“

„Pak jsou přece jen vinny stráže.“

„Ujišťuji vás znovu, že mně se to nestane. Prohlédl bych si nejvyšší znak se vší důkladností. Opatrnosti nikdy nezbyvá, zvláště u takových vězňů, jako jsou ti, které jsem právě přivedl.“

Podprefekt mu s vážnou tváří popřál, aby toto předsevzetí zdárně vyplnil, a odešel domů, kde ho už netrpělivě očekával ustaraný Metuzalém.

„Teprve zítra je budou vyslýchat,“ uklidňoval tchung-č' studenta, „a do té doby máme času dost, abychom něco vymysleli.“

„Ovšem, přemýšlet musíme také,“ souhlasil student, „ale hlavně a především jednat! Kdo povede výslech?“

„Já a sün-fu – nejvyšší úředník města a guvernér celé provincie.“

„Pak jsou ztraceni. Cožpak ten uvěří, že jsou to lámové?“

„Jistěže ne. Byl v Tibetu i v zemi Mongolů. Často se také stýká s cizinci a bezpochyby okamžitě pozná, koho má před sebou.“

„Nesmíme tedy výslech dopustit! Moji přátelé musí být zítra ráno na svobodě. Nezbývá než dostat je z vězení už dneska v noci!“ Podprefekt se zamyslel a klidně řekl:

„Nejlepší, co vám mohu poradit, je čekat, jak se celá záležitost vyvine. Stát se jim nemůže nic, tak jako tak je musí vydat zástupci vaší země.“

„Ale jak s nimi budou do té doby zacházet! A trestu stejně neuniknou.“

„Nebude to tak zlé, ovšem s vaší cestou je konec. A kdo mi zaručí, že do toho při vší opatrnosti nezapletou nakonec i mne?“

„Máte pravdu, nemohu bohužel nepřiznat, že ti dva podivíni jsou značně neopatrní.“

„Nejen neopatrní, ale i svévolní a lehkomyšní, navzdory všemu nebezpečí. Měl jste vidět toho Tu-er-ning-š`-ti-kua, jak si vyndal oči!“

„Snad jenom jedno, ne?“

„Nu ano, ale stačilo i to. A pak se hnal po noze tao-čengovi. Kdo jiný by se toho odvážil v tak beznadějně situaci?“

„Musíme je osvobodit, už kvůli vám. Mohu počítat s vaší pomocí?“ zeptal se Červenomodrý Metuzalém přímo.

„Hm. Jsem úředník...“

„Jste dokonce tchung-č` – a přece jste minulé noci pustil na svobodu ty tři zloděje.“

„Právě proto to nemohu učinit dnes zas. Ten mladý s`-jü je přes svůj nevysoký věk velice svědomitý úředník, nedá se jen tak lehko oklamat.“

„A přesto se o to musíme pokusit!“

„Odvážíte-li se toho, vydáte se do velkého nebezpečí. Bránit vám v tom ovšem nebudu, dokážete mlčet a neprozradíte mne, to vím. Ale nežádejte na mně, abych se toho osobně účastnil. Udělejte, co je třeba, ale tak, abych zůstal mimo jakékoli podezření. Půjdu teď do své pracovny a všechno rozvážím. Přemýšlejte také. Jen to bych vám rád řekl už teď: dokud nenastane noc, neopovažujte se pranic podniknout. A do té doby určitě na něco přijdeme.“

I Červenomodrý Metuzalém odešel do svého pokoje; neklidně chodil sem a tam, nebyl s to se řádně soustředit. V místnosti mu bylo těsno, zašel si proto do zahrady – a zastihl tam Gottfrieda s Richardem, jak rozvažují přesně o témže, čím se trápil i on. Sesedli se a

společně promýšleli nejvhodnější plán.

„Nejde jen o Turnersticka a o Aardappelenbosche,“ uvažoval nahlas Metuzalém. „Těm dvěma nebude takováhle zkušenost vůbec na škodu, vrchovatě si ji zaslouží. Horší je, že se s nimi do téhleté bryndy dostal i Liang S‘.“

„Nikdo přece neví, že patří k nim,“ poznamenal Richard.

„Zatím ne, ale jistě na to přijdou. Až je zítra přivedou před sün-fua, pak budou všechny výmluvy marné, to vím už teď. Tomu nic nenamluví.“

„Řek bychom úplně to samy, jak povídal ten falář, dyž slyšel druhého, jak říká po mši: Víte mísa jest,“ přikývl Gottfried. „Nejlepši, dybysem je moh vyslechnout já. Muj rozsudek by nejspíš dopad: Každému řackej pár na citlivý místo vzádu, a pak ať běžej, kam je srce táhne. Panenko skákava, taková konina – hrát si v tejdle sedminebeskej říši na pámbičky! To se snad vážně eště nevylihlo v žádněj makovnici. Čert vi, kde se to v nich vzalo!“

„V tom má prsty určitě Turnerstiek, mijnheer k tomu přišel jako slepý k houslím. Vsadím se, že nemají ani zdání, co si nadrobili a jak to může skončit. Kdyby se jich“ nebyl Liang S‘ tak statečně ujal a nevrátit se tchung-č‘ zpátky do chrámu, dav by je byl dávno roztrhal. A až zítra vyjde najevo, že k nim chudák Liang S‘ patří, má to spočítané. Je to Číňan – a Číňana z toho nevyseká žádný konzul ani velvyslanec. Ten to schytá za všechny. Už proto je musíme osvobodit.“

„Ať to stojí co to stojí, jak povídal ten flašinetář, dyž si chtěl koupit za šesták varhany. Snad na něco ksakru přídeme, copak máme kebule už dočista vyšahany?“

„Nejjednodušší by bylo,“ prohodil Metuzalém, „kdyby... Ne, to nejde. Podprefekt by sice mohl, ale žádat ho o tuhle věc by byla přec jen troufalost. Riskovat kvůli nám, ba vlastně kvůli dvěma lehkovážným bláznům všechno: úřad, hodnost, majetek i život – ne, to věru nelze.“

„Leda že bysme to udělali my, dyž se tomu copatému nechce strkat hlavu do voprátky,“ poznamenal Gottfried, jako kdyby četl Metuzalémovy myšlenky. „Teda to s tou voprátkou samosebou ně, tej mám po krk dřívejc, než ji cejtim na krku, ale že bysme si třeba jako vozkoušeli zahrát na vosvoboditele sami.“

„Kdo?“ zeptal se udiveně Metuzalém.

„Samosebou vy a tudle moje maličkatost, my už přece máme v podobnejch radovánkách ňáke zkušenosti, nebo né? Vostatni panctvo na nás počká někde za bukem a potom zdrhnem ve společnom nerozlučnom bratrství.“

„Hm, ani to nepůjde, milý zlatý,“ mnul si Červenomodrý Metuzalém modročervený nos. „Toho zázračného Sezama, tu minci, která otevírá brány vězení, tu nám tchung-č‘ sotva

půjčí. A pak: kde seženem mandarínský šat, nosítka – a potřebujem nejmíň šesterý – dvanáct nosičů... Copak tu cizinec najde tolik spolehlivých lidí, kteří, až je zasvětime do tak nebezpečného plánu, nepoběží k sing-kuanovi anebo rovnou k mladému s'-jüovi a nevyklopí mu hned, co se chystá?"

„To teda vopravdu nevim. Ale jináč to mám tudlenc sesumírovany do posledního ždibku,“ poklepal si Gottfried na čelo. „Já sem vo kapánek tenčí než náš velevzácnej pohostitel, tadydle pan Metuzalém vo pár coulu širši, a tak si myslím, že nám jeho kalderóba padne jako ulitá. To už bysem si bez velkeho šumotu dovolil vobstarat, dyby náhodou pan šmajdaryn neráčil vyhovět naši nejuctivější prosbě. A s tym zázračným zlaťákem to sfouknu jakbysmet.“

„Gottfriede, Gottfriede. zapomněl jsi už na sedmé přikázání?“

„Pro tendletenc vokamžik se mi ňák zdá, že jo. Dyž de vo krk, to se člověk muže těžko řídit nachlup podle katechyzmu.“

Červenomodrý Metuzalém uzavřel debatu tím, že nejdřív musí počkat, s čím přijde tchung-č'; tahle nepříjemnost mu také jistě nedá spát a dozajista i on hledá nejschůdnější východisko.

Avšak uběhl zbytek odpoledne, nastal večer – a podprefekt se ani neukázal. Když zasedli v domě k večeři, dozvěděl se student od sdílného sluhy, že jejich hostitele navštívil urozený che-po Jang a že právě sedí s pánem domu u večerní rýže.

„Cože? Che-po Jang? Kdy přišel?“

„Před půlhodinou, vznešený milostpane.“

Půlhodinka, to je v Číně právě naše hodina – byl tu tedy poříční inspektor už pěkně dlouho! Večeří si s podprefektem, hostům se ani neukáže – doopravdy zvláštní jednání. A když nakonec uslyšeli kroky a hlasy, míjející dveře do jídelny, a když jim sluha oznámil, že návštěva je pryč, vrtala už studentovi hlavou vážná pochybnost.

„Divný vděk! Podprefektovi řekne, že nás zítra nebo možná ještě dneska navštíví, že nás chce vidět a pozdravit a kdesi cosi – a pak zmizí, ani se neukáže. Co si o tom máme myslet?“

„Jářku, na tom nejni ani žejdlik záhadnosti. Domáknul se, co se stalo, a vzal štandopede nohy na ramena. Vytáhnout ho z bryndy, na to sme mu byli dobry, jenže tejkon, dyž sme v tom my, de vod toho rači dál. Takovej už je holt světa běh a vděčnost znešeneho panstva.“

Vtom se otevřely dveře a vešel tchung-č'; se všemi se srdečně pozdravil a s úsměvem jim sdělil, že tu byl právě ctihodný che-po Jang a že zrovna před chvílí odešel. Metuzaléma to překvapilo: věru nečekal, že se o tom tchung-č' zmíní.

„A nepřišel se na nás ani podívat?“ zeptal se naschvál.

„Velice se těšil, že vás uvidí. Vzpomněl si však náhle na nějakou neodkladnou záležitost, proto spěchal pryč a poprosil mne, abych ho u vás omluvil.“

„Jaképak omluvy! Nehodláme přece zdržovat vážené úředníky od státnických starostí.“

Pod prefektovou tváří se mihl jemný úsměv; velmi dobře pochopil, jak to Metuzalém míní, nedal však na sobě pranic znát. Přisedl ke stolu, požádal o dýmku, šikmooký sluha mu zažehl dlouhou porcelánovou faječku a na pánův pokyn neslyšně odešel, aby chránil společnost před sebemenším vyrušením.

Metuzalém byl přesvědčen, že teď se konečně tchung-č“ rozhovoří o tom, zda mluvil se zadrženými a vymyslel-li nějaký plán. Zklamal se však; podprefekt Čou začal znovu, jako by se nechumelilo, o poříčním inspektoru Jangovi:

„To přece víte, že ctihodný che-po Jang má na starosti zdejší přístav a všechny řeky kraje? Bez jeho souhlasu nesmí přistát nebo odplout ani jedna loď. Právě před chvílí si vzpomněl, že kapitán jedné čchien-ťiao žádal o vyplutí – loď má být zítra už daleko odtud, proto ten spěch, aby dohonil, co zmeškal.“

Čchien-ťiao znamená doslova: stonožka. Tak se totiž říká lehkým válečným džunkám, plujícím zejména po řekách a kanálech vnitrozemí. Kromě plachet jsou poháněny množstvím dlouhých vesel; jejich rychlý pohyb po obou bocích dodává lodici skutečně vzezření běžící stonožky.

„Viděli jste už někdy takovou čchien-ťiao?“ optal se podprefekt Čou, jako kdyby právě to – nějaká veslice, která má dneska v noci odplout kamsi po řece – bylo nejdůležitějším námětem k dnešnímu rozhovoru. „Ne-li, pak se podivíte, v jak neuvěřitelně krátkém čase překoná i sebevětší vzdálenosti.“

„Dobře, dobře, to je nepochybné zajímavé, ale teď bychom snad měli přece jenom mluvit o docela jiných věcech!“ neudržel se Metuzalém.

„Ó prosím, jak si můj velevážený přítel přeje, přesto se však divím, že si nechcete pohovořit o tomto pozoruhodném plavidle. Má odplout o druhé hodině s půlnoci, ale může vyrazit třeba i dřív.“

„Tááák?“ protáhl student ironicky: ani za mák ho totiž nezajímal odjezd jakési džunky, měl plnou hlavu důležitějších starostí.

„Musí totiž vyplout ještě v noci, aby dopravila cuo-cao – výběrčího dani do Čching-jüanu. Vité, kde leží to město? Vysoko na řece Pej-ťiang směrem na Šao-kuan.“

Teprve teď zbystřil Červenomodrý Metuzalém pozornost: vždyť to bylo přímo na cestě, kudy měli namířeno dál. Proč se podprefekt zmínil právě o tomhle tom městě? Že by měl přece jen nějaký důvod mluvit o stonožce?

„Ta loď,“ pokračoval tchung-č' a potměšile pomrkvával maličkýma očkama, „je nejrychlejší, jakou znám. Vyrazí-li dneska za čchou š', bude pozítří před polednem daleko na Pej-ťiangu u Jin-te – k tomu by jiná potřebovala dobře dva dny.“

Teď už bylo nad slunce jasné, že o tom všem nemluví tak dopodrobna pro nic za nic. Měla to být rada, kterou jim chtěl dát? A nechtěl ji snad jako vysoký úředník vyslovit přímo, ale jen naznačit? Nejspíš ano. a tak se Metuzalém stejně zdaleka a jakoby mimochodem zeptal:

„Bere taková válečná džunka na palubu také cestující?“

Podprefekt na studenta takřka neznatelně, leč přesto pochvalně mrkl a živě odpověděl:

„Ano, proč ne, pokud mají pro kapitána doporučení.“

„Cizince také?“

„Každého, kdo má doporučující list. Nebo ještě lépe: kdo je předem, dejme tomu poříčním inspektorem nebo jiným vysokým hodnostářem, ústně ohlášen. Pán kuanu, jaký jsem vystavil třeba já vám, nepotřebuje ovšem ani to. Byl-li však přesto ještě doporučen, ať již listem, nebo osobně, pak může na stonožce vládnout doslova jako její majitel a pán.“

„Nevím, nevím, to by si asi kapitán nedal dlouho líbit.“

„Ach, co znamená takový kapitán na říční džunce! Nic, zhola nic. Jistě je vám známo, že u nás vlastně nemáme žádné námořnictvo. A pokud existují námořní kapitáni, pak skutečně jen podle jména. Voják musí sloužit stejně na souši jako na vodě, jak se nadřízeným právě zamane. Pozemní důstojníci velí na džunkách a námořní rozkazují pozemním vojům – a přitom nerozumějí ani tomu, ani onomu. Jsem Číňan a pyšním se tím, znám však naše nedostatky a příliš dobře vím, proč jsme každou válku, kterou jsme vedli s cizinci, krutě prohráli i proč se tak muselo stát. Kapitánem této stonožky je obyčejný pa-cung – seržant, a toho vojáci sotva poslouchají. Vlastní vedení lodi připadá stejně jako na obchodních džunkách čehuan-čangovi.“

„A co cuo-ca, ten tam nemá právo rozkazovat?“

„Výběrčí daní? Tihle nicotní lidé vystupují sice vždy a všude pánovi tě jako kdovíjak vysocí úředníci, moc však mají jedině nad liknavými poplatníky, nad nikým jiným ne. Na kdekoho řvou. ale hned se zas plazí v prachu, sotvaže je někdo trochu hlasitěji okřikne.“

„Pak ale musí být plavba s takovými lidmi víc než zajímavá!“

„Dozajista. Možná že k ní budete mít brzo příležitost. Zmínil jste se přece, že míříte vzhůru po Pej-ťiangu?“

„Chceme tím směrem. Rád bych se však zeptal: vy račte znát kapitána oné stonožky?“

„Ano, ctihodný che-po Jang mi řekl, kdo to je.“

„A výběrčího dani?“

„Dokonce osobně. Bezvýznamný malý človíček – myslí si ovšem, že je hotový obr co do rozumu a moci. Kromě dlužníků se mu však každý vysměje. Na té stonožce je, abych pravdu řekl, také nějaké zboží, které bych si rád vyzvedl.“

„Vyzvedl? A kdy?“

„Snad někdy po půlnoci.“

„Proč tak pozdě? To jsou už přece všechny ulice a brány zavřené.“

Podprefekt znovu lstivě zamžikal šikmými víčky:

„Protože... nu, vám to mohu směle svěřit: protože to je zboží, o kterém se nesmí nikdo dozvědět.“

„A budou moci nosiči po ulicích? Otevřou jim všude jen tak beze všeho brány?“

„Zcela určitě. Povede je totiž někdo, kdo má nejvyšší pas Syna nebes.“

„Takový člověk že s nimi půjde?“

„O nikoli, nepoběží přece pěšky, ponесou ho v jedněch nosítkách. Také náklad bude samozřejmě v nosidlech, aby ho náhodou nezahledly stráže.“

Ted' už tedy Metuzalém chápal vše. Zejména když tchung-č' pokračoval:

„Šestero nosítek a jedna dvojitá na náklad, to snad postačí. Na stonožku dopraví zavazadla a zbraně a z lodi přinesou pár kusů šatstva. Doufám, že se ten tajný obchůdek zdaří.“

Podprefekt jim zřejmě hodlal půjčit oděv, aby se mohli převléknout a v přestrojení osvobodit zajatce, pak je měli spolehliví služebníci všechny společně i s jejich zavazadly odnést na loď a šaty přinést zase zpátky. Naplno to však tchung-č' nevyšlo a také asi nevyšloví, opatrnost byla právem na místě.

„Ale nepoznají hlídky nosítka a nosiče?“ vyzvídal student dál.

„Naprosto ne. Budou oblečeni jako prosti kuliové a nosítka ponесou také obyčejná. Jen jednou se cestou zastaví, aby si oddechli, pán nejvyššího pasu jistě nejlíp určí, kde se to má stát. Nosičům jsem ostatně dal přesné pokyny, není to daleko odtud.“

„Těch šatů bude dost?“

„Jen dva oděvy vysokých úředníků. Chce se jit můj vzácný dobrodinec podívat?“

„Velice rád.“

Tchung-č' zavedl Metuzaléma do místnosti právě vedle studentova pokoje; visely tam dva kompletní obleky i čapky s patřičnými knoflíky a pávými pery – odznaky vysoké císařské milosti a uznání. Nechybělo nic. Podprefekt sáhl do rukávů, vytáhl dvě zlaté mince, ukázal je studentovi a pečlivě je uložil zpátky do přichystaných oděvů. Přitom s úsměvem poznamenal:

„Tyto šaty a mince jsou pro mé dva dobré přátele, chtějí si jednou zkusit, jaké to je, být čínskými úředníky. Je to samozřejmě pouhý žert, všechno zase řádně vrátí, zejména za nejvyšší znaky jsem osobně zodpovědný.“

„A kdy se ti přátelé budou moci přestrojit?“

„Těsně před odchodem. Vlastní šaty si vezmou do nosítek a pak se převléknou.“

Všechno bylo připraveno do poslední maličkosti, jako kdyby byl tchung-č' tajně vyposlechl Gottfriedovy záměry a plány. Teď šlo jenom o... dostat všechny tři zajatce šťastně z věznice a do nosítek – k tomu ovšem podprefekt už přispět nemohl. Přesto však udělal víc než dost. Sotva se vrátili do jídelny, zavedl rozhovor na zajatce a popsal při té příležitosti tak zevrubně a dopodrobna vězení, že se tam Metuzalém mohl vyznat jako v rodném domě.

Něco málo před půlnocí se tchung-č' omluvil; musí prý ještě leccos zařídit a pak bude netrpělivě čekat na slíbené zboží z lodice. Rozloučil se bez zbytečných řečí, jako by se loučil jen pro tuto noc, ve dveřích se ale přece jenom obrátil a dojatě řekl:

„I lu pching an – šťastnou cestu!“

Od té chvíle ho už nespatriili.

Červenomodrý Metuzalém pak zavedl oba své druhy do pokoje vedle svého; sotva si Gottfried prohlédl mandarínské oblečení, spráskl ruce jako na divadle:

„Hrom do flašky, blesk do špuntu! Ten pan šluskvám– perfektní je snad ševědoucej, nejrači bysem mu zahrál pod vokynkeni fagotovou serenandu, dyby nebylo tak na– kvalt. Todlencto je velevážně jak v tej pohádce – šecky přání vyplněny. Akorát že na copany pozapomněl.“

„Představ si, i na to myslel: máme čapky s kapucemi. Připravil to dokonale. Teď se půjdu poohlédnout, jak je v domě, jestli všechno spi a kde jsou nosítka.“

V poschodí svítila jediná lampa, dole v chodbě mezi předními dveřmi a vraty do zahrady druhá: hlavní vchod byl na zámek, zadní dokořán. Hned za ním, na dvoře před zahradou, spatřil Metuzalém nosítka. Jeden kuli se zvedl se země, uklonil se a tiše řekl:

„Kdy rozkáže Vaše vznešenost, abychom vyrazili?“

„Víš, koho máte odnést a kam?“

„Vznešené pány do přístavu na teď.“

„Přímo?“

„Nikoli, ctihodný milostpane; s jednou zastávkou. Dva vznešení milostpáni vystoupí a mladý milostpán zůstane sedět. Pak se oba vznešení páni vrátí s třemi ctihodnými zpátky, nastoupí a my je doneseme k lodi.“

„Rozkazy máš přesné. Jen jestli také víš, kde bude zastávka?“

„Poblíž věznice jsou otevřeny dveře u jednoho domu, ve dvoře budeme čekat.“

„Čí je to dům?“

„Oddaného služebníka našeho mocného pána.“

„Dobrá. Za chvíli se dáme na cestu. Buďte připraveni,“ přikázal Metuzalém, vrátil se do svého pokoje a zahrnul Gottfrieda z Souillonu záplavou rad a pokynů. Když konečně skončil tu nekonečnou litanii, poškrabal se sluha za uchem a zazubil se:

„Šecko je to přenáramny, vo to nic, ale jen esli to výde. I dyž třeba nejde vo hlavu, vo krk jo, jak povídalo to jisty Veličenctvo, dyž si kleklo k špalku. Ale co: kdo se vodváže, ten něco dokáže. Hodime se teda do pucu a pustíme se do nového žertovneho dobrodružství.“

Převlékli se do čínských hábitů, Richard zatím snesl do nosítek věci všech tři uvězněných, popadli zavazadla, Cupido dostal svou tornu a sešli na dvůr. V domě vládlo hluboké ticho, nikde ani človíčka. Průvod klusem vyrazil.

Ulice byla ponořena do tmy, jen vpředu, kde ji od další dělila brána se spuštěnou mříží, blikal lampión; pod ním stála ozbrojená stráž.

„Šuej – kdo je?“ zeptal se strážný, když nosiči s Metuzalémem v prvních nosítkách zastavili u mříže.

Student předložil svůj pas, strážný si posvítil na složité znaky, ale sotva spatřil prvních pár a velkou pečeť na konci, otevřel bránu dokořán a beze slova se vrhl na zem. První překážka byla šťastně za nimi.

Prošli ještě bránami čtyř ulic, pak nosiči odbočili do vrat jakéhosi domu, vběhli na dvůr a zůstali stát. Metuzalém, Gottfried a Richard vystoupili. Kolem byla černá tma a ticho.

„Chtěl bych s vámi, strýčku.“ zašeptal gymnasista. „Mám o vás strach. Co bych si počal, kdyby zavřeli i vás?“

„Nechal by ses zanést zpátky. Náš pan prefekt by se určitě neudržel smíchy. Ale nic se neboj, to se nestane. Máme právo vstoupit do vězení v každý denní čas i v noci, nikdo nám nesmí zkřivit ani vlas. A až budeme v base, uvidíme, co a jak. Nu a kdyby to snad nešlo vůbec, odejdeme s nepořízenou – a konec. Zkusili bychom to jinak. Hlavu vzhůru, chlapče! Za čtvrt hodinky jsme tu.“

Červenomodrý Metuzalém s Gottfriedem vyšli na ulici. I tam vládla černočerná temnota, jen v domě za zdí přímo proti nim bledounce blikala okna, potažená naolejovaným papírem.

„To bude věznice!“ rozhodl student. „Podle prefektova popisu to musí být zde. Nu což: s chutí do toho a půl je hotovo! A jak jsem řekl: mluvit budu já, ty se svou čínštinou radši jen čínsky mlč.“

„Copang vo tong, tong snad svedung, jen abysem při tom nekokoktal.“

Přešli ulicí a zastavili se před bránou ve vysoké silné zdi. U vrat visel gong. Metuzalém do něj zlehka udeřil.

„Šuej na-er – kdo tam?“ zeptal se kdosi.

„Liang wej tün-c' – dva úředníci,“ odpověděl student řízně.

Zevnitř bylo slyšet, vrznout závoru, pak se brána pootevřela, vykouklo kopí a po něm ruka s lucernou a nakonec hlava vojáka.

„Lao jie pu neng tin laj – vznešení milostpáni nemohou vstoupit,“ řekl uctivě.

Oba noční návštěvníci mu ukázali zlaté mince: okamžitě ustoupil, pustil je dál a uklonil se před nimi až k zemi.

Z podrobného popisu, jak jim ho vštípil tchung-č', dobře věděli, kam teď. Přešli úzký dvůr a octli se před vraty vlastního vězení. Jednopatrová budova se táhla na obě strany a ztrácela se ve tmě. I tady museli dát znamení úderem gongu. Stejná ceremonie, stejné poklony – a stáli v dlouhé úzké předsíni, osvětlené dvěma lampióny. Napravo i vlevo vedly dvoje dveře. Metuzalém zaklepal na ty doleva a obřad s ukláněním se opakoval potřetí.

Teď byli konečně v chodbě s mnoha nízkými dveřmi do pohodlných cel pro vznešené vězně. Vtom vpadlo do tmy ostré světlo a ozářilo postavu, nelínutě stojící ve žlutém obdélníku dveří dokořán: byl to mladý mandarín. Počkal, až oba noční hosté vejdou do pruhu světla, nedůvěřivě si je prohlédl, nepatrně se uklonil a řekl:

„Tün-c' š' šuej – kdo ráčíte být?“

Beze slova mu ukázali nejvyšší znak.

Znovu se zdrženlivě uklonil a zavedl je do malé místnosti, kde byl jen stůl, křeslo a nízké lehátko; na stole hořely dvě lojové svíce, pod nimi ležela otevřená kniha. Mladý s'-jü se sklonil ke světlu, pečlivě a do všech podrobností si prohlédl obě mince, uklonil se o poznání hlouběji a mnohem uctivěji pravil:

„Čemu mohu děkovat za vzácnou návštěvu svých starších bratří?“

Stále to však nebyla ona zdvořilost, kterou Metuzalém očekával; odpověděl proto nevlídně a zostra:

„Jste s'-jü tohoto domu?“

„Ano, a nejen tohoto, nýbrž všech v tomto městě.“

„Jsou zde v tuto dobu ještě jiní úředníci?“

„Jsme sami, pane.“

„Byli sem dnes dopraveni dva svatí lámové se svým tlumočníkem?“

„Nikoli, pane. Nejsou totiž těmi, za které se vydávají. Jeden z nich je Holanďan, druhý Němec; jen třetí je Číňan.“

„Jak to ví náš mladší bratr?“

„Přesvědčil jsem se o tom. Povolal jsem ze Ša-mienu tlumočníka, dal mi potřebné vysvětlení.“

„Mluvil s nimi?“

„Ovšemže nikoli. V takovém případě by se jistě nebyli prozradili. Naslouchal za dveřmi a slyšel každé jejich slovo.“

„Ti tři jsou zde?“ ukázal Metuzalém na zavřené dveře vedle stolu.

S`-jü přikývl.

„Pak tedy otevřte! Přeji si s nimi promluvit.“

Mladý mandarín neuposlechl; místo toho si Meluzaléma znovu pozorné prohlédl a pravil:

„Toto přání nemohu splnit, vznešenosti.“

„Přání? Nejde o žádné přání, je to můj rozkaz. Přikazuji vám to!“

„Pak musím odepřít. Nemohu žádost Vaší vznešenosti považovat za rozkaz, neznám vás.“

„Náš oděv i naše odznaky vám jasně dosvědčují, že patříme do páté hodnostní třídy, kdežto vy do sedmě. Vyžaduji proto náležitou poslušnost, jíž jste nám povinován.“

Mladý muž nejevil nejmenší známky strachu. Hleděl Červenomodrému Metuzalémovi pevně do očí a stejně pevně také odpověděl:

„Budu vás poslušen od toho okamžiku, kdy mi dokážete, že odznaky své hodnosti nosíte právem.“

„Cože? Vy o tom pochybujete?“

„Nepochybují o tom, ale také tomu nevěřím. Včera ve stejnou dobu tu byl úředník s právě takovým modrým knoflíkem a nejvyšším znakem – a odvedl tři vězně. Nic takového se mně nesmí stát!“

Červenomodrý Metuzalém by byl tomu statečnému a poctivému mladíkovi nejraději stiskl ruku, třebaš mu teď jeho neoblomnost nebyla právě vhod. Vytáhl tedy svůj kuan, ukázal ho z dálky mladému mandarínovi, aby viděl pečeť i nadpisy, nemohl ho však podrobně číst a nepoznal, že jde o pas cizinců, a hrozivě se zeptal:

„Znáte tu pečeť?“

„Ó ano, je to znak Syna nebes,“ odpověděl mladík a nevrhl se sice na zem, ale přece jen poklekl. „Jste tedy mimořádný vyslanec Nejvyššího Majestátu, skláním se před Vaší vznešeností.“

„Vstaňte a otevřte vězení!“

Teď teprve mandarín uposlechl. Metuzalém nahlédl do místnosti: nebyla to ani v nejmenším pověstná čínská kobka; poskytovala dostatek místa pro tři osoby a byla

vybavena stolem, třemi sedadly a stejným počtem slušných lůžek; svítlna ozařovala zbytky zcela nevěžeňské večeře.

Zajatci stáli vyčkávavě uprostřed společné cely: slyšeli, co se za dveřmi hovořilo, a Červenomodrého Metuzaléma poznali po hlase. Když ho teď spatřili na vlastní oči, užasli nad tou podívanou: jeho pivní břich sice snaživě zakryly široké záhyby svrchního roucha, avšak hustý tmavý plnovous působil jako pěst na oko a velký, sytě vybarvený nos by byl nevymyslel ani nejsmělejší karikaturista; ještě komičtěji vyhlížel však Gottfried z Bouillonu: širokánský čínský kroj na něm visel jako na dlouhatánském bidle a vyholená rozbrázděná tvář hleděla zpod mandarínské čapky jako nezdařený žert.

Ani jeden ze zajatců však nedal najevo, že je poznává; nicméně mijnheer se už začal usmívat a i Turnerstickovi to kolem koutků podezřele zacukalo.

„Ticho!“ okřikl je Metuzalém. „Zdá se, že je vám do smíchu, schovejte si to, až budete z téhle bryndy venku, radím vám dobře. Teď rychle do jeho místnosti! Jestli vás nepustí po dobrém, užijem násilí a probijem se ven.“

Přitom vběhl do mandarínovy jizby a skočil ke dveřím na chodbu, tři zadržení vyběhli z cely za nim. Všecko se událo ráz naráz, a než se překvapený s'-jü vzpamatoval, stál už vedle Gottfrieda, za sebou tři vězně, a před Metuzalémem, kryjícím jediný východ ven.

„Co to znamená! Proč jste je pustil až sem?“ zeptal se zaraženě, když si uvědomil celou svízele nové situace.

„Proč? Ale na to je přece docela jednoduchá odpověď, velevážený příteli: protože je hodlám odvést, jestli dovolíte,“ vysvětlil mu student přívětivě.

„Vaše vznešenost jistě pochopí, že to nepřipustím.“

„Cože? Odpíráte poslušnost mně, pánu nejvyššího pasu Syna nebes?“

„Odpírám! A odepřu ji každému, ať má sebevyšší hodnost a sebevyšší pas. Tyto zločince mi svěřil sám ctihodný tchung-č' a jen jemu je opět odevzdám. Zavolám stráž!“

Přistoupil ke dveřím, kde visel gong. Červenomodrý Metuzalém ho rázně odstrčil. A tu se nebojácný mladý muž hrdě napřímil a srdnatě zvolal:

„Teď tedy vím, na čem jsem. Nejste úředník, jste jejich spřeženec a hovoříte jejich řečí. Chcete je osvobodit.“

„Uhádl jste. hádanka ostatně nebyla moc těžká, v téhle situaci by ji rozlouskl i obyčejný kuli bez doktorských titulů. A pokud se nemýlím, žádnou mocí nám v tom nemůžete zabránit.“

„Mýlíte se. Zavolám o pomoc a přijde stráž.“

„Snad ten jeden voják z chodby? Ostatní vás stejně neuslyší. A domníváte-li se, že máme strach z jeho ubohého kopí – posuďte sám!“

Při těchto slovech vytasil dva revolvery a natáhl kohoutky; Gottfried učinil s nejdůležitější tváří totéž. Mladý mandarín zbledl. Měl proč: i kdyby přispěchala celá noční stráž, proti čtyřem bubínkovým revolverům by byla bezmocná. A kromě toho: falešný mandarín s plnovousem vlastnil pas, jemuž se každý voják až po generála musí podrobit. Nebylo už pochyb, že zajatci z vězení uniknou.

Jestliže se však Červenomodrý Metuzalém domníval, že teď se mladý mandarín pokoří, velmi, velmi se zmýlil. S`-jü nasadil vážnou, ba odhodlanou tvář a pravil:

„Pane, připravil jste se výborně. Nahlížím, že jsem příliš slab, než abych zabránil vašim záměrům. Ale pomyslel jste i na osud, který mne stihne, uskutečníte-li svůj úmysl?“

Znělo to tak důtklivě, tak vážně a smutně, že se Metuzalém neubráníl dojetí:

„Vím, že nevyvážete zcela beztrestně, trest však jistě nebude příliš tvrdý. Udělí vám důtku, víc snad ne.“

„Mýlíte se. Včera uprchli tři zločinci a postižený úředník sedí teď na jejich místě. Stejně tak se stane i mně – a přiznám se, že mi brání má čest, abych to připustil. Jakmile odejdete, musím se zbavit života, a nemyslím, že vašemu svědomí bude lhostejno, stanete-li se vrahem úředníka, dbalého svých povinností a své cti.“

Bylo vidět, že ta slova myslí naprosto vážně. A stejně vážně také pokračoval:

„Úřad, který zastávám, o tolik předstihl můj věk, že mi tisíce úředníků závidí. Dosáhl jsem ho vážným úsilím a dnes také vím, že mám otevřenou cestu k ještě vyšším hodnostem. Žádná z těch nadějí se však nesplní, budu-li muset zítra ohlásit, že moji vězňové v noci uprchli. Vsadí mne do vězení a upadnu mezi nejbídnější bez naděje získat někdy znovu sebemenší postavení hodné člověka. Raději smrt než takovéhle vyhlídky. Máte kuan, kterému se musí podřídit i nejvyšší úředník; ale nikdo, nikdo se ještě proto nesmi odchýlit od svých povinností. Přineste mi rozkaz, jemuž se budu nucen bezpodmínečně podrobit, a já milerád propustím ty tři muže a klidně vyčkám všech následků.“

„To nemohu, nemám písemný rozkaz,“ přiznal Metuzalém.

„Pak tedy učiňte, co si budete moci zodpovědět před svým svědomím. Ustupuji násilí, opakuji však znovu, že brána, kterou odvedete své tři přátele, otevře se ráno jen mé mrtvole.“

„Myslete na příbuzné,“ domlouval mu Metuzalém, „způsobil byste jim ten nejhlubší žal.“

„Nečestnost je horší než smrt,“ prohlásil pevně mladý mandarín. „A pak – nemám příbuzné, nevím nic o své rodině. Nevím ani, žijí-li dosud, ani kde jsou. Jediné oko nezapláče nad mým osudem.“

Rodinné svazky patří v Číně mezi nejposvátnější věci člověka; uctívání předků tvoří důležitý předmět kultu a platí za veliké neštěstí, nemá-li Číňan koho uctívat. Mandarínova

slova neznamena tedy jen nanejvýš upřímné vyznání, ale dokázala ještě působivěji zaútočit na Metuzalémovy city.

I Gottfried z Bouillonu vyrozuměl, oč jde. Pohlédl na svého pána a tiše poznamenal:

„Náko mně to jářku vzalo u srce. Mysli to nejspíš vopravdu dovopravdy. Esli nemáme ten rozkaz, co furt chce, voprubujte to třeba s tím vzácným škuánem vod pana žebráckeho krále.“

„To přece není úřední dokument, co mu to bude platné. I kdyby poslechl, stejně to odnese.“

„Helejlese, dyk to jen prubnem, nic vás to nestojí, naschválně, co to udělá.“

„Tak dobrá. A když to nevyjde, snad nám to neuškodí.“

Vytáhl tu podivnou listinu, podal ji s`-jüovi a řekl:

„Pohledte tedy na toto! Snad alespoň to vás odvrátí od vašich neblahých záměrů.“

Mladý mandarín sáhl po kuanu. Sotva přečetl první znaky, vytřeštil oči a s nepředstíranou úctou zvolal:

„Čchi-wang-kuan! A dokonce ten, který dostávají obzvláště vyvolení! Ó pane, jste-li vznešeným chráněncem samého čchi-wanga, musím se podřídit všem vašim rozkazům!“

„A vaše obavy?“

„Nemám už žádné! Jaké štěstí, že máte čchi-wang-ku– an. Běda tomu, kdo by mne hodlal potrestat za můj čin, když jsem ho vykonal na rozkaz chráněnce krále žebráků!“

„Budete však muset dokázat, že tomu tak skutečně bylo, ne?“

„Ovšemže. Můžete mi ho ponechat?“

„Jistě pochopíte, že nemám v úmyslu rozloučit se s tak vzácným dokumentem.“

„Snad tedy alespoň víte, kde právě čchi-wang je.“

„Jak bych věděl! Král žebráků nemá přece své pevné a trvalé sídlo.“

„Pravda, je ho však možno vyhledat. Pánu tohoto pasu musí dát každý čchi-wangův poddaný přesné zprávy a rady. Kam chcete odvést zajatce?“

„Nahlédnete snad, že vy jste ten poslední, kterému se s tím hodlám svěřovat.“

„Ó ne, vznešený veliteli, jsem první, jemuž to můžete říct. Jdu totiž s vámi. Já sám vyvedu tyto ctihodné pány ze svého vězení.“

„Mohu se na vás spolehnout?“

„Při všem, co je mi svaté! Čchi-wanga je třeba poslechnout. Abych však zachránil svou čest, musím dokázat, že to byl skutečně on, jehož jsem uposlechl. Proto mi nezbývá než ho vyhledat a přinést osvědčení, abych se nemusel vzdát navždy všech svých nadějí.“

Mluvil sice upřímně a bez vší úskočnosti, Červenomodrý Metuzalém se však přece jen nemohl zbavit nedůvěry. Začal se proto vyptávat:

„Chcete-li s námi, musíte počítat s dlouhou nepřítomností. Co bude zatím s věznicí? A jak se přichystáte na cestu? Pustíme-li vás ven, svoláte strážce. Ne, to nepřipustím!“

„Nemám za zlé Vaší vznešenosti, že mi nevěří, stačí však, když se laskavě uvolí doprovodit mne do bytu hned tady vedle. Půjdu mezi vámi a můžete mne zabít, učiním-li cokoli, co by vzbudilo vaše podezření. Připravím se hned a věznici ponechám někomu ze svých podřízených.“

„Dobrá,“ souhlasil Metuzalém, „ale nejdřív odvedu své tři přátele.“

„Kam, smím-li se ptát?“

„Nedaleko odtud čekají naše nosítka.“

„Chcete mne tady zanechat?“

„Ne, i já to myslím zcela upřímně. Můj druh tu zůstane s vámi, dokud se nevrátím: budu mít jistotu, že nepodniknete žádnou nepředloženost, a vy zas nebudete mít důvod pochybovat, nechceme-li vás ponechat krutému osudu.“

„Ochotně souhlasím s Vaší vznešeností. Důvěřuji vám víc než vy mně.“

Zanechali Gottfrieda na strážce u mladého s`-jüa a stejnou cestou kolem uklánějících se strážce vyšli na ulici, zamířili do protějšího domu a ve dvoře nasedli do nosítek; Metuzalém se vrátil do vězení.

Mladý správce věznic stál jako dřív uprostřed místnosti, Gottfried s revolvery a s tváří Cerbera seděl u dveří.

„To šlo náko hopem,“ oddechl si ulehčeně. „Že by mi tady bylo zrovna moc do skoku, to teda né. Ale tejkon, dyž ste zaseje zpátky, ouplně se spolehněte na mou vodvahu.“

Odvedli mandarína do jeho bytu na konci chodby, mladý muž si přichystal šaly, peníze a všechno ostatní, napsal lístek s potřebnými příkazy pro svého nástupce, položil vzkaz na stůl a naposled přelétl očima obydlí, které opouštěl na kdovíjak dlouhý čas.

Metuzalém mu oznámil, že ho posadí do dvojitých nosítek, kde mají zavazadla, a znovu ho důrazně varoval, že při sebemenším pokusu přivolat pomoc nebo upozornit na sebe strážce u bran v ulicích hanebně doplatí na svou zradu.

„Nejsem lhář, pane,“ ujistil ho mladý s`-jü, „slíbil jsem, že půjdu s vámi, a slovo dodržím. Ostatně – mám u sebe vonné tyčinky a dám vám ochotně slavnostní čehi-š, ne– stačí-li, že vám odevzdávám do zástavy to jediné, co mi nyní zbylo – své jméno.“

„Jak se vlastně jmenujete?“

„Mé osobní jméno je Jin-tchien.“

„A rodové?“

„Jie.“

„Jie?“ opakoval překvapeně Červenomodrý Metuzalém. „Je to možné?“

„Proč ne, pane?“

„Protože znám kohosi stejného jména.“

„Žádný div. V celé Číně máme totiž asi přes sto příjmení. Jsou proto statisíce lidí, kteří se jmenují stejně.“

„Smím se vás zeptat, odkud pocházíte?“

„Ovšem, ctihodný dobrodinče: ze Seng-che.“

„Ze Seng-che? Neuvěřitelné! Zmínil jste se, že nevíte o osudu svých rodičů, ani kde jsou. Snad vám budu moci podat nějaké vysvětlení. Vyrostl jste v provincii Kuej-čou?“

„Ach ano, pane, Kuej-čou je moje vlast,“ odpověděl překvapeně Čiňan. „Proč se ráčíte ptát? Hovoříte o vysvětlení, znáte snad můj původ, mou rodinu, mé rodiče a sourozence?“

„Povězte mi nejdřív: nejmenoval se váš otec náhodou Jie Ťin-li?“

„Ano, ano, pane! Ach vy ho znáte? Ó nebesa! Ó země! Přišel jste jako můj nepřítel, donutil jste mne, abych jednal v rozporu se svými povinnostmi a proti svému svědomí – a nyní hovoříte o mém drahém otci! Snad to byla vůle bohů, že jsem opustil svůj úřad a odhodlal se odejít s Vaší ctihodností.“

Popadl Metuzaléma za ruce a chvěl se vzrušením. Ani student se nemohl ubránit dojetí, když pořád ještě pln překvapení z neuvěřitelné náhody pokračoval:

„Váš otec žije, sice daleko od své vlasti, kam se už nesmí vrátit, za velkým mořem, až v Evropě, v mé rodné zemi, ale je živ a zdrav a daří se mu dobře. Právě on mne požádal, abych pátral po jeho ženě a dětech.“

„Ó pane, ta zpráva je pro mne hvězdou, která mi ozářila tmavou noc, a vy jste ten, kdo ji zažehl. Vracíte mi mou čest, deset tisíc let ať na vás svítí slunce! Konečně mohu říci, že mám otce! Konečně jsem člověk, který se nemusí hanbit, kdykoli se ho kdo zeptá na drahé předky a rodinu. Můj otec žije! Nemůže se vrátit sem, ale já přece mohu za ním. Opustím Čínu a zřeknu se poct, jež mne zde čekají, jen abych mohl být s tím, jemuž vděčím za svůj život a za celé své bytí.“

Jak dojemná scéna! Dočista jako z románu či ze stařícké divadelní hry, kdy jedno oko nezůstane suché, o batistových kapesníčcích ani nemluvě. Opět ta šťastná náhoda, ta neocenitelná pomocnice, nepravděpodobná sice leč krásná! Co by si bez ní počali ti, kteří na stránkách knih spřádají osudy lidí do zajímavých arabesek, na hony vzdálených životům bez náhod.

Mladík klesl před studentem na kolena a vzlykal štěstím a radostí. Metuzalémovi se dozajista zaleskla slza v oku a Gottfried, ať se šklebil sebevíc, určitě nemohl přemoci upřímné pohnutí. Ještě že zachránil situaci a alespoň kapánek zalomcoval tím

všeobecným dojetím:

„A takovému dobrákovi sem málem pšouknul kulku mezi vokukadla! Kams dal voči, kamaráde, taklenc se div neprohřešit na synáčkoj pana Jie Ťin-ho! Dycinky lepší halt než kvalt, jak říkával muj nebožtik pradědeček, dyž ho chodívali votravovat netrpělivý a nevodbytny věřitele.“

„Vzchopte se, můj milý,“ napomenul Metuzalém mladého mandarína. „Času je namále.“

„Máte pravdu, ctihodný dobrodinče,“ odpověděl Číňan. „Musíme pryč. Chtěl jsem s vámi z donucení, teď vás však prosím: vedte mne, kam se vám zlíbí! Jen to mi ještě povězte, víte-li něco o mých sourozencích.“

„O vašem bratrovi vím, o ostatních dosud ne.“

„Řekněte, kde ho mám hledat?“

„Počkejte hodinku – a dozvíte se vše. Ještě dnes se s ním budete moci pozdravit. Dozvěděl jsem se, že jste byl po útěku svého otce uvězněn. Smím se zeptat jak jste unikl?“

„S pomocí otcova přítele, který byl vysokým úředníkem. Naneštěstí jsme byli uvěznění odděleně, nemohli jsme prchnout pospolu. Když otevřel bránu mně, slíbil, že za mnou pošle i matku a sestry. Bratra osvobodil prvního, oznámil dokonce místo, kde se sejdeme, ale když jsem přišel, byl už bratr ten tam. Čekal jsem na jeho návrat stejně marně jako na příchod matky, stejně marně jako na sestry. Nemohl jsem už zůstat v Kuej-čou, pátrali tam po mně, hledali mne, uprchl jsem tedy do provincie Ku-any-tung, kde bylo bezpečněji. Bylo mi tehdy čtrnáct let; naštěstí jsem vždycky našel soucitné lidi a později i ochránce, který si mne oblíbil a vychoval mne jako vlastního syna. Jemu musím za vše děkovat. Kdyby dnes ještě žil, nebylo by pro mne tak lehké opustit vlast a odjet s vámi za moře. Teď si však pospěšme, nemohu se již dočkat shledání s bratrem!“

Vzal si svůj skromný majetek a tři mandaríni ruku v ruce opustili se vší důstojností brány věznice. Na tmavém dvoře sedli mlčky do nosítek a kuliové se dali do klusu. Šťastně dorazili k řece a zůstali stát. Metuzalém s Gottfriedem se znovu převlékli, vystoupili a vyslechli vůdce nosičů, který jim předal poslední pokyny. Ukázal k tmavému nábřeží a řekl:

„Důstojní milostpáni necht' jdou ještě asi dvě stě kroků stále kupředu, pak najdou čchien-tiao. Poznají lodici podle tří modrých lampiónů na střední palubě, čchuan-čang je bude očekávat, ví už o jejich příchodu.“

Červenomodrý Metuzalém ho štědře odměnil a celý průvod vykročil udaným směrem. Když došli k nábřeží, spatřili spoustu džunek, všechny s rozžatými lucernami. Jen na jediné, přímo před nimi, svítily tři modré lampióny těsně u sebe. To tedy byla hledaná

stonožka!

Ve světle lampiónů seděli dva muži, třetí se opíral o zábradlí a hleděl ke břehu. Sotva zahlédl příchozí, naklonil se dolů a zavolal:

„Ho-ja, ho-ja! Ni-men jao t'in – ahoj, ahoj! Chcete k nám?“

„Š' – ano!“ odpověděl Metuzalém.

„Šang-laj – pojdte nahoru!“

Spustil bambusové schůdky a sedm cestujících vystoupilo na modře osvětlenou palubu. Student zdvořile pozdravil čchuan-čang a pravil:

„Vidím, že jste nás už očekával. Posílá nás ctihodný che-po Jang. Jsme doufám na správné lodi?“

„Vznešení příznivci jsou od tohoto okamžiku pány a veliteli mé nehodné stonožky a všech nás na její palubě,“ odpověděl s hlubokou poklonou čchuan-čang. „Dostal jsem rozkaz, abych Vašim vznešenostem sdělil, že mám dát ctěným milostpánům k dispozici svou ubohou loď pro plavbu po celé délce řeky. Budu se řídit pouze dle vašich moudrých rozkazů.“

To bylo víc, než Metuzalém vůbec očekával. Jeden mužů sedících pod stožárem teď vstal, přišel blíž, hluboce se uklonil a uctivě řekl:

„Jsem pa-cung na této lodici a ponížene prosím Vaši urozenost, aby mi laskavě sdělila ctihodná jména – rád bych vás představil vznešenému cuo-caovi.“

Tak tohle byl tedy seržant a velitel lodi, jeden z těch proslavených námořních vojevůdců, kteří vědí o moři nanejvýš to, že je slané, a to ještě jen z doslechu; a ten druhý výtečník, co zůstal pyšně sedět, byl zřejmě výběrčí daní a velkohubý zbabělec, jak o něm tvrdil tchung-č'!

Červenomodrý Metuzalém se rozhodl ukázat oběma hned z kraje, zač je toho loket a že nemá valné chuti se jim v čemkoli seabemíň přizpůsobovat; proto rázně odpověděl.

„Jaká drzost! Nás chcete představovat lomu nicotnému červu? Kdo z nás je víc – on, nebo já?“

„Já, samozřejmě že já, kdo o tom pochybuje?“ zaječel výběrčí daní a dotčeně vyskočil.

„Víte. kdo já jsem? Jsem vážený cuo-ca. postrach dlužníků celého kraje. Kdo se to opovažuje tvrdit, že je víc?“

Přiběhl k nim a napřímil před mohutným Metuzalémem svou malou vyschlou postavu. Měl na sobě oděv vznešeného čínského úředníka, přestože mu na čapce seděla jen pozlacená kulička, odznak nejnižší hodnostní třídy. Zato však, snad aby alespoň něčím vzbudil dojem, opásal se zprava i zleva mohutnými šavlemi a při každém slově jimi sveřepě zařinčel. Brada mu sice nenarosila, o to delší byl jeho cop: sahal mu téměř na

paty a zřejmě ho musel stát pořádnou dávkou falešných vlasů, aby mu dodal jakés takés úcty a moudrosti.

Tu k němu přistoupil Jin-tchien a ostře ho okřikl:

„Raději mlč a nepřivolávej na sebe pomstu a hněv! Co jsi proti nám? Komár, kterého můžeme prstem rozmáčknout! Nevidíš, kdo jsem a jaký knoflík nosím? Jsi tak nepatrný, že na něj ani nedohlédneš. A tento urozený hodnostář, k němuž ses obrátil svým drzým štěkotem, ti pouze z nekonečné shovívavosti neukáže svůj modrý drahokam, na nějž má právo jeho důstojnost. Nebo snad chceš, aby ti předložil svůj kuan Syna nebes? Zmlkni a padni na kolena!“

V tu ránu se výběrčí daní scvrkl, jako by ho přimáčkla neviditelná sice, ale jaksepatří pádná pěst. Skutečně poklekl, sklonil se před Červenomodrým Metuzalémem až k zemi a patolízalsky žadonil:

„Milost a odpuštění, osvícený veliteli, netušil jsem, jak vysoké hodnosti znamení je váš neznámý kroj. Jsem nejnepatrnější z vašich otroků a provždy schopen splnit kdejaký váš rozkaz.“

Metuzalém si ho ani nevšiml, nechal ho klečet a obrátil se na čchuan-čanga s prosbou, aby dal příkaz k vyplutí.

Vše bylo ostatně už dávno přichystáno: kotva ležela na palubě a džunku pojilo teď s pevninou jen jedno jediné úvazné lano. Odvázali je a loď za hlasitého mlaskání vesel, za hrozivého skřípění paluby a drnčení lan vyrazila na volnou hladinu. Lodníci vytáhli plachtu a příznivý vítr natočil příd' přesně proti proudu vzhůru po řece.

Zanedlouho zmizela už našim přátelům z očí poslední světla kantonského přístavu.

Kapitola čtrnáctá

ČTYŘNOHÁ EXCELENCE

Pa-cung zmizel a už se neukázal, velkohubý výběrčí jako by se vypařil, o plavbu i o cestující se od té chvíle staral pouze sympatický čchuan-čang. Zavedl hosty do nádherně zařízených kajut, určených obvykle pro vojenské mandaríny, kteří čas od času používali džunky ke služebním cestám, požádal je, aby si v klidu uložili věci, a uctivě se Metuzaléma zeptal, budou-li si přát pojít v kajutách, anebo na palubě. Noc byla vlahá, dal přednost palubě.

Když potom oznámil ostatním, že je chce čchuan-čang uctít večerí, první se ozval vypasený Holanďan:

„Dat is goed, ik heb honger – to je znamenité, mám už hlad! Musám se pořádně najedit. Vy ne, mijnheer Turnerstick?“

„Taky, taky, jíst musí člověk v dobách dobrých i zlých – a po všech těch štrapácích, co máme za sebou, není nad vydatné posilnění.“

„Hrom do žejdlíku, teda esli vy ste s tim měl ňáke štrapáce, tak ať sem Cejzar i s Brumtusem dohromady! Voddechnout si v nóbl kreminále – dyk ste si to ani nezasloužil,“ vyjel na něj Gottfried.

„Jak to nezasloužil?“ bránil se kapitán.

„No a snad jo? Račte mi teda sdělit to sladké tajemství, kdo spiskal celou tu velevostudu, no? Koho to někde svrbělo, že se musel vyštafírovat dyrechtývně na posvátny sedědidlo těch břichatejch svatejch?“

„Co si to dovolujete, vy... vy rytíři smutné postavy! Mne – a svrbět! To je hotová urážka majestátu!“

„Japa by né! Ten malejstát bysem vám přál vidět! Hlavně dyž ste mydlil do těch šikmovokeych čertu a voni do vás. Esli vám vlezou eště jednou takovydlenc roupy na mozejček, mužem to tady rovnou sbalit a dát si vobracáka.“

Než se Turnerstick vzpamatoval, ozval se i Metuzalém:

„Gottfried má svatou pravdu! Přivedli jste sebe i nás do velkých nesnází a jen zázrakem jsme z toho vyvázli. Nikdy, rozumíte: nikdy se už nesmí opakovat takováhle nebezpečná hra! Chtěl jsem vám tady číst jaksepatří ostré levity, ale protože to máme šťastně za sebou a protože nám vaše dobrodružství přineslo i jednu nemálo radostnou událost – nebudu se k tomu vracet.“

„Radostnou událost? Prosím vás, jakou?“ zajímal se kapitán, jen aby co nejrychleji převedl hovor na jinou kolej.

„Seznámení s mužem, který bude zajímat především asi Liang S`a.“

„Mne?“ trhl sebou Číňan. „Kdo to jest?“

„Tuhle náš přehorlivý mandarín. Nejenže se zasloužil o vaše osvobození, ale rozhodl se, že s námi pojede do Německa.“

„Do Německa?“ opakoval Liang S` a nechápavě hleděl hned na Metuzaléma a hned zas na mladého mandarína. „Proč právě tam?“

„Má tam, zdá se, nějaké veledůležité řízení. Zeptejte se ho sám,“ pokynul student, „ale nejdřív ze všeho ať vám řekne, jak se jmenuje“

Mladý mandarín nerozuměl, co si povídali; tušil však, že je řeč o něm: všechny oči se upíraly právě na něho. A když odpověděl na Liang S`ovu otázku a řekl své jméno, Liang S` couvl, vytřeštil zrak a přiškrceným hlasem vykřikl:

„Jie Jin-tchien! A já jsem Jie Jin-tung.“

Ted' zase couvl mandarín a zůstal jako přikovaný.

„Jin-tung!“ zašeptal. „Tak se přece jmenoval můj bratr!“

Několik okamžiků na sebe zkoumavě hleděli – pak k sobě přiskočili a padli si do náručí.

„Co se děje?“ vyděsil se Turnerstick. „Co je to zase za divadlo?“

„Divadlo s dobrým koncem,“ vysvětlil Metuzalém. „Vždyť jsou to bratři! Ctihodný mandarín, správce věznic a doktor Jin-tchien je zkrátka a dobře druhý syn našeho Jie Ťin-liho. Náhoda nebo osud, jak chcete, pracuje spolehlivě, náš úkol se daří. Polibek, konec, opona!“

Překvapení, radosti a blahopřání nebylo konce. I Gottfried objal oba mladíky a šťastně volal:

„U všech vejvrtek a špuntu! Pojte na mou outlocitnou hrud', synáčkové tej mej milovanej Čiňanyje! Mijnheer, chytněte je do náruče z druhé strany, ať pocejtěj lásku evropskeho plemene!“

Tlouštík, kterého dojala každá hloupost, natož takovéhle šťastné shledání, pokoušel se obejmout hned toho, hned zas onoho, žel marně: na tak velké břicho měl přece jen moc krátké paže. A tak aspoň poskakoval kolem, usmíval se, plakal a v jednom kuse volal:

„Tak chodte, já vás obejmu, ik ben ook gelukkig – já jsem taky šťastný, podejte mi hubičku!“

Slzy jako hráchy se mu kutálely po ducatých tvářích, a dokonce i nos se pilně účastnil té předojemné scény; nakonec klesl mijnheer na sedadlo, vytáhl svůj olbří kapesník, utřel si oči a vysmrkal se tak upřímně a od srdce, že to zadunělo jako lodní siréna největšího transoceánského obra.

Vtom kdosi zaklepal, vstoupil čchuan-čang a s mnoha poklonami je přeuctivě žádal, aby poctili svou vzácnou přítomností palubu jeho džunky při skrovné večeři.

Pod spoustou lampiónů byl prostřen bohatý stůl. Čchuan-čang poprosil o dovolení zůstat u tabule, aby mohl lépe řídit obsluhu svých vznešených hostí; velitel lodi a výběre! daní se však neobjevili ani teď.

Na nebi zářily tisíce hvězd, nad obzor stoupal obrovský kotouč měsíce; noc byla vlažná, voňavá, nesmírné ticho rušily jen pravidelné údery vesel a šumění vody pod přídí. Večeře sestávala z plodů moře, jak říkají Italové, ale připravených po čínském způsobu a s tak vynalézavou rozmanitostí, že to byla hostina bezesporu hodná skutečných labužníků. Nikomu však nechutnalo víc než tlouštíkovi; zapomněl na své dojetí, s prvním chutným soustem spolkl i slzy a z horlivě pracujících úst se jen tu a tam ozval výkřik nadšení a vrcholného uspokojení. Když dojedl poslední chod, slastně mlaskl, utřel si ústa, čelo i zátylek a znalecky prohlásil:

„Goed was dat, buitengewoon goed – dobré to bylo, mimořádně dobré! Budem tady

takhle večerovat na každý den? A v ráně taky? Už aby bylo snídání!“

Stonožka zatím plula rychle vpřed. V podpalubí byl prostor pro veslaře, na každém boku sedělo po čtyřiceti mužích, vždy dva u jednoho vesla; třeba džunka využívala i příznivého větru, přesto bylo s podivem, jak mohou vydržet tu těžkou práci: veslovali téměř bez přestání celých dvacet čtyři hodin jen při hrstce rýže a při pár locích čaje. Propluli už kolem ostrova, který Číňané nazývají Lu-ťin a Evropané z Kantonu Ráj, loď klouzala po hladině jako šíp, vesla stejnoměrně bičovala říční proud.

Lodníci zatím připravili hostům lůžka: věru že si naši cestující potřebovali pořádně oddychnout. Rozešli se po kajutách a za chvíli už oznámilo mijnheerovo bohatýrské chrápání, že se spánek ujal vlády nad lodí. Jen dva, kromě veslařů, ještě bděli: oba bratři; seděli potmě na lůžku a dychtivě si vykládali své pestré osudy.

Druhý den ráno vstal nejdřív Červenomodrý Metuzalém s Richardem. Vyšli na palubu, čchuan-čang je uctivě přivítal a zavedl je ke stolu, kde už byl připraven ranní čaj. Stonožka v noci zabočila do ústí Pej-ťiangu – Severní řeky, tekoucí takřka jako podle šňůry od severu k jihu.

Až při snídání se objevil neohrožený výběrčí. Měl původně namířeno do Jin-te a dál, prohlásil však, že musí vystoupit už teď, aby se co nejrychleji dostal do San-šuej. Co bylo pravou příčinou té náhlé změny jeho cestovního plánu, nebylo nesnadné uhodnout. A tak stonožka přistála v malém městečku a slovný úředník s hlubokými poklonami opustil loď, kde ho stihla tak fatální a neslýchaná potupa.

Pokud šlo o pa-cunga, vlastního velitele válečné džunky, neukázal se na palubě po celou plavbu, čchuan-čang Metuzalémovi důvěrně a v nestřežené chvíli prozradil, že seržant je vášnivým kuřákem opia a že obětoval tomuto zhoubnému jedu celé své zdraví i poslední zbytky duševních sil.

Naši přátelé byli skoro celý den venku na palubě a se zájmem zvědavých cestovatelů sledovali krajinu kolem řečiště. Nebyla zpočátku nikterak pestrá: rozsáhlá rovina, rýžová pole, kam oko dohlédlo, zavodňovací kanály, a tu a tam na břehu pár stavení nebo vesnice, občas pagoda vzdáleného města.

Teprve později, když se řeka zařízla do údolí a po obou březích strměly vrchy, skýtalo okolí více půvabu. Na svazích hor se objevovaly i jednotlivé domky uprostřed pečlivě obdělávaných políček na každém kousku úrodné půdy. Jen hrady a zříceniny chyběly, aby se naši cestující cítili jako doma někde na Rýně.

V Jin-te se na půl dne zastavili, veslaři už potřebovali vydatnější odpočinek, ale hned zapluli dál. Večer pátého dne dorazili do Šao-kuanu na jižním úpatí pohoří Chuang-tchu-ling, v místě, kde se do Pej-ťiangu vlévá řeka Čen-ťiang. Dál už byla řeka nesplavná a

výprava se musela s pohostinnou stonožkou s lítostí rozloučit. Když čehuan-čang odmítl jakoukoli odměnu a když je ujistil, že se s ním che-po Jang už předem bohatě vyrovnal, rozdál Metuzalém pár set měďáků lodníkům, veslařům a vojákům; byť dostal každý vlastně jen směšný pakatel, nečekané spropitné v nich vzbudilo bouři vděčnosti: shlukli se kolem štědrých dárců a děkovali, div se nepřetrhli.

Červenomodrý Metuzalém zjistil, kdo je nejvyšším úředníkem města, objednal nosítka a celý průvod se vydal do jeho rezidence. Město bylo věrným obrazem Kantonu, jen řeka tu byla menší a okolí hornaté; jinak stejné uličky, stejné domy a krámy a stejně zvědaví obyvatelé.

Nosiči zastavili před fantastickou budovou, ale cestující zůstali v nosítkách. Metuzalém, pán nejvyššího císařského pasu a císařův mimořádný vyslanec, nemohl vyhledat mandarína první a sám, naprosto by to odporovalo všem zvyklostem, etiketě i jeho důstojnosti. Pověřil proto Liang S'a, aby ohlásil příchod vznešeného průvodu a předložil mandarínovi kuan Syna nebes.

Sám č'-fu – prefekt města přišel uvítat vzácného hodnostáře a nabídnout mu svůj dům. Jaký však byl jeho úžas, když jeden po druhém vystupovali hosté z nosítek! Už jenom člověk oblečený jako Metuzalém se mu zdál hotovým divem světa – a takoví byli hned tři, a ještě tloušťík a Turnerstick a obrovský pes. Obočí mu zmizelo až kdesi pod okrajem mandarínské čapky a tahy tváře se daly do nepopsatelného pohybu; být to jen trochu v souladu s povinnou úctou, nejraději by byl asi vykřikl údivem. A stejně zapůsobili nenadálí návštěvníci i na houf služebnictva: stálo za svým pánem s hlavami skoro až k zemi a v němém údivu pokukovalo po prapodivných zjeveních.

„Koukám, že na nás zejral jak farář na belzebuba,“ poznamenal Gottfried z Bouillonu. „Nemám vám ještě na doražení podpálit dejmovnici, Vaše vysokovelevelkodustojnosti? Nacpaná už je.“

„Správně,“ přikývl Metuzalém. „Je to sice proti zdejšími mravům, ale aspoň to zvýší dojem a úctu – a o to teď zrovna jde.“

Gottfried zapálil dýmku, student popadl náustek hadice a divoce zadýmal. Teprve když byla dýmka v plném chodu a on sám zahalen do tajemných oblaků voňavého dýmu, důstojně odpověděl na prefektovu uvítací řeč.

Č'-fu se znovu uklonil a pozval vznešené panstvo, aby se laskavě obtěžovalo do jeho nehodného domu. Cupido náramně dobře pochopil mandarínovo gesto, v tu ránu se obrátil a pomalu a sebevědomě kráčel ke dveřím; za ním Červenomodrý Metuzalém s rukama v kapsách a s náustkem vodní dýmky v zubech, v uctivé vzdálenosti tří kroků Gottfried z Bouillonu s baňkou v levici a s fagotem přes rameno, pak Richard Stein, Frick

Turnerstick s vějířem a mijnheer van Aardappelenbosch s mohutným slunečníkem a nakonec oba bratři, Liang S' a Jin-tchien.

Mandarína to dočista vyvedlo z míry: kráčet za hosty, v tom mu bránila jeho důstojnost; jít vpředu před psem a vést tak čtyřnohého tvora, to se rovněž neshodovalo s jeho vysokým postavením; a tak se všemožně pokoušel zaujmout místo za zvířetem, ale před Metuzalémem. Tu se však bernardýn otočil, vzpřímil se, zavrčel a varovně na něj vycenil mohutný chrup. Č'fu se vyděsil, uskočil a přece jen se radši zařadil na konec průvodu. Ťapal, klopýtal a pln rozpaku usilovně lovil v paměti, jestli se někde v knihách o mravech a zvycích nehovoří o tom, jak se zachovat tváří v tvář urozené psí excelenci.

Přešli rozlehlé nádvoří a stoupali vzhůru širokým schodištěm. Cupido nevěděl, kudy dál, a rozumně zůstal stát. Za ním se zastavili i ostatní. Teď teprv získal slovuťný prefekt příležitost prodrat se dopředu a ukázat vlevo, kde už ochotný sluha otevřel dveře a vrhl se na zem.

Bernardýn pochopil i tentokrát a ruče zamířil do velké místnosti, zřejmě audienčního sálu, obhlédl situaci, odfrkl – a pohodlně se uložil na první z čalouněných lehátek potažených žlutým hedvábím. Metuzalém a ostatní se usadili na další, jen Gottfried jako věrné páže zůstal stát za svým dýmajícím pánem.

Vyděšený, zoufalý a uražený mandarín, na něhož už nevybylo místo, překonal nakonec rozpaky a kysele se otázal, čím může sloužit vznešenému panstvu.

Červenomodrý Metuzalém vypustil mohutný oblak kouře a důstojně odpověděl:

„Hodláme pokračovat v cestě přes hranice do provincie Chu-nan. Než vykonáme potřebné přípravy, zůstaneme ve vašem domě. Doufám, že budu moci brzy ohlásit na patřičná místa, jak skvěle jste nás přivítal a s jakou radostí a ochotou nám poskytl vše, co náleží.“

S největší pravděpodobností byl spíše opak pravdou, alespoň špatně utajovaná rozmrzelost prefekta města tomu nasvědčovala výmluvněji než sebeuctivější spousta slov; přesto se však podlézavě uklonil a nejúlisnějším hlasem pravil:

„Moje nicotnost už prohlásila, že dávám ctihodným hostům sebe i celý svůj dům. Každý rozkaz vznešeného panstva bude splněn stejně rychle, jako kdyby vyšel z mých úst.“

„To také očekávám. Dozajista jste vyčetl z mého kuanu, že jsem zde cizinec a že jste mi povinen poskytnout nejlepší rady a nejspolehlivější poučení. Jak tedy mohou muži našich hodností nejpříhodněji cestovat do Chu-nanu?“

„Ctihodní hosté mohou volit mezi jízdou koňmo a nosítky. Obstarám vše potřebné, vyšlu s vámi dobrého a statečného šoupeje – nadporučíka s jeho oddílem. Ti všichni budou

vznešené panstvo doprovázet a chránit až za hranice, kde mu zajistí další ozbrojenou ochranu.“

„Vojenský doprovod sice odpovídá našim hodnotám, ovšem – je skutečně nutný?“

„Obdržel jsem včera hlášení, že z Kvej-čou vtrhli do provincie Chu-nan prokletí kuej-c'ové – ďábli, povstalečtí mohamedáni, a i když nevěřím, že by se opovážili až k naší hranici, přesto považuji za moudřejší podepřít bezpečnost Vašich znamenitostí vojskem a zbraněmi.“

„Prosím, jak je vám libo. Zdejší poměry znáte nejlépe vy sám. Za jak dlouho nám budete moci připravit muly a osedlat dobré koně?“

„Třeba okamžitě, chce-li se vznešené panstvo s mnoha předky vydat na cestu už dnes. Také o zásoby potravin se ihned postarám.“

Z chvatu, s kterým to vysypal, bylo nad slunce jasné, jak mnoho mu záleží, aby byli nezvaní hosté už co nejdřív pryč.

„Tolik zas nespěcháme,“ zklamal ho Metuzalém. „Dnes poprosím ctihodné hosty, aby se shromáždili v mé skromné jídelně. Jen bych se ještě dovolil pozeptat, jaká jídla mám dát připravit.“

„To ponecháme zcela vaší libosti. Žádám jen o písemný soupis všech chodů večeře, abych jej mohl po návratu předložit, a tím dokázat, s jakou úctou bylo dbáno nejvyššího pasu Syna nebes v městě Šao-kuanu.“

To byl znamenitý diplomatický tah; Metuzalém tím zajistil celé společnosti nejvybranější a nejbohatší večeři. Prefekt se uklonil, obrátil se k pohovce, na níž blahobytně odpočíval Cupido, znovu se uklonil a pravil:

„Mám čtyřnohé excelenci vykázat rovněž zvláštní komnatu?“

„Není třeba,“ odpověděl student vážně, třebas by se byl nejradši rozesmál. „Je to můj přítel a ubytuji se společně s ním.“

„Jaké pokrmy si bude vznešenost o čtyřech nohách přát?“

„Povečeří s námi u stolu.“

„Soudím, že je třeba ctihodnému čtvernožci prokazovat kromobyčejnou úctu?“

„Ano, je zvyklý na obzvláštní pozornost a velice špatně snáší, kdykoli se mu jí nedostává.“

„Bude spokojen, všemožně se postarám o jeho pohodlí.“

Uctivě se každému včetně bernardýna uklonil a důstojně vyšel ze dveří. Za okamžik vstoupili sluhové a každý odvedl jednoho hosta do jeho pokoje.

Červenomodrý Metuzalém dostal komnatu zařízenou opravdu se vsí nádherou; sotva se rozhlédl, někdo zaklepal, vstoupili čtyři sluhové, přivlekli postel, přistavili ji k

Metuzalémově a pokorně vysvětlovali:

„Náš vznešený milostpán ji posílá pro vzácného hosta vrtícího ohonem, aby neměl sebemenší důvod k stížnostem na zdejší péči.“

Bylo dojemné, jak se všichni ti dobří lidé úzkostlivě snažili opsat potupná slova čchüan a kou, znamenající psa, aby neurazili vznešeného majitele dvou párů tlap a jedné oháňky. Metuzalém prefektovu péči přijal jako nejpřirozenější samozřejmost; a proč ne, když se může jeho miláček vyspat jednou v přepychové čínské posteli.

Do večera byl ještě čas, i sešli se na kus řeči v pokoji u kapitána Turnersticka.

„Tak co, jak se várnou líbí?“ zeptal se mořský vlk.

„Není to špatné,“ usmál se Metuzalém, „jen se mi zdá, že tu nejsme zrovna nejmítanějšími hosty. To však našemu milému hostiteli nemůžeme zazlívát.“

„Jaképak copak! Žijeme si tady na účet čínského císaře – a to se mi namouduši ještě nestalo. Ale nejvíc ze všeho se těším na zítřek. Vášnivě rád totiž jezdím na koni. I ostatní jsou spokojeni, jen tuhle mijneera to, zdá se, dvakrát nenadchlo.“

Tlouštík si objal, pokud to šlo, své objemné břicho, obrátil malá očka vzhůru, jako by prosil nebesa o smilování, a skomíravým hlasem prohlásil:

„Jestli si budu muset posedět na koně, v tu ránu umřím. Já přece vůbec nedovedám jezdat.“

„Pah! To se naučíte.“

„Já? Mijne God, to přece nemyslete vážně. Ještě slítám – a co potom!“

„Prosím vás! Vždyť to je maličkost: vyhoupnete se do sedla, strčíte nohy do třmenů, pustíte koně do klusu – a hotovo. Aspoň zkusit to musít.“

„Neen! ik dank zeer – ne! Ne! Uctivě děkuju! Já jezdat nebudu, za nic na světě!“ volal vyděšeně a na čele se mu perlil pot z toho hrůzného pomyšlení.

„Dobrá, tak pro vás dáme připravit nosítka,“ rozhodl Metuzalém. „Postavíme dva koně za sebe, připevní se jim k sedlům tyče s nosítky a ponese se jako pán.“

„Mijne God, to bude nebezpečenské! Ten vpředu mě může nakopnit a ten vzadu ukousnout.“

„Budete přece v nosítkách.“

„Zo – tak? To bych snad tedy vyzkoušel.“

Teprve když se ujistil, že ho koně ani nekousnou, ani nekopnou, že bude sedět na pohodlném sedadle jako v bavlnce, teprve pak byl jakžtakž klidný; starost o zdraví byla pro něho přece jen vždycky na prvním místě.

Vtom přišel sluha a odevzdal každému list jemného papíru alespoň půl lokte široký a dva lokte dlouhý s pozvánkou k večeři a sloužící pak při jídle jako servítek

V jídelně je přijal sám prefekt v slavnostním rouchu a každého usadil na určené místo; kolem stolu bylo přichystáno osm křesel, na osmé se však neposadil hostitel, jak všichni čekali: zůstal stát u stěny a dozíral na sedm sluhů, z nichž každý s vybranou pozorností obsluhoval jednoho hosta.

Když se všichni pohodlně rozsadili, rozpačitý č`-fu ukázal na bernardýna a nesměle pravil:

„Čtyřnohý vašnosta nás neráčí poctít svou vzácnou přítomností u skrovné večeře? I pro něho jsem dal přichystat zvláštní křeslo.“

Metuzaléma stálo nemálo úsilí, aby zůstal vážný. Pobídl psa, ten okamžitě vyskočil na prázdné sedadlo a vážně si prohlížel písemné pozvání ležící na stole. To bylo přespříliš, teď už se museli přemáhat všichni do jednoho, zvláště když si všimli prefekta, který jen v úžasu kroutil hlavou nad tím divem, že čtyřnohý mandarín dovede zřejmě i číst.

Sluhové přinesli první chod – výbornou rybí polévku. Cupido očichal talíř, ale kořeněná polévka mu nějak nevoněla a znechuceně se odvrátil. Č`-fu zbledl a celý se roztřásl. Stačilo však, aby dal Metuzalém prstem znamení – a pes poslušně dojedl do dna.

Stejně to dopadlo i při ostatních chodech. Bernardýn byl vychovaný opravdu znamenitě a zvykl si už strávit ledacos, co by jiný pes sotva snesl; kdykoli mu něco nejelo, ohlédl se jen na svého pána, a když viděl zdvižený prst, v tu ránu se poslušně pustil do jídla. Tak snědl celou večeři a služebnictvo ho obsluhovalo se stejnou uctivostí jako kdovíjak vysokého hodnostáře.

Po hostině odevzdal č`-fu Metuzalémovi žádaný jídelníček a s úzkostí se vyptával, může-li se těšit ze spokojenosti svých vzácných hostů. Ujistili ho – a právem –, že byli navýsost spokojeni a že to neopomenou na patřičných místech náležitě zdůraznit. Poté poprosil, aby se směl vzdálit, neboť je příliš nepatrný a nechce prý obtěžovat vznešené panstvo svou nicotnou přítomností; milostivě ho propustili a mandarín se se zjevným ulehčením rychle odporoučel.

Nakonec přinesli horké rýžové víno; byl to fádňní nápoj nevalné chuti a hosté se raději vymluvili, že půjdou do hajan.

Ještě nikdy nespal Cupido na takovém loži. Koukal na pána jako ve snu, když ho Metuzalém pobídl, aby skočil do rozesílané postele; poslechl však okamžitě a blaženě se uvelebil v hedvábných přikrývkách.

Druhého dne ráno brzo po svítání přišel Gottfried, vzbudil Metuzaléma a oznámil mu, že na nádvoří už stojí asi tucet koní a mul. Prefekt je dal zřejmě přichystat, sotva se rozbřesklo, jen aby hosté co nejdřív zmizeli.

V jídelně vypili čaj, pak se objevil pán domu a vyzval vznešené cizince s dlouhými

rodokmeny, aby se obtěžovali dolů na nádvoří. Bylo tam seřazeno šest koní osedlaných k jízdě, dva s nosidly pro mijnheera a sedm mul s postroji na zavazadla. Metuzalém si především prohlédl jezdecké koně: byla to malá nevzhledná zvířata, avšak, jak se později ukázalo, čilá a vytrvalá; postroje se zdály obstojné, zato sedla měla podivný, nepohodlný tvar a třmeny byly nemotorné a těžké. Vyšvihl se na jednoho z těch podezřelých komoňů a několikrát objel dvůr: o nějaké jezdecké škole nemohlo být řeči, ale jinak kůň docela slušně poslouchal uzdu i ostruhy.

Všecka zavazadla byla už zabalena, nezvykle bohaté zásoby potravin, několik lahví pálenky i spoustu příkrývek z nejrůznějšího materiálu, z nichž si hodlali cestou hotovit co nejpohodlnější lůžka, nakládali už sluhové na muly.

Poté odvedl prefekt své hosty před dům; teprve tam přišlo to pravé: slíbený nadporučík s dvaceti jezdci. Na důstojníkově hrudi se skvěl soukenný odznak v podobě tygra, ačkoli on sám měl do této šelmy stejně daleko jako Metuzalémův bernardýn. Byl to maličký, hubeňoučkový človíček na právě tak malém a hubeném hřebečkovi, kudrnatém jako pudlík. O to mohutnější šavle visela však tomu statečnému vojevůdci po boku; vpravo i vlevo trčely ze sedlových pouzder dvě obrovské bambitky, na první pohled onoho prazvláštního druhu, jehož chvalitebnou vlastností je to, že za nic na světě nevystřelí, právě když je toho nejvíc třeba.

A stejně nevojensky vyhlíželo i jeho mužstvo. Každý jezdec byl oblečen jinak a jinak ozbrojen: jeden třimal dlouhé kopí; druhý jakousi starodávnou pušku s hlavní jako vývrtka; třetí nesl podivný vražedný nástroj, o němž se dalo těžko říci, zda je to samostříl nebo důmyslná myší past; čtvrtý byl vyzbrojen palcátem, z kterého mírumilovně trčely zrezivělé špice hřebíků; pátý měl luk bez šípů a šestý toulec bez luku. A tak to šlo dál s celou dvacítkou těch chrabrých bojovníků. Nejbojovnější na nich byly jejich marciální primasy a nápis: ping – voják, který měli na hřbetě.

„Pro milostivého panajána Floryjána! Co je tohle za šilhaje?“ vyděsil se Gottfried z Bouillonu.

„Elitní čínská armáda, jak se zdá,“ usmál se Metuzalém,

„Snad nás nebudou u všech d'asu strašit celou cestu?“

„Nejspíš ano.“

„A k čemu to má bejt jako dobrý?“

„Hodlají střežit naši bezpečnost.“

„Ať dou do háje! Jak tak na ně koukám, budu ochraňovat spíšejc my je. Ale jináč to sou kabrňáci, vo to nic, koukněte se na ten nápis! Jakejpak boj, stačí, dyž se votočej a prásknou do vobuvi, nepřítel zblejskne to strašný slovo a veme do zaječích. Že to je ale

vynález, co, outěkem vyhrát bitvu! Až se ve vši slávě navrátíme do svy rodný domoviny, budu to muset vodprodat nákemu feldmaršsrálkovi, dovielši za to nedostanu Černeho vorla prvni třídy s brejlíjantama.“

„Máš pravdu, brachu, budou nám spíš na obtíž než k užitku, ale vzít je s sebou musíme, naše hodnost si to žádá.“

„Co by si tak vo tej nasej hodnosti pomysleli u nás doma, dybysme tam přimaširovali s takovoudlenc škumpanyjí! Číno, Číno, náko sem se v tobě zklamal! Kuchařové sou tu na vejbornou, ale vojáky si klidně můžeš strčit zpátky do škatule!“

V naprostém rozporu s tímto úsudkem zeptal se prefekt sebevědomě:

„Má můj osvícený velitel ve své vlasti také takovéhle statečné bojovníky?“

„Jsou skutečně tak stateční?“ zeptal se Metuzalém s ironickým úsměvem.

„Nad všechno pomyšlení. Neleknou se ani tygra, ani nosorožce, ani divokého slona.“

„Doufám, že s takovýmhle zvěřincem se cestou nesetkáme a že budou moci osvědčit svého bojovného ducha při užitečnějších střetnutích.“

„To by stálo nepřítelů mnoho životů. Kdy si přeje vznešené panstvo opustit můj dům a naše město?“ zeptal se znovu netrpělivě č`-fu.

„Hned, jak bude všechno přichystáno.“

„To se právě stalo. Je možno vyrazit. Přesto však prosím ctihodné hosty k ranní rýži.“

Snídaně pochopitelně nesestávala z tolika chodů jako včerejší večeře: prefekt nechtěl prodlužovat pobyt hostů ani o minutu. Když si všiml, že se jídla sotva dotkli, tvář se mu spokojeně rozzářila. Avšak vzápětí ji zase zakryl tmavý mrak, sotva jeho zrak padl na mijnheera: tlouštík se usadil, jako by už nikdy nechtěl vstát, a nandával si takové porce, jako kdyby měl strach, že od této chvíle až do konce týdne nedostane tak říkajíc ani do huby. Konečně zaklapl nožík, strčil ho do kapsy a spokojeně řekli

„Zo! Heden ochtend zal ik niet meer eten – tak! Dneska ráno už nebudu jíst. Ale k polednímu se musíme někde naobědit.“

Sešli na nádvoří, student s jemnou ironií poděkoval za upřímné pohostinství, mandarín na oplátku zalitoval, že nemůže vzácné hosty hostit déle, vsedli na koně, tlouštík se vyškrábal do nosítek a vyrazili na další pouť: vpředu několik policistů, kteří holemi a obušky klestili průvodu cestu davem zvědavců, potom nadporučík s deseti jezdci metajícími zuřivé pohledy vpravo vlevo, poté důstojně a hrdě Cupido, pak Metuzalém s puškou na zádech a s náustkem vodní dýmky v zubech, zahalený do oblaků dýmu, tři kroky za ním Gottfried z Bouillonu s baňkou v levici a s fagotem přes rameno, dále Turnerstick s vějířem a vedle něho Richard, načež přišla nosítka: dva strážníci vedli koně za uzdu a třetí nesl rozevřený slunečník, z nosítek vykukovala jen skotská čapka na

obrovské lysině a pod ní mihnheerova rozesmátá naducaná tvář; za tlouštíkem jeli oba bratři, Liang S' a Jin-tchien, a průvod uzavíralo zbývajících deset jezdců.

Kapitola patnáctá

POKLAD V HORÁCH

Podivné procesí se jen zvolna a krok za krokem prodíralo úzkými uličkami města, zaplněnými po obou stranách hustými špalíry diváků. Teprve po nekonečné hodině hlemýždí jízdy prošli městskou bránou na silnici podél řeky směrem na Žen-chua, cíl prvního dne cesty.

Policisté s průvodem zvědavců se vrátili a velení se ujal se vší vervou statečný nadporučík.

Ze všeho nejdřív vydal spoustu naprosto neúčinných rozkazů, vesměs protichůdných, a bezhlavě přeskupoval své podřízené hned před, hned za, hned podél cestujících, odvážně se vrhal daleko dopředu, aby zjistil, je-li cesta bezpečná a volná, stejně často zůstával zas neohroženě za průvodem a pátral, nehrozí-li nebezpečí odzadu, v jednom kuse honil vojáky i koně – a všecko jenom proto, aby vznešeným osvícenostem dokázal, jak důležitým úkolem byl pověřen a jak je ho schopen do písmene vyplnit

Cesta teď stoupala do strmých břehů, potom zas klesala k řece. Byla to znamenitá a skvěle udržovaná silnice, jedna z těch, o které vláda pečlivě dbá, třebaže více starostlivosti věnuje systému vodních cest a splavných kanálů. Leč ani dobrých silnic není málo a často jsou to stavby smělé a hodné podivu: přes přírodní překážky – řeky, údolí a propasti – klenou se odvážné mosty a viadukty, které přečkaly celá dlouhá staletí a dodnes vzbuzují obdiv i těch nejslavnějších architektů Evropy: vždyť byly vybudovány v době, kdy se u nás ještě nikdo neodvážil ani na náznak tak smělých staveb.

Každých deset li, to znamená po každých pěti kilometrech, míjeli cestující vojenské domky se strážní věžičkou, z níž bylo možno dohlédnout k další a vlajkami na vysokých žerdích nebývalou rychlostí podávat důležité příkazy a zprávy – hlavně o povstáních, jichž bylo v Číně vždycky dost.

Ve stejných vzdálenostech stály i kche-tchingy – zájezdní hostince, zbudované na útraty státu a pronajímané podnikavým uctívačům Merkura; slouží každému, především však úředníkům, kteří jsou tady v Číně neustále na cestách. Poblíž každého hostince stojí na nápadném místě tři bílé kamenné sloupy a už z dálky upozorňují poutníky, že se blíží k místu odpočinku.

Kolem prvního zájezdního hostince nadporučík projel, ale u druhého už zůstal stát a slezl s koně; vojáci, toť se ví, nezůstali pozadu.

„Kdo dal příkaz k zastávce?: zeptal se ho přísně Metuzalém.

„Já, pane. Takový je tady zvyk: ujet dvacet li a potom odpočívat.“

„Nesmysl! Jak daleko je z Sao-kuanu do Žen-chua?“

„Sto li, vznešený veliteli.“

„Budem tedy odpočívat v polovině cesty. Musíme být u cíle ještě dnes.“

„Pak ale zahyneme. Koně se už sotva drží na nohou.“

„Máte jezdit rozumněji a nehonit jezdce zbytečně sem tam. Chcete-li, odpočívejte, my však jedeme dál.“ Pobídl koně a cválal pryč, ostatní za ním, dokonce i muly s nákladem.

Nadporučík se zatvářil, jako by kousl do šťovíku, tohle se mu ještě nestalo! Chvíli v něm bojovala uražená ješitnost s jakýms takýms smyslem pro povinnost, nakonec však přece jenom nasedl a uháněl i se svým vojskem za průvodem podivínských cizinců.

K polednímu dorazili k místu, kde se cesta dělí: vpravo podél řeky Čen-ťiang k Š'-singu, a přímo dál na Žen-chua. Naše výprava se dala přímo. Krajina teď byla stále hornatější: dosud byly celé svahy kopců obdělány plné políček, nyní pokrývaly vrcholky hor husté lesy a vše nasvědčovalo, že pohoří Chuang-tchu-ling se blíží.

Měli už za sebou dobrou polovinu cesty, a tak dal Metuzalém u nejbližšího hostince rozkaz k odpočinku. Hospodský, tlustý špindíra, vyšel před dům, aby uvítal nenadálé hosty. Netvářil se při tom zrovna nejlídněji: zřejmě už měl zkušenosti, že na čínských vojácích se příliš nevydělá. Když však spatřil cizokrajně oděné panstvo, okamžitě přeladil svůj rozmrzelý výraz: otevřel ústa a malá šikmá očka dokořán a zíral na ně jako na zjevení.

Gottfried seskočil s koně, strčil hostinskému fagot k uchu a spustil tak pekelný trylek, že nebožák zařval hrůzou, vzal nohy na ramena a o překot pádil z dohledu i z doslechu té strašné zbraně

Stavení sestávalo ze dvou jizeb: menší patřila zřejmě hostinskému, větší byla pro hosty. Velká pustá místnost se stolem a dvěma lavicemi nevypadala zrovna moc vlídné, avšak za chvíli se proměnila k nepoznání: vojáci donesli přikrývky a ubrusy, prostřeli je po stole i po lavicích, na zem roztáhli rohože, nanosili zásoby a všichni se pustili do oběda.

Za půl hodiny se Metuzalém zvedl a dal povel k odjezdu. Vojáci neochotně vstali, průvod se seřadil a vyrazil na další cestu. Silnice teď stoupala stále hlouběji do hor; hned vedla úzkými tmavými úžlabinami, hned se zas vinula do strmých svahů k holým vrcholům s novými výhledy do dalších údolí.

Cestující spěchali a v jednom kuse popoháněli koně do klusu, aby dorazili k cíli ještě před setměním. Nepotkali živou duši, ani osamělého poutníka, ani pestrý průvod mandarína; sem tam projeli kolem samoty nebo zapadlé vesnice, vzbudili trochu rozruchu a znovu se

vnořili do tiché pustiny

Červenomodrý Metuzalém klusal vpředu, po celý den neměl zřejmě chuť se s někým bavit, trochu si porozprávět. Ostatní se drželi pohromadě, krátili si jednotvárnou cestu hovorem, ale neušlo jim, že čím více se blíží k cíli denního pochodu, tím bedlivěji obhlíží student krajinu a rozhlíží se kolem, jako kdyby něco hledal nebo pátral po okolí.

Uběhlo odpůldne a chýlilo se k večeru, když dorazili na poslední vrch: dole pod sebou spatřili na břehu úzké říčky město Žen-chua. Metuzalém přikázal důstojníkovi, aby jel napřed a ohlásil starostovi města příjezd vznešeného pána císařského pasu.

Pomalou sjížděli do údolí. Slunce už zmizelo za štíty hor, a vrcholky vrhaly stále delší stíny. Sotva se přiblížili k městu, postřehli důsledky nadporučíkova posláni: snad aby si dodal důležitosti a přiživil se na té slávě, vyvolával zřejmě zprávu o příjezdu hostí ve všech ulicích, kudy projížděl. Po silnici se totiž vstříc vzácným příchozím valil dav a uctivě se před průvodem rozestupoval ke kraji cesty. Tryskem projeli až k bráně. Tam už čekal nadporučík, aby je zavedl hustým špalírem ke starostovu domu. Setmělo se, nebylo vidět ani na krok, ale lampióny ještě nesvítily, nebylo k tomu dosud dáno znamení.

I tentokrát je mandarín očekával už u vrat svého sídla a teprve po čínsky přezdvořilém uvítání je zavedl dovnitř. Jezdce, nezvyklé sedět po celý den v sedle, cesta jaksepatří unavila. Především Richard se sotva držel na nohou; statečně však na sobě nedal nic znát.

Ale ze všech nejhůř dopadl ubohý mijnheer. Už odpoledne si naříkal, nikdo však tomu nevěnoval valnou pozornost. Pak vzdychal čím dál hlasitěji: necítí prý údy a je všecek jako rozlámaný. Nebyla to jistě žádná maličkost, pro tak objemného muže sedět od rána až do večera bez pohnutí v těsných nosítkách a cítit při nepravdělném kroku koní všechny nerovnosti cesty dvojnásob. Teď, když měl vystoupit, byl jak zdřevěnělý. Dva sluhové ho museli z jedné strany tahat a třetí z druhé postrkovat, aby ho dostali z nosítek. Postavil se na nohy, zapotácel se a nezbylo než ho podepřít. Mandarínův přijímací sál byl naštěstí hned v přízemí, dopravili tam tedy tloušťka bez velkých nesnází. Klesl do prvního křesla, složil ruce na břicho, dlouze vzdychl, zavřel oči a skomíravým hlasem; šeptal:

„Už je po mně, dočista jsem umřel, goede nacht, o boze wereld – dobrou noc, ty hrozný světe!“

Odnesli ho do pokoje a uložili na hedvábné lůžko. Všecko si nechal líbit, ani oči neotevřel.

s

Všichni byli unavení, a tak Metuzalém požádal, aby s večerí poněkud posečkali; každý si chtěl nejdřív trochu odpočinout. Když se sešli pozdě večer v jídelně, mijnheer van Aardappelenbosch chyběl. Gottfried z Bouillonu se vydal na zvědy. Mijnheer ležel jako

předtím, oči zavřené, a sotva dýchal.

„Hrom do varhan, mijnheer, to furt eště špíte?“ zeptal se sluha něžně.

Holandan se ani nepohnul.

„No tak, vstávat, de se dolu!“

„Já jsem umřil,“ zanaříkal tlouščík.

„A jejda strejda, to je škody nadělaný, zrovna tejkon, dyž se selvírujou játrový paštičky s rejžovým špudinkem.“

„Leverpastei met rijstepudding?“ vykřikl tlouščík a v tu ránu stál jako svíčka vprostřed pokoje. „Honem pojdem! Nebo mi to snědou.“

Popadl Gottfrieda za ruku a táhl ho ze dveří. Tak se znova odehrál ten zázrak zmrtvýchvstání třemi prostými, leč obsažnými slovy: leverpastei met rijstepudding.

Oč je Žen-chua menší než Šao-kuan, o to je tu vše i skromnější a prostší: starostovo sídlo byl obyčejný

i když prostorný dům, starosta sám nosil na čapce jen obyčejný zlatý knoflík a také ponížeností a podlézáním šetřil víc než jinde; večere nesestávala z tolika vzácných chodů a obsluhovali jen dva docela obyčejní sluhové; mandarín se ani neodvážil zůstat u stolu.

Ale právě tohle přišlo našim cestujícím vhod. Netísnila je slavnostnost a přísná etiketa a mohli se po libosti bavit, třebaš z ohledu na sluhy jen ve vší vážnosti a klidu. Když snědli poslední chod, vypili číšku pálenky a zůstali sami, Gottfried se neudržel, aby nedal k lepšímu, jak zachránil mijnheera van Aardappelenbosche od jisté smrti. Zasmáli se do sytosti – a tlouščík s nimi.

„Vy ste prostě nesmrtelnej, jak povídal ten kat tomu šizunkovi, co se mu třikrát utrh vod voprátky a poštvrtý zlámal celou šibenici,“ obdivoval ho v žertu Gottfried.

„Opravdovně? To mě těšá,“ zářil mijnheer.

„Už je to tak. Dyž vás někdy čapne smrtka za pačesy, a to jí dá zabrat, máte hlavu jako koleno, stači vypečenej krocán nebo žemle se sardynkou – a pláchnete hrobníkovi rovnou zpod lopaty. Zejtra se můžete zaseje bez vobavy; vytrášt k smrti v těch svejch koňskejch márách.“

„Mockrát děkujám! Podejte mi pokoj s nosítkami! Pocválím na koňu.“

„Co to povídáte? Vy? Dyť ste eště včera vyhrožoval, že to bude vaše smrt!“

„Dat is zo – to je tak: když pojedu na koňovi, umřím, když mě budou nosat ty zatracované dvě herky, umřím taky. A tak to radši zemřím na koňovi než v té skákajícné rakvě.“

„Máte pravdu,“ přisvědčil Metuzalém, „umřete aspoň na čerstvém vzduchu – a to je pro zdraví to nejzdravější. Dostaneme nové koně, vyberu vám nějakého klidnějšího.“

„Ik vetrouw geen paard – nevěřím žádnému koni, jen co na něj vylézám, stejně spadám.“

„Tak vás přivážeme a všechno bude v pořádku.“

A tak se nakonec dohodli, že se mijnheer van Aardappelenbosch představí zítra coby krascezdec.

Druhého dne ráno prohlédl Červenomodrý Metuzalém koně, našel pro tlouštíka pořádného valacha, jehož značně pokročilý věk skýtal dostatečnou záruku, že se nedopustí mladických nepředložeností a skotačivých kousků, vysadili Holanďana do sedla a student provedl věkovitého oře párkrát kolem dvora. Bylo to příšerné: mijnheer, visel v sedle jako pytel přes zábradlí; rozhodli, že takhle se před lidmi objevit nemůže. Poslali ho tedy v nosítkách napřed a na koně měl vsednout až kus za městem. Pak teprve vyrazili ostatní; mandarín jim popřál šťastnou cestu a zjevně si oddechl, že se zbavil vznešených hostů a že je konečně zas pánem ve svém domě. Zástup zvědavců, menší sice nežli včera, ale stejně neúnavný, je vyprovodil až za městskou bránu.

Kousek za městem stoupala cesta prudce do vrchu. Po pár stech krocích potkali nosiče s nosítky: na první výšině vysadili podle rozkazu mijnheera doprostřed silnice a teď se vraceli domů. Tlouštík pod rozevřeným slunečníkem a s puškami a tornou na zádech mával na cválající jezdce a rozjařené volal:

„Ik heb alreeds langs geroepen en gefloten – už dávno na vás volám a pískám! Pospěšujte si! Chci už nasednit!“

„Žádněj kvalt, mijnheer! Eště stačíte klidňanko stokrát nasednout i slítnout,“ uklidňoval ho Gottfried.

Stoupili si kolem tlouštíka a spojenými silami se ho pokoušeli posadit na vyděšeného koně. Konečně ho dostrkali do sedla a pobídli valacha do kroku. Bylo to k popukání: v levici slunečník, v pravici uzdu, nohy široce roztažené, klátil se mijnheer s výrazem nelidského soustředění ze strany na stranu. Vtom se nebezpečně naklonil, noha mu vyklouzla z třmene, pustil uzdu, křečovitě se chytil sedla, slunečník sletěl na zem, kůň se polekal, vzepjal se, ozval se dutý zvuk, jako by spadl žok plný bavlny – a mijnheer van Aardappelenbosch ležel na silnici jak široký tak dlouhý, ruce i nohy bezmocně natažené k nebesům.

„Proboha, neublížil jste si?“ vyděsil se Metuzalém.

„Nic mi není, jen jsem umřil...“ zašeptal Holanďan a ležel jako mrtvý. Jakžtakž ho postavili na nohy a nabídli mu doušek pálenky. Mijnheer nápadně ožil. Popadl láhev, přihnul si a táhl, až se ostatním zatajil dech.

„Teda hrom do flašky, na mrtvolu ste to vzal outokem, šecká čest!“ vypravil ze sebe

Gottfried a vzal mu láhev, aby zachránil, co se ještě dalo. „Stačí, ne? Tak co myslíte, tejkon to už pude líp?“

„Když budu jezdit s lahví, udržám se třeba na vysplašeném koňu.“

„Dobrá, zkusíme to,“ usmál se student. „Ale pro jistotu vás přece jenom přivážeme.“

„Správně. A když spadám, aspoň s koněm, a ne sám.“

Pevně ho přišňůrovali k sedlu a vyjeli.

„Zo, nu is het goed – tak, teď je to dobré. Teď pojedám jako větry.“

Tak doslova to sice nebylo, ale šlo to přece jenom líp než předtím. Zmítal se na koni jak balón na provázku, ale usmíval se a na každého volal, jen aby se podívali, takového jezdce že v životně neviděli.

Slunce bylo mdlé, tady v horách začalo být dokonce dost chladno, přesto mu však z čela tekly stružky potu; hekal, funěl, škytal, ale dobrou náladu to z jeho šťastné duše nevytřásl.

„Vidíte to,“ pochválil ho Metuzalém, „tohleto vám půjde k duhu. Aspoň vypotíte hustou krev.“

„Het bloed – krev? Proboha, a nezeslabím?“

„Ani nápad! Krev se vyčistí a z dobré krve je i dobré maso. Určitě se spravíte, nemějte strach.“

„Goed vlees – dobré maso, říkáte? Sláva! Tak to sjezdám na tom koňáčkovi celý svět!“

Přetáhl koně slunečníkem a překvapený oř se pustil do ostrého cvalu, zřejmě nepříliš rád, leč s o to trucovitější sveřepostí. Mijnheer znovu upustil slunečník i uzdu, chytil se hřívky, skotská čapka mu slítila s hlavy a torna se zad, vytřeštil oči a křičel jako pomínutý:

„Help! Help! – Pomoc! Pomoc! Sbohem, světe! Teď se vyzabiju, to je má smrt!“

Cválali za ním, posbírali poztráčené věci a šťastně zadrželi roz dováděného valacha; vtom se mijnheer znovu vzpřímil v sedle, utřel si z pocenou tvář, nasadil si čapku i tornu, chytil slunečník a pravil:

„Holla, mijne heren, was dat niet nederlandsche dapperheid – tak co, páni, nebyla to pravá holandská statečnost? Že ale dovedám cválit, co?“

„To teda jo! Jenomže, jak si tak myslím, měli bysme přikšírovat ještě taky toho koně, jinak nám vobjedete celej klópus a šlápnete nám zezádu na paty,“ chechtal se Gottfried.

„A vůbec neztloustnete,“ postrašil Holanďana Metuzalém, „z rychlé jízdy člověk leda zhubne, to jen volný klus jde hezky na maso.“

„Zo? Werkelijk – tak? Vážně? Tak to budu radši jezdit pomaloučce.“

A skutečně: od té chvíle popoháněl koně, jen aby stačil ostatním. Nakonec se ukázalo, že přece jen snáší lépe jízdu koňmo nežli natřásání v tvrdých nosítkách. Za hodinku už seděl

v sedle celkem slušně – možná že i proto, že měl valach stejnoměrný, klidný krok.

Červenomodrý Metuzalém nespíchal dneska tolik jako včera, jel zvolna a jen o pár kroků vpředu. Mnohem pečlivěji zato pozoroval okolí. Krajina teď dostala už zcela horský ráz. Projížděli ponurými údolími s hustými jehličnatými lesy, tu a tam se objevily travnaté lučiny, nad nimiž se k obloze tyčily rozeklané holé skály. Sotva vyjeli z jedné soutěsky a vyšplhali do strmých svahů, klesala hned cesta ze závratné výše znova příkře dolů.

Teprve k polednímu zastavil Metuzalém před zájezdní hospodou, aby si mohli lidé i koně na hodinku odpočinout. Pojedli ze svých zásob a hostinský, zdaleka ne tak plachý jako ten ze včerejška, ochotně obsluhoval. Metuzalém se alespoň mohl dopodrobna vyptat na cestu: dozvěděl se, že na hranice sousední provincie za prastarým visutým mostem je to už jen asi čtyři hodiny ostré jízdy.

Vydali se proto rychle dál. Sotva ujeli pár kroků, zadíval se Gottfried na svého pána a starostlivě se ho zeptal:

„Že sem tak smělej, ale co vám to furt vrtá v makovnici? Děláte vobličej jako nákej meksypánskej zlatokop. Už včera ste šmejdl vočadlama sem tam po vokoli, a dneska je to, jak tak koukám, eště vo pár facek horši. Nechcete to náhodou voprubovat s proutkařením? Pučil bysem vám tudlenc svůj fagot.“

„Žertuješ, brachu, ale náhodou se blížíš pravdě. Někde tady by měl ležet poklad.“

„Cože? Vopravdickej poklad?“

„Náš starý dobrák Jie Ťin-li ho tady zakopal.“

„Hrom do šrajtofle! A todlencto mi říkáte až tejkon na poslední chvíli?“

„Proč jsem to měl vytrubovat? Opatrnost matka moudrosti. Richarda jsem do toho zasvětil už včera večer, ale nechci, aby se teď o tom dozvěděli ostatní. Ani Jie Ťin-liho synové. Tak pozor! Doufám, že to místo najdem bez nesnází, Jie Ťin-li mi dal velmi přesný plán. Před soumrakem se tam podíváme, snad tam zlato ještě bude, a pak přenocujem někde v blízkém hostinci.“

„Povídáte zlato?“

„Zlaté a stříbrné pruty, jaké jsou tu stále ještě v kursu.“

„A kolik toho má bejt?“

„Kolik? Hodně, na naše peníze tak asi za devadesát tisíc zlatých marek.“

„Panenko šmaťhavá! To je starej Jie Ťin-li takovej pracháč?“

„Zřejmě ano. Držel ovšem to bohatství v přísné tajnosti, jak tu zřejmě bývá zvykem. To víš, na bohatého člověka si tady mandaríni zasednou jak u nás bernák na chudáka a tak dlouho mu škubou pero po peříčku, až mu zůstanou jen oči pro pláč. Nu, bude toho jistě náklad aspoň pro jednoho koně.“

Cesta teď vedla už jen po svazích strmých holých skal a vyústila do těsného skalnatého průsmyku? dál se táhla pustá náhorní rovina, jen tu a tam porostlá řídkou bídnou trávou, a zužovala se do dalšího úzkého a protáhlého sedla. Když projeli i tím, zůstali stát před propastí. Skalnaté stěny spadaly takřka kolmo do tmavého jícnu, hlubokého, že nedohlédli dna. Nebylo kam uhnout, cesta přes obrovskou trhlinu vedla přímo na most, o němž mluvil hostinský.

Byl to skutečný řetězový most v pravém slova smyslu: na šesti silných řetězech, zapuštěných na obou stranách pevně do skály, byla položena dřevěná břevna, tvořící vratkou, nebezpečnou stezku. Těžké řetězy se prohýbaly ve velkém oblouku hluboko do propasti a dírami a mezerami ve vyšlapaných, místy prohnílených břevnech hleděl chodec s hrůzou do závratné hlubiny. Ke všemu ještě buď příliš odvážní, nebo příliš šetrní stavitelé nepovažovali za nutné opatřit most ani tím nejprimitivnějším zábradlím.

Když Červenomodrý Metuzalém zastavil koně a starostlivě pozoroval to krkolomné mostní dílo, sundal si Gottfried čepici, podrbl se na hlavě, znova si nasadil svou prapodivnou pokrývku a dopáleně poznamenal:

„Tak přes todlencto teda jako máme přeskotačit, jo? Mít tady tak při ruce toho chlapa, co vyžmoulal ze svy makovice tendlenc vosmej z divů světa, namoutěkuši že by sem ho vyzval na souboj. Máčenejma vokurkama. Jenže to von by si móc rozmyslel. Tak ať tady aspoň za trest bloumá jeho zmátořená duše dycky vo půlnoci z jedny strany toho xylofounu na druhou a zaseje zpátky. Copa sme ňáky provazolezcove či co?“

Turnerstick si rozčileně nasazoval cvikr a vrtěl nad tím povážlivě hlavou:

„Tedy po lecjakých ráhnech jsem už šlapal, ale něco takového... Fouknout slabý boční, jdeme přídí ke dnu, ani nemrkáme. Co vy na to, mijnheer?“

Tlouštík, místo aby bědoval, že je to jeho konec, že je po něm a že je mrtvý ještě dřív, než přešel, tiše požádal: „Ík bid – prosím, odšňůrovaťte mě.“

„Odvázat? A proč?“ zeptal se kapitán a rozmotal provazy,

„Jsem mijnheer Willem van Aardappelenbosch, een dapper Nedetiander – statečný Holanďan, nedovedám dobře jezdit, ale utíkovat jo.“

A udělal to, co od něho nikdo nečekali popadl koně za uzdu a odvážně vykročil na most. Ostatní se hrnuli za ním, ale Metuzalém je honem zadržel:

„Stůjte! Ne všichni najednou! Most by se rozhoupal. S mijnheerem přeju jen já. A další dva až po nás. Vždycky jen po dvou, rozumíte!“

Seskočil a vedl svého i Richardova koně po vratkém mostě na druhou stranu soutěsky.

Most byl široký asi tak čtyři kroky, ale při délce dobrých pětadvaceti třiceti metrů, při hloubce propasti, kdy oko nedohlédlo dna, při špatném stavu břeven a bez zábradlí byla

to šířka proklatě nepatrná. Přesto si však tloušťk statečně vykračoval vpřed. Jeho kůň byl zřejmě zvyklý na podobné cesty a našlapoval s největší obezřetností, jako by pokaždé zkoušel, jestli se neproboří. Metuzalém šel s oběma koni těsně za nimi. Přes všechnu opatrnost se však most přec jen pomalu, leč jistě rozhoupal – a nejvíc v okamžiku, kdy došli doprostřed.

„Nemáte závrať, mijnheer?“ ptal se student ustaraně.

„Závraťu? Já? Ne! Víím, co musám udělit.“

„Co, prosím vás?“

„Ik sluit het eene oog en werp het tweede recht toe voor mij neder – jedno oko zamhouřím a druhým koukám rovnou před sebe. Zkousejte to taky tak.“

Měl pravdu: zrak nemohl aspoň padnout do hrozivé hlubiny a závrať zmizela, jako když proutkem mávne. Bez úhony překonali snad nejdelších třicet metrů v životě a po houpavém mostě šťastně dorazili na protější stranu propasti.

Jako druzí šli Gottfried s Richardem, pak Turnerstick s Jin-tchienem; Liang S` se zdržel, dostal se zřejmě do jakési vády s čackým důstojníkem čínských dragounů. Když konečně přešel i on, dopáleně oznámil, že jezdci žádali zvláštní odměnu, jinak prý na most nevkročí; byl však toho názoru, a také to prý nadporučíkovi řekl, že přechod vratké cesty, pro cizince jistě nebezpečný, nemůže být pro ně ničím neobvyklým, a rázně je odmítl.

Vojáci se dlouho radili a přeli, nakonec však ostrým klusem přejeli i s nákladními muly; most se zmítal a vlnil jako ve vichřici, zdálo se, že se užuž zřítí do bezedné hlubiny, ale vydržel. Jezdci dozajista absolvovali tenhle přechod nejednou, přesto nadporučík přijel k Metuzalémovi a znovu drze požadoval odměnu; nepořídil ani tentokrát.

„Až dojedem k cíli,“ řekl student zostra, „a budeme-li s vámi spokojeni, dostanete spropitné – ale dřívě ani wen! Nezapomínejte, s kým máte tu čest. Konec řečí, jedeme dál!“

Za mostem vedla cesta znova krátkou soutěskou, pak` ale klesala k lesu, na jehož okraji stál zájezdní hostinec.

„Pro dnešek dost!“ oznámil Metuzalém. „Tady přenocujem.“

Číňani sesedli s koní, zahnali je na louku za stavením a spěchali do domu připravit večeři.

Pár kroků za hostincem vedla cesta přes krátký kamenný most s jedním obloukem nad úzkou hlubokou úžlabinou.

„Nedaleko tohohle mostu,“ řekl Metuzalém tiše Gottfriedovi, „ne až dole na dně, kde teče potok, ale někde na svahu musí být to místo, které hledáme. Jsou teprve čtyři pryč a do osmi je ještě světlo. Máme tedy do setmění dost času trochu se porozhlédnout. Až zmizím, přijďte s Richardem za mnou, můžeš mu říct, oč jde. Ostatním pověz, že jsem šel

hledat byliny do herbáře. Najdete mne tamhle pod tím stromem, vidíš ho? Správně, ten co trčí nad ostatní.“

Vtom se z domu ozval hrubý, vztekly křik a úpěnlivý nářek. Otočili se a spěchali dovnitř. V jizbě stáli vojáci v těsném kruhu kolem tří svých druhů: ti povalili na zem jakéhosi muže, do kterého nadporučík bušil šavlí na plocho. Nebožák zoufale bědoval a prosil o milost.

„Co se děje?“ zeptal se Červenomodrý Metuzalém a prodral se do kruhu. „Čím se provinil ten muž“

„Nevidí Vaše vznešenost, co je to zač?“ odpověděl důstojník. „Má přece půlměsíc na kazajce.“

Ztýraný zajatec byl starý člověk, výrazně čínských rysů a v obvyklém šatě chudých této země; jen na kazajce, oblečené přes dlouhé spodní roucho, měl přišit kousek žluté látky ve tvaru půlměsíce. Ozbrojen nebyl. Dva vojáci mu pořád ještě klečeli na rukou a třetí mu za cop přidržoval hlavu u země.

„Půlměsíc vidím, ale co to znamená?“

„Že je to kuej-d' – ďábel a že ho musíme zabít.“

„Co vám udělal?“

„Nic. Ale všichni kuej-d'ové musí zemřít. Sám císař, Syn nebes a Světlo rozumu, to nařídil.“

„Dobrá! A má Syn nebes tu moc odvolat svůj příkaz?“

„Zajisté, vznešený veliteli. Kdo by mu v tom mohl bránit? Ten může všechno.“

„A kde nemůže být on sám, tam odevzdává tuto moc svým mimořádným vyslancům. Můj kuan je důkazem, že já jsem jedním z nich. Poručím vám proto, abyste tohoto muže propustili!“

Mohamedáni, čínsky chuej-chuejové, z provincie Kuej-r-čou využili mohutného čínského povstání Tchaj-pchingů proti mandžuské císařské dynastii a vzbouřili se proti náboženskému útlaku. Jejich povstání se rozšířilo i do provincie Jun-nan. Ze všech stran tísnění a potlačování, podnikali pod vedením odvážných náčelníků nájezdy do sousedních provincií, aby se odškodnili za všechna příkoří. Nepřátelé je nazývali nadávkou kuej-c'. Byla již řeč o tom, že se nyní měli objevit i zde; zda k nim patřil také tento muž, to bylo Metuzalémovi lhostejné – cítil především povinnost zastat se bezbranného.

Důstojníkovi se to zřejmě nelíbilo. Zavrtěl hlavou a řekl:

„Můj ctihodný velitel je dozajista vysoký hodnostář a mocný úředník, ale přece jen cizinec. Když jde o kuej-c'e, nesmím ho poslechnout.“

„Že ne? Tak takhle! Opravdu?“ zeptal se Červenomodrý Metuzalém a v očích mu zasvítilo.

„Nesmíme poslechnout. Tenhle ďábel nám padl do rukou, a my ho –“

Zmlkl, když k němu student přiskočil a zlověstně se mu podíval do očí; s pohledem zbaběle stočeným stranou se vyplížil ze dveří, vojáci jako spráskaní za ním. Mohamedán se zvedl, těžce se dobelhal k Metuzalémovi, uklonil se a pravil:

„Alláh žehnej činy vašich rukou a šlépěje vašich chodidel, vznešený dobrodinče. Zachránil jste mne. Dovězte míru své milosti a dovolte mi, abych se mohl vzdálit.“

„Jste si jist, že se vám cestou nestane nic zlého?“

„Vstoupil jsem do tohoto domu, abych si odpočinul, a místo osvěžení jsem tu div nenašel smrt. Snad teď mě Alláh, budiž jeho jméno velebeno, ochrání ode všech nástrah.“

„Dobrá. Jděte a střežte se podobných setkání.“

S hlubokými poklonami se mohamedán rozloučil a odešel. Vojáci si ho už ani nevšimli. Důstojník si uvědomil, že spáchal strašný zločin, když se protivil císařskému kuanu, a doslova se připlazil vyprosit si milost a laskavé odpuštění.

Metuzalém jen mlčky přikývl a požádal své společníky, aby se postarali o přípravu večeře, půjde se prý zatím poohlédnout po rostlinstvu zdejšího kraje. Odešel a za ním nenápadně i Gottfried s Richardem.

Našli studenta pod označeným stromem: držel v ruce papír, Jie Ťin-liho plán, a bedlivě s ním porovnával krajinu.

Kapitola šestnáctá SETKÁNÍ S ĎÁBLY

„Dobře že jdete, nesmíme ztrácet čas,“ přivítal Červenomodrý Metuzalém své dva přátele. „Hlavní znamení podle plánu je tenhle tisíciletý strom ginko, srostlý z pěti výhonků v jeden kmen. Stojíme právě pod ním. Vedle, přesně na západ, jsou zakresleny další dva stromy: tchie-mu – železný strom, celý obrostlý rostlinou luo – břechťanem, a divoký sang – moruše. Jak vidíte, opravdu tu jsou: tamhle železný strom s břechťanem a kousek dál i moruše. Po čtyřech stech krocích směrem k nim, tedy k západu, bychom měli přijít k takzvané Chuej-kchou – Mohamedánské rokli, kde mají stát trosky jakési zdi – kučchiang. Ty musíme hledat nejdříve. Od nich bude totiž třeba sestoupit dolů do rokliny a najít chuej-miao – mohamedánskou svatyni. Tam má ležet skrytý poklad!“

Ušli stanovený počet kroků udaným směrem a dostali se k rokli, přes níž se klenul zmíněný už kamenný most s jedním obloukem; na pokraji našli pár zvětralých kamenných kvádrů, trčících z měkké půdy: zřejmě ony zbytky zdi, od nichž pak měli sejít dolů do rokliny.

Nedošli ještě ani k úzkému potoku na jejím dně a narazili na podivnou starou stavbu,

skrytou v křovinách a ve vysokém kapradí. Kruhová zeď o průměru necelých dvou metrů podpírala nízkou střechu, zcela proti čínskému stylu kopulovitě klenutou z tesaných kvádrů; také vchod byl nízký, dalo se jím projít jen v hlubokém předklonu. Celá stavba měla polokulovitý tvar kaferských či hotentotských chýší, ale těžko to mohla být čehing-čen-s', jak se v Číně říká mešitám; v plánu se však nemluvilo o mešitě, ale o svatyni vůbec.

„Jsme na místě,“ prohlásil Metuzalém. „Nejdříve musíme najít tao-c', Jie Ťin-li ho tu prý někde zahrabal. Je to dlouhý silný nůž, zřejmě jím vyhloubil jámu, do které pak ukryl všechn svůj majetek. Podle plánu si ho schoval přesně deset kroků od vchodu v kořenech liou – čínské vrby.“

Odměřil vzdálenost, narazil na zmíněný strom a mezi kořeny po chvíli skutečně vyhrabal mohutný nůž, silně už sice zrezivělý, leč dosud pevný.

„A kde je tedy ten poklad?“ zeptal se netrpělivě Richard.

„V té podivné stavbě. Mám takový dojem, že to byla hrobka nějakého zbožného mohamedána, takzvaný marabut. V tomhle kraji je mnoho vyznavačů islámu – a dřív jich tu asi muselo být ještě víc. Nu pojďme, podíváme se tam.“

Vlezli dovnitř: kruhová místnost byla vysoká právě jen tak, že se mohli napřímit, podlahu pokrývaly otesané, těsně přiléhající kameny.

Metuzalém nahlédl do plánu.

„Musíme vyjmout těchtole šest dlaždic usazených do čtverce. Uvidíme, jestli zlato a stříbro někam nezmizelo.“

Kameny byly sestaveny tak těsně, že stálo značnou námahu, než se podařilo uvolnit a vyndat první; s dalšími to šlo už líp. Podklad tvořila pevně udusaná hlína. Metuzalém do ní odhodlaně zaryl dlouhý nůž.

Všem třem bylo opravdu jak skutečným hledačům pokladu; cítili jakési horečné vzrušení, které rostlo tím víc, čím hlouběji do půdy pronikal nůž. Konečně, konečně se objevily dva předměty, jež do země rozhodně nepatřily: dva kožené vaky, dobře zavázané a silně lakované; jen díky tomu byly ještě ve výborném stavu.

Vytáhli jeden na světlo boží a otevřeli ho: zlatě se v něm zaleskly malé podlouhlé válečky, opatřené úředním razidlem na důkaz toho, že slitina odpovídá zákonným předpisům.

„Díky bohu!“ oddechl si Červenomodrý Metuzalém. „Tuhle část úkolu máme tedy také šťastně za sebou.“

„Jsem rád, že to tak dopadlo,“ připojil se Richard. „Jie Ťin-li na tom nebyl nejlíp, myslím, že mu pruty přijdou vhod.“

„To bysem řek, že přijdou,“ ozval se Gottfried. „Bej tak moje, roztočím je jako na

řetizkovým okolotoči. Za á: pozlatit fagot, za bé: vostatek vrazit do ječmenovej šťávy a nakládanejch herinků. Panenko kdákavá – zlaťáky by lítaly jak rozvrkany holoubkové. Jenomže mně pane neřikaj a tak holt musim táhnout to svy nevopuncovany živobyťi dál. No co! Peníze nejsou šecko, jak povídal ten vokradeněj, dyž mu zloděj sebral športmonku s nékrytou směnkou. Tak co s tim tejkon? Frknem si to na řbet a vodnesem to šťasnejm dědicům?”

„Ani nápad!“ zarazil ho student. „Necháme je pěkně tady.“

„Cože? Nejste náhodou kapánek tudletonc? Takovou s vodpuštěním volovinu by neudělal snad ani pan kapitán Turnerštryk. Nepotřebujete si náhodou seštymovat přemejšlidlo?”

„Uklidni se, brachu. Vím, co říkám. Přesvědčili jsme se, poklad je na svém místě – a to prozatím stačí. Vláčet to s sebou by byl nesmysl, kdo ví, co nás může potkat. Uložíme vaky tam, kde byly, a při zpáteční cestě si je vyzvednem. A nikomu zatím ani slovo, rozumíte! Povíme to, až bude čas.“

Gottfried s Richardem neochotně sice, ale přece jen uznali jeho důvody. Položili vak znovu do jámy, zaházeli, udusali a nakladli zase pečlivě dlaždice na původní místa; ani ve snu by nikoho nenapadlo, že se tu něco dělo, že je v hrobce úkryt, že tu leží řádné bohatství.

Ještě jednou bedlivě prohlédli kameny i celou místnost a vylezli ven, aby schovali do kořenů vrby Jie Ťin-liho nůž. Metuzalém se sklonil k zemi – a vtom se nedaleko z křoví ozval ostrý, pánovitý hlas:

„Ta-s` tcha-men – pobijte je!”

A současně se na ně vyřítilo dobře deset ozbrojených chlapů; jejich výzbroj nebudila sice velký respekt: staré šavle, ještě starší pušky a kopí, jeden dva kyje – přesto však přesila byla nemalá.

Červenomodrý Metuzalém se bleskurychle napřímil, chytil své druhy za ruce a strhl je pár kroků zpátky za silný kmen vrby. Stejně rychle vytasil oba revolvery, natáhl kohoutky a namířil na útočníky; Richard s Gottfriedem nezůstali ani o vteřinku pozadu: šest revolverů proti deseti dvanácti mužům, to už vypadalo líp. Číňáni se zarazili a zůstali stát.

„Pryč s tou puškou, nebo střelím!” křikl Metuzalém hrozivě na jednoho z nich, který přiložil svou muzeální flintu k líci a zřejmě se chystal s nasazením života vypálit. „Co jsme vám udělali? Proč jste nás přepadli?”

Ten s puškou, bezpochyby náčelník, nejspíš příliš nedůvěřoval své palné zbrani, sklonil hlavěň a zachmuřeně odpověděl:

„Znesvěcujete náš ma-la-pu! Co tady pohledáváte?”

Podivná kruhová stavba byl tedy skutečně marabut, hrobka jednoho z mohamedánských světců, proslulých zbožností a nazývaných stejným jménem; a protože čínština nezná hlásku r, přeměnil si ji Číňan na snadnější l.

„Vy jste chuej-chuejové?“ zeptal se student.

„Jsme, budiž Alláh veleben!“

„Pak nemáte důvod chovat se k nám nepřátelsky. Ctíme vaši víru a nechceme ji urazit.“

„A přece se ryjete v posvátné půdě muslimů!“

„Ne však, abychom ji znesvětili. Hledáme podle předpisů i-süe – lékařské vědy léčivé byliny. Zahlédli jsme náhodou trčet ze země rukojeť nože, vytáhli jsme ho a právě jsme ho zase chtěli vrátit na místo, když jste se objevili. Posuďte, jestli jsme se dopustili přestupku proti vaší svaté víře.“

„Ukaž ten nůž!“ rozkázal náčelník mohamedánů.

Bedlivě ho zkoumal, přehlédl i místo v kořenech vrby, nenašel nic podezřelého a řekl:

„Je to obyčejný tao-c'. Nejspíš ho tu někdo schoval. Mysleli jsme, hledáte an-pao – ukrytý poklad. Nic takového v chudém ma-la-pu nemůže být, fo-minové – buddhisté jsou pošetilí lidé, a navíc nectí naše zvyky ani posvátná místa.“

„Nepatříme k nim.“

„Ne? Pak co jste tedy zač?“

„Jsem tchien-ču-ťiao-miri – přívrženec víry Pána nebes, křesťan, a moji průvodci též.“

„Je-li to pravda, pak jsme přátelé, protože my a křesťané uctíváme jediného skutečného boha, jehož proroky byli Mohamed i Jie-su – Ježíš. Z vaší víry i z vašeho šatu soudím, že přicházíte z dalekých zemí. Máš nějaký pas?“

„Ovšem, nejvyšší kuan vznešeného císaře.“

Velice rychle student pochopil, jaké neprozřetelnosti se dopustil, přesto však bylo už pozdě.

„Pak jsi mne podvedl!“ vykřikl totiž náčelník muslimů. „Takový kuan může dostat jedině Číňan. Půjdete s námi! Přísně to vyšetřím. A žádné hlouposti, podívejte se nahoru na most!“

Teprve teď si naši přátelé všimli, že na mostě stojí oddíl asi padesáti jezdců, připraven kdykoli zasáhnout. Student však neztratil odvahu:

„Nebojíme se vás. Máme v těchto malých puškách dost kulek na vás na všechny. Ale protože jsme vám řekli čistou pravdu, bez obav půjdeme s vámi.“

Číňan dal znamení a jezdci se rozjeli k hospodě; houfec, opěšalých vzal mezi sebe tři zvláštní cizokrajné zajatce a vydal se za kavalerií. Vyšplhali z rokliny a mezi stromy zahlédli zájezdni hostinec. Před stavením stálo několik vojáků. Sotva spatřili cválající

jízdu, v tu ránu pádili dozadu za dům a vyděšeně volali:

„Kuej-c` laj, kuej-c` laj! Tchiao-cou pa – ďáblové jdou! Ďáblové jdou! Utečme!“

Z hospody vyběhli ostatní a utíkali ke koním. Za okamžik už bylo vidět celý oddíl, jak tryskem prchá směrem, odkud nedávno přicválal jako chrabrá ochrana vznešených svěřenců.

„Hrom do bubnu, že ale berou roha, hrdinové!“ spráskl ruce Gottfried. „Ty už asi hned tak nespatriíme.“

„To tedy ne. Ještě štěstí, že s sebou nevzali i muly.“

Většina mohamedánských jezdců se pustila za vojáky, zbytek zůstal na silnici a čekal na svého náčelníka. Byl s nimi i muslim, kterého Metuzalém vyrval z rukou zuřivého nadporučíka. Sotva starý Číňan poznal zajatce, přicválal k náčelníkovi a řekl:

„Snad jste nezajali tyhle vzácné muže? Zachránili mi život, Alláh provázejž jejich dobrotivé kroky!“

„Cože? Mluvíš-li pravdu, zachráníš teď život jim. Musím jen vyšetřit, jsou-li to skutečně křesťané. Nevěřím tomu. Říkají, že mají nejvyšší kuan císaře.“

Vtom vyšli před dům Turnerstick, mijnneer a oba čínští bratři.

„Copak se děje?“ hlaholil kapitán. „Vypadá to, že jste padli do zajetí.“

„Už je to tak,“ přisvědčil student s úsměvem.

„Tak vy taky – a pak že vyvádíme jen my s mijnheerem! Ale jen klid, my vás z toho vysekáme, na revanš, vážený pane.“

„Není třeba, všechno se jistě vysvětlí. Pojdme dovnitř.“

Přivázali koně u vchodu a vešli do hostince; hospodský se z hrůzy před obávanými ďábly ani neukázal. Stařec potom vypověděl, jak ho chytili vojáci a chtěli ho zabít a jak ho tito cizinci zachránili před jistou záhubou? Náčelníkova tvář se zvolna vyjasnila. Zkoumavě si prohlédl podivné zajatce a mnohem mír ně ji se zeptal: „Z které země přicházíte do Říše středu?“

„Ze země Te-kuo – z Německa,“ odpověděl klidně Metuzalém.

„Mluvíš pravdu? Znáš jednoho Te-kuo-žena, je bohatý a žijeme s ním v přátelství. Častokrát pomáhal našim lidem, když se octli v bídě nebo v nebezpečí.“

„Řeknu ti, jak se jmenuje: ve vaší zemi si říká Š', což značí kámen, ale ve své vlasti má jméno Š' Taj-nej. Je to tak?“

„Ano..., máš pravdu,“ vydechl překvapeně muslim, „Jak... jak to víš?“

„Mohu ti o něm povědět i víc: je majitelem mnoha chuo-ťingů – ohnivých studní a patří mu i celý kraj, kde prýští ze země Š'-jou – kamenný olej, kterým se hřeje a svítí. Nu?“

„Ano, přesně tak, jak jsi řekl.“

„Je to i náš přítel. Tento muž jménem Liang S' je v jeho službách a tenhle mladík je zase synem Š' Taj-nejova bratra. Jede za svým strýcem a my cestujeme s ním.“

„Zřejmě nelžeš, protože vím, že velký Š' sám nemá syna a že psal do své vlasti bratrovi. Jedete tedy do Chuo-ting-š'? Mohli bychom vás považovat za dobré přátele, jen ten kuan, o kterém jsi mluvil, mne zaráží. Císař říše Čching nás krutě utlačuje, pronásleduje a týrá, a koho vyznamenává svou přízní, ten je jeho spojencem a naším nepřitelem.“

Červenomodrý Metuzalém si ruče pospíšil, aby napravil svou nedávnou chybu. Zatvářil se rozpačitě a vysvětloval: „Možná že jsem se nevyjádřil přesně, neovládám ještě tak dokonale vaši řeč: nechtěl jsem říci císař, ale král. Zde je můj kuan.“

A vytáhl místo císařova pasu kuan krále žebráků. Sotva na něj muslimovi padl zrak, vykřikl překvapeně:

„Čchi-wang-kuan! Čchi-wang je přece náš přítel a ochránce! Jeho pas ctíme nade vše. Ale když máš –,“ rozpačitě se zakoktal, pak se hluboce uklonil a pokračoval: „Ale máte-li, šlechtný dobrodinče, jeho vzácný kuan, musil jste mu prokázat nesmírné služby. Jste dozajista mocný a vznešený pán a velitel. Považujte nás za své otroky a přikažte, co máme učinit. Přeje si ctihodné panstvo, abychom vás doprovodili do Chuo-ting-š'?“

„Velice vám děkujeme za laskavou nabídku, ale domnívám se, že to není nutné. Liang S' zná velmi dobře zdejší krajinu.“

„Pak nám alespoň dovolte, abychom pokračovali v cestě, jejíž cíl bych nerad prozradil.“

„Nemáme právo se na něj ptát. Jedte v Alláhově jménu!“

„Vyrazíme okamžitě. Muž, kterého jste zachránil z moci nevěřících psů, je náš zvěd. Zjišťoval, máme-li volnou cestu pro sebe i pro své svaté poslání. Cestou jsme se chtěli pokorně poklonit památce ctihodného ma-la-pu a byl jsem natolik zaslepen, že jsem považoval Vaše vznešenosti za nepřátele a hanobitele posvátných míst. Kéž mi to Vaše obšťastňující milost promine! Vojáci, kteří hyzdili váš skvělý průvod, uprchli a určitě se již nevrátí. Místo nich zůstane s vámi ten, jehož jste uchránili od potupné smrti a doprovodí vás až k cíli. Kdybyste potkali nějaký houfec našich bojechtivých druhů, bude vám platnější než celá armáda zbabělých čínských psů.“

Metuzalém nabídku vděčně přijal a nepřátelé, jako v pohádce změnění v přátele, se s poklonami vzdálili. Vzápětí se zvenčí ozval dusot mnoha koní, zvolna slábl a za chvíli ustal docela.

Teprve teď se objevil hostinský a pokorně se ptal, co budou vznešení milostpáni poroučet. Neměl však mnoho práce, takřka vše našli cestující ve svých hojných zásobách; požádali jen o vroucí vodu na osvěžující čaj.

Při jídle se student vyptával nového průvodce na poměry u chuej-chuejů i na jeho vlastní

osudy. Dozvěděl se, že byl zpočátku vyznavačem Konfucia, ale potom, z hněvu nad pronásledováním své rodiny, přestoupil k islámu; pocházel z provincie Kuej-čou, pak se odstěhoval do Chu-nanu, musel však odtamtud uprchnout a teprve před několika měsíci se vrátil pod ochranu svých spoluvěrců a usadil se zde; bydlí v malé vesnici mezi Zučchengem a Ťüe-tungem.

„To není daleko od cíle naší cesty,“ poznamenal Liang S‘.

„Zajisté. Musíte jet přes naši vesnici a potom do sousedního údolí řeky Čchu-šuej. Tam jsou ložiska uhlí a tam také žije dobrotivý pan Š‘ Taj-nej. Nedávno jsem tam byl. Není v jeho službách ještě jeden Te-kuo-zen?“

„To není Němec. Ten, kterého máte na mysli, je z jiné země, z Pcho-si – Belgie,“ namítl Liang S‘.

Mijnheer nerozuměl čínsky a zvědavě se vyptával, o čem je řeč. Liang S‘ mu vysvětlil, že pan Stein povolal před časem ze Spojených států do svých služeb jistého belgického inženýra a svěřil mu technické vedení celého podniku.

„Dat is zeer goed – no to je výborné! Mluví taky po holandsky?“

„Ó ano, hovoří francouzsky, anglicky, německy a holandsky též.“

„Hei, zc moeten wij maken, dat wij heekomen – hej, tak dělejme honem, ať už jsme tam, už s ním chci mluvit.“

Po večeři si ještě asi čtvrt hodinku zakouřili, pak si připravili z přikrývek a sena pohodlná lůžka, napojili koně a muly, uvázali je a šli spat. Liang S‘ připomněl, že tady v horách bývá dost divokých psů a že by bylo třeba ochránit před nimi koně, ale Metuzalém ho rázem uklidnil:

„Buďte bez starosti, slyšíte, jaký rámus dělá mijnheer van Aardappelenbosch? Sem se neodváží žádná šelma ani na tisíc kroků.“

A měl pravdu. Tloušťák chrápal, až se střecha třásla; všechno, co ten bodrý muž kdy dělal, dělal pořádně, s vervou a se vší důkladností.

Druhého dne ráno vyrazili záhy po svítání. Hostinský dostal bohatě zapláceno, až se mu štěstím rozzářila tvář, mijnheera zas pečlivě přikurtovali k valachovi a chuej-chuej si vzal na starost nákladní muly.

Cesta teď vedla po odvrácených svazích dolů z hor; proti namáhavým výstupům posledních dvou dnů byl sestup hračkou. Krajina se příliš nezměnila, jen po nevlídném pásmu skal a lesů přibývalo opět obdělaných políček.

Metuzalém se povětšinou držel u mohamedána. Při jakési příležitosti se ho zeptal, má-li rodinu a děti.

„Ne, nevzal jsem si žádnou ženu. Přesto však nejsem sám, bydlí u mne příbuzná a její dvě

dcery. Dávají mi zapomenout, že nemám potomky. Muž té ženy musel uprchnout, zcela bezdůvodně ho totiž obvinili z účasti na povstání.“

„Podobné případy jsou tady zřejmě časté.“

„Pohříchu ano. Koho při takové příležitosti náhodou chytanou, třebaš jen někde na ulici, je odsouzen, aniž kdo zkoumá vinu nebo nevinu. A nejbližší příbuzní pak samo sebou trpí s ním.“

„Je to krutá nespravedlnost.“

„Ano, ten muž byl jistě nevinen, ale uvěznili celou rodinu: ženu, syny, dcery.“

Poslední poznámka Metuzaléma zaujala.

„Byl někdo z nich odsouzen k smrti?“ vyptával se dál.

„Ne, pane. Ten muž měl přítele, vysokého úředníka, který se tajně ujal těch ubožáků. Umožnil nejdříve útěk otci, potom v rozmezí několika dní i oběma synům. Měli se sejít na určeném místě a počkat tam na matku a sestry.“

„Shledali se nakonec?“ zeptal se student a cítil, jak se ho zmocňuje podivné vzrušení.

„Želbohu ne. Úředník narazil na překážky a chlapci už nemohli déle čekat; odešli a zmizeli beze stop. Když pak osvobodil i matku s dcerami, přišly již pozdě: synové byli pryč a nikdy se už o nich nedozvěděla.“

„A dál?“ Metuzalém se bránil uvěřit domněnce, která v něm vzklíčila. Uznával sice nevyzpytatelnou hru náhod – tohle však by bylo přespříliš.

„Musely pochopitelně opustit provincii, byly by jinak určitě padly znovu do zajetí, a táhly žebrotou v cizím kraji z místa na místo. Tak také přišly jednoho dne až k vratům mého domu. Čirou náhodou jsem se jich zeptal na jména a odkud pocházejí. Příjmení i rodné místo se kupodivu shodovalo s rodištěm a příjmením mé vlastní rodiny. Vyptával jsem se dál a dozvěděl se, že muž té ženy a otec jejích dcer byl synovcem mého otce. A protože jsem byl sám, vzal jsem je k sobě. Zanedlouho nato jsem musel Chu-nan opustit a odstěhoval jsem se do provincie Jün-nan. Odtamtud jsem se teprv přednedávnem, jak jsem vám už vypravoval, vrátil sem.“

„A ty tři ženy s vámi? A bydlí zase u vás?“

„Ano, stěhovali jsme se společně a žijeme pospolu i dál.“

Metuzalémovo vzrušení se stupňovalo. Teď už si byl zcela jist. Fatální náhoda jim zřejmě pomohla i do třetice. Neuvěřitelná věc: magické číslo tři bylo dovršeno.

„Pocházejí ze Seng-che?“

„Ano, pane.“

„A příjmení je Jie?“

Číňan na něho udiveně pohlédl a překvapeně odpověděl:

„Ach ano, pane! Jak to, že vy, cizinec, znáte jejich jména?“

„Myslím, že už jsem o tom případu něco zaslechl. Nebyl náhodou ten muž obchodník Jie Ťin-li?“

„Skutečně byl!“

Červenomodrý Metuzalém se zachvěl. Takřka fyzicky pocítil dotek osudu. Připustíme-li, že náhoda hraje v životě lidském častokrát důležitější úlohu než cílevědomá snaha a poctivé úsilí – a proč to nepřipustit! – pak vezme, že tento příběh je vlastně příběhem takové šťastné náhody. Ne Metuzalém, ne Richard, ne ostatní členové výpravy jsou hrdiny našeho vyprávění: skutečnou hrdinkou je právě tato osudová shoda okolností, které jsme, patrně náhodou, vymysleli jméno: náhoda. Tak jako se, na tomto světě denně bez zjevného rozumného důvodu střetávají milióny neznámých lidí a nesouvislých událostí, tak se tu a tam zčistajasna a bez zjevného rozumného důvodu setkají i příběhy a lidé, kteří jsou něčím spjati a kteří by ani ve snu nečekali toto střetnutí. Což se zřejmě může stát i ve stamiliónové Číně, kde třeba pátrat po pár ztracených a nepatrných lidech zdálo by se beznadějnější než hledat potmě špendlík v obrovitém stohu slámy. A chtít v tom najít smysl? Bláhoví! Hledat smysl v náhodě je počínání stejně pošetilé jako zkoušet nakadeřit holou lebku mijnheera van Aardappelenbosche. Náhodě je potřeba se vzdát – a radši o ní příliš neuvažovat. A tak se tedy Metuzalém sice zachvěl, zasažen tím šťastným osudem, ale klidně a už najisto pak pokračoval:

„Potom se tedy jeho žena jmenuje Chao-kchou, synové Jin-tung a Jiri-tchien a dcery Mej-pao a Sin-ming.“

Starý muž se tvářil čím dál užasleji.

„Vznešený dobrodinče, skutečně nevím, jak si mám vysvětlit vaše přesné znalosti.“

„Později, příteli, později vám to vysvětlím. Přiznávám: tím, že jsem se vás ptal na vztahy a jména, sledoval jsem jistý záměr a cíl. Ale říkám vám otevřeně: nerad bych se teď o něm šířil dál. Prosím vás proto, abyste se o ničem z našeho rozhovoru nezmiňoval před žádným z mých druhů.“

S tím zřejmě Čiňan nebyl příliš spokojen: očekával nejspíš jasné vysvětlení, netroufal si však vyptávat se déle a podrobněji. Jakou radost zato pociťoval Metuzalém! A ještě víc se těšil na dojemnou scénu shledání. Umínil si proto, že mohamedán nesmí poznat oba bratry dřív, než bude čas a třeba.

Krátce po poledni dorazili do města Žu-čcheng, nikterak dlouho se však nezdrželi a po dvou Jiodinách přijeli k řece Čchu-šuej; pokračovali podél ní a noc strávili v zájezdním hostinci při silnici. Nazítří hned ráno se pustili dál.

Řeka Čchu-šuej pramení v úzkém protáhlém řetězu hor, který vybíhá z pohoří Ču-šan a

sahá až k městu Lej-jang; na jejím pravém břehu zdvíná se rovina povlovně až do horského hřebenu, zatímco levý břeh odděluje poměrně vysoké pásmo kopců od širé kotliny, kde by kterýkoli evropský odborník dozajista začal s těžbou uhlí. Tuto kotlinu spojuje s řekou příčné údolí, které vyhlodala říčka Čang a kde má být i sídlo Daniela Steina: Chuo-ťing-š'.

Že se v kotlině bohaté na uhlí narazilo také na naftu, nebylo divu. Ostatně mínění, že v Číně tuto hořlavinu néznali už dřív, je veskrz mylné: již v jednom několik staletí starém a našim badatelům nepříliš známém čínském zeměpisném díle šen-š'-ťing stojí: V této provincii leží město Jen-an-fu, kdež tmavý, nevábne vonící olej ze země prýští a ve svítelnách a lucernách hoří, dáváje lepší a levnější světlo než ze všech lojových svíc a olejových kahanců.

Druhého dne záhy odpoledne spatřili malou vesničku na břehu řeky; chuej-chuej jim dojatě oznámil, že tady se ještě s dalšími mohamedány usadil a tu že je jeho nynější domov. Muslimské obyvatelstvo prozrazovala ostatně štíhlá dřevěná věžička, vykukující nad korunami stromů: minaret čching-čen-s' – mešity, kterou si ve vesnici zbudovali vyznavači Mohamedova učení.

Vlevo podél silnice tekla řeka a rozšiřovala se zde v jezero; na hladině nehybně ležely rybářské čluny. Po pravé straně se táhly malé domky, každý s pečlivě pěstovanou zahradou. Okna byla buď prázdná, nebo měla místo skleněných tabulek onen silný průsvitný papír, který se dováží z Koreje. Celá vesnička působila dojmem neobyčejné přívětivosti a čistoty.

S tím samozřejmě příliš neladil zvláštní vtíravý zápach, kterým byl prosycen vzduch všude kolem; zaváněl z několika tmavých zamaštěných člunů kotvících u břehu a naložených právě tak tmavými a mastnými sudy: byly to barely s petrolejem, dopravované odtud v malých člunech do Cheng-jangu nebo Čchang-ša a pak na větších říčních džunkách dolů po Jang-c'-ťiang. Tento zápach petroleje byl prvním znamením, že se naše výprava blíží konečně k cíli své dlouhé cesty: k závodům Daniela Steina.

Chuej-chuej se s pokornou lítostí omlouval, že nemůže pozvat vznešené pány k sobě na noc, že jeho domek je příliš malý pro tolik hostů, ujišťoval však, že ve zdejší hostinci budou bydlet se vším pohodlím, neboť místa je tam dost a rodina hostinského je prý pozorná a potrpí si na čistotu. Nicméně je upřímně a naléhavě prosil, aby přijali alespoň pozvání k obědu; nechť mu jen laskavě poskytnou hodinku času, aby mohl zařídit všechno potřebné. Zavedl cestující do hostince a ustaraně spěchal domů.

Pochopitelně že i zde byli naši přátelé středem pozornosti; dokonce i rybáři přiveslovali ke břehu a zakotvili poblíž hospody.

Byla skutečně mnohem čistší než ty, kde se až dosud zastavili. Hostinský vyšel před dům a s neustálým ukláněním vítal vzácné hosty. Přivolal několik podomků, aby se postarali o koně, a spěchal připravit čcha šálek čaje na uvítanou.

Mijnheer chodil i po té dlouhé jízdě spokojen a v dobré míře po místnosti sem a tam, protahoval se a narovnával a v jednom kuse dotíral na studenta:

„Hoe is het, mijnheer Methusalem – tak jak to je, umím jezdit na koňovi?“

„Věru že umíte,“ přitakával student. „Vpravil jste se do toho rychleji, než jsem očekával.“

„Ja, het rijden is zeer goed voor mijn lichaam – inu, jízda koňmo je tuze zdravá pro tělo. Ztloustněl, jsem?“

„Docela určitě. Na první pohled je to znát.“

Tloušťík zazářil radostí. „A taky vyrostil?“

„O několik centimetrů. Zdejší vzduch vám jde zřejmě znamenitě k duhu.“

„Ja, ja, de lucht is goed, is zeer weldadig – ano, ano, vzduch je tady výtečný, velice blahodárný. Jsem naproste zdravý. Ik zou gaarne hier blijven – hned bych tady zůstal.“

„A proč ne? Chtěl jste se tu přece usadit.“

„To chtil. Ale kde?“

„Nu co, kupte podnik pana Steina! Zasloužíte se o Čínu – a navíc z vás bude milionář, petrolejový král,“ smál se Metuzalém.

Tloušťík zamrkal a zastavil se jako přibitý; teprve za chvíli se vzpamatoval a rozchechtal se na celé kolo:

„Dat is goed, dat is zeker goed – to je dobré, to je namouduši dobré! Petrolejný král! Hrom do toho! Willem van Aardappelenbosch – a petrolejný král! No tohle! Jak vás to tak vynapadlo? Takový nápadák!“

Divoce pokračoval v procházce a chechtal se, až se mu břicho třáslo. Vtom se však opět zastavil, přestal se smát, jako když utne, vytřeštil oči a znovu zůstal jako vyjevený...

To už ale přinesl hostinský v drobných a půvabných šálcích voňavý čaj. Každý vypil jen jeden, na přivítanou, a zanedlouho se objevil i chuej-chuej, aby zavedl své hosty k obědu. Gottfried zapálil vodní dýmku a průvod se vydal na cestu: vpředu bernardýn, za ním Červenomodry Metuzalém s rukama v kapsách a s náustkem vodní dýmky v zubech, v uctivé vzdálenosti tří kroků Gottfried z Bouillonu s baňkou v levici a s fagotem přes rameno, pak Richard Stein, dále Frick Turnerstick s vějířem a mijnheer van Aardappelenbosch pod mohutným deštníkem a nakonec oba bratři, Liang S' a Jin-tchien.

Hostitele naplňovalo to nevídané procesí nepopsatelnou hrdostí a zvědavce po cestě nepředstíraným nadšením. V posvátném mlčení, s ústy dokořán a s vyvalenýma očima sledovali vzácné divadlo.

Mohamedánův nevelký domek tvořily dvě místnosti: skromně, ale čistě zařízená přední jizba a menší zadní místnost, zřejmě pokojík pro ženy a kuchyň zároveň. Z žen se neobjevila žádná; je to starý čínský zvyk, který se tady dodržoval o to důsledněji, protože domácí pán přistoupil k islámu. Jinak ale chuej-chuej nedbal ani jediného z předpisů, které stanoví muslimům při obědě jejich svaté písmo – korán: všecko probíhalo podle ryze čínských zvyklostí. Nepřisedl také ke stolu, ale zůstal stát a obsluhoval hosty.

Byl to skromný oběd chudého člověka, který i tak musel nejspíš sáhnout hluboko do měšce, aby mohl pohostit bohaté. A kromě toho: jakýpak výběr lahůdek a vzácných krmí byla s to poskytnout malá vesnička! Zato však kořenila tu prostou hostinu živá zábava. Hostitel viděl, že hosté jsou spokojeni, a zářil štěstím.

„Vidím, že jste nás s radostí přivítal, a srdečně vám za to děkujeme,“ obrátil se na něho zčistajasna Metuzalém, sotva dojedli. „Při takových příležitostech nám však mravy naší vlasti předpisují jistou zdvořilost, které chceme dostát i zde, pokud nám to ovšem laskavě dovolíte.“

„Zda dovolím? Ó pane, rozkazujte, a já uposlechnu.“

„Opravdu? U nás doma bývá totiž zvykem poděkovat po hostině osobně paní domu a dcerám rodiny. Poproste tedy ty tři půvabné květy, aby nás potěšily svou přítomností. Chceme je ujistit, jakou vděčností a úctou jsme jim zavázáni.“

Hostitelovou tváří se mihlo leknutí.

„Ó pane, proč právě tohle žádáte! Pochopte mne, odporuje to zdejším mravům.“

„To snad ne. Sám mocný tchung-č` v Kuang-čou-fu nás uvedl k své choti.“

„Je to i proti předpisům mé víry,“ bránil se chuej-chuej.

„Cožpak i květy vašeho domu přestoupily k islámu?“

„Ne, to ne...“

„Pak tedy odpadá i tento důvod. Prokazoval jste nám dosud nejskvělejší pohostinnost, chcete si teď pokazit pověst a urazit nás odmítnutím té uctivé prosby?“

Chuej-chuej chvíli mlčel, bojoval zřejmě sám se sebou, pak hluboce vzdychl a tiše pravil:

„Nikoli, šlechetný dobrodinče, urazit bych vás nechtěl. Raději překročím příkázání své víry i země. Přivedu ženy.“

A zdrcen odešel do zadní místnosti.

„Toto jste od něho neměl žádati, pane,“ poznamenal Liang S` s jemnou, odmítavou výčitkou. „Jest to zcela proti, proti zdejším zvyklostem i proti jeho svědomí.“

„Já vím,“ usmál se Metuzalém, „ale věřte, že mám skutečně závažné důvody porušit prastarý mrav a zvyky. Jistě je schválíte i vy, až přijde čas.“

Mluvili teď německy, takže rozuměli i ostatní.

„Co je zas? O co jde?“ deptal se zvědavě Turnerstick. „Co že jste neměl chtít?“

„Přál jsem si vidět dámy tohoto domu: musíme jim přece vzdát dík a složit poklonu.“

„A to je tu hřích? Přivede je tedy?“

„Zdá se, že ano.“

„To si dám líbit. No co, jakýpak strachy, vezmeme do hrstě vejškere své dobré vychování a budeme se holt chovat podlévá bomtounu. Co vy na to, mijnheer?“

„Pokloňujem se jim ve vsí úcti. V tom já se náhodně vyznám, nemyslujte si.“

Trvalo hodnou chvíli, než se Číňan vrátil; ženy si zřejmě musely obléci své nejlepší šaty a pečlivě se upravit. Konečně vstoupil-a ony s ním.

Jejich tváře byly podle obyčeje vyšších vrstev červeně a bíle nalíčené, obočí protaženo štětcem s černou barvou, až se nad kořenem nosu stýkalo; vysoko vyčesané vlasy měly všechny tři ženy pomocí mnoha hřebenů a jehlic upraveny do tvaru černých lesklých motýlů; svrchní roucha, u krku upjatá, splývala v bohatých záhybech až k zemi; ruce vězely hluboko v širokých rukávech; také nohy skrýval šat, znetvořené však zřejmě nebyly: nasvědčovala tomu křepká, vznošená chůze, třebas udělaly jen pár kroků.

Hluboce se uklonily před vzácnými hosty, ale nepromluvíly ani slovíčko. Pod lícidly vynikaly mladistvé rysy obou dcer, matčin obličej nesl zřetelné stopy soužení a bolu.

Všichni přítomní vstali, a než stačil Metuzalém promluvit, předstoupil pohotově kapitán Turnerstick, přeuctivě se poklonil a s nejlíbeznějším ze své zásoby líbezných úsměvů pravil:

„Myfady a mademoiselles, cítímeng se nadmírung obšťastněning vaším příchodem. Pojedling jsmeng, popiling a chcemeng –“

„Ik ook, ik ook – já taky, já taky,“ přerušil ho mijn– heer kvapně a rovněž se švihácky uklonil, pokud mu to tělesné proporce dovolily. „Já taky jeděl a vypíjil.“

„U všech potkanů a krys, mlčte a neskákejte mi do mého čínského komplimentu!“ vyjel na něj vztekle kapitán a chtěl pokračovat. Tentokrát byl však Metuzalém rychlejší a ujal se sleva sám, pochopitelně že čínsky:

„Vím, že jsem se neomluvitelně provinil proti mravům vaší země, když jsem si přál vás uvidět. Chtěl jsem vám však složit dík a omluvit se vám za starosti, jež jsme vám způsobili. Kromě toho mám ovšem ještě další důvod, který mne nutí hovořit s vámi osobně. Musím vám totiž odevzdat dopis.“

Poslední slova pronesl k matce, která na něho udiveně pohlédla.

„Dopis? Ó panel A od koho?“ zeptala se takřka neslyšně.

„Od člověka, kterého už dávno považujete za ztraceného.“

Několik okamžiků na něho upřeně pohlížela, pak se zavěsila do svých dcer a vydechla:

„Od mého... od mého manžela a pána!“

„Uhodla jste!“ přisvědčil Metuzalém. „Máte dost sil, abyste vyslechla, co píše? Prosím, račte se posadit.“

Nabídl jí své křeslo a žena se zmatena posadila. Jeho zdvořilost našla okamžitě horlivé následovníky; i oni chtěli ruče dokázat, že se dovedou chovat k dámám. Turnerstick přistrčil své křeslo jedné z dcer a vážně pravil:

„Račteng, slečnong, sedněteng si takyng. Přejung vám příjemneng posezening.“

A mijnheer se stejně pohotově ujal druhé:

„Mejuffrouw, ik bid, dat ook gij op mijn stoel gaat zitten-slečno, i já vás prosím, abyste se posadila na mou židli. A nestydejte se! Jako doma!“

Obě dívky nerozuměly ani slovo, pochopily však, oč jde, posadily se každá z jedné strany vedle matky a oba naši galantní lvi čínských, salónů zářili spokojeností nad úspěchem své mužné zdvořilosti. Turnerstick se ještě sklonil k tlouštíkovi a pyšně poznamenal:

„Skvělé děvče, co? Slovo od slova mi rozumělo. Zdá se, že se aspoň v tomhle domě mluví tou nejčistší čínštinou.“

Student zatím vytáhl z kapsy pouzdro a z pouzdra obálku s dopisem. Protože v Číně ani ženy z vyšších vrstev nedovedou číst a psát, nedostává se jim totiž pražádného vzdělání, podal psaní pánu domu.

„Ó všemohoucí prozřetelnosti! Ó dobroto nebes!“ vykřikl stařec, sotva přelétl prvních pár sloupců. „Skutečně, už je to tak! Náš vznešený dobrodinec mluvil pravdu. Mám číst?“

Nebohá žena zbledla vzrušením a celá se chvěla; nedokázala ze sebe vypravit ani hlásku, proto jen mlčky přikývla.

„Chao-kchou, patřící k rodině Jie ze Seng-che, ztracenému květu mé duše a matce mých nevěstných synů a dcer od Jie Ťin-liho, uprchlíka z říše Čching...“

Dál nedočetl; ozvaly se čtyři výkřiky – a matka omdlela radostí. Chudák Metuzalém si vůbec neuvědomil, že takovouhle zprávu nemůže sdělit křehkým ženám jen tak bez přípravy. Dcery objaly ubohou matku a rozplakaly se.

„Bylo to příliš náhlé, je toho na ni moc. Pojdte do svého pokoje,“ řekl chuej-chuej, vzal omdlelou ženu do náruče a odnesl ji z místnosti; dívky šly s ním, aby se o matku postaraly a vzkřísily ji opět k životu.

Zato synově se vrhli k Metuzalémovi a Jin-tchien se zprudka zeptal:

„Pane, ten dopis je skutečně od našeho otce?“

„Ovšem,“ přisvědčil student.

„A tato žena je opravdu naše matka?“

„Viděli jste sami. A ty dvě dívky jsou vaše sestry.“

„Ó nebesa! Ó zázrak! Naše matka a naše sestry! Pojd', bratře, musíme k nim!“ A rozběhli se ke svým nejbližším.

Ostatní nechápali, co se přihodilo. Metuzalém jim stručně vysvětlil, čeho byli právě svědky, a radost a dojetí, ti věrní a nerozluční průvodci naší cituplné výpravy, slavily opět svůj velký okamžik...

„U všech jikrnáčů, to je ale shledání! Ovšem – zrovna moc hezké to od vás nebylo, takhle nám to zamlčet. Co kdybychom byli taky omdleli z toho překvapení?“ ozval I se konečně kapitán.

„Eště že ne,“ přidal se i Gottfried, „já todle vomdlejváni zrovna nezbožnuju. Ale jináč má tudlenc pan kapitán svatou pravdu. Dyž už ste se mi svěřil s tou zakopanou zlatou históryjí, moh ste mi dát taky náky tajný slechovo tomklenctom překvápku. Je to vážně trestuhodný, vláčet dospělého člověka mýrnyx dýrnyx z jedny legrácky do druhy. Vite vůbec, k jaky ouhoně by mohlo dojit v naši zkřehky duši? Máme přece ksakru taky náke srce, né? Co vy na to, mijnheer?“

„Samo sobě,“ přikyvoval tlouštík a utíral si vždy a všude pohotové slzy. „Ik heb ook een hart, een zeer goed hart – já mám taky srdce, tuze dobré srdce. Musám se vysmrkat. A taky jsem nějak zesláběl, snad abych si chvilku sednil.“

„Už ne,“ zadržel ho Metuzalém. „Myslím, že půjdeme.

Nechme ty dobré lidi pospolu, nebudeme tu překážet.“

Potichu opustili dům plný štěstí a ve ztenčeném průvodu, leč za neztenčené pozornosti vesničanů kráčeli zpátky do hostince.

kapitola sedmnáctá

POD OCHRANOU KRÁLE ŽEBRÁKŮ

Mijnheera van Aardappelenbosche to dojetí dočista zmohlo; úpěnlivě prosil, aby se co nejdřív pořádně navečeřeli. Červenomodrý Metuzalém zavolal proto hostinského a domlouvali se, co a jak připravit. Vtom se zvenku ozvaly nadšené výkřiky a lidé, stojící před hospodou, se kamsi rozběhli.

„Co se děje? Co to volají?“ zajímal se Metuzalém.

„Nevím, nerozuměl jsem, půjdu se podívat,“ odpověděl hostinský. Vzápětí se vrátil a zářil radostí: „Víte, kdo přijíždí, vznešený milostpane? Čchi-wang, sám mocný čchi-wang!“

„Je to možné? Král žebráků?“

„Ó ano, už je to tak. Připozdívá se, dál už dnes zřejmě nepojede a zůstane na noc tady., Jaké štěstí! Půjdu mu naproti, musím ho přivítat.“

Všecek blažený chvátal pryč a naši přátele přistoupili k oknu: i oni chtěli vidět velkolepý

příjezd toho slavného a mocného muže.

Hlasy se blížily, volání sílilo, už bylo slyšet dusot kopyt I mnoha koní a konečně se objevilo uprostřed hustého davu vesničanů deset znamenitě vyzbrojených jezdců ani v nejmenším nepřipomínali žebráky: měli ušlechtilé koně a podle oděvu vypadali spíš na zámožné šlechtice.

Nejvznešenější z nich byl oblečen do nádherného šatu z jemného hedvábí, po boku se mu skvěla drahocenná dýka, otěže jeho hřebce byly bohatě pobity stříbrem. Mohlo mu být tak kolem šedesátky a dojem ctihodné důstojnosti zvyšoval ještě dlouhý knír, který mu splýval na prsa. Knoflík na čapce, ono neklamné znamení mandarína a znak úřední hodnosti, pochopitelně neměl, přesto však budil svým zjevem takovou úctu jako málokterý z nejvyšších úředníků říše.

S mladickou lehkostí seskočil s koně a křepče vykročil ke dveřím domu; tam ho s hlubokou poklonou uvítal hostinský. Zvláštní věc: čchi-wang s ním nejednal nikterak povýšeně, ale s upřímnou a přirozenou laskavostí, bez královské pýchy a jako rovný s rovným.

Naši přátelé odstoupili od okna, a sotva se usadili na lavicích kolem stolu, vešel do místnosti král žebráků se svým doprovodem. Vznesení cizokrajní hosté ho zřejmě překvapili ostře se na ně zadíval a hluboce se jim poklonil. Vstalí a uklonili se mu se stejnou zdvořilostí.

„Přenocuji dnes u vás,“ obrátil se čchi-wang k hostinskému. „Doufám, že ložnice jsou volné.“

„S lítostí v srdci vás musím zklamat,“ odpověděl v rozpacích hostinský. „Dnes po poledni se tam ubytovali tito úctyhodní pánové. Netušil jsem, že mne obšťastníte svým příchodem, vznešený ochránce.“

„Vyspíme se tedy zde.“

„Mocný král chudých a bědných nesmí být kvůli nám zbaven pohodlí,“ ozval se Červenomodrý Metuzalém a znovu se čchi-wangovi uklonil. „Milerádi mu přenecháme jeden z pokojů.“

„Vznešený pán ví, kdo jsem?“ zeptal se čchi-wang.

„Právě jsem se to dozvěděl, ale již dlouho vím, jaké úcty jste hoden.“

„Pak jste tedy možná také slyšel, že čchi-wang nikdy neporuší zákony zdvořilosti. Bylo by proti dobrým mravům, kdybych hrubě zneužil vaší velkomyslné nabídky.“

„Ale nepřikazuje tento dobrý mrav i to, aby mladší vždycky ustoupil staršímu?“

„Zajisté, avšak i nižší vyššímu. A tím jste z nás dvou bezesporu vy, vznešený pane, a vaši ctihodní průvodci,“

„Nikoli, vždyť vy jste král.“

„Jen pouhý král chudých a bédných, jak jste sám řekl! Smím se i já dozvědět vaše skvělá jména?“

„Jsou vypsána zde na tomto kuanu Syna nebes.“

Podal mu nejvyšší pas, čchi-wang ho opatrně rozložil, a když spatřil pečeť a podpisy, třikrát se uklonil takřka až k zemi. Pak přečetl jména, poklonil se znovu, pečlivě složil vzácný dokument a vrátil ho studentovi.

„Je to nejvyšší doporučení, kterého se u nás může člověku dostat. Přesto se však odvažuji nabídnout vám své nepatrné služby i já.“

„Tato pocta je nám vítána a jsem vám za ni nesmírně vděčen. Víím totiž, že přátelství a přízeň mocného čchi-wanga dokáže stotisíckrát víc než takovýhle kuan.“

„Snad máte pravdu. Leckdy mám možnost někomu prospět. Vaše skvělá jména mají Cizokrajný zvuk, jedno mi však přesto nezní cize. Kdo z vás je pan Š` Taj-nej?“

„Tento mladý muž jménem Richard, čínsky Li-che-te. Je to synovec veleváženého pana Š` Taj-neje z Chuo-ťing-š', kterého možná znáte.“

„Možná? Zním ho již dlouho a velice si ho vážím. Hodláte ho navštívit?“

„Ano, zítra ráno chceme jet dál a doprovodit k němu syna jeho bratra. Pozval ho k sobě ze své staré vlasti.“

Čchi-wang gymnastovi přátelsky pokynul a znovu ujistil naše cestující svou bezvýhradnou ochranou, jež jim snad bude k užitku.

„Že má vaše ochrana nesmírnou váhu, o tom jsme se nedávno osobně přesvědčili,“ řekl vážně Červenomodrý Metuzalém. „Octlí jsme se ve velkém nebezpečí, avšak nenadálí nepřátelé se rázem změnilí v přátele, sotva jsme jim dokázali, že nad námi držíte svou mocnou ruku.“

Čchi-wang se na něho udiveně podíval:

„Kdo byli ti lidé?“

„Chuej-chuejové, střetli jsme se s nimi cestou.“

„Chuej-chuejové jsou mně a mému lidu skutečně přátelsky nakloněni. Jak jste se však na mne mohl odvolávat? A jak jste jim mohl dokázat, že právě já jsem vaším ochráncem? Mně samotnému to není známo.“

„Předložil jsem jim tohle.“

Pomalů mu podal pas krále žebráků a pobaveně pozoroval jeho tvář.

„Cože? Můj vlastní kuan!“ vykřikl s úžasem čchi-wang. „A dokonce kuan první třídy, kterých vydávám jen velice málo! Poznávám podle tajného znaku, že je to pas – nu ano! – pas mého zete v Kuang-čou-fu!“

„Míníte zřejmě, klenotníka Chu Ťina. Podařilo se nám prokázat mu jistou malou službu, a když slyšel, že máme namířeno hluboko do vnitrozemí, kde prý nás mohou potkat nejrozmanitější těžkosti a nebezpečí, laskavě nás vyzbrojil tímto kuanem.“

„Mému Chu Ťinovi že jste prokázali službu? Pak to ale nemohla být jen tak obyčejná úsluha, kvůli ní by se se svým pasem jistě nerozloučil. Mohu se dozvědět, co se přihodilo a jak jste se seznámili? Právě přinášejí čaj. Dovolíte mi, abych vás pozval? Můžete přitom vyprávět.“

„Rád vám to povím, ale jde o případ, o němž lze hovořit jen zcela důvěrně.“

„Tito muži jsou moji pobočníci a přátelé, před nimi nemám žádná tajemství. Mohou slyšet vše, co mi povíte.“

Hostinský nalil čaj, objednali si ještě dýmky, a když vypili po malém šálku a zapálili voňavý tabák, začal Metuzalém vyprávět.

Zmínil se o pověření, jež dostal od Jie Ťin-liho, o svém čchi-š' a stručně vylíčil, co až dosud na své dobrodružné cestě zažili. Číňané pozorně poslouchali; sotva skončil, čchi-wang se zdvihl, hluboce se před ním poklonil a s nelíčenou úctou vážně pravil:

„To, co jsme slyšeli z vašich vznešených úst, nezvratně svědčí, že ve vlasti upřímně obdivovaných pánů žijí lidé mimořádných znalostí, odvahy a obezřetnosti. Důvtip a statečnost, s nimiž jste zachránil mého zete, zavazuje nás k nesmírné vděčnosti. Budeme se všemožně snažit dokázat vám své uznání a prosíme vás o blahosklonné svolení, abychom směli podniknout zítřejší cestu do Chuo-ťing-š' ve vaší osvícené společnosti. A dále mi dovoluňte pozvat vás všechny k večeři.“

Červenomodrý Metuzalém se sice zdráhal, leč marně. Král žebráků odešel do kuchyně, aby objednal večerní rýži pro celou společnost a dohodovil sled chodů a přípravu jednotlivých pokrmů. Student využil příležitosti a přetlumočil svým druhům vše, co čchi-wang řekl; pochopitelně byli potěšeni, že získali přátelství tak mocného muže – a tu vyslovil tloušťík zčistajasna docela nečekanou otázku:

„Mijnheer Methusalem, a to bude ochránět i mne?“

Student na něj překvapeně pohlédl a přisvědčil.

„Dat is zeer goed – to je znamenité, to já potřebám, obzvláště dokud neposílím!“ zaradoval se Holanďan a zamnul si buclaté ručky. Víc z něho už nedostali.

Vtom se čchi-wang vrátil a na jeho přání vyslal Metuzalém posla se vzkazem, že prosí jménem krále žebráků oba bratry i starého mohamedána, aby přišli do hostince na slavnostní večeři; netrvalo dlouho – a byli tu: dosud plni dojmů z nenadálého setkání a překypující vděčností k strůjci všeho tohoto štěstí.

Do večera zbývalo ještě pár hodin, hostinský potřeboval čas k přípravě tabule pro tolik

hostí, a tak hledali, jak' strávit zbytek dne. Tloušťík si všiml, že na jezeře, jež tu vytvořila řeka, panuje čilý ruch a shon: vesničtí rybáři vyjeli na podvečerní lov, ale kupodivu bez sítí a bez čeřenů, zato se zvláštními cvičenými ptáky. Obratní černí opeřenci se bleskurychle vrhali do vody a pokaždé vynesli v zobanu zmítající se kořist.

Mijnheer, Gottfried, Turnerstick a Richard na to koukali jako u vidění. Takovýhle rybolov ještě věru nezažili. A samozřejmě to byl tloušťík, který při pohledu na ty krásné kapříky a úhoře dostal nápad, ke kterému se všichni ochotně připojili.

Sešli k řece, kývli na jednoho z rybářů, a když připlul, všecek rozpačitý z té prapodivné čtveřice, domluvili se s ním, spíš rukama a cinkáním peněz než slovy, že jim na hodinku půjčí člun i s okřídlenými lovci. Rybář ochotně souhlasil a přikyvoval, jen aby nasedli.

Opatrně nastoupili do kymácivé loďky, mijnheer se slunečníkem, puškami i tornou, od níž se neodloučil ani na okamžik, šlachovitý rybář se chopil těžkých vesel a odrazil od břehu.

V člunu bylo místa dobře pro osm lidí; na tyčích položených napříč loďky seděli cvičení kormoráni. Číňan vyplul na volnou hladinu, zakotvil, nabral vodu do prázdného soudku na úlovky a rybolov mohl začít. Na povel svého pána kormoráni vzlétli a střemhlav se vrhli na hladinu. Buď lapli rybu přímo, nebo plavali jako blesk notný kus pod vodou a kořist dohonili.

Takový statný ta-š'-čo, jak tu ty cvičené ptáky nazývali, dokázal udržet v zobáku i pořádně velkou rybu; když na ni nestačil, vyrazil krátký skřek a jeden dva další mu přilétli na pomoc. Aby nemohli kořist spolykat, mívají na hrdle kovové kroužky nebo těsné kožené obojky; po lovu jim je rybáři sejmou a teprve pak se mohou ptáci postarat i sami o sebe.

Netrvalo ani čtvrt hodinku a do soudku se už nevešla ani rybička; kromě několika úhořů tvořili úlovek většinou kapři úctyhodných rozměrů.

„Oulovek jedna báseň,“ pochvaloval si Gottfried. „Vodnesem ty zlaty rybky hostinskému, ať je nák šikovně uklohni k večeři, né?“

„Ik zelf zal deze vissen braten, in Boter en uien – já sám ty ryby upeču na másle a na cibuli,“ volal mijnheer a už se mu sbíhaly sliny při tom slastném pomýšlení.

„Ať veslová na břeh!“

Kapitán se pomalu zvedl, aby první skočil na pevnou půdu a pomohl pak ostatním; pro starého námořníka je to hračka, stát ve vratké loďce třeba v prudkém vlnobití. Zato pro tloušťíka to byl kámen úrazu. Nemotorně doklopýtal na příď, kde byl člun nejužší, čekal na přistání a jako očarovaný koukal na soudek s rybami. Vtom se Turnerstick odrazil k mohutnému skoku, loďka se zakymácela, mijnheer ztratil rovnováhu, roztáhl ruce, vykřikl – a plácl sebou do vody, jen to žbluňklo.

Rybář se polekal a vrhl se za ním. Mijnheer sice na chvíli zmizel, ale za okamžik zase vyplaval – a rybář s ním. Přitáhl ho ke břehu, vyvlekl z vody a položil do trávy; Gottfried zatím uvázal člun, Turnerstick vylovil skotskou čapku a spěchali k nebohému tloušťíkovi.

Neztratil ani slunečník, ani pušky, ani svou milovanou černou tornu, ba ani vědomí; ležel však v trávě jak široký tak dlouhý s očima zavřenýma a jen kašlal a odfrkoval a supěl jako porouchaný parní stroj.

Seběhli se vesničané, společnými silami odnesli nešťastníka do hostince a uložili ho v jizbě na lavici. Metuzalém i ostatní se jaksepatří vyděsili, ale mijnheerovo kýčání a kuckání bylo nejlepším důkazem, že z celého neštěstí se nakonec vyklubala jen – studená koupel a trochu rýmy.

Student se rozesmál, poklepal tloušťíkovi na břicho a zahlaholil:

„Tak vstávat, vstávat, mijnheer, po takovém osvěžení přece nebudete spát!“

„Nemohám... ik ben verdrongen – jsem utopený,“ naříkal Holanďan slabým hláskem a ležel dál.

Tu přinesl rybář soudek s úlovkem.

„A heleme je, velrybičky!“ řekl schválně hodně nahlas Gottfried. „Inu, tejkon nám už nebudou moc platný, dyž je tudlenc mijnheer v pánu. Vemte si to zpátky, milej zlatěj, holt si na nich pošmáknete sám.“

„Co blázňujete!“ vyskočí tloušťík. „Deze vissen moeten in de vleeschotel – tyhle ryby musí na pekáč, ale do naší kuchyni! My jsme si je nachytili, my si je taky sjíme.“

„Nejni možná! A já si myslel, že ste nadosmrti utopenej!“

„Verdrongen? Vůbecně ne! Běžám do kuchyni a pustuju se do toho.“

„Tak snad že abyste se při tej příležitosti mlaskavě podržel nad vohněm i vy, teče z vás jak z dřevého sudu.“

Teprve teď se podíval Holanďan na kaluž pod sebou a na zmáčené šaty.

„Rechtvaardige hemel, wat is dat – spravedlivé nebe, co to je? Vždyť jsem celý umočený! Ještě z toho onemocním. Mijnheer Methusalem, co povědí ten váš slovník o utopencách?“

„Že se mají honem převléknout a vypít pořádných pár šálků čaje,“ usmál se student a odvedl Holanďana k hostinskému, aby mu půjčil něco na převléknutí, než mu uschnou šaty, a napojil ho vřelým čcha.

Ostatní zatím odměnili rybáře; třebas těch pár stovek měďáků byla pro ně maličkost, chudák v životě neviděl a neměl takovouhle spoustu peněz. Rozplýval se vděčností a vycouval z místnosti s hlavou sehnutou až k zemi.

Když se tloušťík znovu objevil a zastavil se na prahu místnosti, všichni svorně vyprskli:

vypadal skutečně k popukání. Najít pro něj kalhoty, to byl zřejmě úkol nad lidské síly. Třebas leckde v Číně považují blahobytný zevnějšek za vrchol půvabu, nebylo ve vesnici ani v širém okolí nikoho, kdo by se mohl co do téhle krásy měřit s mijnheerem van Aardappelenboschem. Nesehnali prostě nikde nic. Ovšem do něčeho ho převléknout museli, a navíc tak, aby to alespoň trochu odpovídalo vznešené důstojnosti ctihodného cizince. A tak poslal zoufalý hostinský k zdejšímu knězi: jedině ten měl dostatečně veliký kus látky – hedvábný obraz z místní svatyně. Naštěstí nebývají tihle vesničtí pěstitelé hříšných duší příliš přísní, a tak i tenhle bez dlouhého rozmýšlení půjčil svatý obraz k nesvátemu použití – ovšem dozajista jenom proto, že cizinec byl přítel krále žebráků a že se mohl nadít štědré odměny.

Závěs byl pomalován nejrozmanitějšími zvířaty, hlavami bohů a fantastickými výjevy, tak hustě a silně, že byl tvrdý jako plech. Vypadalo to, jako by si tlouštík ošancoval své objemné tělo prkennou španělskou stěnou s čínským vzorem, ze které vykukovaly na světlo boží jen dvě buclaté ručky a kulaťoučká hlavička. Nablýskanou lysinu kryla vysoká homolovitá čepice s obrazem draka vpředu a s dlouhými klapkami na uši, uvázanými pod bradou.

Pomalu vstoupil, ubedněn do tohoto uměleckého paravánu, a opatrně, aby ho náhodou nepřelámal, kráčel ke svým přátelům; jenom s velkým přemáháním nevybuchli v smích, vždyť už tak dost baculaté tlouštíkovo tělo vzrostlo přinejmenším na dvojnásobek své dosavadní míry.

„Zo, hier ben ik, mijne heren – tak, tady jsem, pánové“ pravil důstojně. „Moje zdraví se zas vylepšalo a mám hlad, až bych pláčil. Kdy budeme večeřovat?“

„Každým zvokamžikem to musí vyšpuknout,“ uklidnil ho Gottfried. „Zatím račte přímout posezení.“

„Neen, dat kan ik niet – děkuju, to nemůžu.“

„A pročpa by né?“

„Přezlomil bych si kabáta.“

„Tak si to holt budete muset vodstát, jak povídal ten soudce, dyž vodsoudil na čtyry dny vandráka s takovymdle nežidákem na zadnici. A počkat, až vám uschne koste jmek. Flinty sem vám už vypucoval a ten váš rukcak, ten sem musel vylejt jako kvakváryjum, i se zlatějma rybičkama.“

„Co to povědáte?“ vyděsil se mijnheer. „To tam bylo tak moc navodněno? O mijn ongeluk! Wat zal ik maken – já nešťastník! Co ted?“

Naříkal a bědoval tak zoufale, jako by ho potkalo bůhvíjaké neštěstí. Torna ležela na lavici, chtěl ji popadnout, ale nemohl se ve svém krunýři ani shýbnout.

„Ale no tak, proč takový nářek, copak to za to stojí? Pro pár kornoutů čaje?“ těšil ho student.

„Lieve hemel, ik heb mijn bankwissels darin – dobrotivé nebe, mám tam svoje směnky!“

„Proboha! Snad ne zašité?“

„Jasně! Schověl jsem si je tam to je nadělání!“

„U čerta, tak ven s nimi! Jinak bude po nich.“

„Dat God verhoede – pánbůh chraň! Pospěchejte! Vytahujte je ven! Ale honem rychle!“

Tak takhle to tedy bylo! Náš baculatý chytrák vláčel s sebou celé své obrovské jmění ve svazečku cenných papírů! Proto se nechtěl nikdy ani na okamžik rozloučit se svou nenápadnou černou tornou. S největším spěchem rozpáral Metuzalém podšívku; ještěže byla z voskovaného plátna a zabránila vodě v díle zkázy.

„Vezmějte mi ty směnky zatím k sobě, prosám vás o to,“ požádal mijnheer studenta se vší důvěřivostí svého dobráckého srdce. „Do tohoto převlečňáku zapomnili vyšít kapsy.“

A tak to celé neštěstí dopadlo i v tomhle směru šťastně.

Venku se zatím setmělo a hostinský rozsvítil lampy: poctivé petrolejky se širokým knotem a se skleněnými cylindry – další známka, že k Danielu Steinovi už není daleko.

Začala večeře, přinesli první chod: řídkou polévku se smaženými rybími ploutvemi. I další jídla byla z rozmanitě připravených ryb a z různě vařeného, pečeného a smáženého masa onoho znamenitého zvířete, kterým mohamedáni stejně jako židé nerozvážně pohrdají, zatímco Číňané je s velkou oblibou pěstují a s ještě větší zálibou pojídají.

Že nepatří k podivínským muslimům, nýbrž k těm z rozumných národů, které tomuto ušlechtilému živočichovi s rypáčkem a skvělou pečínkou vzdávají ochotně a plnou měrou čest, jež mu náleží, dokazoval mijnheer s přesvědčivou horlivostí: nabíral si a dával si nandá vat, dokud z mísy nezmizel poslední kousek. Ostatní měli už dávno ji dost, on však pořád jedl. A když přinesli na velikánské i míře zlatý hřeb večeře a hostinský triumfálním hlasem oznámil: „Siao-ču!“, nerozuměl sice tloušťák tomu nic neříkajícímu slovu, ale přenáramně dobře poznal mladé zvířátko s do křupává vypečenou kůžičkou a zaníceně zvolal:

„Pekané selátko! To je převýběrné! To musám sjíst!“

A pustil se do pečínky, jako kdyby neměl dva dny v ústech.

Nakonec přišlo rýžové víno a pálenka; v družné zábavě si ještě vykouřili dýmku a Liang S' s Jin-tchienem se vrátili k sestřím a šťastné matce.

Byl čas jít spát. Čchi-wang dodržel slovo a za nic na světě se nedal pohnout, aby přespal v ložnici. Ulehl se svými pobočníky ve velké jizbě, kde právě dovečeřeli.

V ložnicích stály uprostřed čtyř holých stěn jen nízké bambusové palandy, z nichž si

každý nocležník musel teprv z příkrývek a houní vykouzlit podle svých představ pohodlné lůžko, vždycky pro několik spáčů najednou. Metuzalém se ubytoval s Cupidem. Turnerstick s Richardem a Gottfried s mijnheerem van Aardappelenboschem.

Tlouštíků si přinesl usušené šaty, převlékl se, postavil do kouta své pohanské roucho a ulehčeně si oddechl:

„Zaplať pánbůh, že jsem se zbavěl té umalované zácloni. To zatrápěné vykoupení mě div neumřilo. Ještě že je tady tak pozdravné povětří, jinak bych určitě do půlnoci dostal zápalku plic a zánět játrů.“

„To máte recht,“ přikývl Gottfried a potutelně se usmíval. „Zdoušek je tady ekstrastřední. Kapánek smradlavěj, ale jináč hotovej zázrak, fady se uzdraví i mrtvěj utopenec.“

„Úplně moje slovy! Už teď jsem byl jako rybářka.“

„Ale kerá zapomněla plavat. Rači to už neprubujte, aspoň do toho petrolejového králoství abyste ve zdraví a při životě zvydržeti ráčil. Tam to bude nejspíš vonět, že se natotata spravíte z koule do voválu napříč.“

Tlouštíků se nepřítomně a jako ve snu zahleděl na prskající petrolejku, chvíli koukal do plamene, potom rezolutně stáhl knot a pravil:

„Uvidáme. Nějak to dopadni. Ale teď chci spět.“

„Jak je libo, ale bez chrápání, esli muže prosit.“

„Já a chrápět? No dovolte! Ik slaap zeer stil, dat kunt gij geloven – já spím jako pěna, to mi věřte.“

Za deset minut však chrápal, že se Gottfriedovi až do bílého rána zdálo o samém zemětřesení a kanonádě.

Když se druhého dne sešli zase na snídání, zastihli krále žebráků už v plné práci. Ještě včera rozeslal posly do– okolních vesnic a teď již od rozbřesku přicházeli siang-čangové– rychtáři a přinášeli výkupné.

Bylo to divoké a živé dohadování, účastnili se ho však pouze pobočníci, do jejichž obvodu patřila ta která ves, čchi-wang vždycky vyřkl jen konečné slovo. Metuzalém záhy poznal, že poplatky jsou směšně nízké, na rodinu připadalo jen pár měďáků, svobodní nebo osamocení platili polovic, ovšem při obrovském počtu lidí to musela být ročně nepředstavitelná suma, kterou čchi-wang vybral. A za tenhle nepatrný poplatek byla celá obec na čtvrt roku vykoupena od dotěrných návštěv žebráků. Na svém území nestrpí totiž čchi-wang žádných jiných chudých, kteří by se odvážili žebrat na svůj vrub.

Po snídání, při níž neúnavný tlouštíků konal pravé divy udatenství, vyrazili na další pouť. Oba bratři jeli s nimi, pro své drahé se slíbili zastavit až při zpáteční cestě, zatím se měly připravit na dalekou cestu za moře. Mijnheer se dnes nedal přivázat a seděl v sedle, jako

by se v něm narodil a jako kdyby odmalička nedělal nic jiného, než jezdil na koni.

Vše, co mělo zdravě nohy, vyprovázelo vznešený průvod až daleko za vesnici, kde jeden z přítoků řeky prorážel hřebenem hor příčné údolí do uhelné pánve. Druhého dne po poledni měli být konečně u cíle své cesty.

Červenomodrý Metuzalém se držel ponejvíce vedle čchi-wanga; jako znamenitý znalec čínských poměrů mohl studenta v lecčems poučit a skutečně také ochotně a dopodrobna odpovídal na každou sebezvědavější otázku – a věru: nebylo jich málo.

Tu a tam se však Metuzalém přece jenom připojil i ke svým druhům a pak probírali zážitky z minulých dní i výhledy do nejbližší budoucnosti.

„Stejně se už těším,“ usmíval se Richard, „jak se bude strýček tvářit, až najednou zčistajasna spatří krajany. Určitě to hnedka pozná podle našich krojů.“

„To není tak jisté, podobné se nosívají na universitách i v jiných zemích,“ namítl Metuzalém. „Ostatně, nechtěl bych mu prozradit hned z kraje, co chceme a kdo jsme.“

„Probůh, a proč?“

„O to víc ho potom překvapíme. Pozná sice, že jsme studenti, ale–“

„Na mně taky?“ přerušil ho tloušťík.

„Těžko, o vás si bude spíš myslet, že jste lidojed. Co říkáte: mohli bychom se vydávat třeba za anglické studenty na cestě kolem světa, Angličané jsou takových věcí schopni, bude to znít věrohodně.“

„En ik? Wat ik– a já? Co já?“ vyptával se mijnheer.

„Vy?“ ušklíbl se Gottfried. „Jak vás tak petrachtuju, tak vy byste moh bejt tak nejspíš tlustej náčelník vod Zulukapru, kereho si vezem domu do Blondýna, abysme ho naučili, jak se delá správnej pudink se šveskama.“

„Zo! En wat zijt gij – ták! A co jste vy? Opelichnutý mluvčící opičák, co ho budu v Londýnu ukázkovat za šilink panstvu a za půšilink kdejakému hejhulemu a pisklákovi na fagot.“

„Šečka česť,“ chechtal se Gottfried, „to ste mě teda doběh! Ále co, vykoledoval sem si to, dobře mi tak. Prostě se mužem vokazovat za peníze voba, né. a vyděláme majlant.“

„Neen! Ikwil wten, wat ik zijn zal – ne! Já chci vědět, co budu já.“

„Jo ták! Jako v tej komédiji u strejdy Daniela? Helejte se: jezte, pite, to umite na vejbornou, aspoň tim nic nezkazíte.“

„Ja! Dat is goed, dát laat ik graag gelden – dobrá! To je znamenité, ták platí! Vy jste přece jenom přátel, já vás stejně milovám.“

A při těch slovech, která ten dobrák nemyslel ani za mák ironicky, podal Gottfriedovi ruku – a Gottfried ji upřímně a od srdce stiskl.

„Tak je to správné,“ pochvaloval si Metuzalém. „Mezi přáteli se nesmi nějaký ten žert a

štulec brát moc vážně. Ale stejně si dej pozor na jazyk!“ obrátil se na Gottfrieda. „Jsi poslední dobou nějak drzý.“

„Vó tom nemám žádnou povědomost. A to, co sem pravil tudlene panu míňvejrovi, to byla spiš malá, ale sakramencky spravedlivá pomsta.“

„Proboha! Za co?“

„Za to jeho parní pilkovadlo.“

„Že by zase chrápal?“

„Chrápal!“ vyprskl Gottfried. „To je ouplně stejný, jako dybyste řek, že se kanón upšouk. Klády rozřezával! Dlouhy jak zimní večír a tlustý nejmiň jako maják. A vy řeknete – chrápal! Ale mluvil ste myslím vo něčem jinom. Že si jako budem u pana Steina hrát na englicky študentově, né? A kdy se teda dovi, kdo sme dovopravdy vosobně a vlastni rukou?“

„Při nejbližší vhodné příležitosti. Těžko vědět předem. Však už něco vymyslíme.“

„Jakýpak dlouhý přemejšleni? Pude na kutě a začne slace dřímat, samo sebou dýž ho nebude vokrádat vo zaslouženej vodpočinek po těžký deni práci samočiny vochrápadlo tudlenctoho pána, a bude mít zrovna ňáky krásny sněni vo svy drahý domovině, že jo, no a zatímco mu budou před vočima defilírovat lahody a krásy jeho milovanéj vlasti, zahrajem mu pod vokynkem útulného pokojíku dojmavy štandardle, zkrátka holáryjptryjo, jak sme zpívávali eště doma, dyž sme někdy náhodou šickni tři najednou netrpěli na škalar. průdušnejch cest zadejchacich. Co říkáte tomu nápadniku?“

„Není špatný; Dokonce lepší, než se zdá,“ přisvědčil Richard. A uděláme to hned dneska večer. Vzpomenem si na nějakou hezkou písničku, kterou maminka tak ráda poslouchala – ale kterou?“

„No tutově na ňákou něžnou, dyž má bejt určená pro spící vosobu. Třeba tudlenc:

Kde poutník vokem spočine, tam louky v stínu lesa,
pole a bily vesničky –
a srce zplihle plesá.“

„Přestaň!“ smál se Metuzalém. „Jednak zjihle, a ne zplihle, a pak: to musí být něco ostřejšího, na takové něžnosti už nemám hlas. Rozumíš, pořádná vlastenecká píseň, co člověkem jaksepatří, zatřepe.“

„Myslíte ňákeho lomcováka? Ták čo říkáte týdle: Kde je má drahá, rodná vlast?“

„Správně, to bude něco pro můj pivní bas. Kde je mááá draháááá, rodnááá vlast...“
Poslední slova už Metuzalém zapěl na onu známou heroickou melodii – a to tak

mohutným a dunivým hlasem, že se koně plašili, muli přidávali do kroku a jezdci se vyděšeně ohlíželi, co se to žene za neštěstí. Usmál se, spokojen účinkem svých mocných hlasivek, a pokračoval: „Všecky sloky známe, jako když bičem mrská, a že bychom se spletli, to asi sotva, zpívali jsme přece tuhle píseň nejmíň tisíckrát.“

„A já?“ ozval se mijnheer. „Ik wil ook met zingen – já chci taky zpívat.“

„Vy?“ divil se Gottfried. „Copak vy umíte?“

„Dočistě nádherně! Lépeji než kos nebo slavníček.“

„A německy?“

„Německy taky. V Kolínu jsem zpěval ve spolku Lyra. Vždycky v sobotě večer jsme vyzpěvávali, až se hory zelenily. A Kde je má drahná, rodná Vlasta, tu zpívám ze všeho nejlépeji.“

„A jakej máte vůbec hlas?“

„Výteční, úplně první jakost.“

„Ale né! Myslím, esli basbombardón nebo tenor nebo barvytón!“

„Já zpívám vysoce, nejmíň sopránů a ještě víc. Výšěji než skřivínek. Mám vám zazpěvit?“

„Ale dyž už, tak něco pořádného!“

„Tak budu zpěvat Sluňáčko světí nad kraji...“

Několikrát si důrazně odkašlal, aby si pročistil hlasivky, pak si párkrát přešel prstem pod límcem, jako by se chtěl přesvědčit, není-li tam nic, kde by se mohly tóny zadrhnout, zavřel oči, varovně zvolal: „Pozór! Pozór!“, zvrátil hlavu, otevřel ústa a –

„Teď radši ne, mijnheer, teď je ještě moc brzo! Počkáme do večera,“ zarazil ho v poslední chvíli Metuzalém; nechtěl, aby se tlouštík zbytečně zesměšnil.

A tak zpěvák sklapl zase ústa, otevřel oči a dobromyslně pravil:

„Jak si račte. Budu tedy zpěvat až navečer. Het klinkt toch goed – zní to taky dobře.“

Uklidněn snadným úspěchem, pobídl Metuzalém koně ke králi žebráků, kde sice nebylo tolik zábavy a smíchu, zato však mnohem víc poučení a užitku.

Kapitola osmnáctá

U CÍLE

Výprava pronikla šťastně horským hřebenem a jela teď nedohlednou širokou rovinou. Ze syté zeleně prosvítala stavení četných vesnic, po lesích ani památky, zato kolem osad rostla spousta ovocných stromů: póle oddělovaly živé ploty bambusu. Znamenitě udržovaná cesta vedla podél nevelké říčky, dokud neodbočila k východu a neobrátila se do údolí řeky Čang, na jejímž severnějším rameni ležel Chuo-ťing-š'.

Krátce před polednem nařídil Metuzalém zastávku, jen aby napojili koně a protáhli si údy,

a hned zas vyrazili. Čím dál víc bylo znát, že se blíží k cíli: káry s uhlím nebo se sudy petroleje potkávali už na každém kroku, míjeli dělníky s tvářemi zčernalými mourem a ve vzduchu sílil nepříliš příjemný zápach, neklamné znamení a neoddělitelný společník naftových pramenů a rafinérií petroleje.

„Lieve hemel, dat riekt goed, dat heb ik graag –dobrotivé nebe, to to krásně voní, to mám rád,“ pochvaloval si mijnheer van Aardappelenbosch, „a náramně to prospěvá na plícu.“ Zamiloval se prostě do tohoto kraje a vše, co skýtal, uvádělo ho v nadšení.

„To je ouplná a čistokrevná pravda pravdoucí,“ přikyvoval vážně Gottfried. „Tendlenc libovonej smrádek z petroleje je ten nejlepší mejdlykament proti hubnutí. Bejt takovej marod a hubeňour jako vy, namoutěkuši bysem zvonil v Číně do nejdelší smrtě smrtouci.“

„Ja, gewisselijk – to ano, určitě, však já to udělím, nebojujte se.“

„A máte recht, na tomle zdoušku nemusíte mít ani žádné medycínske čaje, ani žádnéj učenej slovník támdlenc pana Metuzaléma – než stačíte umřít, budete zdravěj jako rybička, ovšem esli se dřív neutopíte.“

Vjeli do poslední vesnice před Chuo-ting-š. U zájezdního hostince nasedal právě na koně. jakýsi jezdec, asi třicetiletý muž oblečený sice do čínského kroje, ale bez copu a zjevně nemongolských rysů.

„Ó nebesa, jaká to náhoda! Dobrý den, pane van Berkene, kde se tu... kde se tu bērete? Míříte domů?“ zvolal německy překvapený Liang S'.

Muž si dosud nepovšiml příjíždějícího průvodu; teď však se rychle otočil, a sotva zahlédl krále žebráků a Liang S'a, obličej se mu rozzářil radost!. Přijel k nim, prvému se hluboce uklonil, druhému podal srdečně ruku a pravil čínsky:

„Dovolte, abych co nejuctivějji přivítal Vaši vznešenost v našem ohnivém kraji. Deset tisíc let ať na vás svítí slunce!“ Znova se poklonil a obrátil se na mladého obchodníka: „Tohle je mi překvapení! Tak konečně jste se vrátil, milý Liang S'! Byl jste pryč poněkud déle, než jste měl v úmyslu, není-liž pravda? Už jsme si mysleli, že vás potkala nějaká nehoda.“

„A ani jste se nemýlil. Představte si: padl jsem do spárů pirátům!“

„U všech ďasů! To musíte vyprávět! Taková historie! Jak jste jim unikl?“

„Má nepatrná maličkost by to byla nikdy nedokázala. Děkuji za svůj nicotný život a za své osvobození pouze těmto ctihodným cizincům. Jedou k našemu vznešenému lao-panovi Š' Taj-nejovi, chtějí poznat jeho závod. Jsou to čtyři velemoudří Angličané, kapitán a tři studenti, a jeden Che-lan, statečný mijnheer Willem van Aardappelenbosch.“

„Wellcome, gentlemen,“ přivítal je neznámý Evropan a v úžasu se obrátil dobrou němčinou na obrovitého tlouštíka: „Co to slyším? Vy račte být Holanďan? No tohle jsou

mi věci!“

„V Holandsku narodily, v Holandsku vychověný,“ odpověděl tloušťík hrdě. „En gij, wat zijt gij – a vy, kdo jste vy?“

„Inženýr van Berken, Belgičan, pocházím z Melechen. Pracuji jako technický ředitel u pana Steina.“

„Dat is zeer fraai – to je výborné! Mluvíte taky po holandsky?“

„Jakžtakž.“

„Zo moeten wij hollands spreken – tak to musíme mluvit holandsky.“

„Milerád. Těší mne, že vám mohu posloužit vaší mateřštinou, s radostí se zase trochu pocvičím.“

„Mij ook – mě taky, pěkně si porozmluvíme. Ale pokud sejde o Chuo-ting-š': povedte mi, hoe is dat eten – jaké je tam jídlo, rozumáte, myslím strávení?“

„Jídlo?“ opakoval Belgičan, vyveden jaksepatří z míry tou nenadálou otázkou. „Myslíte... ach tak, nuže: mohu říci jen samou chválu. Stravujeme se po čínském způsobu i po našem, po evropsku a...“

„Dat is zeer goed van dezen oom Daniel – no to je od strýčka Daniela znamenité!“

„Jak prosím? Vy znáte jeho křestní jméno? A dokonce mu říkáte strýčku? Jak to?“

„Protože... jelikožtě... prostě ježto...“ koktal tloušťík v rozpacích, když si uvědomil, že už už prozradil, co melo zůstat tajemstvím.

„I co, vám se s tím můžeme svěřit,“ přispěchal mu na pomoc Metuzalém. „Nechtěli jsme o tom vlastně ještě mluvit, ale vy nás neprozradíte – a ,možná že budeme potřebovat i vaše přispění. Nejsme totiž žádní Angličané, ale Němci.“

„Němci! Ach! Snad ne dokonce-,“ ne jistě si měřil jejich studentský kroj, „snad ne dokonce krajané pana Steina?“

„Přesně tak. Přicházíme přímo z Německa.“

„Pak ale – není snad tenhle mladý muž synovec starého pána?“ ukázal inženýr na Richarda.

„Uhodl jste. Syn páně Steinova bratra Ferdinanda – Richard Stein.“

„Je to možné? Je tohle vůbec možné! Nu tak to vás, pánové, co nejsrdečněji vítám. A ujišťuji vás, že stejně srdečně a z duše rád vás přivítá i můj šéf.“ Potřásl jim rukou a pokračoval: „Ale jak jste to, proboha, dokázali, dostat se v takovémhle oblečení až sem?“

„A proč by ne? Copak nejsme na Číně dost elegantní?“ smál se Metuzalém.

„Museli jste budit úžasný rozruch. Tyhleto studentské čapky jsou určitě nápadné i u vás doma, natož tady!“

„Inu pravda, byli jsme tu a tam středem pozornosti, dost nás to někdy unavovalo, ale

skutečné nepříjemnosti nebo škodu jsme kvůli tomu neměli.“

„Zajímavé! Vždyť tenhle pán má s sebou dokonce fagot či co! Neuvěřitelné!“

„Jakýpak copak, mám – a šmytec!“ přikývl Gottfried. „A jářku, proč ne? Přírost mi za cely ty leta ňáko k vosrdi. Sak je taky památecnej, podědil sem ho po vlastnoručním kmotříčkovi meho v milospánu zesnuleho pradědečka. Náhodou je to moc šikovnej inškrument, ouplnej zázrak pro školu, ouřad i dum. Dyž mu napříkladně vodšroubuju tudle hlavu a zacpu všema deseti prstama všech dvanáct direk, tak je z něj píšťala jak pro pastejře, nástavec na komín nebo roura ke sporáku, jen tak vobyčejně muže sloužit jako pořádněj kul v plotě, špacírhulka nebo příruční palcátek, a dyž ho vobrátím, tak mám flintu nebo dalekohled, jak si líbej přát.“

„No tohle! Zdá se, že jste docela veselé společnost!“ zasmál se van Berken.

„A to zase je my jo. Dyk to přídě na stejný peníze, jak povídal ten sedlák, dyž se ho ve špárklase ptali, esli chce těch deset zlatek v drobnějch nebo v bankocetli! Máme čistý svědomí, peněz jako želez – teda ouplně do puntiku řečeno: já ne, ale tudle náš pan Metuzalém, a ták...“

„Metuzalém?“ přerušil ho udiveně Belgičan.

„Doslova a do písmene. Ale ráčej vodpustit, my sme se vám vlastně ještě ani jaksepatří nepředstavili. Teda: já sem tak řečenej Gottfried z Bouillonu, kterej měl před ňákým tím rokem jisty nepřijettiny řízení se sakracenejma Sakracénama...“

„Haha! Za křižáckých válek, co?“

„Nachlup přesně, dypa jindy! Našeho veleváženého pana mijnheera vodněkad z Jáhvy ste už ráčil poznat, tudletenc šmajdarín je slavnej kapitán Turnerstick, přední znalec jistého čínského dyjálechtu, keremu rozumí kromě Číňanu každěj Němec, ho a tendle vašnosta je zminěnej pan Metuzalém, vo ňomž je už ve Staraní zákoně chvályhodná zminka. Vod tej doby je sice zase je vo kapánek starši, ale na rozumu, jak tak karta zvokazuje, neutrpěl žádnou zjevnou ouhonu. Je to milej, mlaskavej a –“

„Proboha, už mlč!“ okřikl ho v žertu študent. „Jestli dovolíš, představím se sám, z těch tvých věčných řeči nemůže být nikdo moudrý. A pak – čchi-wang je už hodně vpředu, musíme ho dohnat. Máte jistě namířeno také do Chuo-ťing-š', pane van Berkene, pojedte s námi, to nejdůležitější vám řeknu cestou.“

Popohnali koně a klusali za čchi-wangem, který z vrozeného taktu nechtěl rušit cizince při nečekaném setkání a ohleduplně jel se svým doprovodem dál. Metuzalém vylíčil inženýrovi důvody i průběh cesty od samého začátku až do chvíle setkání a jaké mají plány teď.

„Neuvěřitelné! To je přímo román!“ zvolal nadšeně van Berken. „Měl byste to jednou

napsat, to by bylo počteníčko.“

„Uvidíme. Třeba na to taky jednou dojde. Teď však doufám, že nám pomůžete dohrát hru až do šťastného konce a že neprozradíte, kdo jsme a co tu chceme.“

„Ale ovšem, milerád. Na mou mlčenlivost se můžete spolehnout. Ovšem pozor, ať vám na to nepřijde starý pán sám! Je z něho hotový Yankee, prokoukne člověka jedna dvě – a skrz naskrz, věřte mi.“

„Však my si už dáme pozor. Ale povězte mi, není mu zatěžko pracovat uprostřed Cizí země, stýkat se s Číňany, které Evropan jen těžko chápe, přizpůsobovat se jejich zvláštním zvykům..“

„Zpočátku to bylo horší, teď je všechno šťastně za námi – a nutno říci, že valnou měrou přispěním čchi-wanga; o jeho vlivu nemáte zdání, třeba jste jeden důkaz zažil i vy. Pan Stein je dnes jedním z nejváženějších mužů celé provincie a právem se může honosit přátelstvím, přízní a ochranou nejvyšších mandarínů. Jeho podnik se tou měrou rozrostl, že mé síly už zdaleka nestačí. V těchto dnech má přijet můj bratr, také důlní inženýr, a nastoupit jako druhý technický ředitel. Ložiska uhlí, ale především nafta, se staly skutečným dobrodiním pro celé okolí. Zaměstnáváme z valné míry nemajetné chudáky, které nám doporučí čchi-wang, mají nás rádi a jejich vděčnost nezná hranic. Postavili jsme jim pěkné domky a všemožně se snažíme uspokojit všechny jejich oprávněné požadavky. I mzdy jsou slušné. Dřív to snad mohlo být do jisté míry nebezpečné, žít mezi těmito lidmi, ale pan Stein se znamenitě přizpůsobil jejich myšlení a názorům a jen v nejkrajnějších případech dá najevo, že myslí a cítí jinak nežli oni. Nejprve se mu podařilo získat přátelství krále žebráků, a teď je dokonce pod ochranou muslimů, kteří se vzbouřili a uvrhli celý kraj do zmatků a nejistoty. Je to obratný diplomat, věřte mi, a dovede využít ve svůj prospěch i těch nejnepříznivějších okolností.“

„Ale je prý nemocen.“

„Ach ano, spíše však na duši než na těle. Třeba to nechce přiznat a nerad o tom mluví, odvažuji se tvrdit, že je to touha po vlasti, která ho tajně stravuje. Dozajista by se okamžitě vrátil domů, ale vztah k podniku ho drží jako nejpevnější okovy. Považuje za svou svatou povinnost, aby zůstal dělníkům tím, čím jim byl doposud: laskavým a starostlivým otcem, který spravedlivě rozděluje odměnu i trest. A i kdyby chtěl podnik nakrásně prodat – těžko najde kupce; Žádný Číňan, co jich znám, by neměl ani potřebný kapitál, ani nezbytné zkušenosti, bez nichž se majitel tak velkého podniku sotva obejde.“

„Hlavná věc, že je tady dobré pojetí,“ utrousil zčistajasna Holanďan. „A o kupcovi bych možně věděl.“

„Vy?“ zeptal se nedůvěřivě van Berken.

„Ano, penězů má, kolik si kdo přejí, a zkušeností taky. Není to žádný hloupák, jak ho znám, je náhodou všími mastěmi namazaný.“

„Zajímavé. A myslíte, že by měl chuť zrovna na Chuo-ťing-š'? Má k tomu podle vás nějaké důvody?“

„Omdat hier de lucht zo goed en gozond is – protože je tady tak dobrý a zdravý vzduch. Je nemocný a vysláblý, potřebí se uzdravět a ztloustnit. Musí se vyjíst a vypít, až bude kuličkový jako dřív.“

Van Berken se jen usmál; nu což, řeči se mluví, pivo se pije, myslel si, a Holanďan je zřejmě veselá kopa. Vtom už dohonili čchi-wangův průvod a inženýr se dal do hovoru s panovníkem chudšů.

Na hranice Chuo-ting-š' jim zbývala již jen asi čtvrt hodinka ostré jízdy. Pole zmizela, jako když proutkem mávne, všude bylo vidět haldy hlušiny a těžní věže uhelných šachet. Za nimi v dálce se do nedohledna tyčila podivná vyseká lešení – vrtné věže nad ložisky nafty.

Na výšině spatřili výstavný dům, zbudovaný sice v čínském stylu, ale přec jen připomínající našim cestujícím cosi důvěrně známého, jakousi zkreslenou, nejasnou ozvěnu daleké domoviny.

„To je sídlo pana Steina,“ upozornil je inženýr. „A tamhle, vpravo i vlevo pod návrším, jsou domky dělníků. Sami uvidíte, jak pečlivě a s láskou si je udržují. Dělníci v Evropě by mohli být šťastni, kdyby měli možnost takového bydlení, věřte mi, já to znám, vyrostl jsem také v hornickém kraji.“

„A co ta spousta národa támdle před barákem?“ zeptal se Gottfried. „Těch musí bejt dobrejch pár stovek.“

„K šesti stům. To jsou dělníci dopolední směny, čekají na výplatu. Dnes končíme dřív, zítra je volno.“

„Náky posvíceni nebo pout'?“

„Kdepak, dočela soukromý svátek: narozeniny pana Steina, to se nikdy nepracuje.“

„Narozeniny! Slyšíš to, Richarde? Eslipa vis, co dáme strejdovi za dáreček? Nejlepší prezent, kerej muže dostat: tebe, v celej tvej mladickéj kráse a v doživotní velikosti.“

Richard mlčel; nikdy toho; moc nenamluvil, a teď se navíc blížil okamžik, kdy konečně spatří svého dlouho želaného strýčka. Byl dojat: v očích měl slzy, hrdlo stažené a litoval, že se nemůže teď hned, okamžitě a bez čekání vrhnout bratru svého otce do náruče.

Vtom už dělníci spatřili blížící se průvod; poznali, že to je čchi-wang, a hned se ozval radostný jásot a křik. Někteří se mu rozběhli vstříc, jen aby byli mezi prvními, kdo ho přivítají, ostatní utvořili špalír a jezdci se pomalu blížili k prostranství před domem, ke stolu plnému mincí a k muži, který stál vedle účetního a sledoval výplatu. I on si povšiml

neobvyklých příchozích a kráčel jim v ústrety. Když se setkali, pozdravili se s čchi-wangem – po čínském způsobu sice, ale jako rovný s rovným, bez zbytečných poklon a zcela nadbytečných zdvořilůstek.

Daniel Stein byl vysoký, štíhlý stařec hodně přes šedesát, s dlouhými stříbrnými vlasy a ostře řezaným obličejem, jehož hluboké vrásky byly neklamným znamením dlouhého tělesného i duševního vypětí. Ušlechtilá tvář svědčila o pevném, cílevědomém charakteru, ale zároveň se v ní zračila i laskavá a přátelská něha.

Král žebráků a čchi-wangovi pobočníci byli pro Daniela Steina všedním zjevem. Sotva však padl jeho zrak na ostatní v průvodu, překvapeně vytáhl obočí a zvolal:

„Čen-ti ma? I-žen – co to vidím? Cizinci!“

„Ano, a dokonce Evropané!“ odpověděl van Berken.

„Podle oděvu je tomu vsutku tak.“

„A já považuji za svou povinnost vám je představit! Neboť já jsem se s nimi obezná... já jsem se s nimi seznámil nejdříve a jim také vděčím za svůj život,“ vpadl Liang S'. „Později vám budu vyprávěti vše podrobněji, nyní však... teď však především jména: tento pán, který si libuje nositi šat japonského samuraje, jest námořní kapitán Frick Turnerstick z Londýna, na jehož lodi podnikají ostatní pánové cestu kolem světa: Jsou to studenti university v... v...“

Tady ho jeho zeměpisné vědomosti nechaly zčistajasna na holičkách.

„...v Oxfordu.“ vypomohl mu v nouzi Červenomodrý Metuzalém.

„Ach ano, v Oxfordu! Již znovu mne... již zase jsem zapomněl to obtížné slovo. Jsou to pánové –“

A uvedl několik jmen, jak ho právě napadla a o nichž věděl, že znějí anglicky; jen mijnheera van Aardappelenbosche představil jako Holanďana a jeho pravým jménem.

Čchi-wang pochopil, oč jde, a připojil, že tito cizinci mu prokázali nesmírnou službu, za niž jim je zavázán věčným přátelstvím; s potěšením sdělil panu Steinovi, že si Angličané přijeli prohlédnout jeho světoznámý podnik, o němž již tolik slyšeli.

Daniel Stein okamžitě přešel do čisté angličtiny s lehkým americkým přízvukem, srdečně je přivítal a bez okolků je pozval, aby byli jeho hosty a zůstali, jak dlouho si budou přát. Evropská návštěva ho zjevně potěšila.

Sesedli s koní a hostitel je doprovodil do přijímacího salónu, obrovské místnosti v přízemí, přepychově zařízené v dokonalém čínském slohu; množství vyřezávaných stolků a pohodlných sedadel přesvědčivě dokazovalo, že pan Stein hostívá zřejmě velice často jaksepatří četnou společnost.

Srdečně je požádal, aby se zatím posadili, odpočinuli si a cítili se jako doma, a pln náhlé

živosti a starostlivé péče odešel udělit potřebné příkazy a zařídit vše nezbytné pro řádné přijetí tak nenadálých a vzácných hostů. Čchi-wang a Liang S' šli s ním.

„Jářku, teda todlencto je ten slavnej strejda Danouš,“ řekl udiveně Gottfried, když zůstali sami. „No, co ty na to, chlapče, japa se ti líbí?“

Richard neodpověděl; nebyl schopen slova, tak velké bylo zas jeho pohnuti.

„Hloupá otázka!“ rozzlobil se Metuzalém.

„Hrom do jelita, dyž sem tejkon mistr Džouns z Koksfordu, tak vodkad' se ve mně má brát ňáka moudrost? Pitomějši méno mi ten mladej čajmajstr už nemoh vymyslet. Jináč se mi tu ale líbí náramně, jen se mi zdá ten strejda Danda kapánek nevopatrněj: nechá ležet venku na stole takovejch prachu – a Číňani tam stojej kolem.

„Nikdo nevezme ani měďák!“ uklidnil ho van Berken.

„Mají pana Steina příliš rádi. S tím, kdo by chtěl něco ukrást, s tím by zatočili sami. Každý člověk je totiž v podstatě dobrý, jen když se s ním správně zachází.“

Zanedlouho se pan Stein vrátil; ještě srdečnějším tónem sdělil hostům, co se právě dozvěděl, jak dobrodružnou měli cestu a za co jim je jeho mladý zaměstnanec zavázán, a důrazně opakoval svou prosbu, aby zůstali co nejdéle a považovali se za nejbližší členy jeho rodiny.

„Vlastní rodinu sice nemám,“ dodal s trpkým úsměvem, „ale mými dětmi jsou moji dělníci. A všechny milé hosty, jako jste třeba vy, považuji za skutečné příbuzné. Budte tu opravdu jako doma a nezamlčte žádné přání, které mohu vyplnit, velmi vás o to prosím. Ukážu vám teď vaše pokoje.“

Zavedl je o poschodí výš a nejdříve do svého bytu, zařízeného zcela evropsky. Nadmíru ho potěšilo, když Metuzalém prohlásil, že tady se člověk může cítit skutečně jako ve své staré vlasti.

„Mám tu ještě jeden takový pokoj, určený pro hosty,“ prozradil jim pan Stein. „Často se totiž stane, že ke mně přijede někdo z mých obchodních přátel – buď z Kantonu, nebo z Hongkongu, a zůstane pár dní. Anebo zdejší úředníci. Leckdy se tu zastaví a přejí si aspoň jednou zkusit, jak se bydlí po evropsku. Teď dostanete ten pokoj vy, mister Williams.“

Tak totiž pokřtil Červenomodrého Metuzaléma Liang S'. Vzal studenta přátelsky v podpaží a zavedl ho do nejpřepychovějšího hostinského pokoje, kde mohl být doopravdy spokojen i všemožně zhýčkaný čínský mandarín. Vedle byl ubytován Richard s Gottfriedem a v dalším pokoji kapitán Turnerstick s mijnheerem van Aardappelenboschem. Jin-tchien si vzal na starost bratr a zavedl ho k sobě domů.

Pan Stein se omluvil, že musí na chvíli odejít a dokončit výplatu, požádal však inženýra van Berkena, aby se hostů laskavě ujal a poskytl jim svou společnost i své bohaté

vědomosti. Byli docela rádi, kámen jim spadl ze srdce: Metuzalém i Richard mluvili sice anglicky vcelku obstojně, mohli tedy budit jakés takés zdání, že jsou Angličané, Turnerstickova američtina už ovšem s oxfordskou noblesní angličtinou příliš dohromady nehrála, ale nejhorší to bylo s Gottfriedem: lámal jakžtakž pár desítek slov, nesmělo ho však ani napadnout říci je nahlas – Daniel Stein by byl rázem poznal, že o ctihodném misteru Jonesovi z Oxfordu nemůže být ani řeči.

Hned nato přinesli občerstvení a Belgičan se nabídl, že pokud mají chuť, provede je potom po podniku. Všichni nadšeně souhlasili; po nekonečném sezení v sedle přišla jim pěší procházka docela vhod.

Nikdo z nich dosud neviděl, jak se vlastně těží nafta a jak se z ní získává petrolej. Poslouchali proto van Berkena s opravdovým zájmem, zvláště když jim všechno dopodrobna ukázal a názorně vysvětlil. Záhy pochopili, jak obrovský význam má tento podnik pro zdejší kraj i celou provincii, ba možno říci: pro celou Čínu.

Mijnheer byl nadšen tím velkolepým dílem. Pozorně poslouchal, když van Berken vypočítával, jaký přinášejí ložiska uhlí a naftové prameny obrát a zisk, a prohlížel si pak všechno ještě pečlivěji, neustále si něco broukal pod vousy, z některých provozů ho za nic na světě nemohli dostat dál, nakonec vzal inženýra důvěrně za loket a pravil:

„Zegt gij nu, uw broeder spreek ook` nederlands – a řekněte mi, ten váš bratr mluví taky holandsky?“

„Zajisté,“ odpověděl van Berken; už si začal pomalu zvykat na tlouštíkovy překvapivé otázky.

„A přijezdí sem opravdivě?“

„Ovšem, to je už jistá věc. Příští týden má přistát v Kantónu, pojedou tam pro něj. Určitě se ho dočkáte, a jestli seženeme dřeváky, uděláme tady pravé a nefalšované holandské trio,“ zasmál se inženýr a zavedl hosty do svého domku, zařízeného s účelnou jednoduchostí technika a s jemnou příměsí podivínství starého mládence; v přízemí bydlel on, první patro bylo přichystáno pro bratra.

Teprve po několika hodinách se vrátili zpátky k Steinovu sídlu. Setmělo se a skleněnými okny probleskovalo světlo mnoha lamp. Před domem bylo ticho a klid, zato dole mezi domky dělníků panoval, jak se zdálo, živý ruch; mělo to jistě svůj důvod a cíl.

Liang S` vyprávěl totiž několika předákům, že mu cizí hodnostáři, kteří přišli navštívit pana Š` Taj-neje, zachránili život a vyrvali ho z rukou zlořečených pirátů; a protože tu měl mladého sympatického obchodníka kdekdo rád, rozšířila se ta zpráva jako blesk a celá dělnická kolonie teď byla na nohou: všichni připravovali cosi tajemného, co mělo jejich lao-panovi, čchi-wangovi i vzácným cizincům dokázat, jak si jich tu každý váží a jak je ctí.

A něco takového se v Číně, jak je známo, neobejde bez řádného ohňostroje. Číňan je rozený pyrotechnik. Při každé příležitosti je hlavní věcí ohňostroj. Staří, mladí, všichni se denně baví těmito hořlavými radovánkami. Vyjdeš z domu – a už kolem hupkají hořící a prskající žabky; zahneš za roh – a vtom se proti tobě plazí jiskřící ohnivý had; v bezměsíčné noci spatříš najednou s úžasem na obloze nádherný úplněk – a teprv po chvíli poznáš, že je to jen umělý, mistrně napodobený zemský souputník; večer před zavřením ulic a bran spatříš všude kolem sebe hopsat, skákat, vystřelovat, létat a svištět stovky a stovky rachejtli, a to i v docela úzkých uličkách, kde stojí těsně na sobě domky z nejvyschlejšího dřeva a bambusu a kde by naši strážci pořádku a bdělí hasiči uschli starostmi a obavami.

A tak se rozumí samo sebou, že i dělníci z Chuo-ťing-š' byli mistrní ohněstrůjci; chystali už dlouho slavnostní ohňostroj na oslavu pánových narozenin: teď však, když přijel i Čchi-wang, a dokonce hosté z dalekých zemí a Liang S'ovi přátelé, hodlali předvést k jejich počtě všechna svoje nejznamenitější kouzla. Bylo se tedy zřejmě nač těšit.

„Jen chvíli byl Metuzalém ve svém pokoji, a už se objevil pan Stein a osobně ho pozval k večeři. Celá společnost se sešla ve velké jídelně v přízemí; i tato místnost byla zařízena v čínském stylu, pouze oba dlouhé stoly uprostřed měly dvojnásobnou výšku, než je v Číně zvykem, a také prostřeno bylo zcela po evropsku: nechyběly poctivé nože, vidličky a lžíce, zato však k obecné spokojenosti nezkrotné jídelní tyčinky. Mezi jemným čínským porcelánem stály vinné láhve se stříbrnými staniolovými hrdly. Sotva je tlouštík zahlédl, neudržel se, aby nedloubl Gottírieda do žeber a nezašeptal:

„Všimněl jste si těch láhvů? To bude víno.“

„No japa by né! A jak na to tak mířím svejma vokadlama, dokonce žampánsky. Jářku, nesmíme se dát zahanbit.“

V rohu jídelny stál skvostný klavír; van Berken Metuzalémovi prozradil, že ho dostal od pana Steina letos k vánocům, ovšem s podmínkou, že zůstane tady v jídelně. Pan Stein byl totiž náruživý ctitel hudby, neuměl však na žádný nástroj a působilo mu nesmírné potěšení, kdykoli inženýr sedl ke klávesám a hrál, co mu přišlo pod prsty.

Také čchi-wang se svými pobočníky byl už v jídelně; seděli u stolu, kam na čestné místo posadili i Červenomodrého Metuzaléma.

Večeře sestávala povětšinou z evropských jídel – však měl pan Stein znamenitého francouzského kuchaře z Hongkongu. Výtvary tohoto umělce nevzbuzovaly u nikoho větší nadšení než u okouzleného Holanďana: při každém chodu brunátněl jeho rozzářený obličej víc a víc, nenalézal už pochvalnějších slov, a když ke stropu vystřelila první zátka šampaňského, byl by nejraději samou blažeností objal celý svět. Protože nehrál

Angličana, ale představoval naštěstí toho, kým byl, mohl po libosti užívat své mateřštiny a vychvalovat do aleluja večeři, kuchaře, hostitele, zdejší zdravý vzduch, jeho vůni i celý Chuo-ťing-š'.

Po jídle, když se zmalátnělí sladkou únavou odevzdali ,do náručí měkkých lenošek a popíjeli kávu, hostitel vstal, rozpačitě přistoupil ke klavíru, opatrně ho otevřel a nesměle požádal inženýra, aby něco zahrál hostům na počest a jemu pro potěšení. Van Berken ochotně vyhověl: zahrál lehkou taneční skladbičku, to nejlepší, co znal, a sklidil nelíčený obdiv všech Číňanů, včetně krále žebráků. I hosté mu s chutí zatleskali.

Venku před otevřenými okny se shromáždili dělníci: ani nedýchali a nábožně naslouchali líbezným tónům nezvyklého nástroje. Ale když potom usedl z ničeho nic ke klavíru Metuzalém a odvážně přeběhl prsty po klávesách, nebral údiv konce. Student byl výtečný pianista a předvedl, že se ty dlouhé roky neučil nadarmo. S posledním akordem ozval se zvenčí nadšený jásot – a zároveň rány a syčení, svištění a praskání a rachot ozvěny, až uši zaléhaly: začal ohňostroj.

Hosté spěchali před dům. To, co spatřili, překonalo nejspolehlivější představy. Číňané začali tím nejjednodušším: žabkami, dělovými ranami, ohnivými koly a svítícími koulemi. Pak přešli ke složitějším kumštům: rachejtle tvořily znaky a obrazce, čím dál spleťtější; k obloze teď vylétla zářící raketa, hned za ní druhá, obě se rozprskly, z první se vyplazil dlouhý ohnivý had, z druhé planoucí drak, který ho. obléтал ve stále menších kruzích, až se hlavy obou netvorů srazily, vybuchly a po tmavé obloze rejčila najednou sta a sta mladých hádků a dráčat; nad hlavy, diváků a nad střechy domů pomalu stoupal kulatý zářící lampión, ve výšce zůstal nehybně stát, vtom se z něho vyhoupl měsíc a začal ho pomalu oblétat, pak vzplanulo nesmírné množství hvězd, drobných a jasných, a celé to umělé zářící nebe kroužilo okolo lampiónu, zvolna, půvabné a v neustále širších kružnicích, dokud vše nezhaslo; z kulatého lampiónu najednou vyšlehly ostré paprsky a rozhořel se jako oslňující slunce, v jehož světle by bylo možno přečíst i ta nejdrobnější písmena. – Stejně jako před chvílí obdivovali Číňané Metuzalémovo klavírní umění, žasl teď student celou hodinu nad jejich pyrotechnickými výkony.

Diváci se jako očarování vrátili do jídelny. Pan Stein nechal vybuchnout další láhve šampaňského a poprosil Metuzaléma, aby byl tak laskav a ještě zahrál; nemohl se zřejmě nabažit té nečekané hudební hostiny. Student pokynul Richardovi a ke klávesám se posadil gymnasista; i on předvedl, že má dobrou školu. Zatímco hrál, zašeptal Gottfried Turnerstickovi do ucha:

„Hrom do chmelnice, každéj se dává vidět – a já mám zvostat zastrčenej jak prst v nose? Abyste věděl, taky dám něco k lepšímu.“

„Vy?“ ušklíbl se kapitán. „Snad ne něco na ten váš fagot? No nazdar, to bude krása!“

„Ták! Vy mně teda nevěříte? A slyšel ste už vůbec moje majstrštyky?“

„Bohužel ano.“

„No jo, dyž sem pískal pro regraci. Ale dneska uslyšíte vopravdicky symfounycky skončervtýno, že vám budu muset pomoct sklapnout hubu, jak ji votevřete vod samého překvapeni. Jen dávejte pozor, jak to rozfofruju.“

Odešel nenápadně do svého pokoje pro fagot a vrátil se, právě když Richard skončil. Přišel ke klavíru a potichounku se zeptal:

„Tak co, mladej, dáme si spolu nákej ten vopus-pokus?“

„Proč ne.“ přikývl gymnasista, „ale pane Gottfried, žádné hlouposti!“

„Co tě nemá! Hodime tam: Dyž lašťovky se vracej pod svůj rodnej krov, znáš to, né? Tak spust!“

Gottfried se dal zřídka slyšet s nějakou vážnější skladbou, ale když už k tomu došlo, pak to věru stálo za to. Byl svého druhu umělcem na onom prastarém nástroji, o němž by ani ten největší optimista nevěřil, že se z něho podaří vyloudit kloudný tón; znal všechny dobré i špatné vlastnosti svého fagotu, studoval ho jako jezdec jankovitého koně, který nikoho neposlouchá, ale který se jako zázrakem změní v nejznamenitějšího oře, sotva se do sedla vyšvihne jeho pán.

Richard ho často doprovázel; uměl kdekterou Gottfriedovu oblíbenou skladbu, a samo sebou, že i tuhle, která nepochybně patřila k těm nejlepším. Spustil předehtu, pak Gottfried nasadil, vpadl a prostě, bez zbytečných trylku a kudrlinek, zahrál melodii známé, nenáročné, ale dojmavé písně; následovala lehká mezihra a po ní obtížná partie plná šestnáctinek a dvaatřicetinek, které tryskaly a perlily se tak něžně a jemně, tak čistě a plně, že i ten nejnáročnější znalec by musel přiznat, že ani od Gottfrieda, ani od jeho muzeálního fagotu něco podobného nečekal. Byl to skutečně mimořádný výkon – a navíc na nástroji, jehož význam pro sólovou hru málokdo uznává.

Posluchači seděli jako pěny. Starý pan Stein byl hluboce dojat. A jak by ne! Typická německá melodie, navíc přednesená s takovým citem a mistrovstvím, musela na člověka, tolik toužícího po své domovině, zapůsobit mohutným dojmem a vzít ho tak říkajíc u srdce. Přemáhal se, seč byl, aby se nerozplakal; a když Gottfried skončil a opřel fagot o piano, nadšeně zvolal:

„Very nice! Splendid! Opravdu skvělé! Přijměte můj upřímný dík, mister Jones. „Ale... ale to přece byla německá píseň, od nás ze Švábska!“

„Oh yes,“ přitakal Gottfried.

„A tu jste se naučil v Anglii?“

„Oh yes.“

„Cožpak se tam zpívají a hrají i německé písně?“

„Oh yes.“

„Pak vás tedy prosím: zahrajte ještě nějakou.“

„Oh yes.“

Tohle: Oh yes byl jediný anglický výraz, o kterém Gottfried bezpečně věděl, že ho vyslovuje bez chyby a správně. Štěstí že ho Metuzalém vysvobodil z trapných rozpaků: vyzval rychle Richarda, aby zahrál pár starých německých písní, a chlapec poslušně sáhl do kláves.

Dávno, ještě z dětství důvěrně známé nápěvy roztesknily hostitele do hluboké těžkomyslnosti. Všiml si, že pokazil i veselou náladu svých hostí, a zkroušeně se omlouval:

„Odpusťte, prosím! Němec zůstane sentimentálním, ať přijde kamkoli, indeed. Ale pochopte: mám rád svou starou vlast, horoucně po ni toužím, avšak neúplatné okolnosti mi naneštěstí nedovolí, abych ji ještě jednou uviděl. Vždycky, když si to uvědomím, mě to rozboleští. I co, zahrajte radši něco veselého, ať se nám vrátí dobrá nálada!“

„Správně,“ přisvědčil Červenomodrý Metuzalém. „Mister Jones, co kdybyste zkusil tu známou věc, která se, tuším, jmenuje Na selském dvoře!“

Gottfried rozuměl anglicky daleko líp. než by se zdálo, a zvláště když student řekl název skladby pro jistotu německy.

„Oh yes!“ přisvědčil proto plynně popáté, znovu sáhl po svém instrumentu a zašeptal Richardovi:

„Povídám, koukej hrát pořádně a neutíkej mi. Esli to zahrajem jaksepatří, uvidíš, jak ty šikmovoky copmajstři div nepuknou smíchy. Tak šup!“

Richard zahrál vážnou, dokonce důstojnou předeheru, pak Gottfried nasadil fagot k ústům – a vtom zakokrhal kohout. Číňané se pohoršeně ohlíželi a hledali, kde se vzal v jídelně ten nezvedený domácí kur.

Gottfried zatím znovu stiskl náustek nástroje – a rozkejhalo se celé hejno husí, kachny káchaly, vrkali holubi. Teprve teď žluti posluchači pochopili, že všechny ty zvuky vycházejí z hráčovy dřevěné roury. Zabučela kráva, zaržál kůň, zamečely kozy; vyprskla kočka a hned nato zavrčel pes; kočka hlasitě zamňoukala, pes zaštěkal; teď už kočka přímo vykvikla a pes štěkal a vyl jako pomínutý. Celý ten rámus pokračoval však pořád pěkně v taktu a každý tón vtipně harmonoval s doprovodem; všechny hlasy se důmyslně proplétaly, až zněly tak rychle za sebou a v zdánlivém zmatku, že si posluchači opravdu zacpávali uši a smáli se, až se za břicha popadali.

„Tak,“ zašeptal Gottfried a odložil nástroj, „zahrál si to šhecka česť a sláva. A teď pod'. Že bysem byl přítel týdlenc dělby práce, dyž my tady vyhráváme jako Napolyjón u Slávkova a vostatni si dávaj do nosu, to teda né.“

Po tomhle koncertním kousku se zábava znovu rozproudila, a tak seděli a bavili se dlouho přes půlnoc. Pomalu se jim klížily oči, šampaňské působilo zvolna, ale o to víc, i čchi-wangovi se už chtělo spát, zdvihli se tedy a začali se rozcházet

„Jak bych to nejlépe řekl,“ vzdychl si Holanďan na odchodu, „potřebil bych si s vámi promluvnit, mijnheer Stein.“

„O čempak?“

„Dat zal ik gij zeggen – to vám hned povím. Pojděme do vaší pracovně.“

„Milerád, jak si přejete. Račte laskavě chvíli posečkat, doprovodím jen ostatní do jejich pokojů, hned jsem vám k dispozici.“

Tu si však tlouštík vzpomněl, co slíbil přátelům, a tak honem mávl rukou a jen tak ledabyly řekl:

„A věte co? Ik kan het ook morgen zeggen – já vám to můžu říct i zítra. Teď pojdu taky radši spět.“

A družně se připojil k ostatním. Pan Stein je odvedl do hostinských pokojů, a když zůstal o samotě s Metuzalémem, vděčně poznamenal:

„Byl to opravdu překrásný Večer, indeed. Nemohu vám za něj být nikdy dost vděčný. Takové chvíle, věřte mi, jsem tu dosud nezažil.“

„Chápu vás. Ale skutečně jste se už nadobro vzdal naděje spatřit ještě někdy svou vlast?“

„Želbohu ano. Rozumějte: kupce nenajdu – a mám opustit své dílo a své dělníky jen tak?“

„Cožpak nemáte příbuzné, které byste mohl zavolat? Kdybyste je tu měl kolem sebe, snad by vám aspoň trochu nahradili vzdálenou rodnou zem.“

„Jistě. Příbuzné mám a myslel jsem i na to, co mi radíte. Psal jsem jim..“

„A přijedou?“

„Nevím. Nedostal jsem žádnou odpověď. Bůhvíkam se poděli.“

„Nu, v Německu se přece ztratit nemohli.“

„Proč by ne? Měl jsem bratra, byl učitelem. Třeba už dávno zemřel... Vdova s dětmi nemohla možná vystačit s ubohou penzí, rozprchli se do světa, ten tam, onen kdovíkam do jiného kouta, a nikdo už zřejmě neví, kde jim je konec. Ach ano, to je trest za to, že jsem o sobě nedal tak dlouho vědět.“

„Člověk nesmí nikdy ztrácet naději...“

„Jistě. Ale zítra, vlastně už dnes – je dávno po půlnoci a narodil jsem se chvíli před jednou

– mi uhodilo šestášedesát a věřte, to už člověku nezbývá mnoho času na čekání a k nadějším. Vaše návštěva činí však tentokrát z mých narozenin skutečně radostný a šťastný den. Oslavíme je, mám na to čas, v podniku se nepracuje, a dělníkům rozdělím jídla a pití, že budou mít všichni dost. Nu, prozatím dobrou noc a zítra ráno na shledanou!”

Student se jen lehounce usmál a významně popřál i starému muži šťastnou dobrou noc.

Kapitola devatenáctá

PETROLEJOVÝ KRÁL

Červenomodrý Metuzalém čtvrt hodinku počkal, dokud se v domě nerozhostil noční klid, a chystal se za svými přáteli. Vtom se však tiše otevřely dveře a do místnosti nakoukla bílá kuchařská čepice a za ní Gottfriedova hlava.

„Jářku, ste už připravenej?“ zeptal se sluha. „Mužu vstoupit, váženej milospañe a mistře zpěvče norimberskej?“

„Ovšem, pojd' dál. A kde jsou ostatní „Sou mi v patách, jak povídal ten policajt, dyž honil ty dva zloděje. Tady máte celej náš pěveckej sbor pohromadě a v plny paradě.“ A strčil do pokoje Richarda, tlouštíka a Turnersticka. Venku stál ještě Liang S' s bratrem, van Berken a král žebráků – zvědaví diváci nočního překvapení

„Dobrá, jsme tedy všichni. Myslíte, že už pan Stein spí?“

„Ouplně nepochybně, tudle mladej Jieřintíček byl tajně na vejzvědách. Strejda se akorát uložil k velezaslouženemu vodpočinku, kerej mu ale najust nedopřejem.“

„Tak jdem. A pěkně potichu!“

„Ik ook – já taky?“ zeptal se mijnheer nesměle. „Ano, musíme být všichni.“

„A budu taky zpěvat?“

„Proboha ne, radši budte zticha.“

„Ale já umím zpěvat, zpěvám náhodou výběrně.“

„To je možné, ale zatím jste neměl možnost nám to dokázat. Bude lepší, když se zařadíte tamhle mezi posluchače.“

Lampu na chodbě pro jistotu zhasli, každý si vzal jen malou ruční svítilnu a jako pěny, bez sebemenšího šelestu se plížili ke dveřím do pokojů pana Steina. Metuzalém stiskl opatrně kliku a neslyšně otevřel; dveře vlevo do ložnice byly jen přivřené. Stein si zřejmě všiml světla luceren a čínsky se zeptal:

„Šuej – kdo je?“

Místo odpovědi se rozezvučel Metuzalémův mocný a dunivý pivní bas: „Kde je mááá drahááá rodnááá vlast...“ Gottfried s Richardem se s vervou připojili. Ale už po prvních deseti dvanácti taktech zpozorněli a s úžasem zjistili, že nezpívají sami. K jejich triu se

připojil překrásný tenor, jasný jako zvon, oblý, nosný, nádherně klenutý a přes všechnu něžnost tak mohutný, že se museli chtít nechtít obrátit:

Za nimi stál mijnheer van Aardappelenbosch, hlavu zvrácenou, oči zavřené, a zpíval z plných plic.

Ale jak! A jakým hlasem! Dlouho už neslyšeli tak krásný zpěv. Metuzalém jen povzbudivě kývl a mijnheer bez ostýchání a naplno zpíval dál. Znělo to nádherně.

Když skončili, stál už Daniel Stein mezi dveřmi, v tváři jeden jediný velký otazník. Zbrzděné líce mu zčervenaly, oči hořely vzrušením, hlas se mu chvěl:

„Můj bože, jaká to píseň! Jak to, že jste mi zazpívali právě tu? A německy! Cožpak umíte německy? Proč jste se mi o tom nezmínili?“

„Abysme vás, vo kapánek vicejc překvapili,“ odpověděl Gottfried jadrnou berlínštinou a trochu předčasně. „Dali sme vám todlenc štandrlu k velectěnejm narozeninám, no a jako prezent navíc taky splnění vašeho největšího přání: vidíte tudlenctoho náramného fešáka, vašeho – Hrom do vejra, už je to venku! A je po řečnění.“

Richard se už neudržel.

„Strýčku, drahý strýčku, já jsem tvůj synovec!“ vykřikl hlasem plným dojetí a vrhl se užaslému starci do náruče.

„Cože... můj synovec – ty... ach Richarde!“ pochopil konečně Daniel Stein a bouřlivě přitiskl mladíka na prsa.

„Tak, a všichni ven!“ zašeptal Červenomodrý Metuzalém a tlačil ostatní ze dveří. „Teď jsme tady zbyteční jak pastor v synagóze.“

A zavřel dveře, za nimiž se ozývaly dojaté a nadšené hlasy šťastného shledání.

„No jo, a co zatím my?“ zeptal se Gottfried.

„Jaképak zatím!“ prohlásil Metuzalém. „Jdeme spát.“

„Jářku, to snad né! Dyť nás bude strejda za momentik hledat. Musi nám přece vosobně Vyjádřit sve uctivé díky a nejhlubči vječnosť.“

„To tak, ještě děkovat ti bude za ten tvůj vyřvaný tenórek! Styd'se!“

„Nono, snad sem tak moc neřek. Já myslel za Richarda. Ale sadte se, že si s náma bude chtít pohovořit. Abysme mu šecker do puntiku nachlup pověděli a tak.“

„Na to máme zítra času habaděj. A pak: Richard mu to přece jistě všechno poví sám. Necháme je o samotě – a konec řeči, hotovo!“

Odešel do svého pokoje a uložil se na pohodlné lůžko. Ostatní volky nevolky následovali jeho příkladu. Ale ještě nezačal ani podřimovat – a kdosi zaklepal; ozval se Richard:

„Strýčku Metuzaléme, nespíte ještě? Máte jít k strýčkovi Daniejovi.“

„U všech d'asů, proč?“

„Jdeme dolů do jídelny, musíte prý vypravovat.“

„A kde jsou ostatní?“

„Mám je taky přivést. Ale šel jsem nejdřív k vám.“

„Tak víš co, chlapče? Nech je spát a mě taky. Máte plné právo zůstat spolu o samotě. A vypravovat můžeš přece ty. Zítřka máme dlouhý den, budem slavit narozeniny, musíme se na to řádně vyspat. Dobrou noc.“

Richardovi nezbylo než s nepořízenou odejít. A náš Čacký Metuzalém klidně a spokojeně usnul jako člověk, který se ctí dodržel své čestné slovo a beze zbytku splnil svůj úkol a povinnost.

Ráno ho probudilo divoké bušení na dveře. Podíval se na hodinky, slunce už svítilo, ale bylo teprv sedm.

„Kdo je?“ zeptal se rozmrzele.

„Já, že sem tak smělej,“ ozval se Gottfried z Bouillonu. „Chtěl sem vám akorát říct, že mijnheer –“

„Co je s ním?“

„To je právě to, že nevíme. Zmizel, jako dyž ho vygumuje.“

„Nesmysl!“

„Možný že jo, ale je fuč.“

„A kdy zmizel?“

„To neví ani ten nejpupkatější Budha.“

„Tak počkej, už jdu.“

Naházel ha sebe šaty a vyběhl ven. Na chodbě už stáli Gottfried s Richardem a s kapitánem Turnerstickem.

„To. je dost!“ poznamenal sluha. „Tak co vy na to? Kdo by to do něj; do tlouštíka řek, takovydle legsrandičky, có?“

„Spal s vámi, kapitáne. Musel vám přece něco říct,“ nechápal student.

„Ani slovo,“ pokrčil rameny Turnerstick. „Chrápal jako vorvaň, kolik hodin jsem oko nezamhouřil, a sotva jsem si k ránu chvilku zdříml, probudím se – a je pryč.“

„Šel se třeba projít.“

„Ten? Takový spáč? Vyloučená věc.“

„Kde má věci?“

„S sebou! Pušky, tornu, slunečník – prostě všecko! To je právě to, co se mi nechce líbit.“

„Hlouposti! Snad si nemyslíte, že by nás mijnheer opustil? Vždycky tahá všecko s sebou, to přece víte. A že si vzal ten svůj drahocenný majeteček i dnes, to ještě není důkaz, že chtěl pláchnout.“

„Ale že vstal dřív než my!“

„To je na tom opravdu to nejpodivnější. Pan Stein je už také vzhůru?“

„Nejspíš ano,“ odpověděl Richard. „Seděli jsme skoro do svítání, pak mě poslal spát. Ale strýček – pochybuji, že vůbec usnul.“

„Nu, co sedá dělat, jdeme hledat.“

Znova prohlédli pokoje a místnosti v horním patře – nikde nic; sešli dolů do jídelny, nahlédli do salónu –marně; vyptávali se na tloušťáka u služebnictva – nikdo ho však neviděl, ani stopu po něm nenašli; doma tedy nebyl, to už bylo jisté.

Znepokojeni vyšli před dům, že se poohlédnou po okolí – a vtom ho spatřili.

Důstojně kráčel k domu, slunečník nad hlavou, obě pušky na zádech a přes ně navléknutou tornu, vedle něho Daniel Stein, oba zřejmě zabrání do živého rozhovoru. Když si všimli ostatních, zrychlili krok a pan Stein už z dálky volal:

„Dobré jitro, pánové! Vyspalí, vyspalí? To mě těší, o to dřív vám mohu poděkovat. Kdo by si to byl pomyslel! Kdo by to jen tušili Taková –“

„Ale prosím vás!“ přerušil ho Metuzalém. „Jaképak velké díky! Přivedli jsme vám synovce, užíváme za to vaší pohostinnosti – tak jsme vyrovnáni, ne?“

„Zdaleka ne! Věřte mi: váš příchod dal mému životu docela jiný, šťastný směr. Zvláště teď, po rozmluvě s panem van Aardappelenboschem.“

„Toho právě hledáme. Povězte nám, mijnheer, co jste to dnes prováděl?“

„Heden – dneska?“ zeptal se nevinně tloušťák.

„Ovšem, dneska ráno.“

„Heden ben ik opgestaan – vstal jsem...“

„Dobrá. A pak?“

„Daar ben ik voortgegaan pak jsem odešel...“

„Tak! A proč?“

„Proč? Protože to tady skoupám do poslední kapky petroleji a do posledního kousku uhla.“

„Už je to ták,“ potvrdil s úsměvem pan Stein. „Mijnheer van Aardappelenbosch má možná ve zvyku dobře a dlouho spát, dneska mu však zřejmě jedno velké přání nedalo. Ani já jsem nebyl s to usnout. Samou radostí jsem nespal ani minutku. Když se rozednilo, chtěl jsem se projít – a na schodišti potkám tuhle pana van Aardappelenbosche. Přišlo mu to velmi vhod, měl alespoň příležitost povědět mi to, na co mu už včera večer nezbyl čas.“

„No tohle je nám novina! Je to vůbec možné? A snad jste se už nedohodli?“

„Téměř. Řekl jsem cenu, pan van Aardappelenbosch se chce ještě poradit s inženýrem a

nahlédnout do knih... „Tomu říkám rozhodnost! Jste odvážný člověk, mijnheer.“

„Ja, dat ben ik – ano, to jsem. Petrolejný král musí mít odvážnost, mijnheer Methusalem. Ale taky jsem neduživný a vyslabený a chci se pozdravět. A tady je opravdovně léčivý vzduch, důvěřte mi.“

„A já jsem také spokojen,“ zářil pan Stein. „Skutečně jsem už nevěřil, že najdu kupce – ale teď, když se pan van Aardappelenbosch vyjádřil, že je odhodlán koupit celý podnik, věřte, že mi spadl kámen ze srdce. Moji dělníci dostanou dobrého pána a já se mohu s klidnou myslí vrátit do vlasti. Můj bože – víte vůbec, co to pro mne znamená? Doporučím mijnheera pod ochranu všemocného čchi-wanga, o mohamedánech jsem také přesvědčen, že věnují mému nástupci stejnou přízeň jako mně, a pokud jde o jazyk, s tím si věru starost dělat nemusí: van Berken mluví výborně holandsky a tu trochu čínštiny, kterou bude potřebovat, aby se domluvil s dělníky, ovládne jistě brzo a doufám bez obtíží. Samo sebou, takováhle koupě se nedá odbýt za den dva, ba ani za týden to zřejmě nestačíme – ale jakýpak spěch, času máme přece habaděj, a čím déle tu zůstanete, tím budu raději; A teď k snídani, pánové! A pak mi budete konečně vypravovat – o staré vlasti i o celé té vaší dobrodružné cestě.“

„Zo, zo, dat is goed – tak, tak, to je správné, snídání je důležité i pro krále petroleji.“

„Teda takovejde konec zvonec si dám líbit, jak povídal ten žížnivej, dyž se upil k smrti,“ zubil se Gottfried a dobrácky plácl tlouštika po měkoučkých zádech, „z celého srce a pul vám to přeju, že ste vejhodně a vhodně inveschoval ty svy prachy, ale akorát mám jednu vobavu, dyž dovolíte: abyste ten celej majlant za pár tejdnu neprojed i se špijánem v jídelně.“

Od té chvíle byl mijnheer van Aardappelenbosch jako vyměněný. Prohlížel si a zkoumal každou maličkost a prokazoval při tom takovou nezdolnou čilost a nevyčerpatelnou vytrvalost, že se jeho přátelé nepřestávali divit. Pro svou dobromyslnou bezprostřednost a neustále přívětivou náladu těšil se záhy nemalé oblíbě stejně tak mezi horníky v dolech, jako u dělníků na vrtných věžích a v rafinérii; a třeba s nimi zatím nedovedl kloudně promluvit, rozléhalo se jeho: „Čching, čching!“, kde se objevil. Usmíval se na každého s takovou srdečnou roztomilostí, že si ho musel kdekdo chtě nechtě zamilovat.

Za tři týdny byla koupě uzavřena. Nadešel další slavnostní den: pro naše přátele, kteří se upřímně radovali z úspěšně dovršeného díla, pro mandaríny, kteří s mnoha velenedůležitými ceremonii sepsali a potvrdili kupní smlouvu, i pro dělníky, kteří získali laskavého pána. Mijnheer koupil všecko, jak to leželo a stálo, a tak se Daniel Stein mohl bez těžkostí odstěhovat, kdykoli se mu zlíbí.

Dlouho se rozmýšleli, mají-li napsat o šťastném konci své daleké cesty: Richard matce,

Metuzalém a oba bratři Jie Ťin-limu. Radili se, uváděli všemožná pro i proti, ale nakonec se dohodli, že přece jenom nenapíší. Když to vše tak dobře dopadlo, když přivezou všecko, pro co podnikli tu dlouhou pouť – mohou si snad dovolit maličké překvapení; zvláště jestli cesta zpátky bude rychlá, co nejkratším směrem, a shledají-li se s rodinami za nedlouhý čas. O to víc se už těšili domů.

Těžko, přetěžko se loučil Daniel Stein se svým dílem. Zanechával v něm kus života, kus srdce a nemálo těžké lopoty Jen radostné pomyšlení, že se shledá s rodnou zemí, ulehčovalo mu trudné chvíle. Ani naši přátelé se neloučili lehce: dobrácký tlouštík jim už příliš přirostl k srdci, víc, mnohem víc, než by se zdálo; teprve teď, když ho opouštěli navždycky, uvědomili si, jak ho mají rádi.

Zpočátku se o něj strachovali: báli se, že není z těch, kdo dokážou zdárně řídit takovýhle obří závod – navíc v cizí zemi, které sotva rozuměl. Brzy se však přesvědčili, že je při vší dobrotě a bezradnosti jaksepatří zdatný obchodník. Jeho těžkopádná nešikovnost a naivní důvěřivost vládla zřejmě jenom v jeho soukromí; jako podnikatel byl nepochybně mistr nad mistry. To je dostatečně uklidnilo ve starostech a obavách o nejistou mijnheerovu budoucnost.

Rozplakal se jako dítě, když se zastavili na návrší před jeho výstavným domem, aby se naposled rozloučili.

„Reist met God, mijne lieve, goede vrienden – jedte s pánembohem, moji milí, dobří přátelé,“ vzlykal srdceryvně, „a vzpoměňte si někdy na ubožákového Aardappelenbosche. Nemůžim si pomoct, musám brekat.“ A jako vždy, když bylo nejhůř, se mohutně vysmrkal do obrovského kapesníku.

Ve vesnici, kde žila Jie Ťin-liho manželka a jeho dvě dcery, se odbývalo další loučení. Chuej-chueje, kterému ženy za tolik vděčily, upřímně pozvaly, aby jel s nimi do Evropy; nemohl se však k tomu odhodlat.

„Býti tak bohat nebo aspoň trochu u peně... aspoň trochu při penězích, štedře bych ho obdaroval,“ povzdychl si Liang S` Metuzalémovi.

„Jakpak, smím-li se ptát?“

„Dal bych mu tolik, aby mohl bez... bezstarostně dožiti svůj věk.“

„Hm, a kolik by to tak muselo být?“

„Míti je, daroval bych mu aspoň dvě stě šňůr měďáků.“

Sto dvacet tisíc wenů, to zní jako bůhvíjaká suma; v německé měně je to však jen něco málo přes sedm set šedesát marek. Metuzalém sáhl do své tajné kapsy, vytáhl měšec, odpočítal obnos v anglických zlatých librách a podal je Číňanovi:

„Je to o něco víc než dvě stě šňůr, dejte mu je. Půjčím vám.“

Liang S' se zatvářil, jako by na vlastní oči spatřil kdovíjaký zázrak a div.

„Ó pane!“ vykřikl jako u vidění. „Vždyť to jest nesmírná částka! Jak můžete vědět, že vám ji kdy splatím?“

„Vím to.“

„Snad že můj otec má v Německu správně... dobře zavedený obchod a nějaký majetek?“

„Ne jenom proto. Sto dvacet tisíc měďáků není u nás mnoho, vždyť třeba kůň stojí dobře přes milión těchtohle mincí. Váš otec by mi tedy mohl snadno vrátit takovýhle dluh. Ale vy máte peníze i tady v Číně.“

„My? A zde?“

„Ovšem. Pouze to nevíte, zatím jsem o tom s vámi nehovořil. Jie Ťin-li byl přece velmi bohatý, pokud jsem slyšel...“

„To byl. Avšak po... po uvěznění mu všechno sebrali.“

„Mýlíte se. Velice prozíravě majetek ukryl, a než uprchl, všechno ve vší tichosti a tajně zakopal.“

„Ó pane, skutečně je tomu tak? Prozradil vám to? A víte, kde to jest?“

„Naprosto přesně.“

Oba bratři, protože vedle stál i Jin-tchien a Liang S' mu v mžiku přeložil, co se dozvěděl, jako by vzpláli. Mluvili teď jeden přes druhého, samozřejmě že čínsky, a Metuzalém se ochotně přizpůsobil.

„Hrůza! Jen jestli je mezitím někdo nenašel!“

„A nevykopalí“

„Nějaký nepovolaný slídlil!“

„To by se leckomu hodilo!“

„Zbohatnout z cizího!“

„Bez práce a bez vlastního přičinění!“

„Cožpak je tady málo zlodějů? Příliš dobře to znám!“

„Uklidněte se. Jsou tam, kde je váš otec zanechal. Vím to bezpečně,“ přerušil je student.

„Ó nebesa! A to říkáte tak klidně? Nejraději bych skákal radostí.“

„Něco vám povím,“ usmál se Červenomodrý Metuzalém. „Jistě, není to špatné, má-li člověk peníze, dost peněz a velký majetek; ale věřte mi, jsou ještě vzácnější statky tady na zemi: bohatství cti a slávy, spokojenosti, štěstí, lásky, zdraví... Ještě mnohem víc jich je, a člověk je zpravidla nekoupí ani za největší poklady světa. A pokud jde o ten váš, znovu vám říkám: našel jsem to místo a přesvědčil jsem se, že majetek vašeho otce zůstal netknutý,“

„Řekněte: kde to je?“

„Nahoře v horách, poblíž zájezdního hostince, kde jsme nocovali a kde nás přepadli chuej-chuejové.“

„A až do této chvíle jste nám nic neřekl?“

„Měl jsem k tomu, věřte, vážné důvody: vědomí, že tam někde v horách leží nestřežen váš poklad, bylo by vás určitě připravilo o všechnu rozvahu i o poslední špetku klidu; a vláčet takové bohatství s sebou– uznáte, že to jsme také nemohli. Doufám však, že teď už chápete, proč vám mohu klidně půjčit dvě stě šňůr a třeba ještě víc.“

„Je-li tomu tak, rád si je vezmu a dám je tomu dobrému starochovi. Ať mu přinesou štěstí, neměl ho v životě přespříliš.“

Radost ubohého starce byla nesmírná. Pobíhal po světnici jako smyslů zbavený, každému na setkání líbal vděčně ruce a lem oděvu. Dar mu velkou měrou zmírnil bolest z loučení: vždyť k ženám, které kdysi přijal jako žebračky, upřímně přilnul za ta dlouhá léta společného života.

Noc strávili opět v tamní hospodě; čchi-wang je totiž ještě v Chuo-ťing-š' požádal, aby na něho počkali právě zde, že je chce doprovodit do Kantonu a navštívit při té příležitosti svou dceru a zetě, které již dávno neviděl. Dorazil pozdě v noci s houfem jezdců a ráno se společně vydali na další pouť: muži v sedlech, ženy ve trojích nosítkách.

Když dojeli k zájezdnímu hostinci, u něhož Metuzalém s Gottfriedem a Richardem objevili přednedávnem starý muslimský marabut, byl už skoro večer; rozhodli se, že tu přenocují. Ještě před soumrakem zavedl student své druhy do rokliny k mohamedánské hrobce, jeden po druhém museli vlézt dovnitř a na vlastní pěst pátrat, kde by mohlo být ukryto Jie Ťin-liho bohatství. Proklepávali stěny i podlahu, hledali skrytou dutinu – všecko marné, nenašli nic. Tu zdvihl Červenomodrý Metuzalém známé dlaždice a slavnostně vytáhl oba těžké vaky. Bratři se na ně vrhli a horečně je začali otvírat. Student jím nebránil, jen se usmíval těm zbrusu novým hamižníkům a upozornil je:

„Pamatujte, že pruty patří vašemu otci. Prohlédněte si je a spočítejte, abyste mohli dosvědčit, že nechybí ani jediný – ale pak je vezmu pod svou ochranu. Já jsem byl pověřen tímto úkolem, já je také odevzdám do rukou toho, komu jsem ho slíbil vykonat.“

Liang S' a Jin-tchien spočítali pečlivě prut za prutem, Metuzalém vaky znovu zavázal a nechal je odnést do hostince. Od toho okamžiku byl skutečně klid obou bratří tentam: celou noc nezamhouřili oko, úzkostlivě sledovali každý podezřelý šramot, děsili se lupičů a v jednom kuse ostřížimi zraky střehli místo, kde spal spánkem spravedlivých Metuzalém, oba vaky pěkně po boku.

Ráno naložili poklad na nejstatnějšího mula, pečlivě prohlédli postroje a řemení a vyrazili. Šťastně přešli řetězový most, k večeru dojeli do Žen-chua a v prvním zájezdním hostinci

za městem se uložili k spánku. Tím získali malý náskok a už příštího dne po poledni dojeli do Šao-kuanu, kde se jim posledně dostalo od pramálo nadšeného prefekta tak nadšeného přijetí a onoho znamenitého oddílu čackých jezdců se statečným nadporučíkem v čele.

Odtud chtěli pokračovat lodí; čchi-wangův pobočník našel příhodnou džunku a čchuan-čang z úcty ke králi žebráků byl ochoten vyplout třeba okamžitě. Nakoupili zásoby a pokud možno nenápadně nastoupili na plavidlo, jež jim mělo být po celou plavbu do Kuang-čou-fu dočasným domovem.

Pluli bez přestání ve dne v noci, po proudu jim cesta rychle ubíhala, a tak jednoho časného rána zahlédli v lehkém oparu signální věž kantonského přístavu. Nebylo radno se tam příliš ukazovat: pro naše přátele i pro Jin-tchien byla v městě přece jen příliš horká půda. Znovu tedy vypomohl čchi-wang. Vyhledal podprefekta Čoua a poříčního inspektora Janga, aby jim vyřídil pozdravy a díky od celé společnosti, jež se šťastně navracela z dlouhé cesty vnitrozemím.

Za dvě hodiny se čchi-wang vrátil – a che-po Jang s ním. Teprve teď se srdečně pozdravil se svými zachránci, přijal na oplátku jejich upřímný dík za laskavou pomoc se stonožkou a snažně je poprosil, aby co nejdříve-a hlavně potají – opustili Kanton, že jim dává k dispozici zvláštní rychlou loď.

Netrvalo dlouho a byla tu: pěkná lehká veslice s pomocnými plachtami přirazila k boku džunky ze Šao-kuanu a naši cestující přestoupili tak nenápadně a potichu, že si toho na sousedních lodích ani nevšimli.

Teď už zbývalo jen rozloučení s králem žebráků a s inspektorem Jangem; oběma byli zavázáni za leckterou službu, oběma také poděkovali od srdce a se vši upřímností. Che-po to odbyl několika poklonami: třebaš vděčil cizincům za záchranu z moci pirátů a za svůj vzácný život, přece jen byl v hloubi duše rád, že konečně odplouvají – a teď už nadobro. Zato čchi-wang se s nimi loučil jako s opravdovými přáteli. Červenomodrý Metuzalém mu chtěl vrátit vzácný kuan, král žebráků ho však nepřijal a naopak svého ctihodného chráněnce požádal, aby si ho, bude-li chtít, ponechal na památku na něho i na vše, co zde prožili. Ujistil je, že bude i nad novým pánem Chuo-ťing-š' držet svou ochrannou ruku, a dojatě se s nimi rozžehnal.

Pak lodníci vytáhli obě plachty, veslaři se opřeli do vesel a džunka zlehka vyplula; druhého dne za svítání dorazili do Hongkongu.

Metuzalém dal přenést zavazadla na Turnerstickův clipper, čchuan-čangovi z veslice bohatě zaplatil a naši cestující se v obvyklém průvodu, žel bez tlouštíka, zato však s dámami v nosítkách, odebrali do hotelu, kde se svého času šťastným řízením osudu

seznámili s mijnheerem van Aardappelenboschem a jeho neutuchající chutí k jídlu.

Šťastné zakončení celé výpravy oslavili muži řádným douškem piva; tentokrát se už číšník nedal dvakrát pobízet, přivelel na stůl hned pořádný šik skleněných vojáků a naši přestateční borci s nimi svedli krátkou a úpornou, leč vítěznou bitvu a na hlavu je porazili.

Turnerstick se pak nejistým krokem odebral na svou loď. Musel se přece přesvědčit, jak dalece pokročily přípravy k vyplutí. Přes všechnu shovívavost, kterou v něm probudila nejedna dopitá láhev, vykonal kontrolu rázně a se vší důkladností. A ke cti a chvále kormidelníka se zadostiučiněním zjistil, že koráb je v pořádku, posádka na svých místech, náklad řádně naložen, skladiště plná a že příštího dne mohou s klidným svědomím zdvihnout kotvy, napnout plachty a navždy se rozloučit s čínskými břehy. Jen jednu závadu zpozoroval: na důvěrně známém trojstěžníku se mu zdálo být poněkud více stěžňů nežli jindy; jelikož je však ne a né přesně spočítat, mávl nakonec velkomyslně nad takovou maličkostí malátnou rukou – a šel spát.

Cesta parníkem by byla bývala arciť rychlejší a dozajista pohodlnější; dobrák Turnerstick však tak dlouho přesil a přemlouval, dokud mu svatosvatě neslíbili, že zpátky poplují na jeho skvělém plachetníku. Chtěl doprovodit své přátele až do jejich rodného města: musí prý přece poznat Jie Tin-liho a jeho obchod i Richardovu matku a sourozence. Ovšem – a k tomu se nepřiznal – touha po podílu na slávě, která dozajista ověncí statečné cestovatele po návratu domů, hrála nejspíš přece jen tu nejhlavnější roli v kapitánově ochotě harcovat se až kamsi do horoucích pekel.

A tak poslední noc strávil už Turnerstick na palubě lodi, ostatní nocovali ještě v hotelu. Když se ráno slavnostně nalodili, přivítal je kapitán zas v plném lesku své námořnické elegance: v tmavomodrém kabátě z Jižní Karolíny se zlatými knoflíky s kotvami, v neuvěřitelně vysokém límci s křiklavě červeným nákrčníkem uvázaným vpředu do obrovitého motýlka, v juchtových botách téměř do pasu a v obrovské tropické přílbě nad jankovitým cvikrem ve zlatých obroučkách. Svou přepychovou kajutu přenechal Turnerstick kavalírsky dámám a i pro ostatní cestující vyhledal ta nejpohodlnější místa v zadní nástavbě.

Nad palubou se rozlehl jeho mocný velitelský hlas, v průvlecích zarachotil kotevní řetěz, na stěžních zavlály plachty; hnán odlivem a příznivým větrem, vyklouzl štíhlý clipper z přístavu.

Naši přátelé stáli u zábradlí a zádumčivě hleděli na tu prastarou a zvláštní pevninu, kterou již sotvakdy spatří podruhé. Už z ní zbýval jenom úzký proužek nad obzorem, když si kapitán Turnerstick nasadil na maličký nos svůj neposedný cvikr, který mu samozřejmě hned zase spadl, nějak příliš dlouho si mnul oči, až konečně řekl trochu drsnějším a

hrubším hlasem než kdy jindy:

„Divná země... a divní lidé. U všech stěžňů a ráhen, neznají ani pořádně svou rodnou řeč, nemají ponětí o správných koncovkách – a přece je mi líto, že plujeme pryč, Čertvíproč! Možná že i proto, že jsme jim tady museli nechat napospas toho našeho hubeného tlouštíka...“

„Svatá pravda,“ přisvědčil Gottfried. „Nemit ten svůj památeční fagot v takový lásce, namoutěkuši že bysem mu ho tu nechal na vobveseleni. Eště že nás muže blažit povědomí, že sme ouspěšně splnili to slavný hepčehiš či jak se tomu říká. No co, vodvrhněme smutný přemešlenky, a dyž sme tenkrát přivítali Čínu slavným: Čching, čching, čching!, provolejme tejkon stejně slavně: Čaj –ťien! aneboli spánembohem, země šikmejch vokukadel a černejch copanu! Lituju tě z cely duše, jelikožtě tě nadosmrti vopoušti tvůj nejslavnější rytíř Gottfried z Bouillonu!“

Kapitola dvacátá

ČCHI-Š' – ČESTNÉ SLOVO

Nepochopitelné. Zcela nepochopitelné!

Velevázení páni profesoři a ctění docenti vrtěli moudrými hlavami a ne a ne přijít na kloudné vysvětlení té neuvěřitelné záhady, proč se dnes v posluchárnách slavné alma mater neobjevil ani jeden jediný posluchač. Chyběli dokonce i ti nejsvědomitější. Něco takového se tu ještě nestalo!

A přitom vysvětlení bylo celkem nasnadě. Stačilo se zeptat u chvalně známého Listonoše z Ninive.

To bylo tak:

Pozdvižení z neočekávaného zmizení Červenomodrého Metuzaléma a jeho sluhy Gottfrieda z Bouillonu pomalu utichlo. V Pepermintové uličce mlčeli všichni jako hrob, U listonoše neměli ani zdání, kam se mohli ti dva podít, zmizeli zkrátka ze světa, byli pryč. Postrádali je sice, sem tam si zavzpomínali, ale už se o nich nemluvilo.

Až tu jednou časně zrána přinesl posel k Listonoši z Ninive záhadný spěšný telegram:

Metuzalém přijedz dnes večer – rychlík deset deset – čtyři muži – tři Číňanky – dva Číňani – jeden Poločíňan a jeden pes – Gottfried z Bouillonu.

Tohle ovšem byla zpráva jako blesk z čistého nebe. Červenomodrý Metuzalém se vrací – po tak dlouhé době, bůhvíodkud, a dokonce s celou hordou Číňanů! Do studentů od Listonoše rázem vjela nová energie. Udeřili na paní Steinovou, vyptávali se Jie Ťin-liho. Ťi byli tou zvěstí o příjezdu překvapeni stejně jako oni, ale přece jen si dali říci a přiznali teď, když už nebylo co tajit, kam se Metuzalém vypravil a proč. Novinka se rozletěla do

každého domu, do každé pivnice a knejpy, do každé posluchárny a do každého studentského kvartýru. A všichni studenti do jednoho se chystali na slavné přivítání.

Jako kdyby to byl Metuzalém tušil! Proto také nechtěl předem psát a jitřit poklidný běh života v starosvětském městečku. Až se vrátí, budou tu – jaképak senzace a průvody a dlouhé řeči. Zato Gottfriedovi nedalo spát, že by z takhle slavné cesty měli přijet potají a bez patřičných ovací; proto poslal na svou pěst a proti vůli svého pána onen zrádný telegram.

A tak Červenomodrý Metuzalém, ukolébán v pevné víře, že se vrátí znenadání, potichu a bez velkého křiku klímal zatím v měkkém plyši druhé třídy a pomalu se blížil s prapodivným doprovodem v supícím a dýmajícím rychlovlaku do cíle své dlouhé cesty. Oba vaky se zlatými pruty, přepečlivě zabalené a převázané provazy na mnoho uzlů, ležely vedle na sedadle pod dohledem obou bratří.

„Jářku, mám zapálit fajfku?“ probudil studenta zčistajasna Gottfried. „Nacpaná už je.“

„Co? Proč?“ protíral si Metuzalém oči plné spánku.

„Jelikožto a protože už budem doma. Koukněte se támdlenc na ty dojíma vy světla milovaného domova, vystupujem! Čching, čching a do třetice čching!“

„Cože? Už? Tak to mi tedy zapal!“ přikývl student a pomalu se zdvihl. Sluha mu podal náustek vodní dýmky, Cupidovi navlékl na hřbet tornistru a do huby mu strčil prázdnou holbu, ostrý hvizd, zařinčení nárazníků, skřípot kol – a vlak se zvolna zastavil.

„U všech čertů!“ zvolal Metuzalém, když pohlédl z okna na perón. „Venku je to samá čeréviska! A lidí jako máku! Proč to všechno?“

Vtom však ho už objevili, otevřeli dvířka od vagonu a nemilosrdně ho vytáhli ven.

„Salve Metuzalém!“ ozvalo se z pár set hrdel. Vyzdvihli ho na ramena, házetí s ním jako s míčem, podávali si ho jako hadrového panáka a v jednom kuse provolávali buď: „Vivat!“, nebo: „Lebe hoch!“

„A kde jsou dámy? Kde jsou pravé copy? Kde je Poločiňan? Tady je pes, pusťte ho! Vezměte ty vaky! Hrome, to je tíha! Snad sis nepřivezl pytle zlaťáků?“ křičeli studenti jeden přes druhého.

V mžiku vzplály pochodně. Metuzalém zahlédl tři ozdobené kočáry, spatřil, jak k nim dvorně přivádějí Číňanky a každou usazují do jednoho z nich.

Protestoval, ale marně. Hromoval jak zjednaný – odpověděl mu jen hurónský smích. Nezbyvalo než se podrobit.

Sám od sebe se začal řadit průvod. Do čela se postavila kapela, za hudbou kráčelo dvanáct studentů s šerpami a s tasenými kordy, za nimi bernardýn s tornistrou na hřbetě a s dvoulitřovou holbou v hubě, potom Červenomodrý Metuzalém, vztekle hulící jak

rozzuřený vulkán, v uctivé vzdálenosti tří kroků Gottfried z Bouillonu s baňkou v levici, s fagotem přes rameno a se spokojeným úsměvem na prohnané tváři; následoval Richard Stein se strýčkem Danielem, pak si se vši důstojností vykračoval kapitán Turnerstick ve slavnostním samurajském kroji s rozevřeným vějířem a občas s cvikrem na zdviženém nose, nikterak se netající, že se cítí hrdinou dne; nakonec Liang S' a Jin-tchien v oblecích své domoviny a tři kočáry; pak spousta nosičů se zavazadly a s dvěma přetěžkými vaky – a za nimi nekonečný zástup studentů s planoucími pochodněmi. A všude na chodnících davy zvědavců. Nu vida: čím se vlastně lišila ta moudrá Evropa od zvědavé Číny?

Průvod zvolna táhl vykuleným městem až k domku paní Steinové s obchůdkem Jie Ťin-liho v přízemí. Oba, rozechvělí, rozčilení, čekali už ve dveřích, když se ozval břeský marš a čelo průvodu se přiblížilo k domu.

Rázem bylo popořádku: Cupido s tornistrou i holbou vběhl do známých vrat a několika skoky pádil vzhůru

po schodech, Richard se vrhl matce do náruče a oba čínští bratři se uctivě blížili k Jie Ťin-limu. Metuzalém, Gottfried a Turnerstick přiskočili ke kočárům, otevřeli dvířka a kavalírsky pomáhali dámám ven. Pak zmizeli všichni v domě.

Kolik radosti a štěstí skrývaly teď jeho staré stěny, to si všichni, co zůstali venku, mohli snadno domyslet; stáli proto tiše na ulici a teprv hodnou chvíli poté ozvalo se nejdříve jednotlivě, nakonec však burácivým sborem:

„Me-tu-za-lém k ok-nu!“

A povykovali a volali a křičeli, dokud se jim student neukázal. „K Lis-to-no-ši! Clott-fried ta-ky!“

„Dnes ne, chlapci, dnes večer už ne!“ bránil se Metuzalém.

„Nehneme se odtud! Počkáme tu! Nebo chceš kočičí koncert? Co by tomu řekli hosté?“

„Blázni! Tak dobrá, už jdem.“

Vyhověl jim jenom proto, že chtěl dopřát dvěma šťastným rodinám zaslouženou samotu a klid. Seběhl na ulici a za okamžik kráčeli už v obvyklém pořádku – jen Turnerstick rozhojnil průvod, nemohl si přece nechat ujít, aby nevychutnal dnešní, slávu do dna – při rázné kutálce k Listonoši z Ninive. Velký, slavnostně osvětlený sál jen stěží pojal všechny rozjařené účastníky uvítacího večírku.

Co všechno se tam vypilo, odzpívalo a odvyprávělo? Čemu všemu se do bílého rána divili a smáli?

Šuškal se cosi o jakémsi proslulém a slavném Tu-er-ning-š'-ti-ku čchüan-kuo ta-ťiangovi, o jakýchsi všemocných a zázračných koncovkách, o čímsi cvikru, který není schopen sedět ani chvíli na něčím prapodivném nose, o jakémsi pačínském

lžimandarínovi, který si s kdekým připíjel na bratrství a pak si sám od sebe začal zčistajasna říkat mijnheer láma Jednooký. Co je na tom pravdy, to snad vědí jenom ti, co při tom byli.

Jisté je jen to, že právě v okamžiku, kdy starý pekař Meyer v Humboldtově ulici rovnal do výlohy řádky čerstvě vypečených houstiček, tři mužské postavy s jedním bernardýnem, který nesl v hubě prázdnou holbu, zahnuly za roh do Pepermintové uličky a po dlouhém cinkání domovního klíče zmizely v domě, kde měl jistý Červenomodrý Metuzalém léta letoucí svůj hlavní stan.

Šeptalo se i to, že jakýsi Turnerstick se dostal do schodů jen za pomoci čtyřrukých nosítek, která mu vlastnoručně poskytli jacísi jeho dva kumpáni, což ovšem, pokud se tak vůbec stalo, bylo dozajista pouze kvůli pohodlí; nezvratně je však zjištěno, že když se konečně nahoře uložil do peřin Gottfrieda z Bouillonu, v tu ránu začal chrápat, čímž se probudil a volal na celý dům:

„U Vvšech makrel! Přestaňte už chrápat, mijnheer! Chceng seng ming spát! Prosit, Gottfried! Fiduzit, Metuzalém!“

Načež prý zůstal u svých přátel ještě celý týden a pak odjel do Hamburku, kde údajně kotvila jeho loď.

Kdo by se domníval, že teď zase začal Červenomodrý Metuzalém své obvyklé denní výpravy k Listonoši z Ninive, krutě by se zmýlil. Kráčival sice jako dříve Humboldtovou ulicí, před ním mohutný bernardýn, tři kroky za ním sluha, ovšem jenom jednou denně, vždycky v podvečer, a nikoli do pivnice, ale na procházku do městského parku. Kdokoli se ho zeptal, proč ty podivínské novoty, pokaždé dostal stejnou odpověď:

„Ik wil niet drinken. En de lucht is hier zeer goed– nechci už pít. A je tady velice dobrý vzduch.“

Vrtěli nad ním hlavami, ale po několika marných pokusech vrátit ho opět do starých kolejí nechali studenta být, ať prý si dělá, co chce. Nicméně vzduch musel být v parku zřejmě doopravdy znamenitý; šel totiž Metuzalémovi jaksepatří k duhu: obličej dostával pomalu čím dále světlejší tón a nos se stále víc a více blížil k oněm druhům nosů, které nemívají v důsledku přemíry pití sice krásně sytou, leč přece jen poněkud neobvyklou červenomodrou barvu a prapodivně naběhlý tvar.

A jinak? Co je s ostatními?

Daniel Stein žije jako bohatý soukromník z úroků nemalého jmění u své švagrové a jejích dětí, Metuzalém bydlí s nimi jako dřív. Rok co rok přijíždí i Frick Turnerstick, aby se, jak říkává, na vlastní uši přesvědčil, zvládl-li už student taje pěti koncovek. A mijnheer Willem van Aardappelenbosch píše přátelům nejméně jednou za měsíc.

